

หนังสือสวดมนต์

KPY Buddhist Monastery
Redwood Valley, CA 95470

San Fran Dhammaram Temple
473 – 11th Avenue. San Francisco, CA 94118
415-752-2803, Fax 415-752-2813

สารบัญหนังสือสวดมนต์ ๒๕๔๙

คำนำ.....	6
ทำวัตรเช้า	14
ตั้งขะณิกะปัจจะเวกขณะปาฐะ.....	23
กายะคะตาสะติภาวะนาปาฐะ.....	25
อะภินะหะปัจจะเวกขณะปาฐะ.....	26
พรัหมะวิหาระผละระณปาฐะ.....	27
ติโลกิยะยะราชปัตติทานะคาถา.....	29
บทสวด แบบภาษาไทย.....	30
คำไหว้ครู - สวดทำนองสรภัญญะ.....	32
ทำวัตรค่ำ.....	34
อะตีตะปัจจะเวกขณะปาฐะ.....	41
ทะสะธัมมะสุตตัง.....	43
กะระณียะ เมตตะสุตตัง.....	45
ขันธะปะริตตังคาถา.....	46
วัฏฏะกะปะริตตัง.....	47
โมระปะริตตัง.....	47
ปะกิณณะกะคาถา (ธัมมทเทศ ๔).....	48
สัพพะปัตติทานะคาถา.....	49
อุททิสสนาธิฐฐานคาถา-กรวดน้ำอิมินา.....	50
บทแผม ขอโทษขอขมา.....	52
สวดมนต์ ๗ ตำนาน.....	53
ชุมนุมเทวดา.....	53
ปฐะปะนาคะณะมะการะ.....	54
สละระณะคะมะนะปาฐะ.....	54
สัจจะกิริยาภา.....	55
มะหาการุณิโกนาโถ คิอาทิกาคาถา.....	55
เขมาเขมะสละระณะคะมะนะปะริทีปิกา คาถา.....	56
นะมะการะสิทธิคาถา (ใหม่).....	58
นะมะการะคาถา (เก่า).....	59
นโมการัฏฐกคาถา.....	61

มังคะละสูตรตั้ง.....	62
ตำนานกระถินเย เมตตะสูตรตั้ง.....	67
ตำนานขันธปริต	70
วัฏฏะกะปริตร	73
โมระปริตร.....	74
ระตะนะสูตรตั้ง.....	76
ตำนานอาฏานาฏิยะปริตร	78
อะกะยะปริตตั้ง.....	80
อังกุมาละปะริตตั้ง.....	81
โพชฌังคะปะริตตั้ง.....	81
ตำนานชะยะปริตร	83
เทวะตา อุกโยชะนะคาถา.....	86
คำอนุโมทนาวิธี.....	88
โกชนะทานุโมทนาคาถา.....	90
อัครักปะสะทาสะสุตตะคาถา.....	90
กาละทานะ สุตตะคาถา.....	91
ติโรกัฏทะกัณณะคาถา	92
อาทียะสุตตะคาถา	94
นิธิกัณท์ ในขุททกปาฐะ.....	95
ถวายเป็นพรพระ	98
มงคลจักรพรรदनัย.....	104
ระตะนัตตะยานุภาวาทิคาถา	105
อาฏานาฏิยะปะริตตั้ง ย่อ	106
บทสวดหลังฟังสวดพระปาฏิโมกข์	108
สีลุตตะปะฐัง	108
ตายะนะคาถา.....	109
โอวาทะปาฏิโมกขา ทิปาฐะ.....	111
พระสูตรยาว	112
อนัตตะลักขณะสูตรตั้ง	113
บทขัดอาทิตตปะริยายะสูตร	123
บังสกุล	133
สังเวคะคาถา	133

ธัมมสังคินีมาติกา.....	134
พระมหาปัญญา.....	137
บทสวด อภิธรรม - วิปัสสนาภูมิปาฐะ.....	139
ภาคผนวก - บทสวดมนต์ต่างๆ.....	141
ธาตุปฏิภูมปัจจะเวกขณะปาฐะ.....	141
พระคาถาธรรมบรรยาย.....	143
อารักขะกัมมัฏฐาน.....	144
อะริยะสัจจะคาถา.....	146
การวาระคาถา.....	147
เทวะดาทีปัตติทานะคาถา.....	147
อะริยะธะนะคาถา.....	149
มนัสการรอยพระพุทธรูป ๕ สถานที่.....	150
อุณหสสวิชัยสูตร.....	151
ปัจฉิมะคาถา.....	152
ขันติกา.....	153
อานิสงส์การเจริญเมตตา.....	156
ปราชญ์สุตตปาฐะ.....	157
ปรหมกัลยาณมิตตคาถา.....	160
เทวทูตสุตตปาฐะ.....	162
พุทธรูปคาถา.....	162
ปฐมพุทธรูปคาถา.....	163
ปัจฉิมพุทธรูปคาถา.....	164
ภักตเทวะรัตตะคาถา.....	164
ติลลขะณาทิคาถา.....	165
สังวรสังวรคาถา.....	167
บทพิจารณาตนเองในไตรลักษณ์.....	168
ธัมมปัททสนสูตร.....	169
ธัมมการวาทิคาถา.....	172
ชัยมงคลคาถา.....	174
ถวายเป็นสังฆทาน ต่างๆ.....	177
สังฆทานและหลังเที่ยง.....	177
คำถวายผ้าป่า.....	179

คำกรวดน้ำแบบสั้น.....	179
กัปปิยะโฆหาร.....	179
อาราธนาธรรม.....	180
อาราธนาพระปริตตั้ง.....	180
คำอาราธนาศีล	180
ขอให้บอกศีล ๘ (อุโบสถศีล) ในวันพระ	181
พิธีขอบวชชีแบบพราหมณ์.....	182
การลาสิกขา	184
ภาคพิเศษ - วินัยกรรมวันปาฏิโมกข์.....	186
แสดงอาบัติ ๔ บท	186
อุโบสถกรรม.....	187
อธิฐานเข้าจำพรรษา	188
ปวารณา วันออกพรรษา.....	189
ธัมมจักรกัปปวัตตสูตร.....	190
ท่านรู้จัก(ธรรมะ) ธรรมชาติของความเป็นจริงแห่งความรักหรือไม่.....	204
ธัมมสังคณีมาติกา-หลวงปู่ฝั้น.....	205

คำนำ

เหตุปัจจัยสวดมนต์

ไม่มีความบังเอิญในพระพุทธศาสนา ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมเกิดจากเหตุและปัจจัย “พอใจในผล ขวนขวายในเหตุ” พึงควรริบเร่งทำเหตุปัจจัยให้ดีที่สุด อย่าปล่อยให้เวลาผ่านไป ทรงตรัสเตือนไว้ให้ระลึกถึงเสมอๆว่า วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่

หลายอย่างที่ทำให้เราสวดมนต์ เช่น สวดด้วยความเคยชิน(ที่ดี) สวดเพื่ออิทธิฤทธิ์คุ้มครอง สวดให้หายโรค สวดเพื่ออ้อนวอนเหล่าเทวา สวดเพื่อความสามัคคีทำร่วมกัน สวดเพราะเป็นกฎระเบียบของวัด เป็นหน้าที่ของผู้เข้ามาบวช สวดสรรเสริญพระพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ สวดเพื่อทบทวนคำสอนของพระบรมศาสดา สวดเพื่อทบทวนศีล สวดเพื่อฝึกสติสัมปชัญญะ (แก่ชราแล้วไม่หลง) สวดเพื่อทำความดีแล้วแผ่ส่วนกุศล สวดพิธีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา, สวดมนต์ขออนุญาตนอน, สวดเพื่อเตรียมใจนั่งสมาธิ หรือสวดด้วยความไม่เต็มใจเพราะถูกกฎเกณฑ์บังคับให้สวด สวดเพราะใช้เสียงเป็นเพื่อน (ระงับความกลัวโดยเปลี่ยนฐานของใจ) เพราะใจอยากฟังความไพเราะของเสียงขับร้อง สวดอวดคนอื่นว่าฉันเก่งหรือให้คนอื่นฟังเพื่อขอคำชม

สุสัสสั ละกะเต ปญญัง

ฟังให้ดี จะเกิดปัญญา

(ไม่เพียงแค่ว่า ฟังด้วยใจ ให้ถึงใจ-เข้าใจ)

จึงควรตั้งสติเตรียมใจพร้อมที่จะฟัง มิใช่สวดหรือแบบขอไปที เราหวังจะได้เกิดปัญญา อันนี้เป็นความอยากที่ไม่จัดว่าเป็นความโลภ มิใช่สวดด้วยความหลง หรือมิใช่โกรธแล้วเราจึงสวดระงับความโกรธ (โกรธใครแล้วมานั่งสวดมนต์ อารมณ์โกรธก็ลดลงเพราะใจฟังที่อารมณ์ แต่ไม่ได้ฟังคนที่ทำให้เกิดอารมณ์) การสวดมนต์ในคำสอนของพระพุทธเจ้าจัดอยู่ในบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ประการ จึงเป็นหน้าที่ของนักบวชกายหรือนักบวชใจ

สวดไปคิดตามไป จึงต้องรู้จักคำแปลไว้บ้าง คือแปลให้เข้ากับปัญหาใจที่ยึด-ติด ใจที่ข้องในตนและของๆ ตน เรียกว่า โอปนียโก เมื่อสะกิดใจตรงไหนก็หยุดตรงนั้น แล้วยกเอามาขบคิดพิจารณา หรือนั่งภาวนาต่อเพื่อสอนใจ หรืออาจลุกขึ้นออกไปเดินจงกรมพิจารณา คิดหาหลักฐานจากความจริงที่เคยเกิดกับเรา “เป็นปัจจุบันในชาตินี้” หรือกับผู้อื่นที่เราเคยรู้เคยเห็นมา (หลวงพ่อบุญสอน) จับให้ลงหลักไตรลักษณ์ จนเห็นทุกข์โทษภัย เมื่ออิมทุกข์เมื่อโทษเมื่อภัยพอแล้ว ใจก็จะ

ปฏิเสธ ไม่ทำเหตุแห่งทุกข์นั้นอีก คือ การละที่เหตุของมันเสีย ผลก็ดับ ดังพระอัสสชิท่านกล่าวย่อ-
หัวใจของอริยสัจสี่ว่า

เย ธัมมา เหตุปฺปะภาวา เตสัง เหตุ ตะถาคะโต

เตสฺสญจะ โย นิโรโธ จะ เอวํ วาที มะหาสะมะโณ (ทีฆ. มหา. ปฐม)

ธรรมเหล่าใด มีเหตุเป็นแดนเกิด พระตถาคตทรงตรัสเหตุแห่งธรรมนั้น
และตรัสความดับแห่งธรรมนั้น พระมหาสมณะ ทรงปกติตรัสอย่างนี้

สิ่งทั้งหลายทั้งปวง หรือธรรมทั้งหลายย่อมเกิดจากเหตุ หรือมีเหตุเป็นแดนเกิด ไม่ใช่
เกิดขึ้นเพราะความบังเอิญ (There is no accident in Buddhism) เพื่อการพิจารณาธรรม ก็ไม่
จำเป็นต้องสวดต่อจนจบ เพราะเมื่ออารมณ์แห่งธรรมเกิดขึ้นแล้ว จงฉวยโอกาส จะพิจารณาอะไร
ให้ได้ผล หลวงพ่อทูล ท่านบอกว่า “จงทำให้เป็นไปตามที่คิด” (เพราะถ้าใจไม่อยู่ฟังด้วย แล้วเรา
จะสอนใคร) แต่จำเป็นที่รู้ว่า เราสวดอะไร จึงควรรู้จักคำแปล

คำแปลจึงสำคัญมาก ไม่ใช่แปลตามแค่ตัวอักษร- หรือตามตัวอักษรพระปญฺชนะ ไม่ใช่แปล
ให้ได้ความหมายตามใจผู้แปล แต่แปลให้ได้บุญกุศล ได้ประโยชน์ เพื่อความพ้นทุกข์

ภาษาก็ยังตกอยู่ใต้กฎอนิจจัง ตัวอย่างเช่นภาษาไทยของเรา เพียงไม่กี่ร้อยปีผ่านไปในยุค
รัตนโกสินทร์ ภาษาไทยปัจจุบันการพูดก็เปลี่ยนไปแล้ว ดังนั้นภาษาบาลีตั้ง ๒๕๐๐ กว่าปีแม้จัดว่า
เป็นภาษาที่ตายแล้ว คือเป็นคำดั้งเดิมอยู่ แต่ก็เปลี่ยนไปเพราะคำแปล

อนึ่ง ตำราบาลีฉบับดั้งเดิมของพระพุทธศาสนาได้ถูกทำลายไปในอินเดีย พระเถระเจ้าจึง
ต้องเดินทางไปศรีลังกาเพื่อแปลกลับจากภาษาสิงหล เอาย้อนกลับไปประเทศอินเดีย เผยแพร่ไป
ประเทศทิเบต จีน ฯลฯ จากประเทศไทยก็นำเอากลับไปเกาะศรีลังกาในนามของสยามวงศ์ แม้ไทย
เองก็แปลหลายต่อ เช่นนี้ คำแปลซึ่งเป็นอนิจจังก็เปลี่ยนไปไม่มากนักน้อย ดังนั้นแม้ภาษาไทย เรา
อ่านแล้วควรพิจารณาว่า ส่วนไหนเป็นของแท้ดั้งเดิม อะไรเป็นคำใหม่ที่ผู้แปลท่านเสริมความเห็น
ของท่านเองเข้าไปด้วย ควรจะพิจารณาก่อนเชื่อตามหลักแห่งกาลามสูตร

จะเอาอะไรเป็นหลักเกณฑ์เล่า ทรงวางหลักธรรมไว้ให้สำหรับเปรียบเทียบได้อยู่ เช่น ไม่
ขัดกับพระโอวาทปาฏิโมกข์ ไม่ขัดกับมรรค ๘ เช่นแปลอย่างสัมมาทิฐิ หรือสูตรที่ทรงประทานแด่
พระนางมหาปชาบดีโคตมี กัลยาณมิตรได้ยื่นย่อเพื่อจำง่ายว่า คำสอนของพระพุทธศาสดา ฟัง
เป็นไปเพื่อ ละ ลด ถอด ปล่อย วางอุปาทานในตัวตนและของๆ ตน ไม่ยึดในธาตุ ๔ ชั้น ๕ ปล่อย
วางในรูปและนามแต่ปล่อยวางที่ใจ วางภาระแต่ไม่วางหน้าที่ ส่วนกายนั้นเป็นไปแสดงตาม

บทบาทหน้าที่ของตนที่สมมุติ-บัญญัติไว้ในสังคมวัฒนธรรมประเพณี จึงเป็นสิ่งที่อาจเข้าใจยาก เพราะโลกกับธรรมมันซ้อนๆ กันอยู่ จึงขึ้นอยู่ว่า ธรรมนั้นอยู่ที่จิตใคร ใครคนนั้นมีสัมมาทิฐิ หรือไม่ ใจเป็นธรรมหรือไม่ เป็นธัมมาธิปไตยหรือเปล่า หลวงปู่มั่นท่านจึงกล่าวมีบันทึกพิมพ์ไว้ในหนังสือ “มุตโตทัย” ว่า

“สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงว่า ธรรมของพระตถาคต เมื่อเข้าไปประดิษฐานในสันดานของปุถุชนแล้ว ย่อมกลายเป็นของปลอม (สัทธรรมปฏิรูป) แต่ถ้าเข้าไปประดิษฐานในจิตสันดานของพระอริยเจ้าแล้วไซ้ร้ ย่อมเป็นของบริสุทธิ์แท้จริง และเป็นของไม่ลบเลือนด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อยังเพียรแต่เรียน พระปริยัติถ้อยเดียว จึงยังใช้การไม่ได้ดี ต่อเมื่อมาฝึกหัดปฏิบัติจิตใจกำจัดเหล่ากะปอมเก่า คือ อูปกิเลสแล้วนั้นแหละ จึงจะยังประโยชน์ให้สำเร็จเต็มที่ และทำให้พระสัทธรรมบริสุทธิ์ ไม่วิปลาสคลาดเคลื่อนจากหลักเดิมด้วย”

เพราะเหตุนี้ เมื่อเราสวดมนต์ เราจะแปลคำสอนของพระบรมศาสดาอย่างไร จึงจะให้ความ “รู้สึก” เข้ามาในใจเรา โอปนยโก มาสะกิดใจเรา มาเตือนใจเรา “สอนใจ” เราได้ ฟังสวดให้ใจฟัง ให้รู้สึกเหมือนดังกับว่า พระพุทธเจ้าทรงตรัสเฉพาะหน้า ตรัสสอนเฉพาะเราแต่ละคนๆ เหมือนดังสำนวนของการสวดปาฏิโมกข์ในทุกกึ่งเดือน ซึ่งแปลว่า

“ก็การสวดประกาศให้ได้ยินมีกำหนด ๓ ครั้ง ในบริษัทเห็นมากปานนี้ อย่างนี้

ให้เป็นเหมือนถูกถามตอบเฉพาะรูป เฉพาะรูป ก็สงฆ์ใดเมื่อสวดประกาศจบ ครั้งที่ ๓ ระลึกถึงอาบัติได้อยู่ แต่ไม่เปิดเผยอาบัติซึ่งมีอยู่ อาบัติชื่อว่าสัมปชาน มุสาวาททุกกฎ ย่อมมีแก่เธอ นั้น ท่านทั้งหลาย ก็สัมปชานมุสาวาทแล พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสว่า เป็นธรรมทำอันตราย เพราะฉะนั้น เมื่อเธอต้องอาบัติแล้วระลึกได้ แล้ว ถ้ายังหวังความบริสุทธิ์ ฟังเปิดเผยอาบัติซึ่งตนมีอยู่ เพราะเมื่อเปิดเผยอาบัติแล้ว ความสบายย่อมจักมีแก่เธอ”

ดังนั้น เราอาจจะต้องดัดแปลงคำแปลบ้าง แปลให้เข้ากับตัวเรา (โอปนยโก) คนอื่นๆ ไม่เกี่ยว “ตัวใครตัวเรา” คือให้เจาะใจเรา สำนวนที่ท่านแปลมีมาแล้วในตำรา มันก็ถูกต้องของท่าน แต่อาจ “ไม่ต้อง” ใจเรา อาจจะเปลี่ยนคำพูดใหม่ ให้เป็นปัญญาเฉพาะตัว ให้ไปในทำนองแนวเดียวกัน แต่ให้เจาะจงต่อใจเจ้าของผู้ฟัง เพื่อทำให้เกิดสัมมาทิฐิหรือลดมิจฉาทิฐิ

มรรค ๘ ท่านทรงวางทางสายกลางไว้ให้ มิใช่มีไว้สำหรับคนอื่นแต่เฉพาะใจเรา เพราะเราเปลี่ยนคนอื่นไม่ได้ เปลี่ยนได้แค่คนเดียว ดังนั้น สัมมาทิฏฐิต้องทำให้เกิดกับจิตใจของเรา

ถ้าสอนผู้อื่นฉันใด ฟังทำตนฉันนั้น ผู้ฝึกตนดีแล้วจึงฝึกผู้อื่น ได้ยินว่า ตนแล ฝึกได้ยาก (ขุททกนิกาย ฌมมปทคาถา)

อย่าไปคิดสอนคนอื่น เพราะคนในโลกนี้เราสอนได้ ฟังเราได้แน่นอนอยู่เพียงคนเดียว คือตัวเราเอง เราจะเปลี่ยนใครในโลกนี้ไม่ได้ นอกจากเปลี่ยนได้แต่ตัวเราเอง “ตัวใคร-ตัวเรา” เหมือนดังคำสวดในพระธรรมคุณว่า

ธัมมาภิกุติ

โยโส สุวากขาโต

ภะคะวะตา ธัมโม,

สันทิฏฐิโก

อะกาลิโก

เอหิภัสสีโก

โอปะนะยิโก

ปัจจุตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ,

ตะมะหัง ธัมมัง อะภิปุชชะยามิ,

ตะมะหัง ธัมมัง สिरสะสา นะมามิ.

พระธรรมใดอันพระผู้มีพระภาคเจ้าได้จำแนกแจกแจง

บัญญัติไว้ดีแล้ว ได้ทรงตรัสไว้ชอบ ดีแล้ว

ผู้ศึกษาและปฏิบัติ ฟังเห็นได้ด้วยตนเอง

เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้และให้ผลได้ ไม่จำกัดกาลเวลา

เป็นสิ่งที่ควรกล่าวแก่ผู้อื่นว่า จงมาดูเถิด

เป็นสิ่งที่พึงน้อมเข้ามาใส่ตัว (แก้ปัญหาของตัวเอง)

เป็นสิ่งที่พึงรู้ได้เฉพาะตน

ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง ซึ่งพระธรรมนั้น

ข้าพเจ้านอบน้อมพระธรรมนั้น ด้วยเศียรเกล้า.

สังฆาภิกุติ

โย โส สุปะฏิปันโน

ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

อุชุปะฏิปันโน

ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

หมู่สาวกของผู้มีพระภาคเจ้าจะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี

แล้ว (ต่อตนและผู้อื่น หรือสิ่งไม่ดี สิ่งเลวๆ ก็จะไม่ทำ)

หมู่สาวกของผู้มีพระภาคเจ้าประพฤติปฏิบัติตนใน

สิ่งที่ตรง ถูกต้องแล้ว (ทางธรรมแต่ไม่ขัดขวางโลก)

ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต

สาวะกะสังโฆ,

หมู่สาวกของผู้มีพระภาคเจ้าประพฤติปฏิบัติเมื่อรอบรู้

แล้ว (คือสิ่งในโลกนี้ย่อมมีสองด้าน คือถ้ามีคุณก็ย่อมมีโทษ

มีภัย สิ่งมีโทษก็อาจจะมิคุณ (คือพิจารณาให้รู้รอบก่อน
ถ้ารู้ว่า ถ้ามีผลเป็นความเดือดร้อนในภายหลัง ก็จัดว่าทำชั่ว
ถ้าทำแล้วไม่เดือดร้อนในภายหลังก็จัดว่าเป็นการทำดี
(ดังในคำแปล ตายโนคาถาที่สวดทุกวันลงปาฏิโมกข์)
เมื่อเห็นโทษภัยแล้ว จึงหาความพอดี

สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต
สาวะกะสังโฆ,

หมู่สาวกของผู้มีพระภาคเจ้าประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่สมควร
แล้ว คือสมควรแก่กาลเวลา สมควรแก่ฐานะ สมควรแก่หน้าที่
หรือถ้าเป็นไปตามหลักสัปปริสธรรม ๗ ก็สมควรทำ ทำไป
ตามความจำเป็น มิใช่ทำไปตามความอยาก

ว่าโดยย่อก็คือ หมู่สาวกของพระพุทธเจ้า ได้พิจารณา ๔ ชั้น
๑. สิ่งที่จะพูด-จะทำ-จะคิด ดีหรือไม่ดี ถ้าดี ก็ ๒. พิจารณาว่า
ถูกต้องหรือไม่ถูก ตรงหรือไม่ตรง ถ้าดีและถูกต้อง ก็
๓. พิจารณาว่ามันย่อมมี ๒ ด้าน ด้านคุณและด้านทุกข์โทษ
ภัย ถ้าไม่มี “โทษ-ภัย” ก็ ๔. พิจารณาว่า สมควรหรือยังไม่
สมควรทำ ถ้าควรทำ จะทำแค่ไหน เมื่อไหร่ กับใคร ที่ไหน
และก็พิจารณาว่า จำเป็นหรือไม่จำเป็นต้องทำ ถ้าจำเป็น ก็
ยังดูต่อไปว่า ทำเพื่อกายหรือทำเพื่อใจ (เพื่อกิเลส เสริม
ตัณหา ทำตามอารมณ์ที่ไม่ใช่อารมณ์แห่งธรรม อารมณ์แห่ง
ธรรม ก็คือ อารมณ์ในพรหมวิหารสี่) และจะอย่างไร ให้มี
ความพอดีพอควร ไม่ขาดหรือน้อยและไม่มากเกินไป
นั่นคือ การกระทำที่ประกอบด้วยปัญญา จัดเป็นการปฏิบัติ
ธรรม-วิปัสสนาในชีวิตประจำวัน ใช้สอบอารมณ์ตนเอง
นำมาใช้ได้ในขณะที่ปัจจุบันกาล ไม่ล่ากาลสมัย
(มีตัวอย่างผู้ที่ได้พิจารณา-ทำอย่างนี้)

ยะทิทัง

ได้แก่บุคคลเหล่านี้ คือ

จัตตารี ปุริสะยุดาหิ
อัญฐะ ปุริสะปุคคะลา,

คู่แห่งบุคคลสี่คู่ นับ ได้แปดประเภทบุคคล

เอสะกะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อย่างนี้แหละ จึงเรียกว่าเป็นหมู่สงฆ์สาวกของ
พระผู้มีพระภาคเจ้า

.....

ขอน้อมกราบถวายความเคารพแด่พระเถรานุเถระ พ่อแม่ครูบูรพาจารย์ที่ท่านได้แปลไทย
ได้เรียบเรียงไว้ เช่นจากหนังสือของสวนโมกข์, วัดสัมพันธวงศ์, วัดมกุฏกษัตริยาราม, วัดเคลเลอร์
เท็กซัส, สำนักสงฆ์สายหลวงพ่อบุญ, วัดโพธิ์คุณแม่อวด ตาก, วัดท่าซุงอุทัยธานี, วัดป่าพุทธ
ยานันทาราม ลาสเวกัส และวัดป่าบ้านค้อ อุตรธานี.

จึงกลายเป็นหนังสือสวดมนต์ที่แปลรวมๆ มีความไม่เหมือนกันในทางรูปธรรม ดังที่เห็นๆ
กันอยู่ แต่ทางนามธรรมนั้นไปในทางเดียวกัน หรือที่กัลยาณมิตรท่านหนึ่งได้ยืนยันไว้ว่า
“ต่างกันในรูปแบบ เหมือนกันในนาม” ตามกฎแห่งไตรลักษณ์นั่นเอง

ไม่ใช่เป็นหนังสือที่คิดเขียนขึ้นมาเอง แต่อาศัย-ฟังจากตำราจากที่ต่างๆ บุคคลผู้คัดลอก
มาก็ยังพร่องอยู่ เหมือนดังบทสวดที่ว่า “อุโณ โลโก -โลกยังพร่องอยู่” ดังนั้น จึงออกมาเป็นหนังสือ
สวดมนต์ที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ความพร่องที่ท่านพบเห็นในหนังสือเล่มนี้ ขอให้ท่านแก้ไขได้ตาม
อรรถาธิบาย จะเตือนมาก็ยินดีรับ เพื่อยังสัมมาสังกัปปและสัมมาทิฐิให้เกิดขึ้นทั้งชั้นกามาวจรและ
ชั้นโอรุคาวจร ให้สมบูรณ์ในชีวิตประจำวันของพวกเราๆ เป็นเบื้องต้น ส่วนประโยชน์เบื้องปลายก็
เพื่อความสิ้นแห่งอุปาทานตัณหา เพื่อความไม่ยึดมั่นถือมั่นในตนและในของๆตน

ขอปรารถนาให้ทุกท่าน ได้ประโยชน์จากการสวดมนต์คำแปล สวดเพื่อให้เห็นจริงตาม
ความเป็นจริง ตามอริยสัจสี่ ทั้งทางโลกและทางธรรม จนที่สุดถึงความพ้นทุกข์เทอญ ฯ

.....

คำนำ ในการพิมพ์ครั้งแรก

ในโพชฌงค์ ๗ ข้อที่ ๑. สติ ข้อที่ ๒. ธัมมวิจยะ ทั้ง ๒ ข้อนี้ อาจหาได้จากการสวดมนต์ ผู้
มีปัญหาควรรู้จักเลือกเฟ้น เลือกบทสวดที่สะกิดใจ-สอนใจของเจ้าของ เหมือนคนที่ป่วยเป็นไข้
ต้องเลือกยาให้ถูกกับโรคของตนฉะนั้น

หลวงพ่อกุล ขิปปปัญญา ท่านเคยบอกว่า การสวดมนต์เป็นการทำสมาธิแบบมีเสียง ทำให้เกิดสมาธิตั้งมั่น เมื่อสวดจิตใจในความหมาย ก็หยุดได้ ณ ปัจจุบันขณะนั้น แล้วเริ่มคิดขยายความ-ใช้ปัญญาได้เลย ไม่จำเป็นต้องสวดต่อให้จบ เพราะถ้าสวดเลยไปจนจบวัตรเช้า-หรือวัตรเย็น ก็จะลืมหืม(ถึงไม่ลืมหืม)อารมณ์ที่กินใจเจาใจนั้นอาจจางหายไปตามหลักอนิจจัง

คำสอนปริยัติ หลวงพ่อบอกว่า หลังจากสังคายนาครั้งที่ ๕ จึงมาบันทึกลงเป็นครั้งแรก พระอรรถาจารย์เขียนขึ้น แปลตามความเห็นของตนว่าถูกต้อง ต่อมายุคภูมิภาจารย์ ดีความขึ้นใหม่ตามความเห็นของตน ต่อมายุคอนุภูมิภาจารย์ ดีความใหม่อีก ต่อมายุคปัจจุบัน มาดีความใหม่กันอีก ส่วนที่เปลี่ยนแปลงมากที่สุด คือภาคปฏิบัติ แต่มรรค ๘ ไม่เปลี่ยนแปลง เราจึงยึดถือเป็นหลักได้ คำสวดปริยัติเช่น บทสัมพุทฺธ ที่สวดต่อจากบทไตรสรณคมน์ อาจจะรจนาขึ้นในยุครัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถซึ่งเป็นยุคบาลีเฟื่องฟู รจนาพร้อมๆ กับบทมงคลจักรวาลใหญ่ จักรวาลน้อย และบทพาหุง.ในยุครัตนโกสินทร์ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส จึงได้นิพนธ์ขึ้นใหม่ เป็น นมการสิทธิตาภา, นะโมการะอัมมระกะคาภา เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

กิจวัตร ๑๐ อย่าง ของนักบวช

1. ลงอุโบสถวันพระใหญ่ หลังอุโบสถก็ประชุมคณะ ทบทวนข้อวัตรปฏิบัติกันและกัน
2. เลี้ยงชีพทุก ๆวัน โดยชอบ
3. สวดมนต์ ไหว้พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์
4. กวาดสถานที่อยู่อาศัย และบริเวณ
5. รักษาผ้าครอง
6. อยู่ปรีวาสนกรรม ถ้าทำผิด ก็เคารพในบทลงโทษของหมู่คณะ เพื่อให้จดจำไว้แม่นยำ
7. โกนผม โกนขนตามหน้า หรือที่หน้ากลัว (ไม่ใช่ในที่ลับที่แคบ ห้ามโกน ข้อห้ามวินัย)
8. ศึกษาสิกขาบท และปฏิบัติพระอาจารย์
9. แสดงอาบัติ ความผิดของตนต่อเพื่อน ต่อหมู่คณะ
10. พิจารณาปัจจุเวกขณะทั้ง ๔ ธรรมของนักบวช ๑๐ อย่าง กิจวัตร ๑๐ อย่าง ฯลฯ

ประโยชน์-อานิสงค์การสวดมนต์

1. ทำให้จิตเป็นสมาธิ ได้ถึงระดับอุปจารสมาธิ

2. ทำให้ได้บุญเมื่อใจเกิดความปีติปราโมทย์ในคุณพระรัตนตรัย
3. ป้องกันภัย อันตรายทั้งมวล ไม่ให้กล้ำกลายได้
4. เทวดาย่อมอภิบาลรักษา
5. ทำให้สมองปลอดโปร่ง ฝึกความจำดี
6. ทำให้มีอุตสาหกรรมในการทำความดี โดยมีพระพุทธรูปทรงเป็นตัวอย่าง
7. เมื่อสวดเป็นประจำทุก ๆ วัน จะทำให้เป็นคนน่าเชื่อถือได้
8. เมื่อสวดบ่อยๆ จะทำให้มีจิตใจเยือกเย็น ใจอยู่ในองค์สมาธิ
9. จะทำกิจการสิ่งใด ๆ เพราะมีฐานความเห็น ความคิด ที่มีเป็นธรรม เป็นหลัก-เกณฑ์
10. คำแปลบทสวด ชวนให้นามาคิดพิจารณา จะเกิดปัญญา

โทษในการกล่าวธรรมด้วยเสียงขับอันยาวไพเราะ ๕ ประการ

1. ตนเองก็ติดในเสียงนั้น
2. ผู้อื่นก็ติดใจ ยินดีในเสียงนั้น
3. คฤหบดีทั้งหลายจะยกโทษว่า ศิษย์ของตถาคตเหล่านี้ขับร้องเล่นเสียงเหมือนพวกตน.
4. เมื่อติดใจการทอดออกเสียง กามฉันทะก็เพิ่ม สัมมาสมาธิก็ลดลง
5. ประชุมชน หรือ ผู้ปฏิบัติธรรมภายหลัง จะคิดว่าไพเราะดีแล้วและถือเอาเป็นแบบฉบับ

โทษอื่น ๆ ในการสวดมนต์มากบท มีน้อย

ถ้าใจไม่ยึดมั่น ไม่ติดเสียงสวดมนต์ หรือต้องหยุดกลางคันในระหว่างพิจารณาธรรม หรือหยุดเดินจงกลม เพื่อจะต้องมาสวดมนต์กับหมู่เพื่อนในเวลาที่กำหนดไว้ทุก ๆ วัน. ถ้าธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ เอื้ออำนวย ไม่มีทุกขเวทนาอื่น ๆ หรือมีความสามารถพิเศษ สามารถดับเวทนาธาตุขันธ์ได้แล้ว ความจำยังไม่เสื่อมและฝึกปัญญามาพอตัวแล้ว การท่องบทสวดมนต์การสวดมนต์ ถือเป็นการฝึกสมาธิไปในตัว หรือแสดงปฏิบัติเป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่นด้วย

การสวดมากทุก ๆ วัน และนานๆ จึงมีประโยชน์ช่วยในการฝึกสติสมาธิ. ความจำจะดี ไม่หลงลืมเมื่อวัยชรา แต่ผู้มีปัญญาย่อมรู้จักใช้เวลาและความสามารถที่ตนยังเหลืออยู่ ให้เป็นประโยชน์แก่ใจตน เพื่อเร่งสอนตนให้เร็วที่สุด สะสมอริยะทรัพย์ให้มากที่สุด เปรียบเสมือนการเลือกทำงานที่ได้ค่าตอบแทนเป็นเงินแพงกว่างานสะเปะสะปะทั่วๆ ไป ฉะนั้น

ทำวัตรเช้า

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา,

พระผู้มีพระภาคเจ้า, เป็นพระอรหันต์

ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์ได้สิ้นเชิง

ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง,

พุทฺธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ.

ข้าพเจ้า ขอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น.

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม,

พระธรรม เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว,

ธัมมัง นะมัสสามิ

ข้าพเจ้าขอนมัสการพระธรรม.

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า, ปฏิบัติดีแล้ว,

สังฆัง นะมามิ.

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสงฆ์.

ผู้เป็นหัวหน้ากล่าวว่า

ยะมัมหะ โข มะยัง ภะคะวันตัง

สละณัง คตะตา, (อุททิสสะปัพพชาติตา)

โย โน ภะคะวา สัตถา, ยัสสะ

จะมะยัง ภะคะวะโต ธัมมังโรเจมะ,

อิเมหิ สักกาเรหิ ตังภะคะวันตัง

สะธัมมัง สะสังฆัง อภิปุชชะยามะ

เราเป็นผู้ถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า

พระองค์ใดเป็นสรณะ เป็นศาสดา

ของเรา เราย่อมขอบใจธรรมของ

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น

เราตั้งใจบูชาซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า

พร้อมพระธรรมและพระสงฆ์

ด้วยการสักการะบูชา เหล่านี้

ปฐปะภาคะณะมะการะ

หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภะคะวะโต ปฐปะภาคะณะมะการัง กะโรมะ เส ๙

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ ๙ (ว่า ๓ ครั้ง)

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์นั้น (ว่า
ครั้งเดียว)

พุทธานิถุติ

หันทะ มะยัง พุทธานิถุติง กะโรมะ เส ๙

โย โส ตะถาคะโต

พระตถาคตเจ้านั้น พระองค์ใด

อระหัง

เป็นผู้ไกลจากกิเลส

สัมมาสัมพุทฺธะ,

เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

วิชชาจะระณะสัมปันโน

เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจาณะ

สุคะโต

เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี

โลกะวิทู,

เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง

อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ

เป็นผู้สามารถฝึกบุคคลสมควรฝึก
ได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า

สัตถา เทวะมะนุสฺसानัง

เป็นครูผู้สอน ของเทวดา

และมนุษย์ทั้งหลาย

พุทฺธะ

เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม

ภะคะวา,

เป็นผู้จำแนกธรรม สั่งสอนสัตว์

โย อิมัง โลกัง สะเทวะกัง

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด, ทรงทำ

สมาระกัง สะพฺรุหะกัง,

ความดับทุกข์ ให้แจ้งด้วยพระปัญญา

สัสสะมะณะพฺราหฺมะณิงปะชัง

อันยิ่งเอง แล้วทรงสอนโลกนี้พร้อมทั้ง

สเทวะมะนุสสัง สะยัง อะภิญญา
-ญา สัจจิกัตวา ปะเวเทสิ,

โย ธัมมัง เทเสสิ

อาทิกัลยาณัง

มัชฌะกัลยาณัง

ปะริโยสานะกัลยาณัง,

สาตถัง สัพพัญญุชะนัง

เกวะละปะริปุณณัง ปะริสุทฐัง

พรัหมะจะริยัง ปะกาเสสิ,

ตะมะหัง ภาคะวันตัง

อะภิปุชะยามิ,

ตะมะหัง ภาคะวันตัง

สิระสา นะมามิ.

เทวดา มาร พรหมหมู่สัตว์ทั้งหลาย

พร้อมทั้งสมณะพราหมณ์พร้อม

ทั้งเทวดา และ มนุษย์ให้รู้ตาม

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด

ทรงแสดงซึ่งธรรมแล้ว

ไพบราคะในเบื้องต้น

ไพบราคะในท่ามกลาง

ไพบราคะในที่สุด

ทรงประกาศพรหมจรรย์คือแบบแห่งการ

ปฏิบัติอันประเสริฐบริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง

พร้อมทั้งอรรณะ พร้อมทั้งพญัญชนะ

ข้าพเจ้าขอบูชาอย่างยิ่ง

เฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น

ข้าพเจ้านอบน้อมพระผู้มีพระภาค

เจ้าพระองค์นั้น ด้วยเศียรเกล้า

ธัมมาภิกุติ

หันทะ มะยัง ธัมมาภิกุติง ภาโรมะ เส

โยโส สุวากขาโต

ภาคะวะตา ธัมโม,

สันทิฏฐิโก

อะกาลิโก

เอหิปัตติโก

พระธรรมใดอันพระผู้มีพระภาคเจ้า

ได้ตรัสไว้ดีแล้ว

ผู้ศึกษาและปฏิบัติ พึงเห็นได้ด้วยตนเอง

เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้และให้ผลได้

ไม่จำกัดกาลเวลา

เป็นสิ่งที่ควรกล่าวแก่ผู้อื่นว่า จงมาดูเถิด

โอปะนะยโก

ปัจฉัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ,
ตะมะหัง ธัมมัง อะภิปุชชะยามิ,
ตะมะหัง ธัมมัง สิริสะสา นะมามิ.

เป็นสิ่งที่พึงน้อมเข้ามาใส่ตัว

เป็นสิ่งที่พึงรู้ได้เฉพาะตน

ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่งซึ่งพระธรรมนั้น

ข้าพเจ้านอบน้อมพระธรรมนั้น

ด้วยเศียรเกล้า.

สังฆาภิกุติ

หันทะ มะยัง สังฆาภิกุติง กะโรมะ เส.

โย โส สุปะฏิปันโน

กะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

อุชุปะฏิปันโน

กะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

ญายะปะฏิปันโน กะคะวะโต

สาวะกะสังโฆ,

สามีจิปะฏิปันโน กะคะวะโต

สาวะกะสังโฆ,

ยะทิทัง

จัตตาริ ปุริสะยุคานิ

อัญญะ ปุริสะปุคคะลา,

เอสะกะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

อาหุเนยโย

ปาหุเนยโย

ทักขิเนยโย

อัญชะลีกระณีโย,

สงฆ์สาวกของผู้มีพระภาคเจ้านั้น หมั่นได้

ปฏิบัติดีแล้ว,

สงฆ์สาวกของผู้มีพระภาคเจ้านั้นหมั่นได้

ปฏิบัติตรงแล้ว

สงฆ์สาวกของผู้มีพระภาคเจ้านั้น หมั่นได้

ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว

สงฆ์สาวกของผู้มีพระภาคเจ้านั้น หมั่นได้

ปฏิบัติชอบ สมควรแล้ว

ได้แก่บุคคลเหล่านี้ คือ

คู่แห่งบุคคลสี่คู่ นับเรียงตัวบุคคล

ได้แปดบุคคล นั้นแหละ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า

เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา

เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ

เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน

เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี,

อะนุตตะรัง ปุญญิกเขตตัง

โลกัสสะ,

ตะมะหัง สังฆัง อะภิปุชชะยามิ,

ตะมะหัง สังฆัง สิริระสา

หะมามิ.

เป็นเนื่อนาบุญของโลก

ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า,

ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่งซึ่งพระสงฆ์หมู่ นั้น,

ข้าพเจ้านอบน้อมซึ่งพระสงฆ์หมู่ นั้น

ด้วยเศียรเกล้า.

ระตนะตตะยัปปะณามะคาถา

หันทะ มะยัง ระตนะตตะยัปปะณามะคาถาโย เจวะ

สังเวคะวัตถุ ปะริทีปะกะ ปาฐัญจะ ภาณามะ เส.

พุทโธ สุตฺตโธ กะรुณามะหังคะโว,

โยจจันตะสุทฺธัพพะระญาณะโลจะโน,

โลกัสสะ ปาปฺปะกิเลสะฆาตะโก,

วันทามิ พุทฺธัง อะหะมาทะเรนะตัง.

ธัมโม ปะทีโป วียะ ตัสสะ สัตถุโน,

โย มัคคะปากามะตะเกทะภินนะโก,

โลกุตตะโร โย จะ ตะทัตถะทีปะโน,

วันทามิ ธัมมัง อะหะมาทะเรนะ ตัง.

พระพุทฺธเจ้าผู้บริสุทธิ์ มีพระกรุณา

ดุจห้วงมหรรณพ

พระองค์ใด มีพระปัญญาญาณ

อันประเสริฐหมดจดถึงที่สุดแล้ว

ผู้ฆ่าเสียซึ่งบาป อุปกิเลสของโลก

ข้าพเจ้าขอไหว้พระพุทฺธเจ้าพระองค์

นั้น โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ

พระธรรมของพระศาสดา สว่าง

รุ่งเรือง เปรียบดวงประทีป

จำแนกประเภท คือ

มรรค ผล นิพพาน ส่วนใด

เป็นโลกุตระธรรม และส่วนใดที่

ชี้แนวแห่งโลกุตระธรรมนั้น,

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น

โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ

สังฆโม สุขเขตตากะยะ ตีเขตตะสัณญิต,	พระสงฆ์เป็นเนื่อนาบุญอันยิ่ง ใหญ่กว่า
	นาบุญอันดีทั้งหลาย
โย ทิฏฐะสันโต	เป็นผู้เห็นธรรมอันสงบแล้ว
สุคะตานุโพระโก,	รู้ตามเสด็จพระสุคตเจ้า,
โลลัปปะหิโน	เป็นผู้ละกิเลสเครื่องโลเลได้แล้ว
อะริโย	เป็นพระอริยเจ้า
สุเมธะโส,	มีปัญญาดี
วันทามิ สังฆัง อะหะมาทะเรนะ ตัง.	ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์หมั่นนั้น
	โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ
อิจุเจวะเมกัณตะภิปุชชะเนยยะกัง,	อันข้าพเจ้าผู้ไหว้วัดตุสาม
วัตตุตตะยัง วันทะยะตาภิสังขะตัง,	อันเป็นของพึงควรบูชาอย่างยิ่ง
ปุญญัง มะยา ยัง มะมะ สัพพุปัททะวา,	บุญใดกระทำแล้วยังยิ่งนี้
	ขอสรรพอุปัทวะทั้งหลาย จงอย่ามี
มาโนหตุ เว ตัสสะ ปะภาวะสิทธิยา ฯ	ด้วยประสิทธิฐานภาพความ สำเร็จอัน
	เกิดจากบุญนั้นแล.

สังเวคะวัตถุประริทีปะกะ ปาฐะ

อิธะ ตะถาคะโต โลเก อุปปันโน	พระตถาคตเจ้าได้เกิดขึ้นแล้วในโลกนี้
อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ,	เป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้
	โดยพระองค์เอง
ธัมโม จะ เทสิโต	และธรรมที่ทรงแสดง
นียยานิโก	เป็นธรรมเครื่องออกจากทุกข์
อุปะสะมิโก	เป็นเครื่องสงบกิเลส
ปะรินิพพานิโก	เป็นไปเพื่อปรินิพพาน

สัมโพธะคามิ
สุดะตปุปะเวทิต,
มะยันตัง รัมมัง สุตวา
เอวัง ชานามะ,
ชาติปิ ทุกขา
ชะราปิ ทุกขา
มะระณัมปิ ทุกขัง,
โสกะปะริทเวะทุกขะโทมะนัส-
สุปายาสาปิ ทุกขา,

อปปิเยหิ สัมปะโยโคทุกโข,
ปิเยหิ วิปะโยโค ทุกโข,

ยัมปิจจัง นะ ละกะติ ตัมปิ ทุกขัง,

สังขิตเตนะ
ปัจจุปาทานักขันธา ทุกขา,
เสยยะถิทัง,
รูปปาทานักขันโธ,
เวทะนุปาทานักขันโธ,
สัณฺณูปาทานักขันโธ,
สังขารูปาทานักขันโธ,
วิญญาณูปาทานักขันโธ,
เยสัง ปะริญญายะ,

เป็นไปเพื่อความรู้พร้อม
เป็นธรรมอันพระสุคตทรงประกาศแล้ว
เราทั้งหลาย เมื่อได้ฟังธรรมนั้นแล้ว
จึงได้รู้ อย่างนี้ว่า
ความเกิดก็เป็นทุกข์
ความแก่ก็เป็นทุกข์
ความตายก็เป็นทุกข์
ความโศกความรำไรรำพันความไม่สบาย
กายไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ
ก็เป็นทุกข์
ประสพสิ่งไม่เป็นที่รัก ที่พอใจ ก็เป็นทุกข์
พลัดพรากจากสิ่งที่เป็นที่รักที่พอใจ
ก็เป็นทุกข์

ปรารธนาสิ่งใด ไม่ได้สิ่งนั้น
นั่นก็เป็นทุกข์

ว่าโดยย่อ
อุปาทานชั้น 5 เป็นตัวทุกข์
ได้แก่สิ่งเหล่านี้ คือ
ชั้น ที่ตั้งแห่งความยึดมั่นใน รูป
ชั้น ที่ตั้งแห่งความยึดมั่นใน เวทนา
ชั้น ที่ตั้งแห่งความยึดมั่นใน สัณฺณู
ชั้น ที่ตั้งแห่งความยึดมั่นใน สังขาร
ชั้น ที่ตั้งแห่งความยึดมั่นใน วิญญาน
เพื่อให้สาวกกำหนดรอบรู้อุปาทานชั้นเหล่านี้

ธรรมาโณ โส ภะคะวา,
เอวัง พะหุลัง สาวะเก วิเนติ,

เอวัง ภาคา จะ ปะหัสสะ
ภะคะวะโต สาวะเกสุ อะนุสาสะนี,

พะหุลา ปะวัตตะติ,

รูปร่าง อะนิจจัง,

เวทนา อะนิจจา,

สัญญา อะนิจจา,

สังขาร อะนิจจา,

วิญญานัง อะนิจจัง.

รูปร่าง อะนัตตา,

เวทนา อะนัตตา,

สัญญา อะนัตตา,

สังขาร อะนัตตา,

วิญญานัง อะนัตตา,

สัพเพ สังขาร อะนิจจา,

สัพเพ ธัมมา อะนัตตา ติ.

เต (ตา) มะยัง,

โอดีถณนามะหะ ชาตียา ชะรา

มะระเณนะ,

โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกฺขะหิ

โทมะหัสเสหิ อุปายาเสหิ,

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่
ย่อมแนะนำสาวกทั้งหลายเพื่อให้

กำหนดรู้อุปาทานชั้น 5 อย่างนี้โดยมาก,

ก็แลอนุสาสนีเป็นอันมากของพระผู้มี

พระภาคเจ้าพระองค์นั้น เป็นไปใน

สาวกทั้งหลายส่วนมาก

มีส่วน คือการจำแนกอย่างนี้ว่า

รูปไม่เที่ยง

เวทนาไม่เที่ยง

สัญญา ไม่เที่ยง

สังขารไม่เที่ยง

วิญญานไม่เที่ยง

รูปไม่ใช่ตัวตน,

เวทนาไม่ใช่ตัวตน,

สัญญาไม่ใช่ตัวตน,

สังขารไม่ใช่ตัวตน,

วิญญานไม่ใช่ตัวตน

สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง

ธรรมทั้งหลายทั้งปวงไม่ใช่ตัวตน ดังนี้.

พวกเราทั้งหลาย

เป็นผู้อันมีความเกิด ความแก่

ความตาย

ความโศก ความรำไรรำพัน ความทุกข์

ความเสียใจความคับแค้นใจครอบงำแล้ว

ทุกโขติณณา ทุกขะปะเรตา,
อัปเปวะนามิมัสสะ เกวลัสสะ
ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยา
ปัญญาเยถาคิ.

ชื่อว่ามีทุกข์ทั้งหลาย ครอบจำแล้ว
มีทุกข์เป็นเบื้องหน้าแล้ว,
ทำไฉน
การทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้
จะพึงปรากฏชัด แก่ใจเราได้.

(นักบวชทั้งหลายพึง สวดตามนี้)

จิระปะรินิพพุตัมปิ ตัง ภะคะวันตัง
อุทฺทิสสะอะระหันตัง สัมมาสัมพุทฺธัง,
สัทธา อะคารัสมา
อะนะการิยัง ปัพพะชิตา,
ตัสฺมิงภะคะวะติ พุรฺหมะจะริยัง
จะรามะ,
ภิกขุณฺหํ สิกขา สาชีวะสะมาปฺนนา,
ตัง โน พุรฺหมะจะริยัง,
อิมัสสะ เกวลัสสะทุกขักขันธัสสะ
อันตะกิริยาเย สังวัตตะตุ.

เราทั้งหลาย อุทิศเฉพาะพระผู้มี
พระภาคเจ้าแม่ปรินิพพานนานแล้ว
พระองค์นั้น, มีศรัทธาออกบวช
จากเรือน ไม่ข้องด้วยเรือนแล้ว,
ประพาสพรหมจรรย์ในพระผู้มี
พระภาคเจ้าพระองค์นั้น,
ถึงพร้อมด้วย สิกขาสาชีพเครื่อง
เลี้ยงชีวิตของภิกษุทั้งหลาย,
ขอพรหมจรรย์ของเราทั้งหลายนั้น,
จงเป็นไปเพื่อ การทำทำที่สุด
แห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้เทอญ.

(ผู้ที่ยังไม่บวช สวดแบบนี้)

จิระปะรินิพพุตัมปิ ตัง
ภะคะวันตังสະระณัง คะตา,
ธัมมัญจะ ภิกขุ สังฆัญจะ,
ตัสสะ ภะคะวะโต สาสะนัง

เราถึงแล้วซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์
นั้น แม่ปรินิพพานนานแล้วเป็นสรณะ,
ถึงพระธรรมด้วย ถึงพระสงฆ์ด้วย,
จักกระทำในใจอยู่ ปฏิบัติตามอยู่

ยะถาสะติ ยะถาพะลัง
 มะนะสิกะโรมะ,
 อะนุปะฏิปัชชามะ,
 สา สา โห ปะฏิปัตติ,
 อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขัน-
 -ธัสสะอันตะกิริยาเย สังวัตตะตุ.

ซึ่งคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า
 พระองค์นั้น ตามสติ ตามกำลัง,
 ขอให้การปฏิบัตินั้นๆ
 ของเราทั้งหลาย
 จงเป็นไปเพื่อ อันกระทำที่สุด
 แห่งกองทุกข์ทั้งมวลนี้เทอญ.

ตั้งขะณิกะปัจจะเวกขะณะปาฐะ

หันทะ มะยัง ตั้งขะณิกะปัจจะเวกขะณะปาฐัง ภาณามะ เส ฯ

ปะฏิสังขา โยนิโส จีวะรัง ,
 ปะฏิเสวามิ
 ยาวะเทวะ สัตถัสสะ ปะฏิมาตายะ,
 อุณ्हัสสะ ปะฏิมาตายะ,
 ทังสะมะกะสะวาตาตะปะสิริง-
 สะปะ สัมผัสสานัง ปะฏิมาตายะ,
 ยาวะเทวะหิริโกปีนะ.
 ปะฏิจณาทะนัตถัง
 ปฏิสังขา โยนิโส -
 -ปิณฑะปาตัง ปฏิสเววามิ,
 เหวะ ทะวายะ นะ มะทายะ นะ
 มัณฑะนายะ นะ วิญญะนายะ,
 ยาวะเทวะอิมัสสะ กายัสสะ
 จิตฺติยา ยาปะนายะ

เราพิจารณาโดยแยบคายแล้ว
 เรื่องการบริโภคน้ำจืด
 เพียงเพื่อบำบัดหนาว
 เพื่อบำบัดร้อน
 เพื่อบำบัดสัมผัสเหลือบยุบลมแดด
 และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย
 เพียงเพื่อปกปิดอวัยวะ
 ที่น่าละอายเสีย
 เราพิจารณาโดยแยบคายแล้ว
 เรื่องการบริโภคบิณฑบาต
 ไม่เพื่อเล่น ไม่เพื่อมัวเมา
 ไม่เพื่อสดใส ไม่เพื่อเปล่งปลั่ง
 เพียงเพื่อตั้งอยู่แห่งกายนี้
 เพื่อให้ชีวิตเป็นไป

วิหิงสุประระติยา

พรัหมะจะริยา นุคคะหายะ,

อิติปฺรภาณฺญจะ เวทะนัง

ปะฏิหังขามิ นะวฺญจะเวทะนังนะ-

- อุปฺปาเทสสามิ,

ยาตุรา จะ เม ภาวิสสะติ อะนะ

วัชชะตา จะ ผาสุวิหาโร จาติ.

ปฏิสังขา โยนิโส

เสนาสะนัง ปฏิสเววามิ,

ยาวะเทวะ สิตฺตัสสะ ปะฏิมาตายะ,

อุณฺหัสสะ ปะฏิมาตายะ,

ทังสะมะกะสะวาตาตะปะสีริง -

- สะปะ สัมผัสสานัง ปะฏิมาตายะ,

ยาวะเทวะ อุตฺตปะริสสะยะวิโน-

-ทะนังปะฏิสัลลานารามัตถัง.

ปฏิสังขา โยนิโส คิลานะปัจจะ-

-ยะเภสัชชะปะริกขารัง ปฏิสเววามิ,

ยาวะเทวะอุปฺปันนาณัง เวยยาพา-

-ธิกานังเวทะนาณัง ปะฏิมาตายะ,

อัပ္ยาปัชฌะ ประมะตายาติ.

เพื่อระงับความลำบาก

และเพื่อประพฤติพรหมจรรย์

ด้วยคิดว่าเราจะระงับเวทนาเก่า

เสียด้วย, จักไม่ยังเวทนาใหม่

ให้เกิดขึ้นได้ด้วย

ความเป็นไปความหาโทษมิได้

และความอยู่ผาสุกของเรา

จักมีด้วยเพราะเหตุอย่างนี้

เราพิจารณาโดยแยบคายแล้ว

การบริโภคนาสนา

เพียงเพื่อบำบัดหนาว

เพื่อบำบัดร้อน

เพื่อบำบัดสัมผัสหยาบขรุขระ

และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย

เพียงเพื่อหลีกเลี่ยงภัยอันเกิดแต่ฤดู

เสีย, และเพื่อความสะดวก

ในการหลีกเลี่ยงอยู่

เราพิจารณาโดยแยบคายแล้ว

ในการบริโภคนาสนาสำหรับคนไข้

เพียงเพื่อบำบัดเวทนามีอาพาธ

ต่าง ๆ เป็นมูล อันเกิดขึ้นแล้ว

เพื่อความเป็นผู้หาความลำบากมิได้

เป็นอย่างยิ่ง ดังนี้แล.

กายะคะตาสะติภาวะนาปาฐะ

หันทะ มะยัง กายะคะตาสะติภาวะนาปาฐัง ภะณามะ เส ๙

อะยัง โข เม กาโย,	กายของเราแน่แล
อุทัง ปาทะตะลา,	เปื้องบนแต่พื้นเท้าขึ้นมา
อะโร เกสะมัตตะกา,	เปื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป
ตะจะปริยันโต,	มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุตรอบ
ปุโร นานุปะการัสสะ	เต็มไปด้วยของไม่สะอาด
อะสุจิโน,	มีประการต่างๆ
อตถิ อิมัสสมิง กาเย,	มีอยู่ในกายนี้,

เกสา	คือผมทั้งหลาย,	โลมา	คือขนทั้งหลาย,
นะชา	คือเล็บทั้งหลาย,	ทันตา	คือฟันทั้งหลาย
ตะโจ	คือหนัง,	มังสัง	คือเนื้อ,
นะหารู	คือเอ็นทั้งหลาย,	อัญฺฐิ	คือกระดูกทั้งหลาย,
อัญฺฐิมิถฺฐัง	เยื่อในกระดูก,	วกักัง	ม้าม,
หะทะยัง	หัวใจ,	ยะกะนัง	ตับ,
กิโลมะกัง	ผังผืด,	ปีหะกัง	ไต,
ปัปผาสัง	ปอด,	อันตัง	ไส้ใหญ่,
อันตะคุณฺ्हัง	ไส้น้อย,	อุทะริยัง	อาหารใหม่
กะรีสัง	อาหารเก่า,		
มัตตะเก	มัตตะลุงคัง	เยื่อในสมองศีรษะ,	
ปีตตัง	น้ำดี,	เสมหัง	น้ำเสลด,
ปุพฺโพ	น้ำเหลือง,	โลหิตัง	น้ำเลือด

เสโท น้ำเหวี่ยง,
อัสสุ น้ำตา,
เขโฬ น้ำลาย,
ละสิกา น้ำไขข้อ,

เมโท น้ำมันข้น,
วะสา น้ำมันเหลว,
สิงฆาณิกา น้ำมูก,
มุตตัง น้ำมูตร,

เอวะมะยัง เมกาโย
อุทรัง ปาทะตะลา
อะโธ เกสะมัตตะกา
ตะจะปะริยันโต
ปุโร นานัปปะการัสสะ
อะสุจิโน

กายของเรามีอย่างนี้
เปื่องบนแต่พื้นเท้าขึ้นมา
เปื่องต่ำแต่ปลายผมลงไป
มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุตรอบ
เต็มไปด้วยของไม่สะอาด
มีประการต่างๆ อย่างนี้แล.

อะภิญหะปัจจะเวกฺขณะปาฐะ

หัตตะ มะยัง อะภิญหะปัจจะเวกฺขณะปาฐัง ภาณามะ เส.

ชะรา ธัมโมมหิ
ชะรัง อะนะตีโต,
พยาธิ ธัมโมมหิ
พยาธิง อะนะตีโต,
มะระณะ ธัมโมมหิ
มะระณัง อะนะตีโต,
สัพเพปิ เม ปิเยหิ มะนาเปหิ
นानาภาโว วินาภาโว
กัมมัสสะโกมหิ กัมมะทายาโท

เรามีความแก่เป็นธรรมดา
จะล่วงพ้นความแก่ไปไม่ได้,
เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา
จะล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้,
เรามีความตายเป็นธรรมดา
จะล่วงพ้นความตายไปไม่ได้,
เราจะละเว้นเป็นต่างๆ
คือว่า จะต้องพลัดพรากจากของรัก
ของเจริญใจทั้งสิ้นไป,
เรามีกรรมเป็นของๆ ตน,

กัมมะโยนิ กัมมะพันธ
กัมมะประภูติสระระโณ,
ยัง กัมมัง กะริสสามิ กัลยาณัง
วา ปาปะกัง วา ตัสสะทายาโท
กะวิสสามิ,

เอวัง อัมเหติ อะภินันท์
ปัจจะเวกขิตตัพพัง.

มีกรรมเป็นผู้ให้ผลมีกรรมเป็นแดนเกิด,
มีกรรมเป็นผู้ติดตาม มีกรรมเป็นที่พึงอาศัย
เราจักทำกรรมอันใดไว้
เป็นบุญหรือเป็นบาป เราจัก
เป็นทายาท คือว่าจะต้องได้รับผล
ของกรรมนั้นสืบไป
เราทั้งหลายควรพิจารณาอย่างนี้
ทุกวัน ๆ เทอญ

อนึ่ง มีบท-ลงท้าย แผ่นส่วนกุศล ๒ บท ให้เลือกเอง ดังนี้

พรัหมะวิหาระณะระณาปาฐะ

หันทะ มะยัง พรัหมะวิหาระณะระณาปาฐัง ภาณามะ เส ฯ

อะหัง สุขิโต โหมิ,
นิททุกโข โหมิ,
อะเวโร โหมิ,
อัพยาปัชโหม โหมิ,
อะนีโฆ โหมิ,
สุขี อัตตานัง ปะริหะรามิ,
สัพเพ สัตตา ,
สุขिता โหนตุ
สัพเพ สัตตา
อะเวรา โหนตุ,
สัพเพ สัตตา

ขอข้าพเจ้าจงมีความสุข
ขอข้าพเจ้าจงปราศจากทุกข์
ขอข้าพเจ้าจงปราศจากเวร
ขอข้าพเจ้าจงปราศจากความลำบาก
ขอข้าพเจ้าจงปราศจากอุปสรรคขัดข้อง
รักษาตนให้มีความสุขเถิด
สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
จงเป็นผู้มีความสุขเถิด
สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
จงเป็นผู้ไม่มีเวรเถิด
สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง

อภัยาปัชฌาโหนด,
 สัพเพ สัตตา
 อะนีฆา โหนด,
 สัพเพ สัตตา
 สุขี อัตตานัง परिहरันตุ,
 สัพเพ สัตตา
 สัพพะทุกขา ปะมุจจันตุ,
 สัพเพ สัตตา
 ลัทธะสัมปัตติโต
 มา วิคัจฉันตุ,
 สัพเพ สัตตา
 กัมมัสสะกา
 กัมมะทายาทา
 กัมมะโยนี
 กัมมะพันธุ
 กัมมะปะฏิสะระณา,
 ยัง กัมมัง กะริสสันติ
 กัลยาณัง วา ปาปะกัง วา
 ตัสสะทายาทา ภาวิสสันติ.

จงเป็นผู้ไม่เบียดเบียนกันเกิด
 สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
 จงเป็นผู้ไม่มีทุกข์กายทุกข์ใจเกิด
 สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
 จงเป็นผู้มีความสุขรักษาตนเกิด
 สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
 จงพ้นจากความทุกข์เกิด.
 สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
 จงอย่าไปปราศจากสมบัติ
 อันตนได้แล้วเกิด.
 สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
 เป็นผู้มีการมเป็นของ ๆ ตน
 เป็นผู้รับผลของกรรม
 เป็นผู้มีการมเป็นเป็นกำเนิด
 เป็นผู้มีการมเป็นเผ่าพันธุ์,
 เป็นผู้มีการมเป็นที่พึงอาศัย
 จักทำกรรมอันใดไว้
 ดีหรือชั่ว
 จักเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น.

สังเขปะปัตติทานะคาถา

สัพเพ สัตตา สะทา โหนด
 อะเวรา สุขะชีวิโน,

ขอให้สัตว์ทั้งหลาย อย่าได้มีเวร
 แก่กันและกันเลย จงเป็นผู้ดำรงชีพ
 อยู่เป็นสุขทุกเมื่อเกิด.

กะตัง ปุญญัง มะลัณ มัยหัง
สัพเพ ภาคี ภะวันตุ เต.

ขอให้สัตว์ทั้งหลาย, จงได้เสวยผล
บุญที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญด้วย กาย
วาจา ใจ แล้วนั้น เทอญ.

ติโลกวิชะยะราชปัตติทานะคาถา

ยังกิญจิ กุสะลัณ กัมมัง,
กัตตัพพัง กิริยัณ มะมะ,
กาเยนะ วาจาเย มะหะสา,
ติทะเส สุกตัง กะตัง,
เย สัตตา สัณฺณูโน อตฺถิ,
เย จะ สัตตา อสัณฺณูโน,
กะตัง ปุญฺญะมะลัณ มัยหัง,
สัพเพ ภาคี ภะวันตุ เต,
เย ตัง กะตัง สุวิทัง
ทิน्हัง ปุญฺญะมะลัณ มะยา,
เย จะ ตตฺถะ นะชานาติ,
เทวา คันตะวา นิเวทะยุง,
สัพเพ โลกัณฺหิ เย สัตตา,
ชีวันตาหาระเหตุกาล,
มะนุญฺญัง โภชะนัง สัพเพ,
ละภันตุ มะมะ เจตะสา.

กุศลกรรม อย่างใดอย่างหนึ่ง
เป็นกิจซึ่งควรฝึกฝนทำ
ด้วยกาย วาจา ใจ
เราทำแล้ว เพื่อไปสุคติภูมิ
สัตว์ใด ที่มีสัญญา
หรือที่ไม่มี เป็นอัสัณฺณูสัตว์
ผลบุญ ที่ข้า ฯ ทำแล้วนั้น
ทุกๆ สัตว์ จงมีส่วนได้รับ
สัตว์ใดรู้ ก็เป็นอัน
ว่าข้าอุทิศให้ผลบุญแล้ว ตามควร
สัตว์ใด มิรู้ถ้วน
ขอเทพเทวาเจ้า จงเล่าขาน
ขอสัตว์ในโลกต่างๆ ทั้งปวง
มีชีวิต อยู่ด้วยอาหาร
จงได้ โภชน์สำราญ.
อันพึงใจด้วยอำนาจเจตนาอุทิศ
ของข้าพเจ้านี้เถิด.

บทสวด แบบภาษาไทย

สวดมนต์เย็น

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา, พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ (กราบ)
สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, ธัมมัง นะมัสสามิ (กราบ)
สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ (กราบ)

(ปฐะปะนาคะณะมะการะ)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ ฯ (๓จบ)
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ ฯ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ ฯ

บทพระพุทธานุ

อิติปิโส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ, วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โล
กะวิทู, อนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ, สัตถา เทวะมะนุสสาหนัง พุทโธ ภะคะ
วา ตี.

สวดทำนองสรภัญญะ

องค์ใดพระสัมพุทธ	สุวิสุทธิสันดาน
ตัดมูลกิเลสमार	บ มหิมนมิมองมัว
หนึ่งในพระทัยท่าน	ก็เบิกบานคือดอกบัว
ราศี บ พันพัว	สุวะคนธะกำจร
องค์ใดประกอบด้วย	พระกรุณาดังสาคร
โปรดหมู่ประชากร	มละโอฆะกัณธาร

ชี้ทางบรรเทาทุกข์	และชี้สุขเกษมศานต์
ชี้ทางพระนฤพาน	อันพ้นโศกวิโยคภัย
พร้อมเบญจพิธจัก-	-หุจรสวิมลใส
เห็นเหตุที่ใกล้ไกล	ก็เจนจบประจักษ์จริง
กำจัดน้ำใจหยาบ	สันดานบาปแห่งชายหญิง
สัตว์โลกได้พึงพิง	มละบาปบำเพ็ญบุญ
ข้าขอประณตหม่อม	ศิระเกล้าบังคมคุณ
สัมพุทธรการุญ-	-ญะภาพนั้น นිරันดร ฯ

(กราบ)

บทพระธรรมคุณ

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, สันติภูจฺจโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก, โอปะ
 นะยิโก, ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ ตี.

สวดทำนองสรภัญญะ

ธรรมะคือคุณากร	ส่วนชอบสาธ	ดุจดวงประทีปชัชวาล
แห่งองค์พระศาสดาจารย์	ส่องสัตว์สันดาน	สว่างกระจ่างใจมนต์
ธรรมใดนับโดยมรรคผล	เป็นแปดพึงยล	และแก้กับทั้งนฤพาน
สมญาโลกอุดรพิศดาร	อันลึกโอฬาร	พิสุทธิ์ พิเศษสุกใส
อีกธรรมต้นทางครรไล	นามขนานขานไช	ปฏิบัติ ปรียติเป็นสอง
คือทางดำเนินดุจคลอง	ให้ลุล่วงปอง	ยังโลกอุดรโดยตรง
ข้าขอโอนอ่อนอุตมงค์	นบธรรมจำนง	ด้วยจิตและกายวาจา ฯ

(กราบ)

บทพระสังฆคุณ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต
สาวะกะสังโฆ, ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สามิจิปะฏิปันโน
ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา,
เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อาหุเนยโย, ปาหุเนยโย, ทักขิเนยโย,
อัญชะลีกะระณีโย, อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ

สวดทำนองสรภัญญะ

สงฆ์ใดสาวกศาสดา	รับปฏิบัติมา	แต่องค์สมเด็จพระจอมเกล้า
เห็นแจ้งจตุสัจเสรีจรร-	ลู่ทางที่อัน	ระงับและดับทุกข์ภัย
โดยเสด็จพระผู้ตรัสไตร	ปัญญาผ่องใส	สะอาดและปราศมัวหมอง
เห็นห่างข้าศึกปอง	บ มลัมพอง	ด้วยกายและวาจาใจ
เป็นเหื่อนาบุญอันไพ-	-ศาลแด่โลกัย	และเกิดพิบูลย์พูนผล
สมญาเอารสทศพล	มีคุณอนันต์	อเนกจะนับเหลือตรา
ข้าขอบบหมู่พระศรา-	พกทรงคุณา-	นุคุณประดุจรำพัน
ด้วยเดชบุญข้าอภิวันท์	พระไตรรัตนอัน	อุดมดีเรกนิรันดัย
จงช่วยขจัดโทษภัย	อันตรรายใดใด	จงดับและกลับเสื่อมสูญ ฯ

(กราบ)

คำไหว้ครู - สวดทำนองสรภัญญะ

(นำ) ปาเอราจะรียา โหนฺติ	(รับพร้อมกัน)	คุณุตตรานุสาสะกา
(นำ) ข้าขอประณตน้อมสักการ	(รับ) บูรพาคณาจารย์	
ผู้ก่อปรประโยชน์ศึกษา	ทั้งท่านผู้ประสาทวิชา	
อบรมจะรียา	แก่ข้าในกาลปัจจุบัน	

ข้าขอเคารพอะภิวันท์	ระลึกคุณอะนันต์
ด้วยใจนิมมบูชา	ขอเดชกะตะเวทิตา
อิกวีริยะพา	ปัญญาให้เกิดแตกฉาน
ศึกษาสำเร็จทุกประการ	อายุยืนนาน
อยู่ในศีลธรรมอันดี	ให้ได้เป็นเกียรติเป็นศรี
ประโยชน์ทวี	แก่ชาติและประเทศไทย เทอญ ฯ

(นำสรุป) ปัญญาวุฑฒิ กะเร เตเต ทินโน วาเท นะมามิหัง

วัดจะดี มีศรี สง่าฟุ้ง บรรพชิตมุ่ง ปฏิบัติ กรรมฐาน
บ้านจะดี เพราะมีธรรม ในสันดาน เป็นชาวบ้าน เร่งรุด ถือนุทธรจริง
วัดจะดี มีหลักฐาน เพราะบ้านช่วย บ้านจะสวย เพราะมีวัด ดัดนิสัย
บ้านกับวัด ผลัดกันช่วย อำนวยชัยถ้าขัดกัน ก็บรลัย ทั้งสองทาง

.....

ทำวัตรคำ

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา,

พระผู้มีพระภาคเจ้า, เป็นพระอรหันต์

ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์ได้สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง,

พุทฺธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ.

ข้าพเจ้า ขอบอวาทพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น.

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม,

พระธรรม เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว,

ธัมมัง นะมัสสามิ

ข้าพเจ้าขอนมัสการพระธรรม.

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า, ปฏิบัติดีแล้ว,

สังฆัง นะมามิ.

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสงฆ์.

ปฐะปะนาคะณะมะการะ

หันทะทานิ มะยันตัง ภะคะวันตัง วาจาเย อะภิกายิตุง

ปฐะปะนาคะณะมะการัญญะจะ พุทธานุสสะตินะยัญจะ กะโรมะ เส.

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ, (๓ ครั้ง)

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น.

พุทธานุสสะติ

ตังโข ปะนะภะคะวันตัง

ก็แลกิตติศัพท์อันงามของพระผู้มี-

เอวังกลุยาโณ กิตติสัทโท

-พระภาคเจ้าได้เฟื่องฟุ้งไปแล้ว

อัปภุคคะโต,
อิติปิ โส ภะคะวา
อะระหัง
สัมมาสัมพุทธโธ,
วิชชาจะระณะสัมปันโน
สุคะโต
โลกะวิทู,
อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ

สัตถา เทวะมะนุสสาหนัง
พุทธโธ
ภะคะวาติ.

อย่างนี้ว่า
เพราะเหตุอย่างนี้ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้า-
- นั้นเป็นผู้ไกลจากกิเลส
เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง
เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจาณะ
เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี
เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง
เป็นผู้สามารถฝึกบุคคลสมควรฝึกได้
อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า
เป็นครูสอนเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม
เป็นผู้จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ ดังนี้.

พุทธานิฉิตติ

หันทะ มะยัง พุทธานิฉิตัง ภะโรมะ เส.

พุทฺธะวาระ หันตะวะระตา
ทิกุณากิยุตโต,
สุทฺธากิญาณะกะรุณาหิ
สะมาคะตัตโต,
โพเธสิ โย สุขะนะตัง
กะมะลังวะ สุโร,
วันทามะหัง ตะมะระณัง
สิระสา ชินะนัง,

พระพุทธเจ้าประกอบแล้วด้วยพระคุณ
มีความประเสริฐแห่งอรหันตคุณ เป็นต้น
มีองค์ประกอบด้วยพระญาณและ
พระกรุณาธิคุณอันบริสุทธิ
พระองค์ใดทรงกระทำหน้าที่ดีให้เบิกบาน
ดูจพระอาทิตย์ยังดอกบัวให้บานฉะนั้น,
ข้าพเจ้าไหว้พระชินสีห์ผู้ไม่มีกิเลส
พระองค์นั้นด้วยเศียรเกล้า

พุทโธ โย สัพพะปาณีนัง
 สະระณัง เขมมะมุตตะมัง,
 ปะฐะมานุสสะติฏฐาณัง
 วันทามิ ตัง สีเรนะหัง,
 พุทฺธัสสาหฺสมิ ทาโส (ทาสี) ะ
 พุทโธ เม สามิ กิสสะโร,
 พุทโธ ทุกขัสสะ มาตา จะ
 วิธาตา จะ หิตัสสะ เม,
 พุทฺธัสสาหฺง นียยาเทมิ
 สะวีริญฺชิวิตฺตญฺจิหัง,
 วันทันโตหัง (ตีหัง) จะริสสามิ
 พุทฺธัสเสวะ สุโฬธิตัง,
 หนฺตถิ เม สະระณัง อัญญัง
 โธ เม สະระณัง ะรัง,
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
 วัทเฒะยัง สัตถุสาสะเน,
 พุทฺธัง เม วันทะมาเนนะ (นายะ)
 ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อีระ,
 สัพเพปิ อันตะรายา เม
 มาhesung ตัสสะ เตชะสา.

(หมอบกราบลงแล้วกล่าวพร้อมกันว่า)

กาเยนะวาจาเยวะจะเตสะวา,
 พุทฺเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยายัง,
 พุทโธ ปะฏิคฺคณฺหะตุ อัจจะยันตัง,

พระพุทธเจ้าพระองค์ใด เป็นสรณะอันเกษม
 สูงสุดของสรรพสัตว์ทั้งหลาย,
 ข้าพเจ้าไหว้พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น
 อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกที่๑ ด้วยเศียรเกล้า
 ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระพุทธเจ้า
 พระพุทธเจ้าเป็นเจ้านายเหนือข้าพเจ้า
 พระพุทธเจ้าเป็นผู้กำจัดทุกข์ และทรงไว้
 ซึ่งประโยชน์เกื้อกูลแก่ข้าพเจ้า,
 ข้าพเจ้าขอมอบกายถวายชีวิตนี้
 แด่พระพุทธเจ้า,
 ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่จักประพฤติตาม
 ซึ่งความตรัสรู้ดีของพระพุทธเจ้า
 สรรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระพุทธเจ้า พุท
 เป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า
 ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอข้าพเจ้าพึง
 เจริญในพระศาสนาของพระศาสดา,
 ข้าพเจ้าไหว้อยู่ซึ่งพระพุทธเจ้า
 ได้ขนขวายบุญใดไว้ในบัดนี้
 อันตรายทั้งปวง อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า
 ด้วยเดชแห่งบุญนั้น

ด้วยกายวาจาใจซึ่งกรรมอันน่าติเตียน
 อันใด ที่ข้าพเจ้าทำแล้วในพระธรรม
 ขอพระธรรมจงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น

กาลันตะเร สังฆะริตุง วะพุทเธ. เพื่อสำรวมระวังต่อไปในพระธรรมต่อไป.

ธัมมานุสสะติ

หันทะ มะยัง ธัมมานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส

สุวากขาโต

ภะคะวะตา ธัมโม,

สันทิฏฐิโก

อะกาลิโก

เอหิภัสสีโก,

โอปะนะยิโก

ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิติ.

พระธรรมเป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้า

ได้ตรัสไว้ดีแล้ว

เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติ

พึงเห็นได้ด้วยตนเอง

เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้และให้ผลได้

ไม่จำกัดกาลเวลา

เป็นสิ่งที่ควรกล่าวชวนผู้อื่นว่า จงมาดูเถิด

เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว

เป็นสิ่งที่ผู้รู้พึงรู้ได้เฉพาะตน ดังนี้.

ธัมมาภิคีติ

หันทะ มะยัง ธัมมาภิคีติง กะโรมะ เส.

สุวากขาตะตาทีคุณะโยคะ-

-วะเสนะ เสยโย,

โย มัคคะปาเกปะริยัตติ-

วิโมกขะเภโท,

ธัมโม กุโลกะปะตะหา

ตะทะธาริธารี,

วันทามะหัง ตะมะหะรัง

วะระธัมมะเมตัง,

พระธรรมเป็นสิ่งที่ประเสริฐประกอบด้วยคุณ
คือความที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว เป็นต้น,

เป็นธรรมจำแนกเป็น มรรค ผล ปริยัติ

และวิโมกข์ (นิพพาน),

เป็นธรรมที่ทรงไว้ซึ่งผู้ประพาศธรรม

พ้นจากการตกลงไปสู่โลกที่ชั่ว,

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมอันประเสริฐ

อันเป็นเครื่องขจัดเสียซึ่งความมืดนั้น

รัมโม โย สัพพะปาณีนัง
 สະระณัง เขมมะมุตตะมัง,
 ทุตติยานุสสะติฏฐาณัง
 วันทามิ ตัง สีเรนะหัง,
 รัมมัสสาหัสุมิ ทาโส(ทาสี วะ
 รัมโม เม สามีกิสสะโร,
 รัมโม ทุกขัสสะ ฆาตา จะ
 วิธตา จะ หิตัสสะ เม,
 รัมมัสสาหัง นิยยาเทมิ
 สະริริญชีวิตัญจิทัง,
 วันทันโตหัง (ตีหัง) จะริสสามิ-
 -รัมมัสเสวะ สุรัมมะตัง,
 นัตถิ เม สະระณัง อัญญัง
 รัมโม เม สະระณัง ะรัง,
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
 วัทเฌยยัง สัตถุสาสะเน,

รัมมัง เมวันทะมาเนนะ(นายะ)
 --ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิระ,
 สัพเพปิ อันตะรายา เม
 มาhesu ตัสสะ เตชะสา.

(หมอบราบลง กล่าวพร้อมกันว่า)

กาเยนะวาจายะวะเจตะสวา,
 รัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยายัง,

พระธรรมใดเป็นสรณะอันเกษมสูงสุด
 ของหมู่สัตว์ทั้งหลาย,
 ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น อันเป็นที่ตั้ง
 แห่งอนุสสติที่ ๒ ด้วยเศียรเกล้า
 ข้าพเจ้าขอเป็นทาส ของพระธรรม
 พระธรรมเป็นเจ้านายเหนือข้าพเจ้า
 พระธรรมเป็นเครื่องกำจัดทุกข์
 และทรงไว้ซึ่งประโยชน์เกื้อกูลแก่ข้าพเจ้า
 ข้าพเจ้าขอมอบถวายชีวิตนี้แด่พระธรรม,
 ข้าพเจ้าไหว้อยู่ จักประพฤติตาม
 ซึ่งความเป็นพระธรรมดีทีเดียว

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี, พระธรรมเป็น
 สรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า,
 ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้
 ขอข้าพเจ้าพึงเจริญในพระศาสนา
 ของพระศาสดา,
 ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระธรรม
 ได้ชวนชวายนบุญใดไว้ในบัดนี้,
 อันตรายทั้งปวงอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า
 ด้วยเดชแห่งบุญนั้น.

กระทำด้วยกายวาจาใจซึ่งกรรมอันน่าติเตียน
 อันใด ที่ข้าพเจ้าทำแล้วในพระธรรม

ธัมโม ปะฏิคัณหะตุ อัจจะยันตัง, ขอพระธรรมจงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น
กาลันตะเร สังวริตุง วะ ธัมเม. เพื่อสำรวมระวังต่อไปในพระธรรมต่อไป.

สังฆานุสสะติ

หันทะ มะยัง สังฆานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส ฯ

สุปะฏิปันโน
ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
อุชุปะฏิปันโน
ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต
สาวะกะสังโฆ,
สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต
สาวะกะสังโฆ,
ยะทิทัง
จัตตาริ ปุริสะยุคานิ
อัญญะ ปุริสะปุคคะลา,
เอสะภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
อาหุเนยโย
ปาหุเนยโย
ทักขิเนยโย
อัญชะลีกะระณีโย,
อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง
โลกัสสา ติ,

พระสงฆ์สาวกของผู้มีพระภาคเจ้า หมู่ใด
ปฏิบัติดีแล้ว,
พระสงฆ์สาวกของผู้มีพระภาคเจ้า หมู่ใด
ปฏิบัติตรงแล้ว
พระสงฆ์สาวกของผู้มีพระภาคเจ้า หมู่ใด
ปฏิบัติเพื่อธรรมอันเป็นเครื่องพ้นทุกข์แล้ว
พระสงฆ์สาวกของผู้มีพระภาคเจ้า หมู่ใด
ปฏิบัติชอบ สมควรแล้ว
ได้แก่บุคคลเหล่านี้ คือ
คู่แห่งบุคคลสี่คู่
นับเรียงตัวบุคคล ได้แปดบุคคล
นั้นแหละสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า
เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา
เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ
เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน
เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี,
เป็นเนืองนิตย์ของโลก
ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า ดังนี้,

ส่งสมาภคิตติ

หั่นทะ มะยั้ง สังฆาภิกขิตัง กะโรมะ เส.

สัทธัมมະໂຂ ສຸປະກຼິປັຕຕິ -

-คุณอาทิตย์โต,

โยธจัพพิโร อะริยะบุคคละ -

-សំរេចសេចក្តី,

สีลาทิธัมมะ ประเวระรา-

-สละยะกายะ จิตโต,

วันทามะหัง ตะมะรียานะ

คณะ สุธง,

สงโฆ โย สัพพะปาณีนัง

ສະຣະຄັ້ງ ເປະມຸຕຕະມັງ,

ตะตียนหุสสะติฏฐาฬ

วันทามิ ตัง สีเรนะหัง,

สั่งฆ่าสหายสมิ ทาโส(ทาสี) ะ

สั่งไข เม สามิกิสสะโร,

สิ่งไหน ทุกข์สละ ฆาตา จะ

วิชาตา จะ หิต์สสะเม,

สั่งฆ่าสสารทั้ง นียยาเทมิ

สระรีรัณ ชีวิตัญจิทั้ง,

วันทันทอดหงส์(ดีหงส์) จะริสสามิ

สั่งห้ามใส่ปะก๊ีบ้นหน้าตั้ง,

หน้าถึ เม สระหนึ่ง อัญญ์

พระสงฆ์ที่เกิดโดยพระสังฆกรรมประกอบ

ด้วยคุณมีความปฏิบัติดี เป็นต้น

เป็นหมู่แห่งพระอริยบุคคล

อันประเสริฐ ๘ จำพวก,

มีกายและจิตอาศัยธรรมอันประเสริฐ

มีศิลป์ เป็นต้น

ข้าพเจ้าเฝ้าอยู่ซึ่งพระอริยสงฆ์หมั่น

อันบริสุทธิ์แล้วด้วยดี

พระสงฆ์หมู่ใด เป็นสรวณะอันเกษมสูงสุด

ของสรรพสัตว์ทั้งหลาย,

ข้าพเจ้าไหว้พระอรียสงฆ์หมั่น ผู้เป็นที่ตั้ง

แห่งความระลึกองค์ที่ ๓ ด้วยเศียรเกล้า

ข้าพเจ้าเป็นทาส (ทาสี) ของพระสงฆ์

พระอริยสงฆ์เป็นเจ้านายเหนือข้าพเจ้า

พระสงฆ์ เป็นผู้กำจัดทุกข์และทรงไว้

ซึ่งประโยชน์เกื้อกูลแก่ข้าพเจ้า

ข้าพเจ้ามอบถวายชีวิตอันนี้

แต่พระอริยสงฆ์,

ข้าพเจ้าผู้ใหญ่วัย จักประพฤติตาม

ซึ่งความประพฤติดีของพระสงฆ์

สระอื่นของข้าพเจ้าไม่มี,

สังโฆ เม สรรณัง วะรัง,
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
 วัทเทมยยัง สัตถุ สาสะเน,
 สังฆัส เมวันทะมาเนนะ(นายะ)
 ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ,
 สัพเพปิ อันตะรายา เม
 มาhesu ตัสสะ เตชะสา,

พระสงฆ์เป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า
 ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอข้าพเจ้าพึง
 เจริญ ในพระศาสนาของพระศาสดา,
 ข้าพเจ้าผู้เฝ้าอยู่ซึ่งพระสงฆ์
 ได้ขนขวายบุญใดไว้ในบัดนี้
 อันตรายทั้งปวง อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า
 ด้วยเดชแห่งบุญนั้น

(หมอบกราบลงแล้วกล่าวว่า)

กาเยนะวาจาเย วะ เจตะสวา,
 สังฆะ กุกัมมัง ปะกะตังมะยายัง
 สังโฆ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง,
 กาลันตะเร สังวะริตุง วะ สังฆะ.
 ด้วยกายวาจาใจ ซึ่งกรรมอันน่าติเตียน
 อันใดที่ข้าพเจ้ากระทำแล้วในพระสงฆ์,
 ขอพระสงฆ์จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น
 เพื่อสำรวมเพื่อระวังต่อไปในพระสงฆ์.

อะตีตะปัจจะเวกขณะปาฐะ

หันทะ มะยัง อะตีตะปัจจะเวกขณะปาฐัง ภานามะ เส.

อัสสะ มะยา อะปัจจะเวกขิตฺวา
 ยัง จีวะรัง ปะริกุตตัง,
 ตัง ยาวะเทวะ สัตถัสสะ
 ปะฏิมาตายะ,
 อุณ्हัสสะ ปะฏิมาตายะ,
 ทังสะมะกะสะวาตาตะปะสิริง-
 สะปะสัณณิสสาณัง ปะฏิมาตายะ,
 ยาวะเทวะ หิริโกปีนะปะฏิณา-
 ทะนัตถัง.

จิวรใด อันเราไม่ทันพิจารณา
 นุ่งห่มแล้ว ในวันนี้
 จีวรนั้น เรานุ่งห่มแล้ว
 เพียงเพื่อบำบัดหนาว
 เพื่อบำบัดร้อน
 เพื่อบำบัดสัมผัส เหลือบยุ้ง ลม
 แดด, และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย
 เพียงเพื่อกปิดอวัยวะที่น่าละอาย.

อัชชะ มะยา อะปัจจะเวกขิตวา
 โย ปิณฑปาโต ปะริกุตโต,
 โส เหวะ ทะวายะ นะมะทายะ,
 นะ มัณฑะนายะ นะ
 วิภูสะนายะ,
 ยาวะเทวะ อิมัสสะ กายัสสะ
 จูติยา ยาปะนายะ
 วิหิงสุปะระติยา
 พุรัหมะจะรียานุกะหายะ,
 อิติ ปุราณัญจะ เวทะนังปะฏิหังขามิ
 นะวัณญะเวทะนังนะ อุปปาเทสสามิ,

ยাত্রา จะ เม ภาวิสสะติ
 อะนะวัชชะตา จะ ผาสุวิหาโรจติ

อัชชะ มะยา อะปัจจะเวกขิตวา
 ยัง เสนาสะนัง ปะริกุตตัง,
 ตัง ยาวะเทวะ สัตถัสสะ
 ปะฏิฆาตายะ,
 อุณห์สสะ ปะฏิฆาตายะ,
 ทังสะมะกะสะวาตาตะปะสิริง-
 สะปะสัณณัง ปะฏิฆาตายะ,
 ยาวะเทวะ อุดุปะริสสะยะวิโนทะนัง
 ปะฏิสัลลนารามัตถัง.

บิณฑบาตใด อันเราไม่ทันพิจารณา
 บริโภคแล้วในวันนี้
 บิณฑบาตนั้นเราบริโภคแล้ว
 ไม่เพื่อเล่น ไม่เพื่อมัวเมา ไม่เพื่อ
 สดใส ไม่เพื่อเปล่งปลั่ง
 เพียงเพื่อตั้งอยู่แห่งกายนี้
 เพื่อให้ชีวิตเป็นไป
 เพื่อระงับความลำบาก
 และเพื่อประพฤติพรหมจรรย์
 ด้วยคิดว่าเราจะระงับเวทนาเก่า
 เสียด้วย จักไม่ยังเวทนาใหม่ให้
 เกิดขึ้นได้ด้วย

ความเป็นไป ความหาโทษมิได้,
 ความอยู่ผาสุกของเราจักมีด้วย
 เพราะเหตุอย่างนี้

เสนาสนะใด อันเราไม่ได้พิจารณา
 แล้วใช้สอย ในวันนี้
 เสนาสนะนั้นเราได้ใช้สอยแล้ว
 เพียงเพื่อบำบัดหนาว
 เพื่อบำบัดร้อน
 เพื่อบำบัดสัมผัส เหลือบยุง ลม
 แดดและสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย
 เพียงเพื่อหลีกเร้นภัยอันเกิด
 แต่ฤดูเสีย และเพื่อความ

อัชชะ มะยา อะปัจจะเวกขิตวา
โย คิลานะปัจจะยะเภสัชชะ
ปะริชาโร ปะริกุตโต,
โส ยาวะ เทวะอุปันหาณัง
เวยยาพาธิกาณัง เวทะนาณัง
ปะฏิมาตายะ,
อัพยาปัชฌะปะระมะตายาติ.

สะดวกในการหลีกเร้นอยู่.
คิลานะเภสัชได้ อันเราไม่ได้
พิจารณาแล้วบริโภคนั้น.
คิลานะเภสัชนั้นเราบริโภคนั้นแล้ว
เพียงเพื่อบำบัดเวทนามีอาพาธต่าง ๆ
เป็นมูลอันเกิด ขึ้นแล้ว
เพื่อเป็นผู้หาความ
ลำบากมิได้เป็นอย่างยิ่ง ดังนี้แล.

ทะสะธัมมะสูตรัง

ทะสะ ยิเม ภิกขะเว ธัมมา , ปัพพะชิเตนะ อะภินันท์ปัจจะเวกขิตัพพัง,
ดูก่อนผู้เห็นภัยในวัฏฏสงสารทั้งหลาย,
ธรรม ๑๐ ประการ นี้, บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ,
กะตะมะ ทะสะ, ๑๐ ประการในนบั้ง

เยวณณิ ยัมहि อัชฌุปะคะโตตติ ,ปัพพะชิเตนะ อะภินันท์ปัจจะเวกขิตัพพัง
บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ ว่า บัดนี้เรามีเพศ ต่างจากคฤหัสถ์แล้ว
อาการกิริยาใด ๆ ของสมณะ เราจะต้องทำอาการกิริยานั้น ๆ.

ปะระปะฏิพัทธา เม ชีวีกาติ, ปัพพะชิเตนะ อะภินันท์ปัจจะเวกขิตัพพัง,
บรรพชิตควรพิจารณาเนื่อง ๆ ว่า ความเลื่องชีวิตของเราเนื่องด้วยผู้อื่น,
เราควรทำตัวให้เขาเลื่องง่าย.

อัญญู เม อากัปโป กะระณิ โยติ,

ปัพพะชิตะนะ อะภินันท์ ปัจจะเวกขิตัพพัง,

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า อากาโร กายวาจาอย่างอื่น,
ที่เราจะทำให้ดีขึ้น ไปกว่านี้ ยังมีอยู่อีก, มิใช่เพียงเท่านี้

กัจจิ นุโข เม อัตตะ สีละโต นะ อุปะวะทนต์ติ,

ปัพพะชิตะนะ อะภินันท์ ปัจจะเวกขิตัพพัง.

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า,
ตัวของ เราเองติเตียนตัวเราเองโดยศีลได้หรือไม่,

กัจจิ นุโข มัง อหุวัจจะ วิญญู สะพรัหมจารี สีละโต นะ อุปะวะทนต์ติ,

ปัพพะชิตะนะ อะภินันท์ ปัจจะเวกขิตัพพัง.

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่าสะพรัหมจารีผู้รู้ใคร่ครวญแล้ว
ติเตียนเราโดยศีลได้หรือไม่

สัพเพหิ เม ปิเยหิ มะนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโวติ,

ปัพพะชิตะนะ อะภินันท์ ปัจจะเวกขิตัพพัง.

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า เราจะละเว้นเป็นต่างๆ คือว่า
เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของเจริญใจทั้งสิ้นไป

กัมมัสสะโกมฺหิ กัมมะทายาโท กัมมะโยนิ กัมมะพันธุ กัมมะ ปฏิสัระโณ,

ยัง กัมมัง กะริสสามิ กัลยาณังวา ปาปะกังวา ตัสสะทายาโท

กะริสสามิติ, ปัพพะชิตะนะ อะภินันท์ปัจจะเวกขิตัพพัง

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า เรามีกรรมเป็นของ ๑ ตน,
มีกรรมเป็นผู้ให้ผล มีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นผู้ติดตาม
มีกรรมเป็นที่พึงอาศัย เราจักทำกรรมอันใดไว้ เป็นบุญหรือเป็นบาป
เราจักเป็นทายาท คือว่า จะต้องได้รับผลของกรรมนั้นสืบไป

กะถัมภุ ตัสสะ เม รัตตินทิวา วิติปะตันตติ,
ปัฟพะชิตะนะอะภินัง ปัจจะเวกขิตัพพัง.

บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ ว่า วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่,

กัจจิ นุ โขหัง สญญาคาเร อะภิระมามีติ,
ปัฟพะชิตะนะอะภินัง ปัจจะเวกขิตัพพัง

บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ ว่า เรายินดี ในที่สงัดหรือไม่

อตถิ นุ โข เม อุตตะริมุสสะ ธัมมา อะละมะ รียะ ญาณะทัสสะนะ
วิเสโส อะธิตะโต, โสหัง ปัจฉิเม กาเล สะพรัหมะจารีหิ ปุณฺณัฏฐะ นะ มังกุ
ภาวิสสามีติ, ปัฟพะชิตะนะ อะภินัง ปัจจะเวกขิตัพพัง

บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ ว่า คุณพิเศษของเรามีอยู่หรือไม่ ที่จักทำ
ให้เราเป็นผู้ไม่เก้อเขิน, ในเวลาเพื่อนบรรพชิตถามในกาลภายหลัง,

อิเมโข ภิกขเว ทะสะ ธัมมา, ปัฟพะชิตะนะอะภินัง ปัจจะเวกขิตัพพาติ
ดูก่อนผู้เห็นภัยทั้งหลาย ธรรม ๑๐ ประการนี้แล,
บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ ฉะนี้.

จบทำวัตรคำ แล้วสวด ๗ ตำนานย่อ ๆ ไม่แปล ในที่นี้
ณ ที่นี้ เอาเฉพาะที่ควรจะขออนุญาตนอน พักผ่อน - นอน ในป่า
(ไม่แปลที่นี่ แต่คำแปล มีอยู่บทหลัง อยู่ในหัวข้อ ๗ ตำนาน)

กะระณียะ เมตตะสุตัง

กะระณียะ มัตถะ กุสะเลนะ
สักโก อชฺฐ จะ สุหุชฺฐ จะ
สันตฺตสสะโก จะ สุกะโร จะ
สันติน ทริโย จะ นิปะโก จะ

ยันตัง สันตัง ปะทัง อภิสเมจจะ
สุวะโจ จัสสะ มุทุ อะนะติมานิ
อัปปะกิจโจ จะ สัลละหุกะวุตติ
อัปปะคัพโภ กุเลสุ อะนะนุคิทธิ

นะ จะ ขุททั้ง สะมาจะเร กิณฺณจิ
 สุขีโน วา เขมิ โน โหนตุ
 เย เกจิ ปาณะภูตฺตถิ
 ทิมา วา เย มหันตา วามัชฌิมา
 ทิฏฐา วา เย จะ อทิฏฐา
 ภูตา วา สัมภะเวสี วา
 นะ ปโร ปรัง นิกุพเพณะชาติ
 พยา โรสะนา ปฏิฆะสัณฺญา
 มาตา ยถา นียัง ปุตตัง
 เอวัมปิ สัพพะ ภูเตสุ
 เมตตัญจะ สัพพะโลกัสสะมิง
 อุทัง อะโร จะ ติริยัญจะ
 ติฏฐัญจะรัง นิสินโน วา
 เอตัง สะติง อธิฏฐะเยยะ
 ทิฏฐิณฺจะ อหุปะคัมมะ
 กาเมสุ วิเนยยะ เคฉัง

เยนะวิณฺณญ ปะเร อุปะวะเทยฺยง
 สัพเพ สัตตา ภะวันตุ สุขิตตฺตา
 ตะสา วา ถาวะรา วา อะนะวะเสสา
 รัสสะกา อะณุกะณฺลา
 เย จ ทูเร ะสันติ อวิทูเร
 สัพเพ สัตตา ภวันตุ สุขิตตฺตา
 มัญญะณะ กัตถะจิ นัง กิณฺณจิ
 นาณญะ มัญญัสสะ ทุกขะมิจเจยยะ
 อายุสา เอกะ ปุตตะมะ นุรักเข
 มาณะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง
 มาณะสัมภาวะเย อปริมาณัง
 อะสัมพารัง อะเวรัง อะสะปัตตัง
 สยาโนวา ยาวะตัสสะ วิคะตะมิตฺโ
 พรหมะเมตัง วิหารัง อิตะมาหุ
 สีละวา ทัสสะเนนะ สัมปันโน
 นะหิ ชาตุ คัพพะเสยฺยัง, ปุณะเรตฺติ

ขันธะปะริตตังคาถา

วิรูปักเข หิ เม เมตตัง
 จัण्याปุตเตหิ เม เมตตัง
 อะปาทะเก หิ เม เมตตัง
 จะตุปปะเทหิ เม เมตตัง
 มา มัง อะปาทะโก หิงสิ
 มา มัง จะตุปปะโท หิงสิ

เมตตัง เอราปะเถ หิ เม
 เมตตัง กัณหาโคตะมะ เกหิจะ
 เมตตัง ทิ ปาทะเก หิ เม
 เมตตัง พาหุปปะเท หิ เม
 มา มัง หิงสิ ทิปาทะโก
 มา มัง หิงสิ พาหุปปะโท

สัพเพ สัตตา สัพเพ ปาณา

สัพเพ ภัทธาณิ ปัสสันตุ

อปปะมาโณ พุทโธ

อปปะมาโณ สังฆโม

อะหิ วิจจิกา สะตะปะที

กะตา เม รักษา กตา เม ประริตตา, ปฏิกกะมันตุ ภูตานิ

โสหัง นะโม ะคะวะโต,

สัพเพ ภูตา จะ เกวะลา

มา กิญจิ ปาปะมาคะมา

อปปะมาโณ รัมโม

ปะमाणะวันตานิ สิริงสะปานิ

อุณณา นาภี สะระพู มุสิกา

นะโม สัตตานัง สัมมาสัมพุทธานัง

วิญญะกะปริตตัง

อตถิ โลเก สีละคุโณ

เตนะ สัจเจนะ กาหามิ

อาวัชชิตฺวา รัมมะพะลัง

สัจจะ พะละ มะ วัสสาเย

สันติ ปักขา อะปัตตะนา

มาตาปิตา จะ นิกขันตา

สะหะ สัจเจ กะเต มัยหัง

วัชเชสิ โสพะสะ กะวีสานิ

สัจเจนะ เม สะโม นตถิ

สัจจัง โสเจยยะนุททะยา

สัจจะกิริยะมะหุตตะรัง

สะริตฺวา ปุพพะเก ชินะ

สัจจะกิริยะ มะกา สะหัง

สันติ ปาธา อะวัญจะนา

ชาตะเวทะ ปฏิกกะมะ

มะหา ปัจชะลิตโต สีขี

อุทะกัง ปัตฺวา ยะถา สีขี

เอสา เม สัจจะปาระมีติ ฯ

โมระปะริตตัง

อะเปตะยัญจักขุมา เอกะราชา,

ตัง ตัง นะมัสสามิ

หะริสสะวันโณ ปะฐะวีปปะภาโส

หะริสสะวันณัง ปะฐะวีปปะภาสัง

ตะยัชชะ คุคตา วิหะเรมุ รัตติง

เย พราหมะณา เวทะคุ สัพพะรัมเม,

เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ

นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา
นะโม วิมุตตานัง นะโมวิมุตตยา
อิมัง โส ปะริตตัง กัตวา, โมโร วาสะมะ กัมปะยิตฺติ.

ปะกิณณะกะคาถา (ธัมมทเทศ ๔)

หันทะ มะยัง ปะกิณณะกะคาถาโย ภะณามะ เส.

อุปะนียะติ โลโก,	โลกคือหมู่สัตว์อันชราต่อนไปอยู่,
อัทธุ โว	เป็นผู้ไม่ยังยืน
อะตาโณ โลโก	โลกไม่มีผู้ต่อต้าน
อะนะภิสสะโร	ไม่มีผู้เป็นยิ่งใหญ่
อัสสะโก โลโก	โลกไม่มีสิ่งเป็นของ ๆ ตน
สัพพัง ปะหาเย คมะนียัง,	จำจะละทิ้งสิ่งทั้งสิ้น แล้วต้องไป
อุโณ โลโก	โลกยังพรวงอยู่
อะติตโต	เป็นผู้ยังไม่อิม ไม่เปื้อ,
ตัณหา ทาโส.	จึงต้องเป็นทาสแห่งตัณหา.

(ภาระสูตรตะคาถา)

ภารา หะเว ปัญจักขันธา,	ปัญจขันธ์ทั้งหลาย เป็นภาระจริง ๆ
ภาระหาโร จะ ปุคคะโล,	แต่บุคคลก็ยังยึดถือภาระไว้
ภะระหานัง ทุกขัง โลเก.	แท้จริงการยึดถือภาระในโลก- เป็นความทุกข์
ภาระ นิกเขปะนัง สุขัง,	การปล่อยวางภาระเสียได้เป็นความสุข
นิกขิปิตวา คะรุณ ภารัง,	ครั้นปล่อยวางภาระอย่างหนักได้แล้ว
อัญญัง ภารัง อะนาทียะ	ไม่ยึดถือซึ่งภาระอย่างอื่นไว้
สะสมลัง ตัณหัง อพภุยะ,	เป็นผู้รื้อถอนตัณหาอันเป็นมูลราก

หิฉาโต ประนิพพุตติ.

ได้แล้ว เป็นผู้หมดอยาก,
ดับเพลิงกิเลสและเพลิงทุกข์ ได้แล.

สัพพัตติทานะคาถา

หันทะ มะยัง สัพพะปัตติทานะคาถาโย ภาณามะ เส ฯ

บุญญัสสีทานิ กะตัสสะ
ยานัญญานิ กะตานิ เม,
เตสฺสญจะ ภาคิโน โหนตุ
สัตตาทันตปาปะมานะกา,
เย ปิยา คุณะวันตา จะ
มัหัง มาตาปิตา ทะโย,
ทิจฺฐา เม จาปะยะทิจฺฐา วา,
อัญญะ มัชฌัตตะเวรีโน,
สัตตา ติจฺฐันติ โลกัสสมิง,
เต ภุมมา จะตุโยนิกา,
ปัญฺเจะ จะตุโวการา,
สังสะรันตา ภาวาภาเว
ญัตถัง เย ปัตติทานัมเม,

อนุโมทนต์ุ เต สะยัง,
เย จิมัง หนัปะชานันติ,

เทวา เตสัง นิเวทะยุง,
มะยา ทินนานะ ปุญฺญานัง

ขอสัตว์ทั้งหลายไม่มีที่สุดไม่มีประมาณ
จงเป็นผู้มีส่วนแห่งบุญที่ข้าพเจ้าได้ทำ
ในบัดนี้, แลแห่งบุญทั้งหลายอื่นที่
ข้าพเจ้าได้ทำแล้ว,

คือชนเหล่าใดเป็นที่รัก ผู้มีคุณ,
มีมารดาและบิดาของข้าพเจ้าเป็นต้น
ที่ข้าพเจ้าได้เห็นหรือแม้ไม่ได้เห็น,
แลสัตว์ทั้งหลายอื่นที่เป็นกลาง
แลมีเวรกันตั้งอยู่ในโลก,
เกิดในภุม 3 เกิดในกำเหิน 4,
มีชั้น 5 แลชั้น 1 แลชั้น 4,
ท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยแลภพใหญ่,
สัตว์เหล่าใดทราบการให้ส่วนบุญ
ของข้าพเจ้าแล้ว

ขอสัตว์เหล่านั้นจงอนุโมทนาเองเถิด
ก็สัตว์เหล่าใดยอมไม่ทราบการให้
ส่วนบุญของข้าพเจ้านี้
ขอเทพทั้งหลายพึงแจ้งแก่สัตว์เหล่านั้น,
เพราะเหตุคืออนุโมทนาบุญ

อะนุโมทะนะเหตุนา,
สัพเพ สัตตา สะทา โหนตุ
อะเวรา สุขะชีวีโน
เขมปปะทัญจะ ปัพโปนตุ
เตสาสา สีขมะตัง สุภา.

ทั้งหลายที่ข้าพเจ้าให้แล้ว,
ขอสัตว์ทั้งปวงจงอย่ามีเวร
อยู่เป็นสุขเสมอเถิด,
แลจงถึงทางอันเกษมเถิด,
ขอความหวังอันดีของสัตว์เหล่านั้น
จงสำเร็จเทอญ.

อนึ่ง มีสวดบท อิมินา เพื่อไว้เป็นทางเลือกในการแผ่เมตตาให้ตัวเองและผู้อื่น

อุททิสสนาธิฏฐานคาถา-กรวดน้ำอิมินา

หันทะ มะยัง อุททิสสนาธิฏฐานะคาถาโย ภาณามะ เส ฯ

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ

อุปัชฌายา คุณุตตะรา

อาจารย์ ปะการาจะ

มาตาปิตา จะ ญาตะกา (ปิยา มะมิง) ทั้งพ่อแม่และปวงญาติ

สุริโย จันทิมา ราชา

คุณะวันตา ณะราปี จะ

พรหมะมารา จะ อินทา จะ

(จะตุ) โลกะपालา จะ เทวตา

ยะโม มิตตา มะนุสสา จะ

มัจฉัตตา เวริกาปี จะ

สัพเพ สัตตา สุขี โหนตุ

ปุญญาณี ปะกะตานิ เม,

ด้วยผลบุญนี้ ขออุทิศให้

พระอุปัชฌาย์ ผู้เลิศคุณ

แลอาจารย์ทั้งหลายผู้เกื้อหนุน

(ปัจจุบันและอดีตชาติ)

สุรย์จันทร์แลราชา

ผู้ทรงคุณหรือผู้สูงชาติ

พรหมมาร และอินทราช

ทั้งทวยเทพ และโลกบาล

พญายมราช มนุษย์มิตร

ผู้เป็นกลาง ผู้จงผลาญ

ขอให้เป็นสุขศานต์

ทั่วทุกหน้า อย่าทุกข์ทน

บุญทั้งผองที่ข้าทำ จงอำนวยผล

สุขัง จะ ติวัง เทนตุ
ขิปปัง ปาเปเถ โว มะตัง,
อิมินา ปุญญะกัมเมนะ
อิมินา อุกทิสเณ จะ
ขิปปาหัง สุละเภ เจวะ
ตณฺหุปาทานะเจทะนัง
เย สันตาเน หินา ธัมมา
ยวะ นิพพานะโต มะมัง
นัสสันตุ สัพพะทา เยวะ
ยัตถะ ชาโต ภาเว ภาเว
อุชฺชิตตัง สะติปัญฺญา
สัลเลโข วิริยัมหิชา

มารา ละกันตุ โนกาสัง
กาตฺถุจะ วิริเยสุ เม
พุทฺธาติปะวะโร นาโถ
ธัมโม นาโถ ะรุตตะโม
นาโถ ปัจเจกะพุทฺโธ จะ
สังโฆ นาโถตตะโร มะมัง,
เต สิตตะมานุภาเวนะ
มาโรกาสัง ละกันตุ มา
ทะสะปัญฺญาณุภาเวนะ
มาโรกาสัง ละกันตุ มา

ให้สุขสามอย่างสิ้น
ให้บรรลุปันทุกข์พลัน
ด้วยบุญนี้ที่เราทำ
แลอุทิศให้ปวงสัตว์
ทั้งเราพลันได้ซึ่งการตัด
ตัวตณฺหา แลอุปาทาน
สิ่งชั่วในดวงใจ จงพินาศไปหมด
กว่าเราจะถึงพระนิพพาน
มลายสิ้นจากสันดาน
ในทุกๆ ภาวใดๆ ที่เราเกิด
มีจิตซื่อตรง ทั้งปัญญาอันประเสริฐ
พร้อมทั้งความเพียรเลิศ
เป็นเครื่องขุดกิเลสให้หาย
โอกาสอย่าพึงมีแก่หมู่มารทั้งหลาย
เป็นช่องประทุษร้ายคลายความเพียรได้
พระพุทฺธเจ้าผู้เป็น บวรนารถ
พระธรรมเป็นที่ พึ่งอุดม
พระปัจเจก-กะพุทฺธ สม -
-ทบพระสงฆ์ เป็นที่พึ่งไม่มีประมาณ
ด้วยเดชะอานุภาพนั้น
ขอหมู่มาร อย่าได้ช่อง
ด้วยเดชบุญทั้งสิบป้อม
อย่าเปิดโอกาสแก่มาร เทอญ

บทถ่อม ขอโทษขอขมา

เย เกจิ ขุทตะกา ปาณา
มะหันตปิ มะยา หะตา
เย จาเนเก ปะมาเทนะ
กายะ วาจา มะเน หิवा
ปุญญัง เม อะนุโมทันทตุ
คุณ्हันตุ ผละ มุตตะมัง
เวรา โน เจ ประมุญจันตุ
สัพพะ โทสัง ขะมันตุ เม

สัตว์เล็ก ทั้งหลายใด
ทั้งสัตว์ใหญ่ เราเคยทำหั้น
มิใช่น้อย ด้วยความประมาทไม่รู้
ด้วยกาย ด้วยวาจา และทางใจ
ขออนุโมทนาด้วยบุญกุศล
ถือเอาบุญผล อันอุกฤษฏ์
ถ้ามีเวรต่อกัน จงเปลื้องปลิด
ขออดโทษข้าฯ อย่าผูกไว้ เทอญ

คำจำกัดความของ “ทำชั่วหรือทำดี” ทำนวดกันที่ผล แล้วไปย้อนกลับมาหาเหตุ ไม่ใช่ตามเหตุผล เพราะเวลาพูด พูดเหตุกับผลพร้อมกัน แต่จริงแล้วผลตามมาทีหลัง

อะกะตัง ทุกุกะมฺมัง เสยฺโย บัจฺฉา ตปฺปะติ ทุกุกะมฺมัง
กะตัญจะ สุกะตัง เสยฺโย ยัง กัตฺวา นานุตปฺปะติ

อันความชั่ว อย่าทำเสียเลยดีกว่า เพราะทำแล้วย่อมเดือดร้อนในภายหลัง
ฝ่ายว่าความดีนั้น ทำไว้ดีกว่า เพราะว่า ทำแล้วไม่เดือดร้อนในภายหลัง

ขุ.ธ. 25/56

สวดมนต์ ๗ ตำนาน

ชุมนุมเทวดา

สะมันตา จักกะวาฬเส

อัคราจารย์นตุ เทวะตา,
สัทธัมมัง มุนิราชัสสะ
สุณันตุ สัคคะโมกขะกัง.

สัคเค กาเม จะ รูปะ
คิริสีขะระตะเฏ จันตะลิกเข
วิมานะ, ทีเป รัฏฐะ จะ คามะ
ตะรุวะนะคะหะเน เคหะ
วัตถุมหิ เขตเต,
ภุมมา จายันตุ เทวา ชะละ
ถะลวิสะเม ยักขะคันธัพพะ

นาคา, ติฏฐันตา สันติเก

ยัง มุนิวัระวะจะหัง
สาธะโว เม สุณันตุ.

ธัมมัสสะวะนะกาโล
อะยัมภะทันตา,
ธัมมัสสะวะนะกาโล

เทพดาในรอบจักรวาลทั้งหลาย

จงมาประชุมกัน

ในสถานที่นี้, จงฟังซึ่งสัทธรรมอันให้สรวรรค์
และนิพพาน ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ผู้เป็นเจ้าแห่งมุนี.

ขอเชิญเหล่าเทพเจ้า ซึ่งสถิตอยู่ในสรวรรค์
ชั้นกามภพก็ดี รูปภพก็ดี และภุมมเทวา
ซึ่งสถิตอยู่ในวิมานหรือยอดเขาและหุบผา
ในอากาศ ในเกาะ ในแคว้นแคว้น ในบ้าน
ในต้นพฤกษาและป่าช้า
ในเรือนและไร่นาก็ดี และยักษ์คนธรรพ์ นาค
ซึ่งสถิตอยู่ในน้ำบนบก
และที่อันไม่เรียบราบก็ดี
อันอยู่ในที่ไกลเคียง

จงมาประชุมพร้อมกันในที่นี้

คำใดเป็นคำสั่งสอนของจอมพระมุนี
ท่านสาวุธชนทั้งหลาย จงตั้งใจสดับฟังคำนั้น.

ดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลาย

กาลนี้เป็นกาลฟังธรรม,

ดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลาย

อะยมัฏทันทตา,
ธัมมัสสะวะณะกาโล
อะยมัฏทันทตา.

กาลนี้เป็นกาลฟังธรรม,
ดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลาย
กาลนี้เป็นกาลฟังธรรม,

ขึ้นต้นสวดมนต์

ปุปพะภาคะนะมะการะ

หันทะ มะยัง พุทฺธัสสะ ภาคะวะโต ปุปพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เส ฯ

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต,

ขอนอบน้อม แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า,
พระองค์นั้น

อะระหะโต,

ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส,

สัมมาสัมพุทฺธัสสะ.

ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง.

(กล่าว ๓ ครั้ง)

สระระณะคะมะนะปาฐะ

พุทฺธัง สระระณัง คัจฉามิ,

ข้าพเจ้า ถือนอบพระพุทฺธเจ้า เป็นสรณะ

ธัมมัง สระระณัง คัจฉามิ,

ข้าพเจ้า ถือนอบพระธรรม เป็นสรณะ

สังฆัง สระระณัง คัจฉามิ,

ข้าพเจ้า ถือนอบพระสงฆ์ เป็นสรณะ

ทุติยัมปิ พุทฺธัง สระระณัง คัจฉามิ,

แม้ครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าถือนอบพระพุทฺธเจ้า
เป็นสรณะ

ทุติยัมปิ ธัมมัง สระระณัง คัจฉามิ,

แม้ครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าถือนอบพระธรรม
เป็นสรณะ

ทุติยัมปิ สังฆัง สระระณัง คัจฉามิ,

แม้ครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าถือนอบพระสงฆ์
เป็นสรณะ

ตะติยัมปิ พุทฺธัง สระระณัง คัจฉามิ,

แม้ครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้าถือนอบพระพุทฺธเจ้า

ตะติยมฺปิ ธัมมํ สรรณัง คัจฉามิ,

ตะติยมฺปิ สังฆํ สรรณัง คัจฉามิ,

เป็นสรณะ

แม้ครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้าถือเอาพระธรรม

เป็นสรณะ

แม้ครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้าถือเอาพระสงฆ์

เป็นสรณะ

สัจจะกิริยาภา

หัตถิ เม สรรณัง อัญญํ

พุทฺธ (เม) สรรณัง วะรัง,

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

โสตถิ (เม) โหตุ สัพพะทา.

หัตถิ เม สรรณัง อัญญํ

ธัมโม (เม) สรรณัง วะรัง,

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

โสตถิ (เม) โหตุ สัพพะทา

หัตถิ เม สรรณัง อัญญํ

สังโฆ (เม) สรรณัง วะรัง,

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

โสตถิ (เม) โหตุ สัพพะทา

ที่พึ่งอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี

พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า

ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้

ขอความสวัสดิจึงมีแก่ข้าพเจ้าทุกเมื่อ

ที่พึ่งอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี

พระธรรมเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า

ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้

ขอความสวัสดิจึงมีแก่ข้าพเจ้าทุกเมื่อ

ที่พึ่งอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี

พระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า

ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้

ขอความสวัสดิจึงมีแก่ข้าพเจ้าทุกเมื่อ

ถ้าสวดให้ผู้อื่นเปลี่ยนเป็น (เต)

มะหาการุณโกนาโถ คิอาทิกาคาธา

มหาการุณโก นาโถ

อัตถายะ สัพพะปาณีนัง,

ปุเรตฺตวา ปาละมี สัพพา

พระพุทธเจ้าผู้เป็นที่พึ่งของสัตว์

ทรงประกอบแล้วด้วยพระ

บำเพ็ญบารมีทั้งหลายทั้งปวงให้เต็ม

ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง,
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
มา โหนตุ สัพพปัททะวา.
มะหาการุณโก นาโถ
หิตายะ สัพพะปาณีนัง
ปุเรตฺวา ปารมฺมี สัพพา

ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ
มะหาการุณโก นาโถ
สุขายะ สัพพะปาณีนัง,
ปุเรตฺตวา ปารมฺมี สัพพา

ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง,
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
มา โหนตุ สัพพปัททะวา.

เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย
ทรงถึงแล้วความตรัสรู้ชอบอันยอดเยี่ยม
ด้วยกล่าวคำสัตย์จริงนี้
ขอชัยมงคล จงมีแก่ท่านเถิด ฯ
พระพุทธเจ้าผู้เป็นที่พึ่งของสัตว์
ทรงประกอบแล้วด้วยพระมหากรุณา
บำเพ็ญบารมีทั้งหลายทั้งปวงให้เต็ม
เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย
ทรงถึงแล้วความตรัสรู้ชอบอันยอดเยี่ยม
ด้วยกล่าวคำสัตย์จริงนี้
ขอชัยมงคล จงมีแก่ท่านเถิด ฯ
พระพุทธเจ้าผู้เป็นที่พึ่งของสัตว์
ทรงประกอบแล้วด้วยพระ
บำเพ็ญบารมีทั้งหลายทั้งปวงให้เต็ม
เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย
ทรงถึงแล้วความตรัสรู้ชอบอันยอดเยี่ยม
ด้วยกล่าวคำสัตย์จริงนี้
ขอชัยมงคล จงมีแก่ท่านเถิด ฯ

เขมาเขมะสระระณะคะมะนะปะริทีปิกา คาถา

พะหุง เว สระระณัง ยันติ

ปัพพะตานิ ะนะนานิ จะ,
อารามะรูกะเจตยานิ

มนุษย์ทั้งหลายเป็นอันมาก
อันถูกภัยคุกคามแล้ว
ย่อมถึงภูเขทั้งหลายบ้าง ป่าทั้งหลายบ้าง
อารามบ้าง, รุกเจตีย์บ้าง

มะนุสสา ภาวะตัชชิตา.

เอตัง โข สาระณัง เขมัง
เอตัง สาระณะมุตตะมัง,
เอตัง สาระณะมาคัมมะ
สัพพะทุกขา ปะมุจจะติ.

โย จะ พุทธัญจะ ธัมมัญจะ
สังฆัญจะ สาระณัง คะโต,
จัตตาริ อะริสัจจานิ
สัมมปปัญญาเย ปัสสะติ.
ทุกขัง ทุกขะสะสมปาทั้ง

ทุกขัสสะ จะ อะติกุกะมัง,

อะริยัญญัจจุจังคิกัง มัคคัง

ทุกขุปะสะสมะคามินัง.

เอตัง โข สาระณัง เขมัง
เอตัง สาระณะมุตตะมัง,
เอตัง สาระณะมาคัมมะ
สัพพะทุกขา ปะมุจจะติติ.

ว่าเป็นสภาวะที่พึงของเขา,

นั่นแล มิใช่เป็นสภาวะที่พึงอันเกษมเลย
นั่นมิใช่สภาวะอันอุดมอันสูงสุด
เขาอาศัยอันนั้นเป็นสภาวะ ที่พึงแล้ว
เขาย่อมไม่พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้.

ส่วนผู้ใดถึงพระพุทเจ้า พระธรรมด้วย
พระสงฆ์ด้วย ว่าเป็นสภาวะที่พึงของเขาแล้ว,
เห็นจริงตามความเป็นจริง คือ รู้เห็นอริยสัจสี่
ด้วยสัมมาทิฎฐิ อันเป็นปัญญาอันชอบ.
คือกำหนดรู้ทุกข์เห็นทุกข์
เห็นเหตุให้เกิดทุกข์
และก้าวล่วงทุกข์เสียได้ด้วยการเจริญ-
อริยมรรค
ซึ่งมีองค์ ๘ เป็นเครื่องถึงความสงบระงับ-
แห่งทุกข์,

นั่นแล เป็นสภาวะที่พึงอันเกษม
เป็นสภาวะอันอุดม สูงสุด,
เขาอาศัยสภาวะอันอุดมสูงสุดเป็นที่พึงแล้ว
ก็ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ดังนี้แล.

นะมการะสิทธิคาถา (ใหม่)

โย จักขมา โมหะมะลาปะกัฏฐ	ท่านพระองค์ใด ทรงมีพระปัญญาจักขุ
	ขจัดมลทินคือ โมหะเสียแล้ว
สามัง วะ พุทโธ สุคะโต วิมุตโต	ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรเจ้า
	โดยลำพังพระองค์เอง เสด็จผ่านไปดี
	ทรงพ้นจากทุกข์ทั้งปวงไปแล้ว
มารัสสะ ปาสา วินิโม จะยันโต	ทรงช่วยเปลื้องชุมชน ผู้เป็นเวไนยสัตว์
ปาเปสี เขมมัง ชะนะตัง วินยยัง	แนะนำให้ถึงความเกษม พ้นจากบ่วงแห่งมาร
พุทธัง ะรันตัง สีระสา นะมามิ	ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายมนัสการพระพุทธเจ้า
	ผู้บวรพระองค์นั้น
โลกัสสะนาถัญจะวินายะกัญจะ	ผู้เป็นนาถะ และเป็นผู้นำแห่งโลก
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิโหตุ	ด้วยเดชแห่งพระพุทธเจ้านั้น
	ขอความสำเร็จชัยชนะ จงมีแก่ท่าน
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ	และอันตรายทั้งมวล จงถึงความพินาศ
ธัมโมระโข โย วียะ ตัสสะ สัตถุ	พระธรรมใด เป็นดุจธงชัยแห่งพระศาสนา
	พระองค์นั้น
ทัสเสสิ โลกัสสะ วิสุทธีมคคัง	ทรงเปิดทางแห่งความบริสุทธิ์ให้แก่โลก
นียยานิโก ธัมมะธะรัสสะธารี	เป็นบวรธรรมนำออกจากยุคเข็ญให้หลุดพ้น
	และธรรมที่คุ้มครองผู้ประพฤติธรรม
สาตาวะโห สันติกะโร สุจิณโณ	เมื่อประพฤติแล้วนำมาซึ่งความสุขความสงบ
ธัมมังวะรันตัง สีระसानะมามิ	ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายมนัสการพระธรรมนั้น
โมหปปะทาลัง อุปะสันตะทาหัง	อันทำลายความหลง ระวังความเร่าร้อนได้
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิโหตุ	ด้วยเดชแห่งพระธรรมเจ้านั้น

สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ
ขอความสำเร็จชัยชนะ จงมีแก่ท่าน
และขออันตรายทั้งมวล จงถึงความพินาศ

สัทธัมมะเสนา
สุคะตานุโคโย
โลกัสสะ ปาปุปะกิเลสะเซตา
สันโต สะยัง สันตินิโย ชะโก จะ
สวากขาตะธัมมัง วิทิตัง กะโรติ
พระสงฆ์เจ้าใด เป็นธรรมเสนาประกาศพระ
สัทธรรม ดำเนินตามรอยพระผู้เสด็จไปได้แล้ว
ผจญเสียซึ่งอุปกิเลสอันเป็นบาปของโลก
เป็นผู้สงบเองด้วย สอนผู้อื่นให้สงบได้ด้วย
ยังสืบทอดพระธรรม

สังฆังวะรันตัง สีระสา นะมามิ
พุทธานุพุทฺธัง สะมะสีละทิฏฺฐิ
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิโหตุ
อันพระศาสดาทรงตรัสไว้
ดีแล้ว สอนให้ผู้อื่นรู้เห็นธรรมตามได้
ขอถวายนมัสการแด่พระสงฆ์เจ้าผู้บวรนั้น
ผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธานุเจ้ามีศีลและทิฏฐิเสมอกัน
ด้วยเดชพระสงฆ์เจ้านั้น
ขอความสำเร็จด้วยชัยชนะ จงมีแก่ท่าน
และขออันตรายทั้งมวลจงถึงความพินาศ เทอญ

นะมะการะคาถา (เก่า)

สัมพุทฺธเ อัญญะวิสัยจะ ทะวาทะสัณฺฑะจะ สะหัสสะเก
ปัญจะสะตะสะหัสสาณิ นะมามิ สีระสา อะหัง

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมสมเด็จเจ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย
๕ แสน ๑ หมื่น ๒ พัน ๒๘ พระองค์นั้น ด้วยเศียรเกล้า

เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระธรรมและพระอริยสงฆ์
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น โดยความเคารพ

นะมะการานุภาเวนะ

หันทวา สัพเพ อุปัททะเว

ด้วยอาณภาพแห่งการกระทำความนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
จงขจัดความจัญไรทั้งปวงให้หมดไป

อะเนกา อันตะรายาปี

วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

แม้อันตรายทั้งหลายทั้งปวง จงพินาศไปโดยไม่เหลือ

สัมพุทเธ ปัญจะปัญญาสัญจะ จะตุวิสะตีสะหัสสะเก

ทะสะสะตะสะหัสสานิ

นะมามิ สิริสะสา อะหัง

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมสมเด็จพะสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย
๑ ล้าน ๒ หมื่น ๔ พัน ๕๕ พระองค์นั้น ด้วยเศียรเกล้า

เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระธรรมและพระอริยสงฆ์
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น โดยความเคารพ

นะมะการานุภาเวนะ

หันทวา สัพเพ อุปัททะเว

ด้วยอาณภาพแห่งการกระทำความนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
จงขจัดความจัญไรทั้งปวงให้หมดไป

อะเนกา อันตะรายาปี

วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

แม้อันตรายทั้งหลายทั้งปวง จงพินาศไปโดยไม่เหลือ

สัมพุทเธ นะวุตตะระสะเต อัญฐะจัตตาฬีสะสะหัสสะเก

วิสะติ สะตะ สะหัสสานิ

นะมามิ สิริสะสา อะหัง

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมสมเด็จพะสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย
๒ ล้าน ๔ หมื่น ๘ พัน ๑๐๙ พระองค์นั้น ด้วยเศียรเกล้า

เตสัง สัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระธรรมและพระอริยสงฆ์
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น โดยความเคารพ

นะมะการานุภาเวนะ

หันทวา สัพเพ อุปัททะเว

ด้วยอานุภาพแห่งการกระทำความนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
จงขจัดความจัญไรทั้งปวงให้หมดไป

อะเนกา อันตะรายาปี

วิหัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

แม้อันตรายทั้งหลายทั้งปวง จงพินาศไปโดยไม่เหลือ

นโมการัญญูกคธาทา

นะโม อะระหะโต สัมมา

สัมพุทฺธัสสะ มหะสิโน

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
ผู้แสวงหาประโยชน์อันยิ่งใหญ่

นะโม อุตตะมะธัมมัสสะ

สวากขาตัสเสวะ เตหิระ

ขอนอบน้อมแด่พระธรรมอันสูงสุดในพระศาสนาที่พระองค์ตรัสไว้ดีแล้ว

นะโม มหาสังฆัสสาปี

วิสุทฺธะ สีละ ทิฏฐิโน

ขอนอบน้อมแด่พระสงฆ์หมู่ใหญ่ ผู้มีศีลและทิฏฐิอันหมดจด

นะโม โอมาทะยารัทธัสสะ

ระตะนัตตะยัสสะ สาธุกัง

ขอนอบน้อม แด่พระรัตนตรัย ที่ปรารภดีแล้ว ให้สำเร็จประโยชน์

นะโม โอมะ กาตีตัสสะ

ตัสสะ วัตถุตตะ ยัสสะปี

ขอนอบน้อม แด่พระรัตนตรัย อันล่งพันโทษอันต่ำช้านั้น

นะโม การุปะภาเวนะ

วิคัจฉันตุ อุปัททะวา

ด้วยความประกาศ การกระทำความนอบน้อม อุปัททะวทั้งหลายจงพินาศไป

นะโม การานุภาเวนะ

สุวัตถิ โหตุ สัพพะทา

ขอความสวัสดิ์ จงมีทุกเมื่อ

นะโม การัสสะ เตเชนะ

วิธิมหิ โหมิ, เตชะวา ฯ

ด้วยเดชะแห่งการกระทำความนอบน้อม เราจึงเป็นผู้มีเดช ในมงคลพิธีนี้เถิด

มังคะละสูตรตั้ง

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ณะคะวา,

ในสมัยหนึ่ง พระอานนท์เถระเจ้า ได้สดับมาว่า
สาวัตถียัง วิหะระติ, เชตะวะเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ อารามะ,

พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จประทับอยู่ณวัดพระเชตวัน ของอนาถปิณฑิกเศรษฐี
สาวัตถิ

อะถะโข อัญญะตะรา เทวะตา,

ครั้งนั้นแล เทพยดาองค์ใดองค์หนึ่ง

อะภิกกันตายะ รัตติยา อะภิกกันตะวัณณา

มีรศมิงมายังเมื่อเวลาปฐมยามราตรีปานไปแล้ว

เกวะละกัปปัง เชตะวะนัง โอภาเสตวา,

ยังวัดพระเชตวัน ให้สว่างไสวไปทั่วแล้ว

เยนะ ณะคะวา เตหุปะสังกะมิ,

ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าจนถึงที่ประทับ

อุปะสังกะมิตวา ณะคะวันตัง อะภิวาเทตวา เอกะมันตัง อัญญาสิ,

ครั้นเข้าไปแล้ว ทำถวายอภิวาทแล้ว จึงยืนอยู่ ณ ที่ควรแห่งหนึ่ง

เอกะมันตัง จูตา โข सा เทวะตา ณะคะวันตัง คาถายะ อัชฌะภาสิ.

แล้วได้กราบทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยคาถาว่า

พะหุ เทวา มะนุสสา จะ มังคะลानी อะจินตายุง,

เทวดาองค์หนึ่ง ได้กราบทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า

หมู่เทวดาและมนุษย์มากมาย มุ่งความเจริญก้าวหน้า

ได้คิดถึงเรื่องที่เป็นมงคลแล้ว (ไม่ตกลงกันได้)

อากังขะมานา โสตถานัง พุทธิ มังคะละมุตตะมัง,

ขอพระองค์ทรงตรัสบอกทางแห่งมงคลอันสูงสุดเถิด,
พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสตอบดังนี้ว่า

(หมู่ที่ ๑ ทำความเห็นให้ถูกต้อง)

อะเสวะนา จะ พาลาณัง	การไม่คบคนพาล
ปัตถิตตานัญจะ เสวะนา	การคบบัณฑิต
ปฺปชา จะ ปฺปชนะนียา นัง	การบูชาต่อบุคคลที่ควรบูชา
เอตัมมังคะละมุตตะมัง	กิจสามอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๒ มองปัจจัยพื้นฐาน)

ปะฏิรูปะเทสะวาโส จะ	การอาศัยอยู่ในถิ่นหรือประเทศอันสมควร
ปฺพเพ จะ กะตะปญฺญะตา	การเป็นผู้มีบุญ ได้ทำไว้ก่อน
อัตตะสัมาปะณิธิ จะ	การตั้งตนไว้ชอบ ให้เหมาะสม ความพอดีๆ
เอตัมมังคะละมุตตะมัง	กิจสามอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๓ รู้งานดีมีวินัย)

พาหุสัจฺญ จะ	การเป็นผู้ได้ยินได้ฟังได้เห็นมามาก
สิปปัง จะ	การมีศิลปวิทยา รู้จักหน้าการงานดี
วินะโย จะ สุสิกขิโต	มีวินัยอันศึกษาด้วยปัญญามาดีแล้ว
สุภาสิตา จะ ยา วาจา	การพูดประกอบด้วยสุภาษิตวาจา
เอตัมมังคะละมุตตะมัง	กิจสี่อย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๔ ทำให้ครอบครัวอบอุ่น)

มาตาปิตุอุปฺปฏฺฐานัง	การบำรุงเลี้ยงดูมารดาบิดา-ผู้มีพระคุณต่อเรา
ปุตตะทารัสสะ สังคะโห	การสงเคราะห์บุตรและผู้อยู่ร่วมด้วยกัน
อะนาคุลา จะ กัมมันตา	การงานอันไม่คั่งค้าง ไม่ปล่อยล่าช้าสับสน
เอตัมมังคะละมุตตะมัง	กิจสามอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๕ เกื้อหนุนต่อสังคม)

ทานัญญ จะ

ธัมมะจะริยา จะ

ญาตะกานัญญจะ สังคะโห

อะนะวัชชานิ กัมมานิ

เอตัมมังคะละมุตตะมัง

การบำเพ็ญในทานต่างๆ ที่ควรทำ

การประพฤติธรรม (ระบบธัมมาธิปไตย)

การสงเคราะห์หมู่ญาติพี่น้อง

การงานสุจริตอันปราศจากโทษ

กิจสืออย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๖ ปฏิบัติธรรมะขั้นพื้นฐาน)

อาระตี วิระตี ปาปา

มัชชะปาณา จะ สัญญะโม

อัปปะมาโท จะ ธัมเมสุ

เอตัมมังคะละมุตตะมัง

การงดเว้นจากบาปกรรมความชั่ว

การยับยั้งใจไว้ได้จากการดื่มน้ำเมา

ความไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย

กิจสามอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๗ ปฏิบัติธรรมะขั้นต้น)

คาระโว จะ

นิวาโต จะ

สันตุญฺญิ จะ

กะตัญญุตา

กาเลนะ ธัมมัสสะวะนัง

เอตัมมังคะละมุตตะมัง

มีความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ

มีความถ่อมตน ไม่เย่อหยิ่ง ลามปาม

มีความสันโดษ (พอใจในของๆ ตน)

มีความกตัญญู (รู้คุณที่ผู้อื่นทำไว้)

การได้ฟังธรรมตามกาล

กิจห้าอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๘ ปฏิบัติธรรมะขั้นกลาง)

ขันตี จะ

โสวะจัสสะตา

สะมะณานัญญจะ ทัสสะนัง

กาเลนะ ธัมมะสากัจฉา

มีความอดทน (๔ อย่าง)

ความเป็นคนเลี้ยงง่าย

การพบเห็นเข้าใจผู้สงฆ์จากกิเลส

การสนทนาธรรมตามกาล

เอตัมมังคะละมุตตะมัง

กิจสืออย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๙ ปฏิบัติธรรมะขั้นสูง) (เพื่อดับกิเลสเครื่องเร้าร้อน)

ตะโป จะ

มีความเพียร เผากิเลส

พรหมะจะริยัญ จะ

การประพฤติพรหมจรรย์

อะริยะสัจจานะ ทัสสะนัง

การเห็นความจริงแบบพระอริยะเจ้า

นิพพานะสัจฉิกิริยา จะ

การดับกิเลส ทำพระนิพพานให้แจ้ง

เอตัมมังคะละมุตตะมัง

กิจสืออย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๑๐ รับผลจากการปฏิบัติธรรมะ)

ผุฏฐัสสะ โลกะธัมเมหิ

จิตของผู้ที่ไม่หวั่นไหวโดยโลกธรรม ๘

จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ

อะโสกัง

เป็นจิตที่ไม่โสกเศร้า

วิระชัง

เป็นจิตไม่มีมลทิน ไร้ธุลีกิเลส

เขมัง

เป็นจิตที่สงบ เกษมศานต์

เอตัมมังคะละมุตตะมัง

กิจสืออย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

หมู่ที่ ๑ ทำความเห็นให้ถูกต้อง ๑. อะเสวนา จะ พาลานัง : ไม่คบคนพาล ๒. ปิณทิตตานัญจะ เสวนา : คบบัณฑิต ๓. ปุชา จะ ปุชเณยยะ นัง: บูชามุคคัลลที่ควรบูชา	หมู่ที่ ๒ มองปัจจัยพื้นฐาน ๔. ปะฐีรปะเทสะวาโส จะ : อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม ๕. ปุพเพ จะ กะตะปัญญะตา : เคยทำบุญมาก่อน ๖. อัตตะสัมมาปะณิธิ : ตั้งตนชอบ
หมู่ที่ ๓ รู้งานดีมีวินัย ๗. พาหุสัจจัง จะ : มีความรู้ (พหุสูตร) ๘. สิปปัง จะ : ทำงานดี (มีศิลปะ) ๙. วินะโย จะ สุลลิกขิตโต : มีวินัย ๑๐. สุกาสิตา จะ ยา วาจา : (วาจาสุภาพ)	หมู่ที่ ๔ ทำให้ครอบครัวอบอุ่น ๑๑. มาตาปิตุอุปัฏฐานัง : บำรุงบิดามารดา ๑๒. ปุตตะสังคะโห: สงเคราะห์บุตร ๑๓. ทารัสสะ สังคะโห : สงเคราะห์ภรรยา (สามี) ๑๔. อะนาสุสา จะ กัมมันตา : การงานไม่คั่งค้าง
หมู่ที่ ๕ เกื้อหนุนต่อสังคม ๑๕. ทานัง จะ : การให้ที่ไม่มีโทษตามมา ๑๖. ธัมมะจะรียา จะ : ประพฤติธรรม ๑๗. ญาคะกานัญจะ สังคะโห : สงเคราะห์ญาติ ๑๘. อะนะวัชชานิ กัมมานิ : ทำงานไม่มีโทษ	หมู่ที่ ๖ ปฏิบัติธรรมขั้นพื้นฐาน ๑๙. อาระดี วิระดี ปาปา : งดเว้นบาป (ความชั่ว) ๒๐. มัชชะปาณา จะ สัญญะโม : สำรวมในการเสพของมีนเมา ๒๑. อัปปะมาโท จะ ธัมเมสุ : ไม่ประมาทในพระธรรม
หมู่ที่ ๗ ปฏิบัติธรรมขั้นต้น ๒๒. คาระโว จะ : มีความเคารพ ๒๓. นิวาโต จะ : มีความถ่อมตน ๒๔. สันตญฺฐิ จะ : มีความสันโดษ (ในของตน) ๒๕. กะตัญญตา : มีความกตัญญู (รู้คุณผู้อื่น) ๒๖. กาเลนะ ธัมมัสสะวะนัง : ฟังธรรมตามเวลาที่สมควร	หมู่ที่ ๘ ปฏิบัติธรรมขั้นกลาง ๒๗. ชันติ จะ : มีความอดทน ๒๘. โสวะจัสสะตา : เป็นคนว่าง่าย ๒๙. สะมะณานัญจะ ทัสสะนัง : เห็นสมณะ ๓๐. กาเลนะ ธัมมะสากัจฉา : สนทนาธรรมตามเวลาที่สมควร
หมู่ที่ ๙ ปฏิบัติธรรมขั้นสูง (ดับกิเลส) ๓๑. ตะโป จะ : พยายามลดละกิเลส ๓๒. พรหมมะจะรียัง จะ : ประพฤติอย่างพรหม ๓๓. อิริยะสัจจานะ ทัสสะนัง : เห็นจริงตามความเป็นจริงอันประเสริฐ เพื่อตรัสรู้ ๓๔. นิพพานะสัจจิกิริยา จะ : ดับกิเลสของใจ	หมู่ที่ ๑๐ รับผลจากการปฏิบัติธรรมะ ๓๕. ฌญลฺลัสสะ โลกะธัมเมหิ จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ : จิตไม่หวั่นไหวในโลกธรรม ๓๖. อะโสกัง : จิตไม่โสกเศร้า ๓๗. วิริขัง : จิตไม่มีมลทิน ๓๘. เขมมัง : จิตสงบ

ตำนานกระถิยะ เมตตะสูตร

พระภิกษุ ๕๐๐ รูป ในพระนครสาวัตถี ได้เรียนพระกัมมัฏฐานในสำนักของพระศาสดา แล้วไปหาที่สงบเงียบสำเจริญวิปัสสนา ไปได้เส้นทางประมาณ ๑๐๐ โยชน์ถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ชนเหล่านั้นกล่าวว่า จากที่นี่ไปไม่สู้จะไกลนัก มีป่าชัฏเป็นที่สงบเงียบ ขอนิมนต์พระผู้เป็นเจ้าทั้งหลาย จงเจริญสมณธรรมในที่นั่นตลอดไตรมาสเถิด ฯ

พฤกษาเทวดาที่สิงอยู่ที่ต้นไม้ในป่านั้น คิดว่าพระผู้เป็นเจ้าทั้งหลายมาอาศัยอยู่ที่โคนต้นไม้แห่งเรา ตัวเราและบุตรภรรยาของเราจะอยู่บนต้นไม้ไหนหาสมควรไม่ จะไม่เป็นการเคารพท่าน จึงพากันลงจากต้นไม้ตั้งอยู่เหนือพื้นดิน ด้วยสำคัญว่าพระผู้เป็นเจ้าพักอยู่ในที่นั่นคืนหนึ่งแล้วก็จักไป ในวันรุ่งขึ้น พระภิกษุเที่ยวบิณฑบาตภายในบ้านแล้วก็กลับมาสู่ป่าชัฏตามเดิม เทวดาเหล่านั้นพากันคิดว่าใคร ๆ เขาคงนิมนต์ท่านฉันในวันพรุ่งนี้ วันนี้ท่านจึงกลับมาพักในที่นี้ อีกและวันหน้าท่านก็จะไปที่อื่น แต่ภิกษุก็ยังกลับมาพักในที่เดิมอีก จนเวลาล่วงไปประมาณครึ่งเดือน เทวดาจึงคิดได้ว่า ชะรอยพระภิกษุจะอยู่ตลอดไตรมาสแล้ว พวกเราก็ต้องอยู่กับพื้นดินตลอดไตรมาสด้วย เป็นการลำบากนัก ควรที่พวกเราจะทำวิธีการอะไรขึ้น ทำให้ท่านไปเสียจากที่นี่เป็นการดี เมื่อปรารภอย่างนี้แล้ว ก็แสดงวิธีการต่างๆ มีซากศพ และรูปยักษ์เป็นต้น กับบันดาลโรคโศและโรคจามให้เกิดขึ้นแก่พระภิกษุทั้งหลาย พระภิกษุทั้งหลายก็อยู่ไม่เป็นผาสุกเหมือนดังแต่ก่อน มีความหวาดกลัว เกิดโรคผอมซีดเหี่ยวลง จึงพากันออกจากที่นั่นไปสู่สำนักพระศาสดา ทูลให้ทรงทราบถึงเรื่องต่างๆ ที่ได้ประสบต่ออารมณ์อันน่ากลัวต่าง ๆ และความไม่ผาสุกจากโรคนี้ด้วย.

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประทานเมตตะสูตรเป็นเครื่องป้องกัน แล้วมีพระพุทธดำรัสว่า เธอพึงสาธยายพระสูตรนี้ตั้งแต่ราวไพรภายนอกวิหารเข้าไปสู่ภายในวิหาร พระภิกษุถวายบังคมกราบลากลับไป เป็นคำสอนครูบาอาจารย์ว่า ไม่ปักกลดอยู่ภายใต้ต้นไม้ที่แห่งเดียวนาน ๆ หรืออยู่ห่างสักระยะทางหนึ่ง เพื่อให้ภูมเทวเขาขึ้นลงจากต้นไม้สะดวก โดยเฉพาะเทพธิดานางตะเคียน ฯลฯ

คราวนี้หมู่เทวดาเหล่านั้นกลับมีความเมตตา ทำการต้อนรับ อารักขา ภิกษุเหล่านั้นก็บำเพ็ญตลอดทั้งกลางวันกลางคืน เห็นความเสื่อมและความสิ้นในตนว่า อัตภาพนี้ก็เป็นเช่นภาชนะดิน ต้องแตกทำลายไม่ถาวร พระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ในพระคันธกุฎี ทราบความ

ปรารภของพระภิกษุทั้งหลายนั้นแล้ว จึงเปล่งพระรศมี ๑๐๐ โยชน์ ให้เห็นเหมือนกับว่าเสด็จมาประทับอยู่ที่เฉพาะหน้าพระภิกษุเหล่านั้น และตรัสพระคาถาว่า

“ภิกษุทราบร่างกายนี้เปรียบเหมือนหม้อ ปิดจิตนี้ให้เหมือนพระนคร พึงรบกับมาร ด้วยอาวุธคือปัญญา และพึงเพียรรักษาความชนะไว้ พึงเป็นผู้หาความพัวพันมิได้” เมื่อจบพระธรรมเทศนาแล้ว ภิกษุ ๕๐๐ รูปก็ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยปฏิสัมภิทา.

กะระณียะ เมตตะ สุตตะคาถา

กะระณียะ มัตถะ กุสะเลนะ,	อันผู้ฉลาดในประโยชน์ พึงทำกิจ
ยันตัง สันตัง ปะทัง อะภิสะเมจจะ.	ที่พระอริยเจ้า ได้บรรลุถึงซึ่งทาง
	อันสงบ ได้กระทำแล้ว,
สักโก,	พึงเป็นผู้องอาจกล้าหาญ
อุชฺฐ จะ,	เป็นผู้ซื่อตรงด้วย, (ต่อหน้าที่ของตน)
สุหุชฺฐ จะ,	เป็นผู้ซื่อตรงอย่างดีด้วย, (ไม่ให้ใครเดือดร้อน)
สุวะโจ จัสสะ,	เป็นผู้ว่าง่าย สอนง่ายด้วย
มุกฺข,	เป็นผู้อ่อนโยน, (ไม่มีมานะ ยอมแพ้นคนเป็น)
อะนะติมานี,	เป็นผู้ไม่ดูหมิ่นผู้อื่น,
สันตุสสะโก จะ,	เป็นผู้ยินดีด้วยของอันมีอยู่แล้วด้วย,
สุกะโร จะ,	เป็นผู้เลี้ยงง่ายด้วย, (ทำตนเป็นคนเลี้ยงง่าย)
อัปปะกิจโจ,	เป็นผู้มีกิจการพอประมาณด้วย, (รู้จักพอ)
จะ สัลลหุกะ วุตติ,	ประพฤติดตนเป็นผู้เบากายเบาจิต,
สันตินทริโย จะ	มีอินทรีย์อันสงบระงับด้วย (สงบด้วยปัญญา)
นิปะโก จะ	มีรักษาตนได้ด้วย (เอาตัวรอด ด้วยปัญญา)
อัปปะคัพโภ	เป็นผู้ไม่คองกายวาจา
กุเลสุ อะนะนุคิทธิ	เป็นผู้ไม่ติดพันในสกุลทั้งหลาย
นะจะ ขุททัง สะมาจะเร	วิญญูชน, ที่ดีเตียนเหล่าชนอื่นได้ด้วย

กัญจิ เยนะ วิญญู ปะเร
อุปะวะ เทยยุง.

การกระทำอย่างใด, ก็ไม่พึงประพฤดิ
กระทำการอย่างนั้น หน้อยหนึ่งแล.

(แล้วพึงตั้งใจแน่วแน่มิแผ่ส่าย แผ่เมตตาไมตรีจิต ไปในหมู่มสัตว์ว่า)

สุขิโนวา เขมิโน โหนตุ
สัพเพสัตตา ภะวันตุ สุขิตัตตา ,
เย เกจิ ปาณะภูตัตถิ
ตะสา วา ถาวะรา วา
อะนะวะเสสา,
ทีมา วา เย มะหันตะ วา
มัชฌิมา รัสสะกา อะณุกะณฺฐา
ทิกฺขฺฐา วา เย จะ อะทิกฺขฺฐา
เย จะ ทูเร ะสันติ อะวิทูเร
ภูตา วา สัมมะเวสี วา
สัพเพ สัตตา ภะวันตุ สุขิตัตตา

ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงมีความสุข
มีความสุขเกษม มีตนถึงซึ่งความสุขเกิด
สัตว์มีชีวิตทั้งหลาย เหล่าใดเหล่าหนึ่ง
ยังเป็นผู้สะดุ้งคือมีตัณหาอยู่ หรือเป็นผู้ถาวร
มั่นคง คือไม่มีตัณหาทั้งหมดไม่เหลือ
เหล่าใดเป็นทมิฬชาติหรือโตใหญ่
หรือปานกลางหรือต่ำเตี้ยหรือผอมอ้วนพี
เหล่าใดที่เราเห็นแล้ว หรือไม่ได้เห็น
เหล่าใดที่อยู่ไกล หรือที่ใกล้
ที่เกิดขึ้นแล้ว หรือยังแสวงหาภพต่อไปก็ดี
ขอสรรพสัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น
จงเป็นผู้มีตนถึงซึ่งความสุขเกิด
สัตว์อื่นอย่าพึงข่มเหงสัตว์อื่น
อย่าพึงดูหมิ่นอะไรๆ เขาในที่ใดๆเลย
ไม่ควรปรารถนาทุกข์ให้แก่กันและกัน
เพราะความกริ้วโกรธ
และด้วยความคับแค้น เคืองใจ
มารดาถนอมบุตรผู้เกิดในตน
อันเป็นลูกคนเดียว คือแม้ชีวิตก็สละได้
เพื่อรักษาบุตรของตนไว้ จันใด
พึงเจริญเมตตา มีในใจ ไม่มีประมาณ

นะ ปะโร ปะรัง นิกุพเพถะ
หาติมัญญะเถ กัตถะจิ หนัง กัญจิ
พฺยา โรสะนา ปะฐิมะสัญฺญา
หาญญะมัญญัสสะ
ทุกขะมิจเจยยะ
มาตา ยะถา หนิยัง ปุตตัง
อายุสา เอกะปุตตะมะนุรักเข
เอวัมปิ สัพพะภูเตสุ

มานะสัมภาวะเย อะปริมาณัง
 เมตตัญจะ สัพพะ โลกัสสะมิง
 มานะสัมภาวะเย อะปริมาณัง
 อุทัง อะโธ จะ ติริยัญจะ
 อะสัมพาทัง อะเวรัง
 อะสะปัตตัง,
 ตัญญูจะรัง นิสินโน वा
 สะยาโน वा ยาวะตัสสะ
 วิคะตะมิตโธ,
 เอตัง สะติง อะธิญญายะ
 พรหมเมตัง วิหารัง อิธะมาหุ
 ทัญญูจะ อะนุปะคัมมะ
 สีละวา ทัสสะเนนะ สัมปันโน
 กาเมสุ วิเนยยะ เคธัง
 นะ หิ ชาตุ คัพพะเสยยัง
 ปุณะเรตีติ ฯ

ไปในสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง แม้ฉันนั้น
 บุคคลพึงเจริญเมตตาไว้ในใจ
 อย่างไม่มีประมาณ ไปในโลกทั้งสิ้น
 ทั้งเบื้องบน เบื้องต่ำ เบื้องขวาง
 เป็นธรรมอันไม่คับแคบ ไม่มีเวร-ไม่มีศัตรู
 ผู้เจริญเมตตาจิตนั้น ยืนอยู่ก็ดี
 เดินเที่ยวไปก็ดี นั่งแล้วก็ดี นอนแล้วก็ดี
 เป็นผู้ปราศจากความง่วงนอนเพียงใด
 ก็พึงตั้งสัจจะเลิกแผ่เมตตาไปได้ เพียงนั้น
 บัณฑิตทั้งหลาย กล่าวกริยาอันนี้ว่า
 เป็นการปฏิบัติพรหมวิหาร ในพระศาสนา
 มีเมตตาพรหมวิหารเป็นทิวเครื่องอยู่
 ถึงพร้อมด้วยศีลและธรรมะทัสสนะอันชอบ
 นำความหมกหมุ่นในกามทั้งหลายออก
 ย่อมไม่ถึงความนอน (เกิด) ในครรภ์อีก
 โดยแท้ ที่เดียวแลฯ

ตำนานขันธปริต

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จประทับอยู่ ณ พระเชตवनาราม ใกล้พระนครสาวัตถี
 ครั้งนั้นพระภิกษุรูปหนึ่งนั่งสัพพะอยู่ ณ เรือนไฟ ภูตตัวหนึ่งออกมาจากต้นไม้ ได้กีดนิ้วเท้าแห่ง
 พระภิกษุนั้น ทนพิษงูมิได้ ก็ถึงมรณะภาพอยู่ ณ ที่นั้น ภิกษุทั้งหลายก็พากันไปเฝ้า
 พระพุทธเจ้า กราบทูลถึงเรื่องภิกษุนั้น สมเด็จพระศาสดาตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ชะรอย
 ภิกษุนั้นจะไม่ได้เจริญเมตตาจิตต่อตระกูลแห่งพญางูทั้ง ๔ ถ้าหากว่าพระภิกษุรูปนั้นได้เจริญ
 เมตตาจิต ปรารภถึงซึ่งตระกูลแห่งพญางูทั้ง ๔ แล้ว งูจะไม่กัด ถึงแม้ว่าจะกัดก็หาตายไม่ แต่

ปางก่อนดาบสทั้งหลายผู้เป็นบัณฑิตได้เจริญเมตตาจิตในตระกูลพญาทั้ง ๔ ก็พากันรอดพ้นจากภัยแห่งงูทั้งหลาย แล้วจึงทรงนำเอาอดีตชาติมาแสดง ดังต่อไปนี้ว่า

ในอดีตกาล เมื่อพระเจ้าพรหมทัตต์ครองราชสมบัติ ณ เมือง พาราณสี พระโพธิสัตว์บังเกิดในตระกูลพรหมณ์ ณ กาสีรัฐ ครั้นเจริญวัยแล้วก็สละราชสมบัติออกบรรพชาเป็นฤๅษี ได้บรรลุภิกขุ ๔ และสมาบัติ ๘ แล้วสร้างอาศรมอยู่ ณ คຸ່ງแห่งหนึ่งของแม่น้ำคงคาในป่าหิมพานต์ และได้เป็นอาจารย์สั่งสอนหมู่ฤๅษีอยู่ ณ ที่นั้นด้วย.

ครั้งนั้น งูทั้งหลายอยู่ ณ ผังแห่งแม่น้ำนั้น ได้ก่อกวนถึงแก่ความตายเป็นอันมาก พระดาบสทั้งหลายก็ได้นำความมาแจ้งแก่ดาบสพระโพธิสัตว์ผู้เป็นอาจารย์ของตน.

พระโพธิสัตว์จึงประชุมดาบสทั้งหลาย แล้วสอนให้ดาบสเหล่านั้นเจริญเมตตาจิตต่อตระกูลแห่งพญาทั้ง ๔ เป็นเบื้องต้น แล้วสอนให้เจริญเมตตาจิตให้สัตว์จำพวกอื่นต่อไปตามโดยลำดับ ตั้งแต่สัตว์ที่ไม่มีเท้า ๒ เท้า ๔ เท้า และสัตว์ที่มีเท้ามาก ว่า อย่ามีเวรอย่าพยาบาทเลย จนถึงซึ่งความสุข ปราศจากทุกข์เกิด

แล้วทรงสั่งสอนให้ระลึกถึงคุณพระพุทธรูปพระธรรมพระสงฆ์ว่า มากไม่มีประมาณ (คือมีพระคุณมากเพราะปราศจากกิเลส) สัตว์ทั้งหลายที่มีประมาณ (เพราะยังข้องอยู่ในกิเลส) เหล่านี้ จงกระทำการป้องกันรักษาซึ่งเราทั้งหลายทั้งกลางวันกลางคืนเกิด. ความรักษาและป้องกันอันเรากระทำแล้วแก่สัตว์ทั้งหลายที่มีประมาณเท่านี้ ภูตสัตว์ทั้งหลายจงหลีกไปเสีย อย่าได้มาเบียดเบียนเราเลย เรากระทำความอ่อนน้อมแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย มีพระวิปัสสิสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นต้น. อนึ่งความมีไมตรีจิตของสัตว์ทั้งหลายเหล่านั้นได้มีอยู่กับเราแก่ผู้ใด ผู้ นั้นย่อมได้กระทำความอ่อนน้อมน้อมนการแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลายโดยลำดับมา ๗ พระองค์ มีพระวิปัสสิสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นต้น.

เมื่อพระโพธิสัตว์ผูกพระปริตให้แก่ฤๅษีทั้งหลายแล้ว พระฤๅษีเหล่านั้นก็ได้เจริญเมตตา และระลึกถึงพระพุทธรูปเป็นอารมณ์ งูทั้งหลายก็หลีกหนีไป มิได้เข้ามากล้ากรายอีกต่อไป.

สวดแปล ขันธะปริต

วิรูปักเขหิ เม เมตตัง

ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสกุลพญานาค
ทั้งหลายชื่อว่า วิรูปักข์ด้วย

เมตตัง เอราปะเถ หิ เม,

ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสกุลพญานาค
ทั้งหลายชื่อว่า เอราบถด้วย

ฉัพยาปุตเตหิ เม เมตตัง

เมตตัง กัณหาโคตมะ เกหิจะ,

อะปาตะเกหิ เม เมตตัง

เมตตัง ทิปาตะเกหิ เม,

จะตุปปะเทหิ เม เมตตัง

เมตตัง พระหุปะเทหิ เม

มา มัง อะปาตะโก หิงสิ

มามัง หิงสิ ทิปาตะโก

มา มัง จะตุปปะโท หิงสิ

มา มัง หิงสิ พระหุปะโท

สัพเพ สัตตา สัพเพ ปาณา

สัพเพ ภูตา จะ เกวะลา

สัพเพ ภัทธาณิ ปัสสันตุ

มา กิญจิ ปาปะมาคะมา

อัปปะมาโณ พุทโธ

อัปปะมาโณ ธัมโม

อัปปะมาโณ สังฆโม

ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสกุลพญานาค
ทั้งหลายชื่อ ฉัพยาปุตระด้วย

ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสกุลพญานาค
ทั้งหลายชื่อกัณหาโคตมะด้วย

ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ทั้งหลาย
ที่ไม่มีเท้าด้วย

ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ทั้งหลาย
ที่มีเท้า 2 ด้วย

ความเป็นมิตรของเราจงมีกับสัตว์ทั้งหลาย
ที่มีเท้า 4 ด้วย

ความเป็นมิตรของเราจงมีกับสัตว์ทั้งหลาย
ที่มีเท้ามากด้วย

สัตว์ไม่มีเท้า ขออย่าเบียดเบียนเรา

สัตว์ 2 เท้า ขออย่าเบียดเบียนเรา

สัตว์ 4 เท้า ขออย่าเบียดเบียนเรา

สัตว์มากเท้า ขออย่าเบียดเบียนเรา

ขอสรรพสัตว์ที่มีชีวิตทั้งหลาย

ที่เกิดมาทั้งหมดจนสิ้นเชิงด้วย

จงเห็นซึ่งความเจริญทั้งหลายนั้นเกิด

โทษอันลามกใดๆ อย่าได้มาถึงแล้ว

แก่สัตว์เหล่านั้นเลย

พระพุทธเจ้าทรงพระคุณอันไม่มีประมาณ

พระธรรมทรงพระคุณอันไม่มีประมาณ

พระสงฆ์ทรงพระคุณอันไม่มีประมาณ

ปะมานะวันตานิ สิริงสะปานิ
อะหิ วิจณิกา สะตะปะที
อุณณานาภี สะระพุ มุสิกา
กะตา เม รักษา
กะตา เม ประริตตา
ปะฏิกกะมันตุ ภูตานิ
โสหัง นะโม ะคะวะโต

นะโม สัตตันนัง-

สัมมาสัมพุทธานัง ฯ

อตถิ โลเก สีละคุโณ
สัจจัง โสเจยยะนุททะยา

เตนะ สัจเจนะ กาหามิ
สัจจะกิริยมะนุตตะรัง
อาวัชชิตวา รัมมะพะลัง
สะริตวา ปุพพะเก ชินะ

สัจจะพะละมะวัสสาเย
สัจจะกิริยมะกาสะหัง
สันติ ปักขา อะปัตตะนา

สัตว์เลื้อยคลานทั้งหลายคือ งู แมลงป่อง
ตะเข็บ ตะขาบ แมลงมุม ตั๊กแตน หนู
เหล่านี้ ล้วนไม่มีประมาณ
การรักษา อันเรารักษาแล้ว
ความป้องกัน อันเราได้กระทำแล้ว
หมู่สัตว์ทั้งหลายที่ร้ายกาจจนหลีกไปเสีย
เรานั้น กระทำการนอบน้อมแด่
พระผู้มีพระภาคเจ้าอยู่
เราได้กระทำการนอบน้อม
แด่พระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าทั้งหลาย 7 พระองค์อยู่ ฯ

วิภูฏะกะปริตร

คุณแห่งศีลมีอยู่ในโลก
ความสัตย์ ความสะอาดกาย และความเอ็นดู
มีอยู่ในโลก
ด้วยคำสัตย์นั้น ข้าพเจ้าจักทำ
สัจจะกิริยาอันยอดเยี่ยม
ข้าพเจ้าพิจารณาซึ่งกำลังแห่งธรรม
และระลึกพระพุทธรเจ้าผู้ชนะทั้งหลาย
ในปางก่อน
เพราะอาศัยกำลังแห่งสัจจะ ดังนั้น
ข้าพเจ้าขอทำสัจจะกิริยาว่าดังนี้
ปีกทั้งหลายของข้าพเจ้ามีอยู่ แต่บินไม่ได้

สันติ ปาทา อะวัญจะนา
มาตา ปิตา จะ นิกขันตา
ชาตะเวทะ ปะฏิกกะมะ
สะหะ สัจเจ กะเต มัยหัง
มะหาปัชชะลิโต สีขี
วัชเชสิ โสพะสะ กะวีรานิ
อุทะกัง ปัตวา ยะถา สีขี
สัจเจนะ เม สะโม นัตถิ
เอสา เม สัจจะปาระมิตี ฯ

อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา
หะริสสะวัณโณ
ปะฐะวิปปะภาโส,
ตั้ง ตั้ง นะมัสสามิ
หะริสสะวัณโณ
ปะฐะวิปปะภาสัง,
ตะยัชชะคุตตา
วิหะเรมุ ทิวะสัง,
เย พราหมณะ เวทะคุ
สัพพะธัมเม,
เต เม นะโม เต
จะมัง ปาละยันตุ,
นะมัตถุ พุทธาหัง

ทำทั้งหลายของข้าพเจ้ามีอยู่ แต่เดินไม่ได้
มารดาบิดาของข้าออกไปหาอาหาร
ดูก่อนไฟป่า ขอท่านจงหลีกไป
ครั้นเมื่อเราทำสัจจะกิริยาอย่างนี้แล้ว
เปลวไฟอันรุ่งเรืองใหญ่ถึง ๑๖ กรีสนั้น
ก็ได้หลีกเว้นไป
ประดุจดั่งเปลวไฟนั้นตกลงไปในน้ำ ฉะนั้นแล
สิ่งใดที่จะเสมอด้วยสัจจะของเราไม่มี
นี่เป็นสัจจะบารมีของเรา แล ฯ

โมระปริตร

พระอาทิตย์นี้เป็นเอกราช ดวงตาของโลก
มีสีเพียงดั่งสีแห่งทอง
ยังพื้นปฐพีให้อุทัยแสงสว่างจำขึ้นมา
เพราะเหตุนั้น ข้าขอนอบน้อมพระอาทิตย์นั้น
ซึ่งมีสีแห่งทอง
ยังพื้นปฐพีให้สว่างไสว
ข้าพเจ้า อันท่านคุ้มครองแล้วในวันนี้
พึงอยู่เป็นสุขตลอดวัน
ขอพราหมณ์ทั้งหลายเหล่าใด
ผู้ถึงซึ่งเวท รอบรู้ในธรรมทั้งปวง
จงรับความนอบน้อมของข้าพเจ้า
ขอจงรักษาข้าพเจ้าด้วยเถิด
ขอความนอบน้อมจงมีแด่พระพุทธรเจ้า-

นะมัตถุ โพธิยา,
 นะโม วิมุตตานัง
 นะโมวิมุตตติยา,
 อิมัง โส ปะริตตัง กัตวา
 โมโร จะระติ เอสะนา ฯ
 อะเปตะยัญจักขุมา เอกะราชา
 หะริสสะวัณโณ
 ปะฐะวิปปะภาโส,
 ตัง ตัง นะมัสสามิ
 หะริสสะวัณณัง
 ปะฐะวิปปะภาสัง,
 ตะยัชชะ คุดตา
 วิหะเรมุ รัตติง,
 เย พราหมณะ เวทะคุ
 สัพพะธัมเม,
 เต เม นะโม เต
 จะ มัง ปาละยันตุ
 นะมัตถุ พุทธานัง
 นะมัตถุ โพธิยา
 นะโม วิมุตตานัง
 นะโมวิมุตตติยา
 อิมัง โส ปะริตตัง กัตวา
 โมโร วาสะมะกัปปะยิตฺติ.

ทั้งหลาย

ขอความนอบน้อม จงมีแด่พระโพธิญาณ
 ขอความนอบน้อมจงมีแต่ท่านผู้พ้นกิเลสแล้ว
 จงมีแต่วิมุตติธรรมเครื่องทำให้หลุดพ้นกิเลส
 นกยงนั้นได้กระทำพระปริตรอันนี้แล้ว
 จึงออกเที่ยวแสวงหาอาหารในเวลากลางวัน ฯ
 พระอาทิตย์นี้เป็นเอกราช ดวงตาของโลก
 มีสีเพียงดั่งสีแห่งทองยังพื้นปฐพี
 ความสว่างย่อมอัสดงคตไป
 เพราะเหตุนั้น ข้าขอนอบน้อมพระอาทิตย์นั้น
 ซึ่งมีสีดั่งทอง
 ยังพื้นปฐพีให้สว่างไสว
 ข้าทั้งหลาย อันท่านคุ้มครองแล้วในวันนี้
 พึงอยู่เป็นสุขตลอดคืน
 ขอพราหมณ์ทั้งหลายเหล่าใดผู้ถึงเวททั้งปวง
 ผู้ถึงในธรรมทั้งปวง
 พราหมณ์เหล่านั้นจงรับความนอบน้อมของข้า
 ขอพราหมณ์ทั้งหลายเหล่านั้น จงรักษาซึ่งข้า
 ความนอบน้อมของข้า จงมีแด่พระพุทธเจ้า
 ทั้งหมด จงมีแด่พระโพธิญาณ
 จงมีแต่ท่านผู้ผ่านพ้นกิเลสไปแล้ว
 ความนอบน้อมของข้า จงมีแต่วิมุตติธรรม
 เมื่อนกยงได้กระทำพระปริตรอย่างนี้แล้ว
 จึงสำเร็จในความเป็นอยู่ในเวลากลางคืน ฯ

ระตะนะสุดตั้ง

๒. **ยังกัญจิ วิตตัง อิธะ วา หุรังวา สัคเค สุวายัง ระตะนัง ปะณัตถัง**
นะ โน สมัง อตถิ ตะถาคะเตนะ อิทัมปิ พุทฺเธ ระตะนัง ปะณัตถัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวตถิ โหตุ

ทรัพย์เครื่องปลื้มใจอย่างใดอย่างหนึ่งในโลกนี้ หรือในโลกอื่น หรือรัตนะใดอัน ประณีตในสวรรค์ ทรัพย์และรัตนะนั้นนั้น เสมอด้วยพระตถาคตเจ้า ไม่มีเลย พุทธ รัตนะนี้จึงเป็นรัตนะอันประณีตยิ่ง ด้วยสัจจวาจานี้ ขอความสวัสดิ์ทั้งหลายเหล่านี้ จงมี

๓. **ขะยัง วิราคัง อะมะตัง ปะณัตถัง ยะทังฆะคา สักกะมะณี สมหาติโต**
นะ เตนะ รัมเมนะ สมัตถิ กัญจิ อิทัมปิ รัมเม ระตะนัง ปะณัตถัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวตถิ โหตุ

พระศากยมุณีมีพระหฤทัยดำรงมั่น ได้บรรลุธรรมอันใดเป็นที่สิ้นกิเลส เป็นที่-
สำรอกกิเลสเป็นอมฤต ธรรมอันประณีต ธรรมชาติอะไรๆ เสมอด้วยพระธรรมนั้น
ย่อมไม่มี ธรรมรัตนะนี้ จึงเป็นรัตนะอันประณีตยิ่ง ด้วยสัจจวาจานี้ ขอความ
สวัสดิ์ทั้งหลายเหล่านี้ จงมี

๔. **ยัมพุทฺธะเสฏฺโฐ ปรีวณณะยิ สุจิง สะมาธิมานันตะริกัญญะมาหุ**
สะมาธินา เตนะ สะโม นะ วิชชะติ อิทัมปิ รัมเม ระตะนัง ปะณัตถัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวตถิ โหตุ

พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ทรงสรรเสริญแล้วซึ่งสมาธิใดว่าเป็นธรรมอันเยี่ยม
บัณฑิตทั้งหลายกล่าวสมาธิใดให้ผลในลำดับของสมาธิ สิ่งอื่นเสมอด้วยสมาธินั้น
ย่อมไม่มี ธรรมรัตนะนี้จึงเป็นรัตนะอันประณีตยิ่ง ด้วยสัจจวาจานี้ ขอความ
สวัสดิ์ทั้งหลายเหล่านี้ จงมี

๕. **เย บุคคลา อัญญะ สะตัง ปะสัฏฐา, จัตตาริ เอตานิ ยุกาणि โหนติ**
เต ทักขิณียา สุคะตัสสะ สาวะกา, เอเตสุ ทินนานิ มะหัพพะลานิ
อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ

บุคคล ๘ จำพวก ๔ คู่ อันสัตบุรุษทั้งหลายสรรเสริญแล้ว บุคคลเหล่านั้นควรแก่
ทักษิณาทาน เป็นสาวกของพระตถาคต ทานที่บุคคลถวายแล้วในท่านเหล่านั้น
ย่อมมีผลมาก สังฆรัตนะนี้จึงเป็นรัตนะอันประณีต ด้วยสัจจวาจานี้ ขอความ
สวัสดีทั้งหลาย จงมี

๖. **เย สุปปะยุตตา นะมะสา ทัพเพนะ นิกกามิโน โคตะมะสาสะนัมहि**
เต ปัตติปัตตา อะมะตัง วิคัยหะ, ลัทธา มุธา นิพพุตัง ภูญชะมานา
อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ

พระอริยบุคคลเหล่าใด ในศาสนาพระโคตมประกอบดีแล้ว [ด้วยกายและวจี-
อันบริสุทธ์] มีใจมั่นคงเป็นผู้ไม่มีความห่วงใยในกายและชีวิต พระอริยบุคคล
เหล่านั้นบรรลุมรรคผลที่ควรบรรลุยังลงสู่อมตนิพพาน ได้ซึ่งความดับกิเลสให้
สิ้นไป เสวยผลอยู่ สังฆรัตนะนี้จึงเป็นรัตนะอันประณีต ด้วยสัจจวาจานี้ ขอ
ความสวัสดีทั้งหลายเหล่านี้ จงมี

๑๓. **ชีณัง ปุราณัง นะวัง นัตถิ สัมภะวัง, วิรัตตะจิตตายะติเก ภวัส**
สมิง, เต ชีณะพีชา อวิรุฬ्हินันทา นิพพันติ อีรา ยะถายัม ปะทีโป
อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

พระอริยบุคคลเหล่าใดผู้มีจิตอันหน่ายแล้วในภพต่อไป มีกรรมเก่ายุติแล้วไม่มี
กรรมใหม่เป็นเครื่องสมภพ พระอริยบุคคลเหล่านั้น มีพิษพันธุ์อันสิ้นแล้ว มี
ความพอใจไม่องกงามแล้ว นักปราชญ์ย่อมนิพพานเหมือนประทีปอันดับไป

ฉะนั้น สังฆรัตนะนี้จึงเป็นรัตนะอันประณีต ด้วยสัจจวาจานี้ ขอความสวัสดิ
ทั้งหลายเหล่านี้ จะมี

ตำนานอาณานาฎิยะปริตร

พระสูตรนี้มีเนื้อความว่า สมัยหนึ่ง สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จประทับอยู่ ณ เขาคิชฌ
กูฏบรรพต ใกล้กรุงราชคฤห์มหานคร ในครั้งนั้นท้าวมหาราชทั้ง ๔ ซึ่งสถิตอยู่เหนือนอดเขา
ยัคัณธรที่เรียกกันว่า ชั้นจาตุมหาราชิกา อันเป็นชั้นต่ำกว่าดาวดึงส์ลงมา และเทวราชทั้ง ๔ นี้ก็
อยู่ในอำนาจของพระอินทร์ พระอินทร์มอบให้เทวราชทั้ง ๔ นี้เป็นผู้รักษาต้นทาง ที่อสูรจะยกมา
รบกวนดาวดึงส์

ท้าวธตรฐ เป็นเจ้าแห่งคนธรรพ์แสนหนึ่ง รักษาทิศบูรพา. ท้าววิรุฬหก เป็นเจ้าแห่ง
กุมภกัณฑ์แสนหนึ่ง รักษาทิศทักษิณ ท้าววิรูปักษ์ เป็นเจ้าแห่งนาคแสนหนึ่ง รักษาทิศปัจฉิม.
ท้าวเวสวัณ นัยหนึ่งเรียก ท้าวกุเวรเป็นเจ้าแห่งยักษ์แสนหนึ่ง รักษาทิศอุดร.

เทวราชทั้ง ๔ นี้ คิดจะก่ออุกฤษฏ์พระพุทธานุภาพ มิให้หมุ่ยักษ์เป็นศัตรูมาย่ำยีบีฑาหมู่สาวก
ในพระพุทธานุภาพ ท้าวจตุมหาราชจึงประชุมกันที่อาณานาฎิยนคร ผูกซึ่งอาณานาฎิยะปริตร
สรรเสริญพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้ง ๗ พระองค์ มีพระวิปัสสีเป็นต้น มีพระพุทธรเจ้าเราเป็น
ปริโยสาน ครั้นผูกพระปริตรแล้วก็ประกาศแก่บริษัทของ ๆ ตนว่า ธรรมอาณาแห่งสมเด็จพระ
พุทธรเจ้าอันเป็นบรมครูและราชอาณาแห่งเราทั้ง ๔ นี้ ถ้าใครไม่ฟังขึ้นกระทำเกินเลยแล้วจะ
ทำโทษอย่างนี้ ๆ ครั้นประกาศแล้ว ท้าวมหาราชทั้ง ๔ องค์ พร้อมด้วยบริวารก็ลงมาเฝ้า
พระพุทธรเจ้า กราบทูลว่า ยักษ์ทั้งหลายที่มีศักดานุภาพที่มีได้เลื่อมใสในพระคุณแห่งพระองค์
ยักษ์ที่เลื่อมใสมีน้อย เพราะยักษ์มีจิตกระด้างหยาบช้า ล่วงเบญจศีลนั้นมีมาก ในเมื่อสาวกของ
พระผู้มีพระภาคเจ้ายินดีในอริยญิกเสนาสนะบำเพ็ญสมณธรรม ในที่ปราศจากมนุษย์สัญจรไปมา
ยักษ์ที่มีได้เลื่อมใสศรัทธา ย่อมยำยีบีฑา หลอกหลอนกระทำให้เจ็บไข้เป็นอันตรายแก่พิธีที่จะ
บำเพ็ญสมณธรรม จะเต็มแต่ไปเบื่องหน้า ขอให้ทรงรับอาณานาฎิยะปริตรไว้ แล้วโปรดประทาน
ให้พระสาวกทั้งปวงเจริญเนื่องๆ สวดเนื่องๆ เกิด ยักษ์ทั้งปวงจะได้มีความเลื่อมใสศรัทธาใน
พระพุทธานุภาพ แล้วก็ได้จะทำอันตรายแก่พุทธบริษัท ฯลฯ พระพุทธรองค์ก็ทรงรับโดยอาการ
ดุจฎิภาว ท้าวเวสวัณก็แสดงอาณานาฎิยะปริตรถวายว่า วิปัสสีสะนะมัตถุ ฯลฯ อะยัง
ยักโข นะ มุญจะตติ.

ครั้นทำวจตุมหาราชกลับแล้ว จึงมีพระพุทธฎีกาประชุมสงฆ์ทั้งปวง แล้วทรงแสดงเหตุแต่
 หนหลังให้ทราบ และในตอนท้ายพระพุทธวจนะมีว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ท่านพึงอุตสาหะกระทำ
 ซึ่งอาณานาฎิยปริตรนี้ให้บริบูรณ์ในสันดาน จำให้มั่นคง จะคุ้มครองป้องกันรักษา มิให้เหล่า
 อมนุษย์ทั้งหลายเข้ามาใกล้กายย่ำยีปีทาพุทธรบริษัท ๔ ทั้งปวงได้ จะได้อยู่เป็นสุขสำราญกาย ฯ

อาณานาฎิยะ ประติตัง

วิปัสสิสสะ นะมัตถุ

ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระพุทธเจ้า

จักขุมันตัสสะ สิริมะโต

ผู้มีพระนามว่า วิปัสสิ ผู้มีจักขุ ผู้มีสิริ

สิขิสสะปี นะมัตถุ

ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระพุทธเจ้า

สัพพะภูตานุกัมปิโน

ผู้มีพระนามว่า สิขี

ผู้มีปกตือนุเคราะห์แก่สัตว์ทั้งปวง

เวสสะกุสสะ นะมัตถุ

ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระพุทธเจ้า

นะหาตะกัสสะ ตะปัสสิโน

ผู้มีพระนามว่า เวสสกุ ผู้มีกิเลสอันล้างแล้วผู้มีตะบะ

นะมัตถุ กะกุสันธัสสะ

ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระพุทธเจ้า

มาระเสนปัปะมัททิกิโน

ผู้มีพระนามว่า กกุสันธะ

ผู้ย่ำยีเสียซึ่งมารและเสนาแห่งมาร

โกนาคะมะนัสสะ นะมัตถุ

ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระพุทธเจ้า

พราหมะณัสสะ วุสีมะโต

ผู้มีพระนามว่า โกนาคมนะ ผู้มีบาปอันลอยเสียแล้ว

ผู้มีพรหมจรรย์ อันอยู่จบแล้ว.

กัสสะปัสสะ นะมัตถุ

ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระพุทธเจ้าผู้มี

วิปปะมุตตัสสะ สัพพะธิ

พระนามว่า กัสสปผู้พ้นวิเศษแล้วจากกิเลสทั้งปวง

อังคิระสัสสะ นะมัตถุ

ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระพุทธเจ้าผู้มี

สักยะปุตตัสสะ สิริมะโต

พระนามว่า อังคิรส ผู้เป็นโอรสแห่งศากยราชผู้มีสิริ

โย อิมัง ธัมมะมะเทเสสิ

พระพุทธเจ้าพระองค์ใด ได้แสดงแล้วซึ่งธรรมนี้

สัพพะทุกขาปะนุทะนัง

เป็นเครื่องบรรเทาเสียซึ่งทุกข์ทั้งปวง อนึ่ง

เย จาปี นิพพุตา โลเก

พระพุทธรเจ้าทั้งหลาย

เหล่าใดก็ดีที่ดับกิเลสแล้วในโลก

ยะถาภูตัง วิปัสสิสุง

เห็นแจ้งแล้วซึ่งธรรม ตามความเป็นจริง

เต ชะนา อะปิสุณา

พระพุทธรเจ้าทั้งหลายเป็นผู้ไม่มีความส่อเสียด เป็นผู้

มะหันตา วิตะสาระทา

มีพระคุณใหญ่ ไปปราศจากความครั่นคร้ามแล้ว

หิตัง เทวะมนุสสานัง

เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย นอบน้อมอยู่ซึ่ง

ยัง นมะสสันติ โคตะมัง

พระพุทธรเจ้า ผู้เป็นโคตมโคตร

ผู้เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์

วิชชาจะระณะสัมปันนัง

เป็นผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยวิชาและจรณะ ผู้มีพระคุณ

มะหันตัง วิตะสาระทัง ฯ

ใหญ่ มีความครั่นคร้ามไปปราศจากแล้ว

วิชชาจะระณะสัมปันนัง

เป็นผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยวิชาและจรณะ

พุทธัง วันทามะ โคตะมันติ ฯ ขอนอบน้อมต่อพระพุทธรเจ้า ผู้เป็นโคตมโคตร

อะภะยะปริตตัง

ยันทุณนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ

นิมิตอันเป็นกลางชั่วร้ายอันใด อวมงคลอันใด

โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท

เสียงนกที่ไม่ชอบใจอันใด บาปเคราะห์อันใด

ปาปคคะโห ทุสสุปิณัง อะกัณตัง

ความฝันร้ายที่ไม่พอใจอันใด สิ่งเหล่านั้น

พุทธา นุภาเวนะ วินาสะเมนตุ

จงถึงพินาศไปด้วยอำนาจของพระพุทธรเจ้า

ยันทุณนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ

นิมิตอันเป็นกลางชั่วร้ายอันใด อวมงคลอันใด

โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท

เสียงนกที่ไม่ชอบใจอันใด บาปเคราะห์อันใด

ปาปคคะโห ทุสสุปิณัง อะกัณตัง

ความฝันร้ายที่ไม่พอใจอันใด สิ่งเหล่านั้น

ธัมมา นุภาเวนะ วินาสะเมนตุ

จงถึงพินาศไปด้วยอำนาจของพระธรรม ฯ

ยันทุณนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ

นิมิตอันเป็นกลางชั่วร้ายอันใด อวมงคลอันใด

โย จามะหาโป สะกุนัสสะ สัทโท เสียงนกที่ไม่ชอบใจอันใด บาบเคราะห์อันใด
 ปาปคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง ความฝันร้ายที่ไม่พอใจอันใด สิ่งเหล่านั้น
 สังฆา นุกาเวณะ วินาสะเมณฑุ จงถึงพินาศด้วยอำนาจของพระอริยสงฆ์ ฯ

อังคูลมาละปะริตตัง

ยะโตหัง ภะคินิ อะริยาเย ชาตียา ชาโต,
 นาภิขานามิ สัญจิจะ ปาณัง ชีวิตา โวโรเปตา ฯ
 เตนะ สัจจะเน โสตถิ เต โหตุ โสตถิ คัพภัสสะ ฯ

ดูกรน้องหญิง จำเดิมตั้งแต่อาตมาภาพเกิดในชาติอริยะแล้ว มิได้รู้สึกว่
 จงใจทำลายชีวิตสัตว์เลย ด้วยเดชแห่งสัจจะนี้ ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่เจ้า
 ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่ครรภ์ของเจ้าเถิด

โพชฌังคะปะริตตัง

โพชฌังโค สะติสังขาโต	โพชฌังโค ๗ ประการ คือ ต้องมีสติ
ธัมมานัง วิจะโย ตะธา	มีการเพ้นเลือกธรรมให้ถูกกับตนเอง
วิริยัมปติปปัสสัทธิ	มีความเพียร มีรู้สึกปิติ มีปัสสัทธิ ความสงบ
โพชฌังคา จะ ตะธาปะเร	เป็นองค์ประกอบการตรัสรู้ธรรม
สมาธูปะกัชชะโพชฌังคา	มีสมาธิตั้งใจมั่น และมีอุเบกขา รวมเป็น ๗
สัตเตเต สัพพะทัสสีนา	๗ ประการนี้แล ที่เป็นขั้นตอนรู้เห็นบรรลुซึ่งธรรม
มุหิเณ สัมมะทักขาตา	อันพระจอมมุนีได้ตรัสรู้ไว้ชอบแล้ว
ภาวิตา พะหุลีกะตา	อันบุคคลควรเจริญให้มาก ทำให้มากแล้ว
สังวัตตันติ อะภิญญาเย	ย่อมเป็นไปเพื่อความรู้ยิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน
นิพพานายะจะ โพธิยา	เพื่อความตรัสรู้และเพื่อนิพพาน
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	ด้วยการกล่าวคำสัจนี้

โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ
 เอกัสมิง สะมะเย นาโถ
 โมคคัลลานัญจะ กัสสะปัง
 คิลานะ ทุกขิตะ ทิสฺวา
 โพชฌังคะ สัตตะ เทสเย
 เต จะตัง อะภินันทิตฺวา
 โรคา มุจจิงสุ ตังขะณ
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
 โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ
 เอกะทา รัมมะราชาปี
 เกลัญญะ นาภิปีฬิตะ
 จุนทัตถะเรนนะ ตัญญะวะ
 ภาณปะตตวานะ สาทะรัง
 สัมโมทิตฺวา จ ะ อาพาธา
 ตัมหา วุฏฐาสี ฐาณะโส
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
 โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ
 ปะหีนา เต จะ อาพาธา
 ตินณันนัมปิ มะหะสิณัง
 มัคคาหะตะกิเลสา วะ
 ปัตตานุปปัตติ รัมมะตัง
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
 โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ

ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย จงบังเกิดมีแก่ท่านทุกเมื่อ
 ในสมัยหนึ่งพระโลกนาถเจ้า
 ทรงเห็นพระโมคคัลลანะ และพระมหากัสสปะ
 เจ็บไข้ ได้รับความลำบาก
 จึงทรงแสดงธรรมโพชฌงค์ ๗ ประการให้ฟัง
 ท่านทั้งสองชื่นชมยินดียิ่งนักในโพชฌงค์ธรรม
 โรคก็บรรเทาหายได้ในขณะนั้นแล
 ด้วยการกล่าวคำสัจนี้
 ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย จงบังเกิดมีแก่ท่านทุกเมื่อ
 ในครั้งหนึ่งพระธรรมราชาเจ้า
 ทรงพระประชวรด้วยไข้หนัก
 รับสั่งให้พระจุนทะกล่าวสาธยายธรรมซึ่ง
 โพชฌงค์ ๗ ทูลถวายให้ฟังด้วยความเคารพ
 ก็ทรงบันเทิงพระหฤทัย
 หายจากพระประชวรโดยพลัน
 ด้วยการกล่าวคำสัจนี้
 ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย จงบังเกิดมีแก่ท่านทุกเมื่อ
 ก็อาพาธของพระผู้ทรงคุณยิ่งใหญ่ทั้ง ๓ องค์นั้น
 หายแล้วไม่กลับมาอีก
 ดุจดั่งกิเลสผูกอริยมรรคกำจัดเสียแล้ว
 ถึงซึ่งความไม่เกิดอีกเป็นธรรมดา
 ด้วยการกล่าวคำสัจนี้
 ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย จงบังเกิดมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ตำนานชะยะปริตร

พระมหากษัตริย์ยานุภาพนี้ได้สร้างสะพานมานแล้ว แม้ครั้งเมื่อเสวยพระชาติเป็นพระสุเมธดาบส ได้พบพระที่ปึงกรพุทธเจ้า เวลานั้นพระองค์ทรงมีबारมีแก้วล้าสมควรที่จะสำเร็จจอร์หัตผล สิ้นทุกข์เสียได้แต่ในชาตินั้นแล้ว หากมีพระเมตตาคุณพระกรุณาคุณต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย ที่ยังประสบความทุกข์อยู่อีกมากมายนัก ยังมีควรเอาตัวรอดไปเสียแต่ละฝั่งผู้เดียวก่อน ควรจะหาอุบายช่วยผู้อื่นพ้นทุกข์ได้ด้วย พระองค์จึงตั้งความปรารถนาพระโพธิญาณแพะพระพักตร์พระที่ปึงกรพุทธเจ้า ก็ได้รับลัทธิยาเทศจากพระพุทธรูปที่ปึงกรว่า สุเมธดาบสนี้ จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรูปพระองค์หนึ่งในภายหน้า.

พระมหากษัตริย์นี้ได้ตั้งขึ้นแล้วและเจริญสืบมาจนได้บรรลุปรมาภิเชกสัมโพธิญาณ พระองค์จะเสวยวิมุตติสุขเฉยอยู่อย่างพระปัจเจกโพธิ์ก็ได้ แต่หากทรงเต็มไปด้วยพระมหากษัตริย์จึงไม่ทรงประพฤตินั้นได้ จึงได้ทรงประทานพระพุทธรูปศาสนาให้ความสุขความเจริญแก่โลกอยู่จนถึงบัดนี้ บัณฑิตทั้งหลายหวังในพระการุณยานุภาพนี้ เพื่อให้เป็นเครื่องคุ้มครองและเจริญสิริมงคล จึงได้วางระเบียบการสวดพระคาถาบทนี้ ไว้ทำสวดมนต์เป็นประจำสืบมา.

ชะยะปริตร

(คำแปล อยู่ในบทถวายพรพระ อนุโมทนาในพิธีฉัน)

มะหาการุณิกโก นาโถ	หิตายะ สัพพะปาณีนัง
ปุเรตฺวา ปาระมี สัพพา	ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ
ชะยันโต โพธิยา มูเล	สัถฺยานัง นันทิวัทธมโน
เอวัง ตะวัง วิชะโย โหหิ	ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล
อะปะราชิตะปัลลังเก	สีเส ปะฐะวีโปกชะเร
อภิสะเก สัพพะพุทธานัง	อัคคัปปัตโต ปะโมหะติ.
สุหนักขัตตัง สุขังคะลัง	สุปะภาตัง สุขุญฺญัตถัง,
สุชะโณ สุขุหุตโต จะ	สุญฺญัตถัง พรหมะจาริสุ,

ปะทักขิณัง กายะกัมมัง
ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง
ปะทักขิณานิ กัตวานะ

โส อตตะลัทโธ สุขิโต

วิรุฬโห พุทธะสาสะเน
อะโรโค สุขิโต โหหิ
สะหะ สัพเพหิ ญาดิภิ ฯ

สา อตตะลัทธา สุขิตา

วิรุฬหา พุทธะสาสะเน
อะโรคา สุขิตา โหหิ
สะหะ สัพเพหิ ญาดิภิ ฯ

เต อตตะลัทธา สุขิตา

วิรุฬหา พุทธะสาสะเน
อะโรคา สุขิตา โหหะ
สะหะ สัพเพหิ ญาดิภิ ฯ

สัฏกัตวา พุทธะระตะนัง
หิตัง เทวะมะนุสสานัง
นัสสันตูปัททะวา สัพเพ

วาจา กัมมัง ปะทักขิณัง,
ปะณิธิ เต ปะทักขิณา,
ละภันตัตเถ ปะทักขิणे ฯ

ท่านผู้เป็นชาย จงเป็นผู้มีประโยชน์
อันได้แล้วถึงซึ่งความสุข

มีความเจริญในพระพุทธศาสนา
ปราศจากโรค ถึงแล้วซึ่งความสุข
กับด้วยญาติทั้งหลายทั้งหมด ฯ

ท่านผู้เป็นหญิง จงเป็นผู้มีประโยชน์
อันได้แล้ว ถึงซึ่งความสุข

มีความเจริญในพระพุทธศาสนา
ปราศจากโรค ถึงแล้วซึ่งความสุข
กับด้วยญาติทั้งหลายทั้งหมด ฯ

ท่านทั้งหลาย ทัวทุก ๆ ท่าน จงเป็นผู้มี
ประโยชน์อันได้แล้ว ถึงซึ่งความสุข

ถึงความเจริญในพระพุทธศาสนา
ปราศจากโรค ถึงแล้วซึ่งความสุข
กับด้วยญาติทั้งหลายทั้งหมด ฯ

โอสะกัง อุตตะมัง วะรัง,
พุทธะเตเชนะ โสตุถิณา,
ทุกขา วูปะสะเมนตุ เต.

เพราะกระทำความเคารพบูชาพระพุทธรัตนะ อันเป็นเหมือนดังโอสถยารักษา
โรคอันประเสริฐสูงสุด เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
ขอความจำญไรทั้งหลายทั้งปวง จงพินาสนิบหายไป ขอให้ทุกข์ทั้งหลายของ
ท่าน จงสงบระงับไปโดยสวัสดิ์ ด้วยเดชแห่งพระพุทธเจ้าเถิด ฯ

สัkkัถวา อัมมะระตะ นัง โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง,
ปะริฬาหุปะสะมะนัง อัมมะเตเชนะ โสตุถินา,
หัสสันตูปัททะวา สัพเพ ภะยา วูปะสะเมนตุ เต.

เพราะกระทำความเคารพบูชาพระธรรมรัตนะ อันเป็นเหมือนดังโอสถยารักษา
โรคอันประเสริฐสูงสุด เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
ขอความจำญไรทั้งหลายทั้งปวง จงพินาสนิบหายไป ขอให้ภัยความน่ากลัว
ทั้งหลายของท่าน จงสงบระงับไปโดยสวัสดิ์ ด้วยเดชแห่งพระพุทธเจ้าเถิด ฯ

สัkkัถวา สังฆะระตะนัง โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง,
อาหุเนยยัง ปาหุเนยยัง สังฆะเตเชนะ โสตุถินา,
หัสสันตูปัททะวา สัพเพ โรคา วูปะสะเมนตุ เต.

เพราะกระทำความเคารพบูชาพระสังฆรัตนะ อันเป็นเหมือนดังโอสถยารักษา
โรคอันประเสริฐสูงสุด เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
ขอความจำญไรทั้งหลายทั้งปวง จงพินาสนิบหายไป ขอให้โรคคือความเสียด
แทงกายและใจทั้งหลายของท่าน จงสงบระงับไปโดยสวัสดิ์ ด้วยเดชแห่ง
พระพุทธเจ้าเถิด ฯ

หัตถิ เม สะระณัง อัญญัง พุทโธ เม สะระณัง วะรัง,
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โหตุ เต ชะยะมังคะลัง,
หัตถิ เม สะระณัง อัญญัง อัมโม เม สะระณัง วะรัง,

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โหตุ เต ชะยะมังคะลัง,
 นัตถิ เม สาระณัง อัญญัง สังโม เม สาระณัง วะรัง,
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โหตุ เต ชะยะมังคะลัง,

(คำแปลนี้ อยู่ในบท ต้นสวดมนต์แล้ว)

ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก	รัตนะอย่างใดอย่างหนึ่งในโลก
วิชชะติ วิวิธัง ปุณฺ,	มีมากมายหลายอย่าง
ระตะนัง พุทธะสะมัง นัตถิ	รัตนะนั้นๆ จะเสมอด้วยพระพุทธรัตนะ ย่อมไม่มี
ตัสมา โสตถิ ภาวันตุ เต.	เพราะเหตุนี้ ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่าน
ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก	รัตนะอย่างใดอย่างหนึ่งในโลก
วิชชะติ วิวิธัง ปุณฺ,	มีมากมายหลายอย่าง
ระตะนัง ธรรมะสะมัง นัตถิ	รัตนะนั้นๆ จะเสมอด้วยพระธรรมรัตนะ ย่อมไม่มี
ตัสมา โสตถิ ภาวันตุ เต.	เพราะเหตุนี้ ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่าน
ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก	รัตนะอย่างใดอย่างหนึ่งในโลก
วิชชะติ วิวิธัง ปุณฺ,	มีมากมายหลายอย่าง
ระตะนัง สังฆะสะมัง นัตถิ	รัตนะนั้นๆ จะเสมอด้วยพระสังฆรัตนะ ย่อมไม่มี
ตัสมา โสตถิ ภาวันตุ เต.	เพราะเหตุนี้ ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่าน

เทเวตา อุยโยชะนะคาถา

(คาถาเชิญเทเวตาคลับ)

ทุกขัปปัตตา จะ นิททุกขา		ขอสรรพสัตว์ทั้งหลาย ที่ถึงแล้วซึ่งทุกข์
ภะยัปปัตตา จะ นิพภะยา		จงเป็นผู้ไม่มีทุกข์ และที่ถึงแล้วซึ่งภัย
โสภัปปัตตา จะ นิสโสกา		จงเป็นผู้ไม่มีภัย และถึงแล้วที่โสภ
โหนตุ สัพเพปิ ปาณินโน		จงเป็นผู้ไม่มีโสภ.
เอตุดาวะตา จะ อัมเหหิ		และขอเหล่าเทพเจ้าทั้งปวง จงอนุโมทนา

สัมภะตัง ปุณฺณะ สัมปะทัง
สัพเพ เทวานุโมทนต์
สัพเพ สัมปัตติ สิทธิยา
ทานัง ทะทนต์ สัทธายะ
สีลัง รักขันตุ สัพเพทา
ภาวณะ ภีระตา โหนตุ
คัจฉันตุ เทเวตาเคตา
สัพเพ พุทธา พะลัปปัตตา

ปัจเจกานัญจะ ยัง พะลัง
อะระหันตานัญจะ เตเชนะ
รักขัง พันธามิ สัพเพโส.

ซึ่งบุญสมบัติ อันเราทั้งหลายก่อสร้างแล้ว
ด้วยเหตุมีประมาณเท่านี้
เพื่ออันสำเร็จสมบัติทั้งปวง.
มนุษย์ทั้งหลายจงให้ทานด้วยศรัทธา
จงรักษาศีลในกาลทั้งปวง
จงเป็นผู้ยินดีแล้วในภาวณา,
เทพดาทั้งหลายที่มาแล้ว เชิญกลับไปเถิด.
พระพุทธเจ้าทั้งหลายล้วนทรงพระกำลัง
ทั้งหมดกำลังอันใด
แห่งพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลายด้วย
แห่งพระอรหันต์ทั้งหลายด้วย
ข้าพเจ้าขอเหนี่ยวความรักษาด้วยเดชแห่ง
กำลังทั้งหลายเหล่านี้ โดยประการทั้งปวง ฯ

คำอนุโมทนาวิธี

ห้วงน้ำที่เต็ม, ย่อมยังสมุทรสาครให้บริบูรณ์ได้ จันใด ,
ทานที่ท่านอุทิศให้แล้วแต่โลกนี้ ,
ย่อมสำเร็จประโยชน์แก่ผู้ที่ละโลกนี้ไปแล้ว จันนั้น.,
ขออริยผลที่ท่านปรารถนาแล้ว ตั้งใจแล้ว จงสำเร็จโดยฉับพลัน,
ขอความดำริทั้งปวงของท่าน จงเต็มที่เหมือนพระจันทร์วันเพ็ญ,
เหมือนแก้วมณีอันสว่างไสว, ควรยินดี.

ความไม่ดีทั้งปวงของท่าน จงบำราศไป
ขอโรคทั้งปวงของท่าน จงหาย
อันตรายทั้งหลาย อย่าได้มีแก่ท่าน
ขอท่านจงเป็นผู้มีความสุข และอายุยืน,
ธรรม ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ
ย่อมเจริญแก่ผู้ที่ยอมแพ้เป็น ผู้มีปกติกราบไหว้
มีปกติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ เป็นนิตย

ยะธา วาริวะหา ปุรา ประปุเรนติ สาเครัง,
เอวะเมวะ อิโต ทินนัง เปตานัง อุปะกัปปะติ.
อิจฉิตัง ปัตถิตัง ตุมหัง ขิปปะเมวะ สะมิชณะตุ,
สัพเพ ปุเรนตุ สังกัปปา
จันโท ปันณะระโส ยะธา
มะณี โชติระโส..... ยะธา....
สัพพีติโย วิวัชชันตุ สัพพะโรโค วินัสสะตุ,
มา เต ภาวัตวันตะราโย สุขี ทิมาโยโก ภาวะ,
อะภิวาทะนะสีลิสสะ นิจจัง วุฑฒาปะจายีโน,
จัตตาริ ธัมมา วัฒนันติ อายุ วณโณ สุขัง พะลัง.

ปฏิสังข โยนิโส ปิณฑะปาตัง ปฏิเสวามิ,

เราพิจารณาโดยแยกกายแล้ว, จึงบริโภคนิณฑะ,

เหวทะวายะ นะ มะทายะ นะมัตถะนายะนะวิภูสະนายะ,

ไม่เพื่อเล่น, ไม่เพื่อมัวเมา, ไม่เพื่อสดใส, ไม่เพื่อเปล่งปลั่ง,

ยวาทะวะ อิมัสสะ กายัสสะ ฐิตียา ยาปะนายะ -

วิหิงสุประระติยา พุรัหมะจะรียานุกุคคะหายะ,

เพียงเพื่อตั้งอยู่แห่งกายนี้, เพื่อให้ชีวิตเป็นไป,

เพื่อระงับความลำบาก, และเพื่อประพฤติพรหมจรรย์

อิติปุราถัญจะ เวทะนัง ปะฏิหังขามิ

นะวัณจะ เวทะนัง นะ อุปปาเทสสามิ,

ด้วยคิดว่าเราจะระงับเวทนาเก่าเสียด้วย,

จักไม่ยังเวทนาใหม่ให้เกิดขึ้นได้ด้วย

ยาตุรา จะ เม ภาวิสสะติ อะนะวัชชะตา จะ ผาสุวิหาโร จาติ.

ความเป็นไป, ความหาโทษมิได้,

และความอยู่ผาสุกของเรา, จักมีด้วยเพราะเหตุอย่างนี้

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานังธาทุมัตตะเมเวตัง ยะทิทัง ปิณฑะปาโต,

นิณฑะปาตนี้รู้สึกแต่ว่าเป็นธาตุ, เป็นไปตามปัจจัย

ตะทุปะภุญชะโก จะปุคคะโล,

ถึงบุคคลผู้เข้าไปบริโภคซึ่งนิณฑะปาตนั้นแล้ว

ธาทุมัตตะโก นิสัสตโต นิชชีโว สุนฺณโย,

ก็รู้สึกแต่ว่าเป็นธาตุ, มิใช่สัตว์, มิใช่ชีวิตเป็นของสูญเปล่า

สัพโพ ปะนายัง ปิณฑะปาโต อะชิจฺจนะนีโย,

นิณฑะปาตทั้งปวงเหล่านี้, หาใช่เป็นของน่าเกลียดไม่

อิมัง ปุตติกายัง ปัตวา อะติวิยะ ชิจฺจนะนีโย ชายะติ.

ครั้นเมื่อถึงกายอันแน่นี้แล้ว, ก็กลายเป็นของน่าเกลียดยิ่งนักไป.

(สวดให้พร แต่ไม่แปล)

อิทัง เต ทาณัง อาสะวัฏษะยะวะหัง... โหตุ,

ทานของท่านที่ทำแล้วนี้จึงมีผล เป็นปัจจัยให้ละอาสวะทั้งหลายสิ้นไป

อิทัง เต ทาณัง, ... นิพพานัสสะ ปัจจะโย โหตุ

ทานของท่านที่ทำแล้วนี้ จึงมีผล

เป็นปัจจัยส่งให้ท่านตราบเท่าถึงพระนิพพาน ด้วยเทอญ

โกชนะทานุโมทนาคาถา

อายุโท พละโท ธีโร

ท่านผู้มีปัญญา ได้ให้อายุ

วิณะโท ปฏิภาณะโท,

ให้วรรณะ ให้ปฏิภาณ,

สุขัสสะ ทาทา เมธาวิ

ผู้มีปัญญา ให้ความสุข

สุขัง โส อธิคัจจะติ.

ท่านย่อมประสพสุข.

อายุง ทัตถวา พะลังวิณณัง

บุคคลผู้ให้อายุ พละ วรรณะ

สุขัญจะ ปฏิภาณะโท,

และปฏิภาณ อย่างมีความสุข

ทีมายุ ยะสะวา โหติ

จะไปเกิดในที่ใด ๆ ย่อมมีอายุยืน มียศที่นั่น ๆ

ยัตถะ ยัตถุ ปปัจจจะตติ.

จงสำเร็จสมประสงค์ ดังนี้แล.

อัคคัมปะสาทะสุตตะคาถา

อัคคะโต เว ปะสันนาณัง

เมื่อบุคคลรู้จักกรรมอันเป็นเลิศ

อัคคัง รัมมัง วิชานะตัง,

เลื่อมใสแล้วโดยความเป็นของเลิศ

อัคเค พุทธะ ปะสันนาณัง

เลื่อมใสแล้วในพระพุทธเจ้าผู้เลิศ

ทักขิณเณยเย อนุตตะเร,

ซึ่งเป็นทักษิณเณยบุคคลอันเยี่ยมยอด

อัคเค รัมเม ปะสันนาณัง

เลื่อมใสแล้วในพระธรรมผู้เลิศ

วิราคูปะสะเม สุขะ,

อัคเค สังฆะ ปะสันหาณัง
ปัญญักเขตเต อนุตตะเร,
อัคคัสสมิง ทาณัง ทะทะตัง
อัคคัง ปุญญัง ปะวัฑฒะติ,
อัคคัง आयุ จะ วัณโณ จะ
ยะโส กิตติ สุขัง พลัง,
อัคคัสสะ ทาตา เมธาวิ
อัคคะธัมมะสะมาหิโต,
เทวะภูโต มะนุสโสวา
อัคคัปปัตโต ปะโมหะตีติ.

กาเล ทะทันทิ สะปัญญา
วะทัญญู วีตะมัจจะรา,
กาเลนะ ทินนัง อะริเยสุ
อุชฺฐเตสุ ตาทิสฺ,
วิปปะสันนะมะนา ตัสสะ
วิปฺลา โหนติ ทักขินา,

เย ตัตถะ อนุโมทันทิ
เวยยาวัจจิง กะโรหิตีวา,
นะ เตนะ ทักขินา โอนา

ซึ่งเป็นธรรมปราศจากกามราคะ
และสงบระงับ อยู่เป็นสุข
เลื่อมใสแล้วในสงฆ์ผู้เลิศ
ซึ่งเป็นเขตนาบุญอย่างยอด
ถวายทานในท่านผู้เลิศนั้น
บุญที่เลิศก็ย่อมทำให้เจริญ.
อายุวรรณะที่เลิศและ
ยศเกียรติคุณ สุขะพละที่เลิศย่อมเจริญ.
ผู้มีปัญญา ตั้งมั่นในธรรมอันเลิศแล้ว
ให้ท่านแก่ท่านผู้เป็นเขตเนืองนาบุญอันเลิศ
จะไปเกิดเป็นเทวดาหรือเป็นมนุษย์ก็ตาม
ย่อมได้ถึงความเป็นผู้เลิศ บันเทิงอยู่ดังนี้แล.

กาละทานะ สุตตะคาถา

ทายกทั้งหลายเหล่าใด เป็นผู้ที่มีปัญญา
มีปกติรู้จักคำพูด ปราศจากตระหนี่
มีใจเลื่อมใสแล้วในพระอริยะเจ้าทั้งหลาย
ซึ่งเป็นผู้ตรง คงที่บริจาทาน
เป็นของที่ตนถวายโดยกาลนิยม
ในกาลสมัย ทักขินาทานของทายกนั้น
เป็นสมบัติมีผลอันไพบูรณ์
ชนทั้งหลายเหล่าใดอนุโมทนา
หรือช่วยทำการชวนชวนในทานนั้น
ทักขินาทานก็มีได้บกพร่องไปด้วยเหตุนี้

เตปิ ปุณฺณัสสะ ภาคีโน,

ชนทั้งหลายแม่เหล่านั้

ย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งบุญนั้นด้วย

ตัสสะมา ทะเท อปฺปะภาวนะจิตโต

เหตุนี้ ทายกควรเป็นผู้มีจิตไม่

ยัตถะ ทินนัง มะหฺปปะลัง,

ท้อถอย, ให้ในที่ได้มีผลมาก ควรให้ในที่นั้น

ปุณฺณานิ ประระโลกัสมิง

บุญย่อมเป็นที่พึงอาศัยของสัตว์ทั้งหลาย

ปะติฏฺฐา โหนติ ปาณินฺนติ.

ในโลกนี้และโลกหน้าจะนี้

ติโรกฺขททะกัณฺทะคาถา

อะทาสี เม อะกาสี เม

ญาคิตฺตํ สะชา จะ เม,

บุคคลมาระลึกถึงอุปการะอันที่ท่านผู้นี้ ได้ทำให้แก่ตนในกาลก่อนว่า ได้ให้สิ่ง
นี้แก่เรา ผู้นี้ได้ทำกิจนี้ของเรา ผู้นี้เป็นญาติ เป็นมิตร เป็นเพื่อน ของเราดังนี้,

เปตานัง ทักขิณัง ทัชชา

ปฺพเพ กะตะมะหุสสะรัง,

ก็ควรให้ทักษิณาทานเพื่อผู้ที่จะโลกนี้ไปแล้ว การร้องให้กิตติ การเศร้าโศกกิตติ

นะหิ รุณฺณัง วา โสโก วา

ยา วญฺญา ประริเวทะนา,

หรือการร่ำไรร่ำพันอย่างอื่นกิตติ บุคคลไม่ควรทำอย่างนั้น

นะตัง เปตานะมัตถายะ

เอวํ ติฏฺฐันติ ญาคะโย,

เพราะว่าการร้องให้เป็นต้นนั้น, ไม่เป็นประโยชน์แก่ญาติทั้งหลาย

ผู้ละโลกนี้ไปแล้ว ญาติทั้งหลายย่อมตั้งอยู่อย่างนั้น

อะยฺยจะ โข ทักขิณาทินนา สังฆัมหิ สุปะติฏฺฐิตา,

ก็ทักษิณาทานนี้แล อันท่านให้แล้ว ประดิษฐานไว้ดีแล้วในพุทธสาวก

ทีฆะรัตตัง หิตายัสสะ

ฐานะโส อุปะกัปปะติ,

ย่อมสำเร็จประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้ที่จะโลกนี้ไปแล้วนั้น ตลอดกาลนานตามฐานะ

โส ญาคิตฺตัมโม จะ อะยัง นิตฺถัสสิโต,

ญาติธรรมนี้แล ท่านได้แสดงให้ปรากฏแล้ว

เปตานั้น ปุชา จะ กะตา อุพารา,

แลบุชายัง ท่านก็ได้ทำแล้วแกญาติทั้งหลายผู้ละโลกนี้ไปแล้ว

พะลัฏจะ ภิกขุ นะมะหุปปะทินัง,

กำลังแห่งภิกษุทั้งหลายชื่อว่า ท่านได้เพิ่มให้แล้วด้วย

ตุมเหทิ ปุญญัง ปะสุตัง อะหังปะกันติ.

ท่านได้ชวนชวายเป็น บุญอันไม่มีประมาณ ดังนี้แล.

ติโรกฺขทกัณท์ ตำนาน

ข้างบนที่คัดลอกมานั้น ขอขยายความต่อว่า กัณท์นี้ เป็นคาถาอนุโมทนาในการบำเพ็ญบุญ ที่เรียกว่า ทักขิณานุประทาน ความเป็นมาของคาถานี้แสดงไว้ในอรรถกถา มีใจความว่า

**“ธีรชน เมื่อแลเห็นผลอันไพบูรณ์ เพราะสละความสุขพอประมาณ
ก็ควรสละความสุขพอประมาณนั้นเสีย”**

จากนั้น ได้เล่าเรื่องของเปรต ผู้ที่มายืนรอคอยอยู่ ณ ที่ต่าง ๆ พวกญาติของเปรตทั้งหลายถึงแม้จะสละทานซึ่งอาหารอยู่มากแต่ก็มิได้มีจิตนึก-ระลึกถึงเปรตญาติเหล่านั้น เพราะกรรมของเปรตเองเป็นปัจจัยให้เกิดเป็นเปรต ไม่สามารถทำมาหากินเองได้ สำหรับคนที่มีจิตอนุเคราะห์ เมื่อข้าวน้ำเป็นต้นยังมีอยู่ ควรอุทิศให้ซึ่งข้าวน้ำอันประณีต โดยกล่าวว่า

“ขอญาติทั้งหลาย จงเป็นผู้ถึงซึ่งความสุขเถิด”

ญาติเปรตผู้จากไป ซึ่งได้มาประชุมกัน ย่อมอนุโมทนาด้วยความเคารพว่า เราทั้งหลายได้สมบัติเหล่านี้เพราะญาติเหล่าใด ขอญาติเหล่านั้นจงดำรงอยู่กาลนาน บุชาที่ทายกทั้งหลายได้กระทำแล้ว ผลแห่งกรรมเขา ย่อมไม่ไร้ผล

ในเปรตโลกไม่มีกสิกรรม ไม่มีพาณิชยกรรมเป็นต้น ผู้ทำกาลกิริยาไปแล้ว ดำรงชีวิตอยู่ด้วยทานที่ญาติทั้งหลายอุทิศให้แล้วจากโลกมนุษย์นี้ ย่อมสำเร็จแก่เปรตทั้งหลายเช่นเดียวกันฉันนั้น

(ตำราท่านว่า พวกปรตตูปชีวีเปรต รับผิดชอบเฉพาะเทียว)

อาจใช้คำกรวดน้ำสั้น ๆ ว่า

“อิทัง โว ญาตีन्ह โหตุ สุขิตาโหตุ ญาตโย”

ของสิ่งนี้จึงมีแต่พวกญาติ ขอพวกญาติ จงมีความสุข”

อาทियะสูตรตะคาถา

ภุตตา โภคา ภะฎา ภัจจา วิติณณา อาปะทาสู เม

โภคะทั้งหลายเราได้บริโภคนั้น บุคคลทั้งหลายที่ควรเลี้ยง

เราได้เลี้ยงแล้ว อันตรายทั้งหลาย เราได้ข้ามพ้นแล้ว

อุคธัคคา ทักขิณา ทินนา อะโถ ปัญจะ พะลี กะตา

ทักษิณาที่เจริญผล เราได้เจริญแล้ว อนึ่ง พลีหำประการ เราได้ปฏิบัติแล้ว

อุปปัญจิตา วิละวันโต สันญญะตา พรหมะจาริโน

ท่านผู้มีศีลสำรวมประพฤติพรหมจรรย์ เราได้บำรงแล้ว

ยะทัตถัง โภคะมิจเณยยะ ปันทิตโต ฆะระมาวะสัง

บัณฑิตผู้ครองเรือน ปรารภนาโภคะเพื่อประโยชน์อันใด

โส เม อัตถโถ อะหุปัตโต กะตัง อะนะ หุตาปิยัง

ประโยชน์นั้น เราได้บรรลุแล้ว

กรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเดือดร้อนภายหลังเราได้ทำแล้ว

เอตัง อะหุสสะรัง มัจโจ อะริยะธัมเม จูโต นะโร

นรชนผู้จะต้องตายเมื่อตามระลึกถึงคุณข้อนี้อยู่ ย่อมเป็นผู้ตั้งอยู่ในอริยธรรม

อิเธวะ หนัง ปะสังสันติ เปจจะ สัคเค ปะโมทะตติ.

เทวดาแลมมนุษย์ทั้งหลายย่อมสรรเสริญนรชนนั้นในโลกนี้

นรชนนั้นเมื่อละโลกนี้ไปแล้ว ย่อมบันเทิงในสวรรค์ ดังนี้แล.

นิธิกัณฑ์ ในขุททกปาฐะ

(ความวิเศษแห่งขุมทรัพย์คือบุญ)

ปาฐะนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงแสดงความวิเศษแห่งขุมทรัพย์คือบุญ หรือว่าด้วยการสะสมบุญอันถือเป็นขุมทรัพย์ที่น่าติดต่นไปได้ มีใจความโดยสรุปดังนี้

บุคคลฝังขุมทรัพย์ไว้ในที่ต่างๆ ด้วยความตั้งใจว่า จะได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์ที่ฝังไว้นั้น เมื่อมีความจำเป็นเกิดขึ้น แต่ขุมทรัพย์ที่เขาฝังไว้นั้น อาจเกิดอันตรายขึ้นจากสาเหตุต่างๆ เช่น ไฟไหม้ โจรปล้น ถูกน้ำท่วมพัดพาไปบ้าง ฝังไว้แล้วลืมเสียบ้าง ลูกลานขโมยไปใช้บ้าง ที่สำคัญคือเมื่อเขาตายไปทรัพย์ที่ฝังไว้นั้น ย่อมพินาศไปจากเขา แต่ขุมทรัพย์คือบุญย่อมปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ เหล่านี้

ขุมทรัพย์ คือบุญที่ชายหญิงได้ฝังไว้ด้วยการให้ทาน รักษาศีล ความสัจรวมและการฝึกฝนตน เป็นต้น ฝากไว้ในเจดีย์ ในสงฆ์ ในแขกผู้มาเยือน ในพ่อแม่ ในพี่น้อง ขุมทรัพย์เหล่านั้นได้ชื่อว่า ฝังไว้ดีแล้ว เพราะเป็นขุมทรัพย์ที่ใครๆ ไม่อาจจะทำลายได้ เมื่อเขาตายไปก็นำขุมทรัพย์คือบุญไปได้ด้วย ขุมทรัพย์คือบุญนี้ เป็นของเฉพาะตัว ติดตามตนไปได้ทุกภพชาติ ไม่เป็นสาธารณะแก่คนอื่น

นักปราชญ์พึงทำ บุญนิธิ อันสามารถติดตามตนไปได้ ย่อมให้ผลที่น่าปรารถนา อาจให้สมบัติที่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายต้องการ ผลที่เกิดขึ้นในชีวิตของคน เช่น ผิวพรรณงาม เสียงไพเราะ ทรวดทรงดี มีรูปสวย มีความเป็นใหญ่ มีบริวารมาก ความเป็นพระราชา พระเจ้าจักรพรรดิอันเป็นที่รัก เป็นต้น และสวรรคสมบัติ คือการเกิดเป็นราชาแห่งเทวดาทั้งหลาย และโลกุตตรสมบัติ อันได้แก่ สวากขารมีญาณ ปฏิสัมภิยา ปัจเจกโพธิญาณ และพุทธภูมิ นิพพานสมบัติ

การที่พระโยคาวจร อาศัยความสมบูรณ์ด้วยกัลยาณมิตร ประกอบด้วยโยนิโสมนสิการ มีความชำนาญในวิชาและวิมุติ ปฏิสัมภิยา วิโมกข์ ผลอันบุคคลปรารถนาทั้งปวงนี้ อันเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ย่อมได้เพราะด้วยบุญนิธินี้ คุณที่สร้างความสมบูรณ์คือบุญนี้ เมื่อมีประโยชน์มากมายอย่างนี้ เพราะเหตุนี้ บัณฑิตผู้มีปัญญา จึงสรรเสริญความเป็นผู้มีบุญ อันได้กระทำไว้แล้ว

ข้อควรศึกษาในปาฐะนี้คือ ในพระคาถาเหล่านี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงปรารภ คำกล่าวของภุมมิกะชาวเมืองสาวัตถี ทรงมีพระพุทธรูปประสงค์จะเรียกการทำบุญว่าเป็น “การฝังทรัพย์โดยปรมาตถ์”

นิธิ คือขุมทรัพย์อันบุคคลพึงไว้ เก็บรักษาไว้ คຸ້ມครองไว้ มีลักษณะ ๔ ประเภท

๑. ถาวร เป็นขุมทรัพย์ที่ถาวร ได้แก่ สังหาและอสังหาริมทรัพย์ต่างๆ
๒. ชงฌโม เป็นขุมทรัพย์ที่มาด้วยแข่ง ได้อาศัยแข่งขาของสัตว์ แรงงานบุคคล
๓. อังคโม ขุมทรัพย์จากอวัยวะ ศิลปวิทยา ที่ฝึกฝนร่ำเรียนมา
ได้จากการทำหน้าที่หรือการงาน
๔. อันคามิโน คือขุมทรัพย์ที่ติดตามตนมา และติดตามตนไป หมายถึงการ
บำเพ็ญบุญกุศล อริยทรัพย์ ให้ทาน รักษาศีล ฟังธรรม เป็นต้น

ทรงชี้หลักธรรมเพียง ๔ ประการ คือ การทำทาน การรักษาศีล การสำรวมระวัง และการฝึกตน อันบุคคลประพฤติตน กระทำให้เหมาะสมต่อพระเจดีย์ ต่อสงฆ์ ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องประเภทต่างๆ ดังกล่าวแล้วว่า เป็นบุญนิธิที่สามารถติดตามตนไปได้

(จากหน้า ๒๔ หนังสือพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย เล่ม ๑ พระเทพดิลก พิมพ์ครั้งที่ ๒ มหามกุฏราชวิทยาลัย ๒๕๔๓)

ทรัพย์สาธารณะ

ครั้งหนึ่งมหาอำมาตย์ได้เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า กราบทูลว่า “เป็นเรื่องอัศจรรย์อย่างที่ไม่เคยทราบมาก่อน คือ มิคาร เศรษฐีเป็นคนมั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคสมบัติมากมาย” ทรงตรัสย้อนถามว่า มีมากเพียงใด ทูลตอบว่า “แค่ทองก็มีถึงแสนลี้แล้ว ไม่ต้องไปพูดถึงเงิน” พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า

“ทรัพย์ดังที่กล่าวมานั้นมีอยู่ เรามีได้กล่าวว่าไม่มี แต่ทรัพย์ที่ว่ำนั้นเป็นของสาธารณะแก่ไฟ แก่น้ำ แก่โจร ถูกริบเข้าหลวง ทายาทผู้ไม่เป็นที่รัก แก่การจ้อโก่งเอาไปได้ ยังมีทรัพย์ที่ประเสริฐที่ไม่เป็นสาธารณะ แก่ไฟ แก่น้ำ แก่โจร ไม่ถูกริบเข้าหลวง และทายาทผู้ไม่เป็นที่รัก (เป็นสิ่งที่ไม่มีผู้ใดสามารถแย่งไปได้) อยู่ ๗ ประการ คือ ศรัทธา ศีล หิริ โอตตปปะ พาหุสัจจะ (การได้ยินได้ฟังมามาก) จาคะ และปัญญา” ยกเว้น หิริ-โอตตปปะ พาหุสัจจะ ที่เหลือคือ ศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา เป็นประโยชน์ภพหน้าชาติหน้า

ถ้ารู้เหมือนพระองค์รู้แล้วจะ...

ทรงแสดงว่า ถ้าสัตว์ทั้งหลายรู้ผลแห่งการจำแนกแจกทานอย่างทีพระองค์รู้แล้ว เมื่อยังไม่ให้ทานก็จะไม่บริโภค ความตระหนี่ก็จะครอบงำไม่ได้ ถ้ามีผู้รับทานแล้ว จะต้องแบ่ง

คำข้าวแม้จะเป็นคำสุดท้ายให้ทานก่อนแล้วจึงบริโภคนั้น แต่เพราะไม่รู้เช่นนั้นจึงบริโภคโดยไม่ได้ให้ทาน ความตระหนี่อันเป็นมลทินจึงสามารถครอบงำจิตใจของสัตว์เหล่านั้นไว้ได้.

นิธิกณฺทสุตฺตคาถา

ฉบับเต็ม จาก เอกเทศสวดมนต์ พระญาณวโรดม วัดบวรนิเวศวิหาร ๑๒/๒๕๒๖

นิธิ นิเธติ ปริโส	คมฺภีเร อุกกนฺติเก,
อตฺตเถ กิจฺเจ สมฺบุปฺพเน	อตฺตถาย เม ภวิสฺสติ.
ราชโต วา ทุสฺสทฺส	โจรโต ปิฬิตฺสฺส วา,
อิณฺสฺส วา ปโมกฺขาย	ทฺพฺภิกฺขเ อาปทาสุ วา.
เอตทตฺตถาย โลกสฺมี	นิธิ นาม นิธิยฺยติ,
ดาวสฺสฺสนิหิโต สนฺโต	คมฺภีเร อุกกนฺติเก.
น สพฺโพ สพฺพทาเยว	ตสฺส ตํ อุปกปฺปติ,
นิธิ วา ฐานา จวติ	สญฺญา วาสฺส วิมฺยุหติ.
นาคา วา อปฺมาเมหฺติ	ยฺกฺขา วาปิ หรฺนฺติ หํ,
อปฺปิยา วาปิ ทายาทา	อุทฺธรนฺติ อปสฺสโต,
ยทา ปุณฺณกฺขโย โหติ	สพฺพเมตํ วินสฺสติ.
ยสฺส ทาเนน สีเลน	สญฺญเมน ทเมน จ,
นิธิ สฺสนิหิโต โหติ	อิตฺถิยา ปุริสสฺส วา.
เจติยมฺหิ จ สงฺฆเ วา	ปฺคุคฺเค อติถีสฺส วา,
มาตริ ปิตริ วาปิ	อโธ เชฏฺฐมฺหิ ภาตริ.
เอโส นิธิ สฺสนิหิโต	อเชยฺโย อนุกามิโย,
ปทาย คมนิเยสุ	เอตํ อาทาย คจฺจติ.
อสาธณมณฺเฑสํ	อโจรหรฺณ นิธิ,
กยิราถ ธีโร ปุณฺณานิ	โย นิธิ อนุกามิโก.
เอส เทวมนุสฺसानํ	สพฺพกามทโท นิธิ,

ยํ ยํ เทวาทิปตถนติ	สพพเมเตน ลพภติ.
สุวณฺณตา สุสรตา	สุสณฺฐานํ สุรูปตา,
อาธิปจฺจํ ปริวารโ	สพพเมเตน ลพภติ.
ปเทสฺรชฺชํ อีสฺสรียํ	จกฺกาวตฺติสฺสํ ปิยํ,
เทวเรชฺชมฺปิ ทิพฺเพสุ	สพพเมเตน ลพภติ.
มานุสฺสิกา จ สมฺปตฺติ	เทวโลเก จ ยา รติ,
ยา จ นิพฺพานสมฺปตฺติ	สพพเมเตน ลพภติ.
มิตฺตสมฺปทมาคมฺม	ยนิโส เจ ปญฺชโต,
วิชาวิมฺตฺติวสีภาโว	สพพเมเตน ลพภติ.
ปฏิสมฺภิตา วิโมกฺขา จ	ยา จ สวากปารมี,
ปจฺเจกโพธิ พุทฺธภูมิ	สพพเมเตน ลพภติ.
เอวํ มหตฺติกา เอสา	ยทํ ปญฺญสมฺปทา,
ตสฺมา ธีรา ปสฺสนติ	ปณฺทิตา กตปญฺญตนฺติ.

ถวายพรพระ

(รวมสวดมนต์หลายบท ต่อเข้าด้วยกัน)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ.

(๓ จบ)

อิตฺติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทฺธโ, วิชาจะระณะ
 สัมปັນโน สุคะโต โลกะวิทู, อะนุตตะโร ปุริสะทมฺมะสํวาระถิ
 สัตถาเทวะมะหุสฺसानัง พุทฺธโ ภะคะวา ติ ฯ

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม , สันทิฏฐิโก อะกาลิโก
 เอหิปัสสิโก, โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตฺัพโพ วิญญูหิ ติ ฯ
 สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อุชุปะฏิปันโน

ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต
สาวะกะสังโฆ, สามิจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
ยะทิทังจัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา, เอสะ
ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิณเณยโย
อัญชะลิกระระณีโย, อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสา ตี ฯ
(คำแปลคล้ายๆ อยู่ในบททำวัตรเช้า-ค่ำ)

(บทสวด ชะยะมังคะละอัฏฐะกะ ๘ คาถา และอาณิสสังสะคาถา ๑)

พาหุง สะหัสสะมะภินิม มิตะสา วุณฺตัง
ครีเมขลัง อุทิตะโฆ ระสะเสนะ มารัง
ทาทาภิรัम्मะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

พระจอมมุนีได้ชนะพญามาร ผู้เนรมิตแขนมากตั้งพัน ถืออาวุธครบมือ ชีคอฆ
สารถีชื่อ ครีเมขละ พร้อมด้วยเสนามารให้ร้องกึกก้อง ด้วยธรรมวิธี-มีทานบารมี
เป็นต้น ด้วยเดชแห่งพระพุทธรชัยมงคลนั้น ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน

มาราติเร กะมะภิชฺชิตะสัพพะรัตติง
โฆรัมปะนา สะวะกะมัก ขะมะถัท ธะยักขัง
ขันตี สุทนต์ะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

พระจอมมุนีได้ชนะอาพวักยักษ์ ผู้มีจิตกระด้างปราศจากความอดทน มีฤทธิ์
พิลึกยิ่งกว่าพญามาร เข้ามาต่อสู้อย่างนักจนตลอดรุ่ง ด้วยวิธีธรรมาเป็นอันดี
คือพระขันตี ด้วยเดชแห่งพระพุทธรชัยมงคลนั้น ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่
ท่าน

นาฬาคีริง คะชะวะรัง อะติมัด ตะภูตัง

ท้าวคคิจัก กะมาสะหีวะ สุทธารุณันตัง

เมตตัมพุเสกะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

พระจอมมุนีได้ชนะช้างตัวประเสริฐชื่อนาพาศิริ เป็นช้างเฆมันยิ่งนักแสนที่จะ
ทารุณประดุจไฟป่าจักรารุขและสายฟ้า ด้วยวิธีรดลงด้วยน้ำใจคือพระเมตตา
ด้วยเดชแห่งพระพุทธรชัยมงคลนั้น ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน

อุกขิตตะชัค คมะติหัตถะ สุทธารุณันตัง

ธาวันติโย ชะนะปะถัง คุลิมาละ วันตัง

อิทธิภิสัง ชะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

พระจอมมุนีมีพระหฤทัยกระทำอิทธิปาฏิหารย์ ได้ทรงชนะโจรมีนามว่า องค
ลิมาล อันแสนจะร้ายกาจ มีฝีมือ ถือดาบวิ่งไล่พระองค์ไปทางไกลถึง ๓ โยชน์
ด้วยเดชแห่งพระพุทธรชัยมงคลนั้น ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน

กัตตวานะ กัฏฐะมูทะรัง อีวะ คัพภินียา

จิณฺฎายะ ทุณฺณวะจะหัง ชะนะกา ยะมฺขเฆ

สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

พระจอมมุนีได้ทรงชนะคำกล่าวร้ายของนางจิณฺฎมาณวิกา ผู้ทำอาการ
ประหนึ่งว่ามีครรภ์ โดยใช้ไม้มีลักษณะกลมให้เป็นประดุจมีท้อง ด้วยวิธีสงบ
ระงับพระหฤทัย ท่ามกลางหมู่ชน ด้วยเดชแห่งพระพุทธรชัยมงคลนั้น ขอชัย
มงคลจงมีแก่ท่าน

สัจจัง วิหาเย มะติสัจจะกะวาทะ เกตุง

วาทาภิโร ปิตะมะนัง อะตัมอันธะภูตัง

ปัญญาปะที ปะละโต ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีรุ่งเรืองแล้วด้วยประทีปคือพระปัญญา ได้ชนะสักจนิกิรณณ์ผู้มี
อหยาตัยในอันที่จะสละเสียซึ่งความสัตย์ มีใจในที่จะยกถ้อยคำของตนไว้สูงดุจ
ยอดธง เป็นผู้มีดีมนยิ่งนัก ด้วยเทศนาญาณวิธี คือรู้อหยาตัยแล้วตรัสเทศนา
ด้วยเดชแห่งพระพุทธรชัยมงคลนั้น ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน

นันทโท ปะนันทะ ภูชะคัง วิพุธัง มะหิธิง

ปุตเตนะ เถระภูชะเคนะ ทะมาปะยันโต

อิทธู ปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีโปรดให้พระโมคคัลลานะเถระ พุทธชินโรสเนรมิตกายเป็น
นาคราชไปทรมานพญานาคราช ชื่อ นันทโทปะนันทะ ผู้มีความรู้ผิด มีฤทธิ์
มาก ด้วยวิธีทรงแนะนำการแสดงฤทธิ์แก่พระเถระ ด้วยเดชแห่งพระพุทธรชัย
มงคลนั้น ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน

ทุดคาหะ ทิฏฐิภูชะเคนะ สุกัฏฐะหัตถัง

พรหมมัง วิสุทธิ ชุตติมิทธิพะกา ภิธานัง,

ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีได้ชนะพระมหาพรหม ผู้มีนามว่าท้าวพกาผู้มีฤทธิ์ มีอันสำคัญตน
ว่าเป็นผู้รุ่งเรืองด้วยคุณอันบริสุทธิ มีมืออันทิจูที่ตนถือผิดรัตรึงตรึงไว้แน่น
แน่นแล้ว ด้วยวิธีอันวิเศษ คือเทศนาญาณ ด้วยเดชแห่งพระพุทธรชัยมงคลนั้น
ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน

เอตาปี พุทธะชะยะ มังคะละ อัญฐะคาถา,

โย วาจะโน ทินะทีเน สะระเต มะตันที

หิตุตวานะ เนกะวิวิธานิ จ ปัททะวานิ

โมกขัง สุขัง อะธิกะเมยยะ นะโร สะปัญโญ.

นรชนใด ผู้มีปัญญา ไม่เกียจคร้าน สวดก็ดี ระลึกก็ดี ซึ่งพระพุทธรชัยมงคล ๘
คาถาแม่เหล่านี้ทุกวันๆ นรชนนั้นจะพึงละเอียดได้ ซึ่งอุบัติหะอันตรายทั้งหลาย
มีประการต่างๆ เป็นเอนก ถึงซึ่งความหลุดพ้นอันเป็นเกษมบรมสุข แล.

(บทสวด ชยปริตตั้ง)

มะหาการุณิกโก นาโถ

หิตายะ สัพพะปาณีนัง

ปุเรตฺวา ปาละมี สัพพา

ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ

พระพุทธรเจ้าทรงเป็นที่พึ่งได้อย่างแท้จริงของสัตว์
ทรงประกอบแล้วด้วยพระมหากรุณาธิคุณ
ทรงบำเพ็ญพระบารมีทั้งหลายทั้งปวงให้เต็ม
ทรงตรัสรู้อันอุดม ทรงถึงความเป็นผู้เลิศแล้ว
ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้
ขอชัยนะอันเป็นมงคล จงมีแก่ท่าน ฯ

ชะยันโต โพธิยา มูเล

สักยานัง นันทิวัทธมโน

เอวํ ตะวัง วิชะโย โหหิ

ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล

อะปะราชิตะบัลลังเก

สีเส ปะฐะวีโปกขะเร

อภิเสเก สัพพะพุทธานัง

อัคคัปปัตโต ปะโมหะติ.

สุหนักขัตตัง สุขังคะลัง

พระพุทธรเจ้าศากยวงศาผู้จำเริญ ทรงผจญมาร
ณ โคนโพธิ์พฤกษ์ทรงบันเทิงยินดีด้วยชัยชนะ จันใด
ขอให้ท่านจงเป็นผู้มีชัยชนะอันเป็นมงคล จันนั้น
ดังพระองค์ประสบความสำเร็จแห่งมาร
ณ ที่-อปราชิตบัลลังก์, (บัลลังก์แห่งผู้ไม่อัปราชัย)
ทรงประทับเหนือใบบัว เป็นจอมปฐพี
ถึงความอภิเชกเป็นอย่างแห่งพระพุทธรเจ้าทั้งหลาย
ได้ถึงความเป็นผู้เลิศแล้ว.
สัตว์ทั้งหลาย เมื่อประพาสสุจริตดี แม้ในเวลาใด
เวลานั้นแล ชื่อว่า เป็นฤกษ์ดี เป็นมงคลอันดี

สุปะภาตัง สุหุณฺณุตัง,
 สุขะโณ สุขุหุตโต จะ
 สุกฺกัณฺฐัง พรหมะจาริสฺ,
 ปะทักขิณัง กายะกัมมัง
 วาจา กัมมัง ปะทักขิณัง,
 ปะทักขิณัง มะโน กัมมัง
 ปะณิธิ เต ปะทักขิณา,

 ปะทักขิณานิ กัตถวานะ
 ละภันตัตถะ ปะทักขิณเ ๕

ภาวะตุ สัพพะมังคะลัง
 รักขันตุ สัพพะเทวะตา
 สัพพะพุทธานุภาเวนะ
 สะทา โสตถี ภะวันตุ เต
 ภาวะตุ สัพพะมังคะลัง
 รักขันตุ สัพพะเทวะตา
 สัพพะธัมมานุภาเวนะ
 สะทา โสตถี ภะวันตุ เต
 ภาวะตุ สัพพะมังคะลัง
 รักขันตุ สัพพะเทวะตา
 สัพพะสังฆานุ ภาเวนะ
 สะทา โสตถี ภะวันตุ เต

เวลายามรุ่งก็ดี เวลาสว่างแจ้งแล้วก็ดี
 แม้ครู่เดียวก็ดี และขณะเดียวก็ดี อันเป็นการ
 ปฏิบัติบูชาดีแล้ว ในพรหมจารีบุคคลทั้งหลาย
 กระทำกายกรรม อันเป็นกุศล
 กระทำวจีกรรม อันเป็นกุศล
 กระทำมโนกรรม อันเป็นกุศล
 ความปรารถนาของท่านอันเป็นกุศล (ประทักษิณ-
 -วนเบื้องขวา เป็นการแสดงความเคารพในสมัยนั้น)
 สัตว์ทั้งหลาย เมื่อกระทำกุศลกรรม ทำเหตุไว้ดีแล้ว
 ย่อมได้ประโยชน์ทั้งมวลเป็นผล ประสพโชค-ดี แล.

ขอสรรพมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน
 ขอเหล่าเทวดาทั้งปวง จงรักษาท่าน
 ด้วยอานุภาพ แห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง
 ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ
 ขอสรรพมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน
 ขอเหล่าเทวดาทั้งปวง จงรักษาท่าน
 ด้วยอานุภาพ แห่งพระธรรมทั้งปวง
 ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ
 ขอสรรพมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน
 ขอเหล่าเทวดาทั้งปวง จงรักษาท่าน
 ด้วยอานุภาพ แห่งพระสงฆ์ทั้งปวง
 ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

มงคลจักรฟารน้อย

สัพพะพุทธานุภาวณะ,
สัพพะธัมมานุภาวณะ,
สัพพะสังฆานุภาวณะ
พุทฺธะระตะนัง ธัมมะระตะนัง-
สังฆะระตะนัง ติณฺณัง-
ระตะนาหนัง อานุภาวณะ,
จะตุราสีติสะหัสสะ
ธัมมิกุขันธานุภาวณะ,
ปิฎกัตตะยานุภาวณะ
ชินะสาวะกานุภาวณะ
สัพพะ เต โรคา
สัพพะ เต ภะยา
สัพพะ เต อันทะรายา
สัพพะ เต อุปัททะวา
สัพพะ เต ทุณฺหิมิตฺตา
สัพพะเต อะวะมังคะลา,
วิณฺสสันฺตุ
อายุวฑฺฒะโก ธะนะวฑฺฒโก
สิริวฑฺฒะโก ยะสะวฑฺฒะโก
พะละวฑฺฒะโก วัณฺณะวฑฺฒะโก
สุขะวฑฺฒะโก
โหตุ สัพพะทา
ทุกฺขโรค ภะยา เวรา

ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง
ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งปวง
ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ทั้งปวง
ด้วยอานุภาพแห่งรัตนะ ๓ คือ
พระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ

ด้วยอานุภาพแห่ง ๘ หมื่น ๔ พัน
ของพระธรรมขันธ์
ด้วยอานุภาพแห่งพระไตรปิฎก
ด้วยอานุภาพพระสาวกของพระชินสีห์เจ้า
สรพโรค ทั้งหลายของท่าน
สรพภัย ทั้งหลายของท่าน
สรพอันตราย ทั้งหลายของท่าน
สรพอุปัตถะ ทั้งหลายของท่าน
สรพนิมิตร้าย ทั้งหลายของท่าน
สรพอวมงคล ทั้งหลายของท่าน
จนถึงแก้ความพินาศไป
ความเจริญในอายุ ความเจริญในทรัพย์
ความเจริญแห่งสิริ ความเจริญแห่งยศ
ความเจริญกำลัง ความเจริญในวรรณะ
ความเจริญสุข
จงมี (แก่ท่าน) ในกาลทั้งปวง
ทุกข์ โรค ภัยและเวร ทั้งปวง

โสกา สัตต จุปัททวา
อะเนกา อันทะรายาปี
วินัสสันตุ จะ เตชะสา.
ชยะสิทธิ ธะนัง ลากัง
โสตถิ ภาคะยัง สุขังพะลัง,
สิริ อายุ จะ วัณโณ จะ
โกคัง วุทฒิ จะ ยะสะวา,
สะตะวัสสุสา จะ อายุ จะ
ชีวะสิทธิ ะวันตุ เต ฯ

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง
สัพพะพุทธานุภาเวนะ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง
สัพพะธัมมานุภาเวนะ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง
สัพพะสังฆานุภาเวนะ

(คำแปลบททำยสวดมนต์นี้ อยู่ในบทถวายพระพระ)

ระตะนัตตะยานุภาวาทิคาถา

ระตะนัตตะยานุภาเวนะ
ระตะนัตตะยะ เตชะสา
ทุกขะโรคะภะยา เวรา
อะเนกา อันทะรายาปี
ชยะสิทธิ ธะนัง ลากัง

ความโศก ศัตรูและอุปัทวทั้งหลาย
แม้อันตรายทั้งหลาย เป็นเอนก
จงพินาศไปด้วยกำลังแห่งเดชะ
ความชนะ ความสำเร็จ ทรัพย์ลาภ
ความสวัสดิ์ ความมีโชค ความสุข มีกำลัง,
สิริ และอายุ และวรรณะ
โภคะ ความเจริญและความเป็นผู้มียศ
และอายุยืน ๑๐๐ ปี
และความสำเร็จกิจในความเป็นอยู่
จงมีแก่ท่านเทอญ

รักษันตุ สัพพะเทวะตา
สะทา โสตถิ ะวันตุ เต
รักษันตุ สัพพะเทวะตา
สะทา โสตถิ ะวันตุ เต
รักษันตุ สัพพะเทวะตา
สะทา โสตถิ ะวันตุ เต

ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย
ด้วยเดชอำนาจแห่งพระรัตนตรัย
โสกา สัตต จุปัททวา
วินัสสันตุ อะเสสะโต.
โสตถิ ภาคะยัง สุขังพะลัง,

สิริอายุ จะ วัฒนโณ จะ
สะตะวัสสา จะ อายุ จะ

โกคัง วุฑฒี จะ ยะสะวา,
ชีวะสิทธิ ะวันตุ เต ๗

(แปลเหมือนบทก่อนหน้าในมงคลจักรวาฬน้อย)

กะวะตุ สัพพะมังคะลัง	รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ	สะทา โสตถี ะวันตุ เต
กะวะตุ สัพพะมังคะลัง	รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะ ัมมานุภาเวนะ	สะทา โสตถี ะวันตุ เต
กะวะตุ สัพพะมังคะลัง	รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะสังฆานุ ภาเวนะ	สะทา โสตถี ะวันตุ เต .

(คำแปลบทท้ายสวดมนต์นี้ อยู่ในบทถวายพระพร)

อาฏานาฏิยะปะริตตัง ย่อ

สัพพะโรคะวินิฆฏโต สัพพะสันตา ปะวัชชิตโต
สัพพะ เวระ มะติกกันโต นิพพุโต จะ ตูวัง ะวะ ๗
ขอจงพ้นจากโรคทั้งปวง เว้นจากความเดือดร้อนทั้งปวงด้วย
ขอให้ล่วงพ้นจากเวรทั้งปวงด้วย ขอให้ท่านจงดับทุกข์ทั้งปวงได้เถิด

สัพพี ติโย วิวัชขันตุ	สัพพะ โรโค วินัสสะตุ
มา เต ะวัตวันตะราโย	สุขี ทิฆายุกิ ะวะ ๗
อะภีวา ทะนะสีลิสสะ	นิจัจัง วุฑฒา ปะจาโยโน
จัตตาโร ัมมา วัฑฒันติ	อายุ วัฒนโณ สุขัง พะลัง ๗

ความไม่ดีทั้งปวงของท่าน จงบาราบไป ขอโรคทั้งปวงของท่าน จงหาย
อันตรายทั้งหลาย อย่าได้มีแก่ท่าน ขอท่านจงเป็นผู้มีความสุข และอายุยืน,
ธรรม ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ย่อมเจริญแก่ผู้ที่ย่อมแพ้เป็น
ผู้มีปกติกราบไหว้ มีปกติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ เป็นนิตย

บทกรวดนํ้าย่อ

อิทัง เม ญาตีหัง โหตุ, สุขิตา โหตุ ญาตะโย

ขอผลบุญนี้ จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า
ขอให้ผู้ที่คุ้นเคยกับข้าพเจ้า และญาติทั้งปวง จงมีความสุขเกิด

หมายเหตุ

(วิสสาสา ปรมมา ญาตี – ความคุ้นเคยเป็นญาติอย่างยิ่ง)

บทสวดหลังฟังสวดพระปาฏิโมกข์

หันทะ มะยัง พุทฺธัสสะ ภะคะวะโต ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เส ฯ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ

(สัจจะกิริยากถา)

นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง พุทฺโธ (เม) สรรณัง วะรัง,
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ (เม) โหตุ สัพพะทา
นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง ัมโม (เม) สรรณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ (เม) โหตุ สัพพะทา
นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง สังโม (เม) สรรณัง วะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ (เม) โหตุ สัพพะทา

สืลุตเทสะปาฐัง

หันทะ มะยัง สืลุตเทสะปาฐัง ภะณามะ เส.

ภาสิตะมิตัง เตนะ ภะคะวะตา ชานะตา

ปัสสะตา อระหะตา สัมมาสัมพุทฺธะนะ

พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้รู้เห็น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เอง
โดยถูกถ้วนพระองค์นั้น, ได้ตรัสคำนี้ไว้แล้วว่า,

สัมปันนะสีลา ภิกขะเว วิหะระถะ สัมปันนะปาฏิโมกขา,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเป็นผู้มีศีลสมบูรณ์
มีพระปาฏิโมกข์สมบูรณ์

ปาฏิโมกขะสังวะระสังวุตา วิหะระถะ อจจาเรโคจะระสัมปันนา,

จงเป็นผู้สำรวจแล้วด้วยเครื่องสังวรในพระปาฏิโมกข์,
สมบูรณ์ด้วยอาจารย์และโคจร, คือมารยาทและสถานที่เที่ยวไป
อะณุมัตเตสุ วัชเชสุ ภะยะทสสาวิ
สะมาทายะ สิกขะกะสิกขาปะเทสุติ.

จงเป็นผู้มีปกติ เห็นนากลับในโทษ แม้สักว่าเล็กน้อย,
สมาทานศึกษาสำเหนียกในสิกขาบททั้งหลายเถิด.
ตัสมาติหัมเหติ สิกขิตัพพัง.

เพราะเหตุดังนั้นแหละ, เราทั้งหลายพึงศึกษาสำเหนียกว่า
สัมปันนะสีลา วิหาริสสามะ สัมปันนะปาฏิโมกขา,
จักเป็นผู้มีศีลสมบูรณ์ มีพระปาฏิโมกข์สมบูรณ์.
ปาฏิโมกขะสังวะระ สังวุตา วิหาริสสามะ อาจารย์โคจรระสัมปันนา,
จักเป็นผู้สำรวจแล้วด้วยเครื่องสังวรในพระปาฏิโมกข์,
สมบูรณ์ด้วยอาจารย์และโคจร คือมารยาท และสถานที่เที่ยวไป.
อะณุมัตเตสุ วัชเชสุ ภะยะทสสาวิ สะมาทายะ สิกขิสสามะ
สิกขา ปะเทสุติ.

จักเป็นผู้มีปกติ เห็นนากลับในโทษสักว่าเล็กน้อย,
สมาทานศึกษาสำเหนียกในสิกขาบททั้งหลาย.
เอวัญหิ โน สิกขิตัพพัง.

เราทั้งหลาย, พึงศึกษาสำเหนียกอย่างนี้ แล

ตายะนะคาถา

หันทะ มะยัง ตายะนะคาถาโย ภะณามะ เส.

ฉินทะ โสตัง ประรักกัมมะ, เธอจงบากบั่นตัดกระแสแห่งตัณหาเสีย
กาเม ปะนุทะ พุราหุมะณะ จงกำจัดกามคุณทั้งหลายเสียเถิดนะ

หนีปะหาเยะ มุณี กาเม,
 เนกัตตะมุปะปัชชะติ.
 กะยิรา เจ กะยิราเถนัง,
 ทัพพะเมนัง ประรักกะเม,
 สิริโล หิ ประริพพาไซ,
 ภียโย อากิ ระเตระชัง.
 อะกะตัง ทุกกะภูง์ เสยโย,
 ปัจฉา ตัปปะติ ทุกกะภูง์,

 กะตัญจะ สุกะตัง เสยโย,
 ยัง กัตตะวา นานุตัปปะติ.
 กุโส ยะธา ทุคคะหิโต,
 หัตตะเมวานุกันตะติ,
 สามัญญังทุปปะรามัตถัง,

 นิระยาอุปะกัทธะติ.
 ยังกิญจิ สิริลัง กัมมัง,
 สังกิลัญญจะ ยัง ะตัง,
 สังกัสสะรัง พรหมะจะริยัง,
 นะ ตัง โหติ,
 มะหัพพะลันติ.

พราหมณ์
 มุณีที่ยังละเว้นกามคุณทั้งหลายไม่ได้
 ย่อมเข้าถึงฌานยังไม่ได้
 ถ้าจะทำ, ให้ทำการนั้นจริง ๆ
 พึงบากบั่นซึ่งการนั้นให้มัน
 เพราะว่า, การบวชที่ยังย่อหย่อนละหลวม
 ยิ่งจะเกลียดโทษดังธูลี
 อันความชั่วร้าย, ไม่ทำเสียเลยดีกว่า
 เพราะว่าความชั่ว
 ย่อมเดือดร้อนในภายหลังได้
 ฝ่าวว่าความดี, ทำไว้นั้นแหละดีกว่า
 ทำแล้วไม่ต้องเดือดร้อนในภายหลัง
 เปรียบเหมือนหญ้าคาที่จับยังไม่มัน
 ย่อมบาดเจ็บได้โดยแท้
 สมณะคุณ,
 ที่ลุ่มคล้ำเกี่ยวข้องอย่างชั่วช้าก็เหมือนกัน
 ย่อมหวังเหินห่างไปสู่พรหมได้
 อันการงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่ย่อหย่อน
 ขั้ววัตรปฏิบัติที่ยังเจือด้วยความเศร้าหมอง
 พรหมจรรย์ที่ยังต้องนึกด้วยความรังเกียจใจ
 ทั้ง ๓ อย่างนั้น,
 ย่อมไม่เป็นการมีผลยิ่งใหญ่แล.

โอวาทะปาฏิโมกขา ทิปาฐะ

หันทะ มะยัง โอวาทะปาฏิโมกขะคาถาโย ภะณามะ เส.

อุททิกฺขุจฺจ โข เตนะ ภะคะวะตา ชานะตา ปัสสะตา อะระหะตา
สัมมาสัมพุทฺธเณหะ, โอวาทะ ปาฏิโมขัง ตีหิ คาถาหิ
ขันตี ประมะมัง ตะโป ตีติกขา,

ความอดกลั้น คือความทนทานเป็นตะบะอย่างยิ่ง.

นิพพานัง ประมะมังวะทนต์ติ พุทธา,

ท่านผู้รู้ทั้งหลายกล่าวพระนิพพานว่าเป็นธรรมอย่างยิ่ง.

นะหิ ปัพพะชิโต ปะรุปะฆาตี,
สะมะโณ โหติปะรัง วิเหฐะยฺนโต.
สัพพะปาปัสสะ อะกะระณัง,
กุสะลัสสุปะสัมปะทา,
สะจิตตะปะริโยทะปะนัง,
เอตัง พุทธาณะ สาสะนัง.

อะนุปะ วาโท,
อะนุปะ ฆาโต,
ปาฏิโมกเข จะ สังวะโร,
มัตตัญญูตา จะ ภัตตัสสุมิัง,
ปันตัญญุจะ สะยะนาสะนัง,
อะริจิตเต จะ อาโยโค,
เอตัง พุทธาณะ สาสะนันติ ฯ

ผู้ฆ่าสัตว์อื่น เบียดเบียนสัตว์อื่น
ไม่ชื่อว่าบรรพชิตสมณะเลย

การไม่ทำบาปทั้งปวง,
การยังกุศลให้ถึงพร้อม,
การทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว
๓ อย่างนี้,

เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
ความไม่กล่าวร้าย,
ความไม่ล้างผลาญ,
ความสำรวมในพระปาฏิโมกข์,
ความเป็นผู้รู้จักประมาณในภัตตาหาร
ที่นอนที่นั่งอันสงัด,
และความประกอบโดยเอื้อเฟื้อในอธิจิต
๖ อย่างนี้,
เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

พระสูตรยาว

บทขัดอะหัตตะลักขณะสูตร

ยันตัง สัตเตหิ ทุกเขนะ
ญะยัง อะหัตตะลักขณะัง,
อัตตะวาทาตุตะ สัญญาหัง
สัมมาเทวะ วิโมจะหัง,
สัมพุทโธ ตัง ปะกาเสสิ
ทิกฺขุระสัจจานะ โยคินัง,
อุตตะริง ปะฏิเวธายะ
ภาเวตุง ญาณะมุตตะมัง,
ยันเตสัง ทิกฺขุระธัมมานัง
ญาณะนุปะริกขะตัง,
สัพพาสะเวหิ จิตตานิ
วิมุจิงสุ อะเสสะโต,
ตะถา ญาณานุสาเรนะ
สาสะหัง กาคุมิจจะตัง,
สาธุนัง อัตถะสิทธิธัตถัง
ตัง สุตตันตัง ภะณามะ เส ฯ

อนัตตะลักษณะสูตรตั้ง

(แบบไม่สวดแปล สวดเฉพาะด้ายซ้ายมือ คำแปลกำกับอยู่ด้านขวามือ

แบบสวดบาลีสลับแปลไทย หน้า ...ยังไม่ได้ทำ

ถ้าสวดภาษาไทยอย่างเดียว อยู่ถัดไปหน้า)

หันทะ มะยัง อะนัตตะลักษณะสูตรตั้ง ภาณามะ เส ฯ

เอวัมเม สุตัง ฯ

อันข้าพเจ้า (พระอานนท์) ได้สดับมาแล้ว
อย่างนี้ว่า

เอกัง สะมะยัง ภะคะวา,
พาราณสียัง วิหะระติ,
อิสิปตะเนมิคทาเย.

สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับอยู่ ณ
ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี

ตัตตระ โข ภะคะวา ปัญจะ
วัคคิเย ภิกขุ อามันเตสิ ฯ

ในกาลครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัส
เรียกภิกษุปัญจวัคคีย์ มาแล้วทรงตรัสว่า

รูปัง ภิกขะเว อะนัตตา ฯ
รูปัญจะหิทัง ภิกขะเว
อัตตา อะภาวิสสะ,

ภิกษุทั้งหลาย รูป(คือร่างกายนี้) เป็นอนัตตา
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปนี้เป็นอัตตา คือ
ตัวตนเรา หรือตัวตนของ ๆ เราแล้วไซ้,

หะยิทัง รูปัง อาพาธายะ
สังวัตเตยยะ, ลัพเพถะ จะ
รูปเป, เอวัง เม รูปัง โหตุ
เอวัง เม รูปัง มา อะโหสีติ ฯ

รูปนี้ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ,
ทั้งยังจะสั่งจะทำให้ตั้งใจปรารถนาในรูปว่า
ขอให้รูปร่างกายของเราจงเป็นรูปร่าง
อย่างนี้เถิด อย่าได้เป็นรูปร่างอย่างนั้นเลย

ยัสมา จะ โข ภิกขะเว
รูปัง อะนัตตา,

ก็เพราะเหตุใดแล ภิกษุทั้งหลาย รูปจึงเป็น
อนัตตา รูปจึงไม่ใช่ตนหรือของ ๆ ตน

ตัสม่า รุปัง อาพาธายะ
สังวัตตะติ, นะ จะ ลัพพะติ
รูปะ, เอวัง เม รุปัง โหตุ
เอวัง เม รุปัง มา อะโหสีติ ฯ

เวทนา อะนัตตา ฯ
เวทนา จะ หิทัง ภิกขะเว
อัตตา อะภาวิสสะ,

นะยิทัง เวทนา อาพาธายะ
สังวัตเตยยะ, ลัพเพถะ จะ

เวทนายะ, เอวัง เม เวทนา โหตุ
เอวัง เม เวทนา มา อะโหสีติ ฯ

ยัสมา จะ โข ภิกขะเว
เวทนา อะนัตตา,

ตัสม่า เวทนา อาพาธายะ
สังวัตตะติ, นะจะ ลัพพะติ
เวทนายะ, เอวัง เม เวทนา โหตุ
เอวัง เม เวทนา มา อะโหสีติ ฯ

สัญญา อะนัตตา ฯ
สัญญา จะ หิทัง ภิกขะเว
อัตตา อะภาวิสสะ,

รูปจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ,
และไม่ได้เป็นไปตามความปรารถนาในรูปว่า
ขอรูปร่างกายของเราจะเป็นรูปอย่างนี้เกิด
อย่าได้เป็นรูปร่างอย่างนั้นเลย

เวทนา(คือความรู้สึก-อารมณ์) เป็นอนัตตา,
ภิกษุทั้งหลาย ก็หากว่าเวทนานี้เป็นอัตตา คือ
สุขหรือทุกข์เป็นตนหรือของ ๆ ตนจริงแล้วไซ้

ก็คงไม่เป็นไปเพื่ออาพาธ หรือรู้สึกไม่สบาย
ย่อมเป็นสุขทุกข์ได้
จะบังคับได้ตั้งใจปรารถนา

ว่าขอเวทนาของเราจงรู้สึกอย่างนี้เกิด
อย่าได้มีความรู้สึกเป็นทุกข์เลย

เพราะเหตุที่ว่า เวทนาเป็นอนัตตา คือ
ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ของ ๆ ตน จึงบังคับไม่ได้

เวทนาจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ-รู้สึกไม่สบาย
และไม่ได้ตามใจปรารถนาในเวทนาว่า
ขอให้เวทนาของเราจงรู้สึกอย่างนี้ ๆ
อย่าได้รู้สึกอย่างนั้น ๆ อย่าได้เป็นทุกข์เลย

สัญญา(ความจำได้-หมายรู้) เป็นอนัตตา,
ถ้าหากว่าสัญญานี้เป็นอัตตา คือ
ความจำได้หมายรู้เป็นของ ๆ ตนแล้วไซ้

นะยิทัง สัญญา อาพาธายะ
สังวัตเตยยะ, ลัพภะ จะ
สัญญายะ, เอวัง เม สัญญา โหตุ
เอวัง เม สัญญา มา อะโหสีติ ฯ

ยัสฺมา จะ โข ภิกขะเว
สัญญา อะนัตตา,
ตัสฺมา สัญญา อาพาธายะ
สังวัตตะติ, นะ จะ ลัพภะติ
สัญญายะ, เอวัง เม สัญญา โหตุ
เอวัง เม สัญญา มา อะโหสีติ ฯ

สังขาระ อะนัตตา ฯ
สังขาระ จะ หิทัง ภิกขะเว
อตฺตา อะกะวิสสังสุ,
นะยิทัง สังขาระ อาพาธายะ
สังวัตเตยฺยง,
ลัพภะ จะ สังขารेषุ,
เอวัง เม สังขาระ โหตุ เอวัง
เม สังขาระ มา อะเหสนฺติ ฯ

ยัสฺมา จะ โข ภิกขะเว
สังขาระ อะนัตตา,
ตัสฺมา สังขาระ อาพาธายะ
สังวัตตะติ,

สัญญาจะไม่อาพาธ หรือทำให้เราลำบากใจ
ย่อมบังคับสัญญาได้ตามปรารถนา
ขอให้ความจำของเราจงเป็นอย่างนี้เถิด
ความจำของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

ภิกษุทั้งหลาย ความจำนี้ เป็นอนัตตา
คือ มิใช่ตัวตนหรือของ ๆ ตนหรือของใคร ๆ
สัญญาความจำจึงเสื่อมเลือนหายไปได้
จึงบังคับไม่ได้ตั้งใจปรารถนาว่า
ขอให้ความจำของเราเป็นอย่างนี้เถิด
ความจำของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

สังขาร (ความคิดปรุงแต่ง) เป็นอนัตตา
ภิกษุทั้งหลาย ถ้าความคิดเป็นตัวเรา
เป็นของ ๆ เราแล้วไซ้
สังขารความคิดคงไม่เป็นไปเพื่ออาพาธ
ไม่เป็นไปเพื่อให้เราทรมาน-ลำบากใจ
จะทำได้ตามความปรารถนาในสังขารว่า
ขอสังขารความคิดของเราจงเป็นอย่างนี้เถิด
อย่าได้เป็นอย่างนั้น อย่าคิดไปอย่างนั้นเลย

ก็เพราะเหตุที่สังขารไม่ใช่ตัวตนเรา-ของ ๆ เรา
ความคิดดี ความคิดชั่ว นี่ไม่ใช่เรา-ของ ๆ เรา
สังขารความคิดนี้ จึงเป็นไปเพื่ออาพาธ
คือความคิดที่เป็นไป ทำให้เราไม่สบายใจ

นะ จะ ลัพพะติ สังขารesu,
เอวัง เม สังขารา โหตุ
เอวัง เม สังขารา มา อะหะสนติ ฯ

วิญญาณัง อะหัตตา ฯ
วิญญาณัญจะ หิทัง ภิกขะเว
อัตตา อะภะวิสสะ,
นะยิทัง วิญญาณัง อาพาธายะ
สังวัตเตยยะ,
ลัพเพถะ จะ วิญญาเณ,
เอวัง เม วิญญาณัง โหตุ เอวัง
เม วิญญาณัง มา อะโหสีติ ฯ

ยัสมา จะ โข ภิกขะเว
วิญญาณัง อะหัตตา,
ตัสมา วิญญาณัง อาพาธายะ
สังวัตตะติ,

นะ จะ ลัพพะติ วิญญาเณ,
เอวัง เม วิญญาณัง โหตุ

เอวัง เม วิญญาณัง มา อะโหสีติ ฯ

ตัง กิง มัญญะถะ ภิกขะเว

รูปัง นิจัจัง วา อะนิจัจัง วาติ ฯ

และไม่ได้สังขารความคิดตั้งใจปรารถนาว่า
ขอให้ความคิดปรุงแต่งเป็นแบบนี้เกิด
อย่าได้คิดปรุงแต่งไปแบบนี้เลย

วิญญาณ (ความรู้สึกรับรู้) ไม่ใช่ตัวตน
ภิกษุทั้งหลาย ถ้าวิญญาณเป็นตัวตนแล้วไซ้

วิญญาณนี้ก็ย่อมไม่เป็นไปเพื่ออาพาธ
ย่อมไม่ทำให้เรารู้สึกป่วย-ไม่สบายใจ
ก็จะได้วิญญาณตามใจปรารถนาว่า
ขอวิญญาณของเราจงเป็นอย่างนี้เกิด
อย่าให้วิญญาณของเราเป็นอย่างนั้นเลย

ก็เพราะเหตุวิญญาณไม่ใช่ตัวตน-ของ ๆ ตน

วิญญาณจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ

และไม่ได้วิญญาณเป็นไปตามใจปรารถนา
ว่าขอให้วิญญาณความรู้ของเรา
เป็นอย่างนี้เกิด

อย่าได้วิญญาณรับรู้อย่างนั้นเลย

ภิกษุทั้งหลาย
เธอจะสำคัญข้อความนี้เป็นไฉน
รูปทั้งหลาย เทียงหรือไม่เที่ยง

อะนิจจัน ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัน ทุกขัง วา ตัง

สุขัง วาติ ฯ

ทุกขัง ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัน ทุกขัง

วิปะริณามะธัมมัง,

กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปปัสสีตุง,

เอตัง มะมะ เอโสหะมัสสุมิ

เอโส เม อตฺတာติ ฯ

โน เหตัง ภันเต ฯ

ตัง กิง มัญญะถะ ภิกขะเว

เวทะนา นิจจา วา อะนิจจา วาติ ฯ

อะนิจจา ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัน ทุกขัง วา ตัง

สุขัง วาติ ฯ

ทุกขัง ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัน ทุกขัง

วิปะริณามะธัมมัง,

กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปปัสสีตุง,

เอตัง มะมะ เอโสหะมัสสุมิ

เอโส เม อตฺတာติ ฯ

โน เหตัง ภันเต ฯ

ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลว่า ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า.

สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์

หรือเป็นสุขเล่า

เป็นทุกข์พระเจ้าข้า

ก็สิ่งใดไม่เที่ยง ทนได้ยาก จัดว่าเป็นทุกข์

มีความแปรปรวน เสื่อมไปเป็นธรรมดา,

ควรแล้วหรือที่เราจะตามเห็นสิ่งนั้นว่า,

รูปนี้ ร่างกายนี้เป็นเรา นี่เป็นของ ๆ เรา

ตัวเราเป็นอย่างนั้น ตัวเราเป็นอย่างนี้

ไม่ควรเห็นเป็นอย่างนั้น พระเจ้าข้า

ภิกษุทั้งหลาย เธอย่อมสำคัญความข้อนี้อย่างไร

เป็นไฉน เวทนาเที่ยงหรือไม่เที่ยง.

ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า.

ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์

หรือเป็นสุขเล่า

เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า.

ก็สิ่งใดไม่เที่ยง ทนได้ยาก เป็นทุกข์

มีความแปรปรวนไป เสื่อมไปเป็นธรรมดา

สมควรแล้วหรือที่เราจะคิดว่า

เวทนานี้เป็นเรา เราคือเวทนาอย่างนั้นอย่างนี้

หรือเวทนานี้เป็นตัวตนเรา เป็นของ ๆ เรา

ไม่สมควรที่จะคิดอย่างนั้น พระเจ้าข้า

ตั้ง กิง มัญญะเถ ภิกขะเว

สัญญา นิจจา วา อะนิจจา วาติ ฯ

อะนิจจา ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจัจัง ทุกขัง วา ตั้ง

สุขัง วาติ ฯ

ทุกขัง ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจัจัง ทุกขัง

วิปะริณามะธัมมัง,

กัลลัง นุ ตั้ง สะมะนุปปัสสีตุง,

เอตัง มะมะ เอโสหะมัสสุมิ

เอโส เม อัตตาทิ ฯ

โน เหตัง ภันเต ฯ

ตั้ง กิง มัญญะเถ ภิกขะเว

สังขารานิจจา วา อะนิจจา วาติ ฯ

อะนิจจา ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจัจัง ทุกขัง วา ตั้ง

สุขัง วาติ ฯ

ทุกขัง ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจัจัง ทุกขัง

วิปะริณามะธัมมัง,

กัลลัง นุ ตั้ง สะมะนุปปัสสีตุง,

ภิกษุทั้งหลาย

เธอจะสำคัญความข้อนี้นั้นเป็นไฉน

สัญญาเที่ยงหรือไม่เที่ยง.

ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า.

สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์

หรือเป็นสุขเล่า.

เป็นทุกข์พระเจ้าข้า.

ก็สิ่งใดไม่เที่ยงเป็นทุกข์

มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา,

ควรแล้วหรือจะคิดว่า ความจำนี้เป็นเรา

เราคือความจำอย่างนั้น อย่างนี้

และความจำนี้เป็นตัวตนของเรา

ไม่ควรที่จะคิดอย่างนั้น พระเจ้าข้า

ภิกษุทั้งหลาย เธอจะสำคัญความนี้เป็นอย่างไฉน

สังขาร-ความคิดปรุงแต่ง เที่ยงหรือไม่เที่ยง

ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า.

สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์

หรือเป็นสุขเล่า.

เป็นทุกข์พระเจ้าข้า.

ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์

มีความแปรปรวนไป เสื่อมไปเป็นธรรมดา,

สมควรแล้วหรือที่จะคิดว่า

เอตัง มะมะ เอโสหะมัสมิ
เอโส เม อตฺตาทิ.
โน เหตัง ภันเต.

ตัง กิง มัญญะเถ ภิกขะเว

วิญญาณัง นิจจัง วา

อะนิจจัง วาติ ฯ

อะนิจจัง ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัง ทุกขัง วา ตัง

สุขัง วาติ ฯ

ทุกขัง ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัง ทุกขัง

วิปะริณามะธัมมัง,

กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปปัสสีตุง,

เอตัง มะมะ เอโสหะมัสมิ

เอโส เม อตฺตาทิ ฯ

โน เหตัง ภันเต ฯ

ตัสมาติหะ ภิกขะเว,

ยังกิญจิ รูปัง,

อะตีตานาคะตะปัจจุปปันนัง,

อัสสมัตตัง วา พะหิทธา วา,

โอฬาริกัง วา สุขุมัง วา,

ความคิดนั้นเป็นเรา เราคือความคิดนั้น
ความคิดที่ดีที่ชั่วนั้น เป็นตัวตนของเรา
ไม่สมควรคิดอย่างนั้น พระเจ้าข้า

ภิกษุทั้งหลาย

เธอจะสำคัญความข้อนี้นั้นเป็นไฉน

วิญญาณเที่ยงหรือไม่เที่ยง.

ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า.

สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์

หรือเป็นสุขเล่า

เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า.

ก็สิ่งใดไม่เที่ยงเป็นทุกข์

มีความแปรปรวน เปลี่ยนไปเป็นธรรมดา,

ควรแล้วหรือที่จะตามเห็นสิ่งนั้นว่า

นั้นเป็นเรา เราคือความรู้สึกอย่างนั้นอย่างนี้

และความรู้เหล่านี้เป็นตัวตนของเรา

ไม่สมควรที่จะคิดเห็นอย่างนั้น พระเจ้าข้า

เพราะเหตุนั้นแล ภิกษุทั้งหลาย

รูปอย่างใดอย่างหนึ่ง

ทั้งที่เป็นรูปในอดีต ในอนาคต หรือรูปปัจจุบัน

ทั้งภายในก็ตาม ภายนอกก็ตาม

หยาบก็ตาม ละเอียดก็ตาม

หีนัง วา ปะณีตัง วา,
ยันทุเร สันติเก วา,
สัพพัง รุปัง, เนตัง มะมะ เนโส-
หะมัสมิ นะ เมโส อตตาทิ ฯ
เอวะเมตัง ยะถาภูตัง
สัมมปปัญญาเย ทักกัฏฐัพพัง ฯ

ยา กาจิ เวทนา
อะติตานาคะตะปัจจุปปันหา,
อชฌัตตา วา พะหิทธา วา,
โอฬาริกา วา สุขุมะ วา,
หีนะ วา ปะณีตา วา,
ยา ทุเร สันติเก วา,
สัพพา เวทนา, เนตัง มะมะ
เนโสหะมัสมิ นะ เมโส อตตาทิ ฯ
เอวะเมตัง ยะถาภูตัง
สัมมปปัญญาเย ทักกัฏฐัพพัง ฯ

ยา กาจิ สัญญา
อะติตานาคะตะปัจจุปปันหา,
อชฌัตตา วา พะหิทธา วา,
โอฬาริกา วา สุขุมะ วา,
หีนะ วา ปะณีตา วา,
ยา ทุเร สันติเก วา,

เลวกก็ตาม ประณีตก็ตาม
อยู่ในที่ไกลก็ตาม ในที่ใกล้ก็ตาม,
รูปทั้งหมด ล้วนแต่ไม่เที่ยง รูปนี้ไม่ใช่ตัวเรา
รูปไม่เป็นเรา รูปไม่เป็นของๆเรา
เราไม่ใช่รูปร่างกายนี้ เธอพึงเห็นด้วยปัญญา
อันชอบตามความเป็นจริงอย่างนั้นเถิด

เวทนา คือความรู้สึก อย่างใดอย่างหนึ่ง
ทั้งที่เป็นอดีต ในอนาคต และในปัจจุบันก็ตาม
เวทนาอยู่ภายในก็ตาม ที่ภายนอกก็ตาม
หยาบก็ตาม ละเอียดก็ตาม
เลวกก็ตาม ประณีตก็ตาม
อยู่ที่ไกลก็ตาม อยู่ใกล้ก็ตาม
เวทนาทั้งหมด เธอพึงรู้สึกด้วยปัญญาอันชอบ
ตามความจริงอย่างนี้ว่า เวทนานี้ไม่ใช่ของเรา
เราไม่ใช่เวทนาอย่างนั้นอย่างนี้
และเวทนานี้ ก็มีใช้ตัวตนของเรา

สัญญา ความจำได้ระลึกได้อย่างใดอย่างหนึ่ง
ที่มีแล้วในอดีต อนาคต แม้ในปัจจุบันก็ตาม,
ภายในก็ตาม ภายนอกก็ตาม
หยาบก็ตาม ละเอียดก็ตาม
เลวกก็ตาม ประณีตก็ตาม
ระลึกจำได้หมายรู้ที่อยู่ใกล้ก็ตาม ไกลก็ตาม

สัพพา สัญญา, เนตัง มะมะ
เนโสหะมัสสุมิ นะ เมโส อตฺตาทิฯ
เอวะเมตัง ยะถาภูตัง
สัมมปปัญญายะ ทัญญัพพัง ฯ

ยา เกจิ สังขารา,
อะตฺตานาคะตะปัจจุปปันหา,
อชฌัตตา วา พะหิทธา วา,
โอฬาริกา วา สุขุมมา วา,
หีนา วา ปะณีตา วา,
เย ทูเร สันติเก วา,
สัพพา สังขารา, เนตัง มะมะ

เนโสหะมัสสุมิ นะ เมโส อตฺตาทิ ฯ
เอวะเมตัง ยะถาภูตัง
สัมมปปัญญายะ ทัญญัพพัง ฯ

ยังกิญจิ วิญญาณัง
อะตฺตานาคะตะปัจจุปปันนัง,
อชฌัตตัง วา พะหิทธา วา,
โอฬาริกัง วา สุขุมัง วา,
หีนัง วา ปะณีตัง วา,
ยันทูเร สันติเก วา,
สัพพัง วิญญาณัง, เนตัง มะมะ

สัญญาทั้งหมดนั้น ล้วนแต่ไม่เที่ยง ไม่ใช่เรา
ไม่เป็นตัวตนของเรา เราไม่เป็นสัญญา
เธอทั้งหลายพึงเห็นสัญญา-ความจำนี้ ด้วย
ปัญญอันชอบตามความจริงอย่างนั้นเกิด

สังขารความคิดปรุงแต่ง อย่างใดอย่างหนึ่ง
ทั้งที่เป็นอดีต อนาคตและในปัจจุบัน
ความคิดภายในก็ตาม ภายนอกก็ตาม
คิดหยาบก็ตาม คิดละเอียดก็ตาม
คิดเลว ๆ ก็ตาม คิดอย่างประณีตก็ตาม
คิดในเรื่องใกล้ตัวก็ตาม คิดเรื่องไกลก็ตาม
สังขารทั้งหมด

ก็เป็นสักว่าสังขาร ล้วนไม่เที่ยง
ความคิดนี้ไม่ใช่ของเรา เราไม่ใช่ความคิดนี้
เธอทั้งหลาย พึงเห็นสังขารด้วยปัญญอัน
ชอบตามความเป็นจริงแล้วอย่างนั้นเกิด

ความรู้ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง
ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต และในปัจจุบัน
ภายในก็ตาม ภายนอกก็ตาม
หยาบก็ตาม ละเอียดก็ตาม
เลวก็ตาม ประณีตก็ตาม
ไกลก็ตาม ใกล้ก็ตาม
วิญญาณทั้งหมดไม่เที่ยงนี้ ไม่ใช่ตัวเรา

เนโสหะมัสสุมิ นะ เมโส อตฺตาทิ ฯ
เอเวเมตัง ยะถาภูตัง
สัมมปปัญญายะ ทักฺขณฺณํ พัง ฯ

เอวัง ปัสสัง ภิกขะเว
สุตฺวา อะริยะสาวะโก,

รูปัสสมิงปิ นิพพินทะติ,
เวทะนายะปิ นิพพินทะติ,
สัณฺญายะปิ นิพพินทะติ,
สังขาระสุปิ นิพพินทะติ,
วิญญานัสสมิงปิ นิพพินทะติ,
นิพพินทัง วิรัชชะติ ฯ
วิราคา วิมูจจะติ ฯ
วิมุตตัสสมิง วิมุตตะมีติ
ญาณัง โหติ,
ชีณา ชาติ,
วุสิตัง พรหมะจะริยัง,
กะตัง กะระณียัง, นาปะรัง
อิตถัตตายาติ ปะชานาตีติ ฯ

อิทะมะโวจะ ภะคะวา,
อตตะมะนา ปัจจะวัคคิยา ภิกขุ
ภะคะวะโต ภาสิตัง อะภินันฺทุง ฯ

นั่นใช่ของๆเรา เราไม่ใช่ความรู้สึกเหล่านี้
เธอทั้งหลายพึงเห็นวิญญานด้วยปัญญาอัน
ชอบตามความเป็นจริงอย่างนั้นเถิด

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยะสาวกผู้ได้สดับฟัง
และพิจารณาตามรู้และเห็นอยู่ อย่างนี้แล้ว

ย่อมเบื่อหน่ายในรูป ร่างกายทั้งหลาย
ย่อมเบื่อหน่ายในเวทนา ความรู้สึกต่างๆ
ย่อมเบื่อหน่ายในสัญญา ความจำต่างๆ
ย่อมเบื่อหน่ายในสังขาร การปรุงแต่งต่างๆ
ย่อมเบื่อหน่ายในวิญญาน การรับรู้ต่างๆ
เมื่อเบื่อหน่าย ย่อมคลายกำหนัด
เพราะสิ้นกำหนัด จิตก็หลุดพ้น
เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว
ย่อมมีญาณหยั่งรู้ว่า จิตหลุดพ้นแล้ว
รู้ชัดว่า ชาตีสิ้นแล้ว หมดสิ้นความเกิดแล้ว
พรหมจรรย์อันบริสุทธิ์หมดจด อยู่จบแล้ว
กิจที่ควรทำได้กระทำสำเร็จแล้ว กิจอื่น
เพื่อความเป็นผู้หมดจดจากกิเลส ไม่มีอีกแล้ว

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัส อนัตตลักขณสูตร
นี้จบลง ภิกษุปัญจวัคคีย์ ต่างก็มีใจยินดี ชื่นชม
ในพระภาสิตของพระผู้มีพระภาคเจ้า

อิหมัสมิญจะ ปะนะ เวยยา-
กระณัสมิง ภัญญะมาเน,
ปัญจะวัคคิยานัง ภิกขุณ्ह
อะนุปาทายะ, อาสะเวหิ
จิตตานิ วิมูจจิงสูติ ฯ

ก็ในขณะที่เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า กำลังตรัส
เทศนาพระภาสิตนี้อยู่ จิตของพระภิกษุปัญจ
-คีย์เหล่านั้นก็หลุดพ้นจากอาสวะกิเลสทั้งปวง
เพราะไม่ยึดมั่นถือมั่น ละปล่อยวางอุปาทาน
ในขั้นที่ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ
แล ฯ

บทחדอาทิตตปริยาเยสูตร

เวเนยยะทะมะโนปาเย
สัพพะโส ปาระมิง คะโต,
อะโมฆะวะจะโน พุทโธ
อะภิญญายานุสาสะโก,
จิณณานุรูปะโต จาปี
ธัมเมนะ วินะยัง ปะชัง,
จิณณาคคิปาริจะรียานัง
มโพชฌาระหะโยคินัง,
ยะมาทิตตะปะริยายัง
เทสะยันโต มะโนหะรัง,
เต โสตาโร วิโมเจสิ
อะเสกขายะ วิมุตติยา,
ตะเถโวปะปะริกขายะ
วิญญูณ्हัง โสตุมิจจะตัง,
ทุกขะตาลักขะโณปายัง
ตัง สุตตันตัง ภะณามะ เส ฯ

อาทิตตะปริยาเยสูตร

(เรียงแบบสวดบาลี ไม่ได้เรียงแบบสวดมนต์แปลไทย)

หันทะ มะยัง อาทิตตะปริยาเยสูตรัง ภาณามะ เส ฯ

เอวัมเม สุตัง ฯ

เอกัง สะมะยัง ภะคะวา,

คะยายัง วิหาระติ คะยาสีเส,

สัทธิง ภิกขุสะหฺสเสนะ ฯ

ตตฺระ โข ภะคะวา

ภิกขุ อามันเตสิ ฯ

สัพพัง ภิกขะเว อาทิตตัง ฯ

ภิกขุจะ ภิกขะเว สัพพัง อาทิตตัง ฯ

จักขุ ภิกขะเว อาทิตตัง,

รูปา อาทิตตา,

จักขุวิญญาณัง อาทิตตัง.

จักขุสัมผัสโส อาทิตโต,

ยัมปิทัง จักขุสัมผัสสสะปัจจะยา

อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,

สุขัง วา ทุกขัง วา

อะทุกขะมะสุขัง วา,

ตัมปิ อาทิตตัง ฯ

เกนะ อาทิตตัง ฯ

อาทิตตัง ราคคคินา

ข้าพเจ้า (พระอานนท์)

ได้ฟังจากพระผู้มีพระภาคเจ้าอย่างนี้ว่า

ในสมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า

เสด็จประทับ ณ ตำบลคยาสีสะใกล้แม่น้ำคยา

พร้อมด้วยภิกษุ ๑,๐๐๓ รูป

ณ ที่นั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกภิกษุ

ทั้งหลายให้สดับเนื้อความพระพุทธภาษิตนี้ว่า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน

ก็อะไรเล่า ที่ชื่อว่าเป็นของร้อน

ภิกษุทั้งหลาย ตา เป็นของร้อน

รูปทั้งหลาย เป็นของร้อน

วิญญาณที่เกิดจากตา+รูป เป็นอารมณ์ร้อน

การสัมผัสทางตา เป็นของร้อน

ความรู้สึกเสวยอารมณ์ที่เกิดขึ้นเพราะอาศัย

การสัมผัสทางตา เป็นตัวปัจจัย แม้อันใด

จะรู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม

หรือรู้สึกไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม

แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อนที่ใจ

ร้อนเพราะอะไร

ร้อนเพราะไฟคือราคะ

โทสัคคินา โมหัคคินา,
อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณณะ,
โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ
โทมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ
อาทิตตันติ วะทามิ ฯ

โสตัง อาทิตตัง,
สัททา อาทิตตา,
โสตะวิญญานัง อาทิตตัง,
โสตะสัมผัสโส อาทิตโต,

ยัมปิทัง โสตะสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัมปิ อาทิตตัง ฯ
เกณะ อาทิตตัง ฯ
อาทิตตัง ราคัคคินา
โทสัคคินา โมหัคคินา,
โทสัคคินา โมหัคคินา,
อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณณะ,
โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ
โทมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ
อาทิตตันติ วะทามิ ฯ

ร้อนเพราะไปคือโทสะ เพราะไฟคือโมหะ
ร้อนเพราะความเกิด แก่ และความตาย
ร้อนเพราะความเศร้าโศก ความรำไรรำพัน
ความไม่สบายกายไม่สบายใจ คับแค้นใจ
เราจึงกล่าวว่า เหล่านี้เป็นของร้อน ฯ

หู เป็นของร้อน
เสียง เป็นของร้อน
อารมณ์เกิดขึ้นทางหู+เสียง เป็นของร้อน
การสัมผัสทางหู เป็นของร้อน

เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้เกิดขึ้นได้
เพราะอาศัยหูสัมผัสเสียงเป็นปัจจัย
จะรู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
ไม่ใช่ทุกข์ไม่ใช่สุขก็ตาม
แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อนที่ใจ
ร้อนเพราะอะไรเล่า ?
ร้อนเพราะไฟ คือราคะ
ร้อนเพราะไฟ คือโทสะ
ร้อนเพราะไฟ คือโมหะ

ร้อนเพราะความเกิด แก่ และความตาย
ร้อนเพราะความเศร้าโศก ความรำไรรำพัน
ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ คับแค้นใจ
เราจึงกล่าวว่า นี่เป็นของร้อน ฯ

ฆานัง อาทิตตัง,
 คันธา อาทิตตา,
 ฆานะวิญญาณัง อาทิตตัง,
 ฆานะสัมผัสโส อาทิตโต,
 ยัมปิทัง ฆานะสัมผัสสะปัจจะยา
 อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,
 สุขัง วา ทุกขัง วา
 อะทุกขมะสุขัง วา,
 ตัมปิ อาทิตตัง ฯ
 เกนะ อาทิตตัง ฯ
 อาทิตตัง ราคะคคินา
 โทสะคคินา โมหะคคินา,
 อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณณะ,
 โสเกहि ปะริเทเวहि ทุกเขहि
 โทมะนัสเสहि อุปายาเสहि
 อาทิตตันติ ะเวทามิ ฯ
 ชิวหา อาทิตตา,
 ระสา อาทิตตา,
 ชิวหาวิญญาณัง อาทิตตัง,
 ชิวหาสัมผัสโส อาทิตโต,
 ยัมปิทัง ชิวหาสัมผัสสะปัจจะยา
 อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,
 สุขัง วา ทุกขัง วา

จมูก เป็นของร้อน
 กลิ่นทั้งหลายเป็นของร้อน
 อารมณ์เกิดขึ้นทางจมูก+กลิ่นเป็นของร้อน
 การสัมผัสทางจมูก เป็นของร้อน
 เวทนาคือความรู้สึกเสวยอารมณ์เกิดขึ้นได้
 เพราะอาศัยการสัมผัสทางจมูกเป็นปัจจัย
 รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
 หรือไม่ใช้ทุกข์ไม่ใช่สุขก็ตาม
 แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อนที่ใจ
 ร้อนเพราะอะไร ?
 ร้อนเพราะไปคือราคะ
 ร้อนเพราะไฟคือโทสะ เพราะไฟคือโมหะ
 ร้อนเพราะความเกิด แก่ และความตาย
 ร้อนเพราะความเศร้าโศก ความรำไรรำพัน
 ความไม่สบายกายไม่สบายใจ ความแค้นใจ
 เราจึงกล่าวว่า เหล่านี้เป็นของร้อน
 ลิ่นเป็นของร้อน
 รสทั้งหลายเป็นของร้อน
 การเสวยอารมณ์ทางลิ้นเป็นของร้อน
 การสัมผัสทางลิ้นเป็นของร้อน
 เวทนา ความรู้สึกเสวยอารมณ์ที่เกิดขึ้น
 เพราะอาศัยการสัมผัสทางลิ้นเป็นปัจจัย
 รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม

อะทุกขะมะสุขัง วา,

ตัมปิ อาทิตตัง ฯ

เกนะ อาทิตตัง ฯ

อาทิตตัง ราคัคคินา

โทสัคคินา โมหัคคินา,

อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณณะ, ร้อนเพราะความเกิด แก่ และความตาย

โสเกहि ปะริเทเวहि ทุกเขहि

โทมะนัสเสहि อุปายาเสहि

อาทิตตันติ ะทามิ ฯ

กาโย อาทิตโต,

โณฏฐัพพา อาทิตตา,

กายะวิญญานัง อาทิตตัง,

กายะสัมผัสโส อาทิตโต,

ยัมปิทัง กายะสัมผัสสะปัจจะยา

อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,

สุขัง วา ทุกขัง วา

อะทุกขะมะสุขัง วา,

ตัมปิ อาทิตตัง ฯ

เกนะ อาทิตตัง ฯ

อาทิตตัง ราคัคคินา

โทสัคคินา โมหัคคินา,

อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณณะ, ร้อนเพราะความเกิด แก่และความตาย

หรือไม่ใช่ทุกข์ไม่ใช่สุขก็ตาม

แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อนที่ใจ

ร้อนเพราะอะไร ?

ร้อนเพราะไฟคือราคะ

ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะ

ร้อนเพราะความเกิด แก่ และความตาย

ร้อนเพราะความเศร้าโศก ความรำไรรำพัน

ความไม่สบายกายไม่สบายใจ

ความคับแค้นใจ

เรากล่าวว่า นี่เป็นของร้อน

กายเป็นของร้อน

สิ่งที่มาถูกต้องกายเป็นของร้อน

การเสวยอารมณ์ทางกายเป็นของร้อน

การสัมผัสทางกายเป็นของร้อน

เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น

เพราะอาศัยการสัมผัสทางกายเป็นปัจจัย

รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม

หรือไม่ใช่ทุกข์ไม่ใช่สุขก็ตาม

แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อนที่ใจ

ร้อนเพราะอะไร ?

ร้อนเพราะไฟราคะ

ร้อนเพราะไฟโทสะ ไฟเพราะไฟโมหะ

โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ
โทมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ
อาทิตตันติ วะทามิ ฯ

มะโน อาทิตโต,
ธัมมา อาทิตตา,
มะโนวิญญานัง อาทิตตัง,
มะโนสัมผัสโส อาทิตโต,
ยัมปิทัง มะโนสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัมปิ อาทิตตัง ฯ
เณระ อาทิตตัง ฯ

อาทิตตัง ราคัคคินา
โทสัคคินา โมหัคคินา,
อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระเณนะ,
โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ
โทมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ
อาทิตตันติ วะทามิ ฯ

เอวัง ปัสสัง ภิกขะเว
สุตฺวา อะริยะสาวะโก ฯ,
จักขุสมิงปิ นิพพินทะติ,

ร้อนเพราะความเศร้าโศก ความร่ำไรร่ำพัน
ความไม่สบายกายไม่สบายใจ คับแค้นใจ
เราจึงกล่าวว่า นี่เป็นของร้อน

ใจเป็นของร้อน
อารมณ์ที่เกิดกับใจเป็นของร้อน
การเสวยอารมณ์ทางใจเป็นของร้อน
การสัมผัสทางใจ เป็นของร้อน
เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางใจ เป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือไม่ใช่ทุกข์ไม่ใช่สุขก็ตาม
แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อนที่ใจ
ร้อนเพราะอะไร ?

ร้อนเพราะไฟราคะ
ร้อนเพราะไฟโทสะ ไฟเพราะไฟโมหะ
ร้อนเพราะความเกิด แก่และความตาย
ร้อนเพราะความเศร้าโศก ความร่ำไรร่ำพัน
ความไม่สบายกายไม่สบายใจ คับแค้นใจ
เราจึงกล่าวว่า นี่เป็นของร้อน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้สดับฟังแล้ว
ย่อมเห็นอยู่อย่างนี้
อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเบื่อหน่าย ตา

รูปเปสุปี นิพพินทะติ,
จักขุวิญญาเณปี นิพพินทะติ,
จักขุสัมผัสเสปี นิพพินทะติ,
ยัมปิทั้ง จักขุสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัสมิงปี นิพพินทะติ ฯ

โสตัสมิงปี นิพพินทะติ,
สัทเทสุปี นิพพินทะติ,
สตะวิญญาเณปี นิพพินทะติ,
โสตะสัมผัสเสปี นิพพินทะติ,
ยัมปิทั้ง โสตะสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัสมิงปี นิพพินทะติ ฯ

ฆานัสมิงปี นิพพินทะติ,
คันเธสุปี นิพพินทะติ,
ฆานะวิญญาเณปี นิพพินทะติ,
ฆานะสัมผัสเสปี นิพพินทะติ,

ย่อมเบื่อหน่าย รูปทั้งหลาย
ย่อมเบื่อหน่ายในการเสวยอารมณ์ทางตา
ย่อมเบื่อหน่ายในการสัมผัส ด้วยตา
เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางตา เป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม
ย่อมเบื่อหน่ายในเวทนา คือความรู้สึกนั้นๆ
เพราะมันเป็นเหตุทำให้ใจเราร้อน

อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเบื่อหน่าย หู
ย่อมเบื่อหน่ายใน เสียงทั้งหลาย
ย่อมเบื่อหน่าย อารมณ์ที่เกิดขึ้น ทางหู
ย่อมเบื่อหน่ายแม้ในการสัมผัส ทางหู
เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางหู เป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม
ย่อมเบื่อหน่ายในเวทนา คือความรู้สึกนั้นๆ
เพราะมันเป็นเหตุทำให้ใจเราร้อน

อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเบื่อหน่าย จมูก
ย่อมเบื่อหน่าย แม้ในกลิ่น
ย่อมเบื่อหน่าย ในการเสวยอารมณ์ทางจมูก
ย่อมเบื่อหน่าย แม้ในการสัมผัสทางจมูก

ยัมปิทั้ง ฆานะสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยัตถัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัสมิงปิ นิพพินทะติ ฯ

ชีวหาเยปิ นิพพินทะติ,
ระเสสุปิ นิพพินทะติ,
ชีวหาวิญญาเณปิ นิพพินทะติ,
ชีวหาสัมผัสเสปิ นิพพินทะติ,
ยัมปิทั้ง ชิวหาสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยัตถัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัสมิงปิ นิพพินทะติ ฯ

กายัสสุมิงปิ นิพพินทะติ,
โผฏฐัพพะเสปิ นิพพินทะติ,
กายะวิญญาเณปิ นิพพินทะติ,
กายะสัมผัสเสปิ นิพพินทะติ,
ยัมปิทั้ง กายะสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยัตถัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา

เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางจุมูกเป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม
ย่อมเบื่อก่อนในเวทนา คือความรู้สึกนั้นๆ
เพราะมันเป็นเหตุทำให้ใจเราร้อน

อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเบื่อก่อน ลึ้น
ย่อมเบื่อก่อน แม้ใน รส
ย่อมเบื่อก่อน ในการเสวยอารมณ์ ทางลิ้น
ย่อมเบื่อก่อน แม้ในการสัมผัส ทางลิ้น
เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางลิ้น เป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม
ย่อมเบื่อก่อนในเวทนา คือความรู้สึกนั้นๆ
เพราะมันเป็นเหตุทำให้ใจเราร้อน

อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเบื่อก่อน ในกาย
ย่อมเบื่อก่อน ในสิ่งที่ถูกต้องทางกาย
ย่อมเบื่อก่อน ในการเสวยอารมณ์ ทางกาย
ย่อมเบื่อก่อน แม้ในการสัมผัส ทางกาย
เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางกาย เป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม

อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัสมิงปิ นิพพินทะติ ฯ

มะหัสสุมิงปิ นิพพินทะติ,
ธัมเมสุปิ นิพพินทะติ,
มะโนวิญญูญานะปิ นิพพินทะติ,
มะโนสัมผัสสะปิ นิพพินทะติ,
ยัมปิทัง มะโนสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัสมิงปิ นิพพินทะติ ฯ

นิพพินทัง วิรัชชะติ ฯ
วิราคา วิมูจจะติ ฯ
วิมุตตัสสุมิง วิมุตตะมิตติ ญาณัง
โหติ ฯ

ชีณา ชาติ,
วุสิตัง พุรัหุมะจะริยัง,
กะตัง กะระณียัง,
นาปะรัง อิตถัตตายาติ
ปะชานาตีติ ฯ

หรือไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม
ย่อมเบื่อหน่ายในเวทนา คือความรู้สึกนั้นๆ
เพราะมันเป็นเหตุทำให้ใจเราร้อน

อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเบื่อหน่าย ใจ
ย่อมเบื่อหน่าย ในธรรมารมณ์ที่เกิดกับใจ
ย่อมเบื่อหน่าย ในการเสวยอารมณ์ ทางใจ
ย่อมเบื่อหน่าย แม้ในการสัมผัส ทางใจ
เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางใจ เป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม
ย่อมเบื่อหน่ายในเวทนา คือความรู้สึกนั้นๆ
เพราะมันเป็นเหตุทำให้ใจเราร้อน

เมื่อเบื่อหน่าย ย่อมคลายกำหนด ไม่ยินดี
เพราะสิ้นกำหนดไม่ยินดี จิตก็หลุดพ้น
เมื่อจิตหลุดพ้น ญาณก็หยั่งรู้ว่าจิตพ้นแล้ว

อริยสาวกนั้นย่อมทราบชัดว่าชาติสิ้นแล้ว
พรหมจรรย์บริสุทธิหมดจด อยู่จบแล้ว
กิจที่ควรกระทำ ได้กระทำสำเร็จแล้ว
กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้ ก็ไม่มีอีกแล้ว

อิทมะโวจะ ภะคะวา ฯ

อิตตะมะนา เต ภิกขุ

ภะคะวะโต ภาสิตัง อะภินันทุง ฯ

อิหมฺสฺมิญจะ ปะนะ

เวยยากะระณํสุมิง ภัญญะมานะ,

ตัสสะ ภิกขุสะหฺสสฺสสะ,

อะนุปาทาเย,

อาสะเวหิ จิตตานิ วิมุจจิงสูติ ฯ

พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสธรรมอันเป็น
เหตุให้ใจเราร้อน โดยปริยายอันนี้แล้ว

ภิกษุเหล่านั้น ต่างก็มีใจยินดี ชื่นชมใน

พระภาสิตของพระผู้มีพระภาคเจ้า

ก็เมื่อตรัส เวยยากरणํภาสิต ละเอียดพิศดาร

ในธรรมอันเป็นเหตุให้ใจเราร้อน ขณะนั้นแล

ภิกษุหนึ่งพันรูปนั้นก็พ้นจากอุปาทาน

ทั้งหลาย

จิตหลุดพ้นจากอาสวะกิเลสทั้งปวง เพราะไม่
ยึดมั่นถือมั่น ดังนี้แล

.....

บังสกุล

บังสกุลตาย

สังเวคะคาถา

อะนิจจา วะตะ สังขารา,
อุปปาตะวะยะธัมมิโน,

อุปปัชชิตฺวา นิรุชฌันติ,
เตสัง วูปะสะโม สุโข ฯ

สัพเพ สัตตา

มะรัน ติจะ

มะริงสุ จะ มะริสสะเร,
ตะเถวาหัง มะริสสามิ,

นัตถิ เม เอตถะสังสะโย ฯ

อะจิรัง วะตะยัง กาโย,
ปะฐฺวิง อะธิเสสสะติ
จุทโท อะเปตะวิญญาโน

นิรัตถังวะ กะลิงคะลัง ฯ

สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ
มีความเกิดขึ้นและมีความเสื่อมไป
เป็นธรรมดา.

เกิดขึ้นแล้วย่อมดับไป,
ความเข้าไปสงบแห่งสังขาร
เหล่านั้นได้ ย่อมนำมาซึ่งความสุข.

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง,
ที่ตายไปแล้วก็ดี ที่กำลังตายอยู่เดี๋ยวนี้
ก็ดี ที่จะตายต่อไปอีกก็ดี,
แม้ตัวของเราก็จะตายอย่างนั้น
เหมือนกันนั่นแล
ความสงสัยในเรื่องความตายนี้
ย่อมไม่มีแก่เราเลย,

บังสกุลเป็น

ร่างกายของเรานี้คงไม่นานหนอ,
จะต้องลงไปทับถมซึ่งแผ่นดิน,
เมื่อวิญญาณได้ปราศจากตัวเรา
ทิ้งไปเสียแล้ว,
เปรียบเหมือนท่อนไม้ท่อนฟืน

หาประโยชน์มิได้ดังนี้แล

ธัมมสังคินีมาติกา

(แปลย่อ เพราะเป็นแค่หัวข้อสั้นๆ ไม่มีตัวอย่าง จึงแปลสั้นง่ายแต่เข้าใจยาก
ไม่ได้แสดงรายละเอียดหรือตัวอย่าง จึงต้องแปลต่อไปอีกแล้วอาจจะพอเข้าใจบ้าง
พระองค์เจ้าทรงใช้เป็นหัวข้อธรรมที่ทรงสอนเทวดา หรือพระอรหันต์)

หัตถะ มะยัง ธัมมสังคินีมาติกาภาวโ ภะณามะ เส ฯ

กุสะลา ธัมมา	ธรรมที่เป็นกุศล ก็มี
อะกุสะลา ธัมมา	ธรรมที่เป็นอกุศล ก็มี
อัปยากะตา ธัมมา	ธรรมที่ไม่เป็นทั้งกุศลและอกุศล ก็มี
สุขาเย เวทะนaye สัมปะยุตตา	ธัมมา ธรรมที่ประกอบไปกับการความสุข
ทุกขาเย เวทะนaye	ธรรมที่ประกอบไปกับการความทุกข์
สัมปะยุตตา ธัมมา	
อะทุกขะมะสุขาเย	ธรรมที่ไม่ประกอบเป็นทุกข์-
เวทะนaye สัมปะยุตตา	ไม่ประกอบไปกับการความสุข
วิปากาธัมมา	ธรรมที่เป็นผล
วิปากะธัมมะธัมมา	ธรรมที่เป็นเหตุแห่งผล
เหวะวิปากะนะวิปากะธัมมะธัมมา	ธรรมที่ไม่ใช่ผล ไม่ใช่เหตุแห่งผล ก็มี
อุปาทินนุปาทานิยา ธัมมา	ธรรมที่ถูกยึดมั่น เป็นที่ตั้งแห่งยึดมั่น
อะนุปาทินนุปาทานิยา ธัมมา	ธรรมที่ไม่ถูกยึดมั่น
	แต่เป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น ก็มี
อะนุปาทินนานุปาทานิยา ธัมมา	ธรรมที่ไม่ถูกยึดมั่น และ
	ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น
สังกิลิฏฐะสังกิเลสิกา ธัมมา	ธรรมที่เศร้าหมอง และ

อะสังกิลิฏฐะสังกิเลสิกา ัมมา

อะสังกิลิฏฐะสังกิเลสิกา ัมมา

สะวิตักกะสะวิจารณ์ ัมมา

อะวิตักกะวิจารณ์ัตตา ัมมา

อะวิตักกาวินา ัมมา

ปีติสะหะคะตา ัมมา

สุขะสะหะคะตา ัมมา

อุเปกขาสะหะคะตา ัมมา

ทัสสะเนนะปะหะตัพพา ัมมา

ภาวนายะ ปะหะตัพพา ัมมา

เนวะ ทัสสะเนนะ นะ ภาวนายะ

ปะหะตัพพา ัมมา

ทัสสะเนนะ ปะหะตัพพะเหตุกา

ัมมา

ภาวนายะ ปะหะตัพพะเหตุกา

เนวะ ทัสสะเนนะ นะ ภาวนายะ

ปะหะตัพพะเหตุกา ัมมา

อาจะยะคามิโน ัมมา

อะปะจะยะคามิโน ัมมา

เนวาจะยะคามิโน

เป็นที่ตั้งแห่งความเศร้าหมอง

ธรรมที่ไม่เศร้าหมอง แต่เป็นที่ตั้ง

แห่งความเศร้าหมอง

ธรรมที่ไม่ให้จิตเศร้าหมอง และไม่เป็น

ที่ตั้งแห่งความเศร้าหมอง ก็มี

ธรรมที่มีวิตก และมีวิจารณ์ ก็มี

หรือมีความตรึก และมีความตรอง

ธรรมที่ไม่วิตก แต่มีวิจารณ์

ธรรมที่ไม่เป็นวิตก ไม่เป็นวิจารณ์ ก็มี

ธรรมที่ให้ความรู้สึกอึดอัดใจ

ธรรมที่ให้ความรู้สึกเป็นสุข

ธรรมที่เป็นไปด้วยความวางเฉย

ธรรมที่พึงละด้วยทัสสะนะ

ธรรมที่พึงละด้วยการภาวนา

ธรรมที่จะไม่ได้ด้วยทัสสะนะ

และด้วยการภาวนะ ก็มี

ธรรมมีสาเหตุที่พึงละด้วยทัสสะนะ

ธรรมที่มีสาเหตุที่จะละด้วยการภาวนา

ธรรมมีสาเหตุที่จะมิได้ด้วยทัสสะนะ

และมีสาเหตุละมิได้ด้วยภาวนา

ธรรมที่นำไปสู่การสังสม สะสม

ธรรมที่นำไปสู่ความไม่สะสม

ธรรมที่นำไปสู่การสังสม และสู่ความ

หาปะจะยะคามิโน

เสกขา ธัมมา

อะเสกขา ธัมมา

เหวะเสกขา หาเสกขา ธัมมา

ปะริตตา ธัมมา

มะหัคคะตา ธัมมา

อัปปะมาณา ธัมมา

ปะริตตารัมมะณา ธัมมา

มะหัคคะตารัมมะณา ธัมมา

อัปปะมานารัมมะณา ธัมมา

หีนา ธัมมา

มัชฌิมา ธัมมา

ปะณีตา ธัมมา

มิจฉัตตะนียะตา ธัมมา

สัมมัตตะนียะตา ธัมมา

อะนียะตา ธัมมา

มัคคารัมมะณา ธัมมา

มัคคะเหตุกา ธัมมา

มัคคาธิปะติโน ธัมมา

อุปปันหา ธัมมา

ปราศจากการสั่งสม ก็มี (คือไม่แน่)

ธรรมของอริยะบุคคลที่ยังไม่เป็นอรหัตต์
คือต้องศึกษาอยู่ต่อไปอีก

ธรรมของพระอรหัตต์ ไม่ต้องศึกษาอีก
ธรรมที่ไม่เป็นทั้งของผู้ที่ยังต้องศึกษา และ
เป็นของผู้ที่ไม่ต้องศึกษาแล้ว ก็มี

ธรรมที่มีสภาวะยังเล็กน้อย

ธรรมที่ถึงสภาวะใหญ่แล้ว

ธรรมที่มีสภาวะอันประมาณมิได้

ธรรมที่มีสภาวะเล็กน้อยเป็นอารมณ์

ธรรมที่มีสภาวะใหญ่แล้วเป็นอารมณ์

ธรรมที่มีสภาวะอันประมาณมิได้

เป็นอารมณ์

ธรรมจัดเป็นอย่างทราวม

ธรรมเป็นอย่างกลาง ๆ ก็มี

ธรรมอย่างประณีต ก็มี

ธรรมที่แน่นอนฝ่ายผิด

ธรรมที่แน่นอนฝ่ายชอบ

ธรรมที่แน่นอนฝ่ายไม่แน่นอน

ธรรมที่มีมรรค ๘ เป็นอารมณ์

ธรรมที่มีมรรค เป็นเหตุ

ธรรมที่มีมรรค ๘ เป็นประธานนำ

ธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว

อะนุปันหา ธัมมา	ธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้น
อุปปาทีโน ธัมมา	ธรรมที่จักเกิดขึ้น
อะดีตารัมมะณา ธัมมา	ธรรมที่มีอดีต เป็นอารมณ์
อะนาคะตารัมมะณา ธัมมา	ธรรมที่มีอนาคตเป็นอารมณ์
ปัจจุปันนารัมมะณา ธัมมา	ธรรมที่มีปัจจุบันเป็นอารมณ์
อัมมัตตา ธัมมา	ธรรมภายใน
พะหิตธา ธัมมา	ธรรมภายนอก
อัมมัตตะพะหิตธา ธัมมา	ธรรมทั้งภายใน ภายนอก ก็มี
อัมมัตตารัมมะณา ธัมมา	ธรรมที่มีสภาวะภายในเป็นอารมณ์
พะหิตธารัมมะณา ธัมมา	ธรรมที่มีสภาวะภายนอกเป็นอารมณ์
อัมมัตตะพะหิตธารัมมะณา ธัมมา	ธรรมที่มีทั้งสภาวะภายในและภายนอก เป็นอารมณ์
สะนัทฺสสะนะสัปปะภูชา ธัมมา	ธรรมที่เห็นได้ และกระทบได้ ก็มี
อะนัทฺสสะนะสัปปะภูชา ธัมมา	ธรรมที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ ก็มี
อะนัทฺสสะนาสัปปะภูชา ธัมมา	ธรรมทั้งที่เห็นไม่ได้และกระทบไม่ได้ ก็มี

.....

พระมหาปฏิฐาน

เหตุปัจจัย	ธรรมที่มีเหตุเป็นปัจจัย
อาร์มมะณะปัจจัย	อารมณ์เป็นปัจจัย
อะธิปะติปัจจัย	มีอธิบดีเป็นปัจจัย
อะนันทะระปัจจัย	ปัจจัยที่ไม่มีอะไรคั่นในระหว่าง
สะมะนันทะระปัจจัย	ปัจจัยที่มีที่สุดเสมอกัน
สะหะชาตะปัจจัย	ธรรมที่เกิดพร้อมกับปัจจัย

อัญญะมัญญะปัจจะโย
นิสสะยะปัจจะโย
อุปะนิสสะยะปัจจะโย
ปุเรชาตะปัจจะโย
ปัจฉาชาตะปัจจะโย
อาเสวะนะปัจจะโย
กัมมะปัจจะโย
วิปากะปัจจะโย
อาหาระปัจจะโย
อินทริยะปัจจะโย
ฌานะปัจจะโย
มัคคะปัจจะโย
สัมปะยุตตะปัจจะโย
วิปปะยุตตะปัจจะโย
อัติถิปัจจะโย
หัตถิปัจจะโย
วิคะตะปัจจะโย
อะวิคะตะปัจจะโย

เป็นปัจจัยของกันและกัน
มีนิสัยเป็นปัจจัย
มีอุปนิสัยเป็นปัจจัย
มีการเกิดก่อนเป็นปัจจัย
มีการเกิดหลังเป็นปัจจัย
มีการเสพเป็นปัจจัย
มีกรรมเป็นปัจจัย
มีวิบากเป็นปัจจัย
มีอาหารเป็นปัจจัย
มีอินทรีย์เป็นปัจจัย
มีฌานเป็นปัจจัย
มีมรรคเป็นปัจจัย
มีการประกอบกันเป็นปัจจัย
ไม่มีการประกอบเป็นปัจจัย
ธรรมที่มีปัจจัย
ธรรมที่ไม่มีปัจจัย
มีการอยู่ปราศจากเป็นปัจจัย
การอยู่ไม่ปราศจากเป็นปัจจัย

.....

บทสวด อภิธรรม - วิปัสสนาภูมิปาฐะ

ปัญจกัณฑ์ธา, ฐปักขันโธ, เวทะนากขันโธ, สังญากขันโธ,
สังขารักขันโธ, วิญญาณักขันโธ,

ทฺวาทะสายะตะหานิ ฯ จักขวายะตะหนัง ฐปายะตะหนัง, โสตายะตะหนัง
สัททายะตะหนัง, ฆานายะตะหนัง คันธายะตะหนัง, ชิวหายะตะหนัง
ระสายะตะหนัง, กายายะตะหนัง โผฏฐัพพะายะตะหนัง. มะนายะตะหนัง
ธัมมายะตะหนัง ฯ

อัญญาระสสะ ธาตุโย ฯ จักขุธาตุ ฐปะธาตุ จักขุวิญญาณะธาตุ,
โสตะธาตุ สัททะธาตุ โสตะวิญญาณะธาตุ, ฆาณะธาตุ คันธะธาตุ
ฆาณะวิญญาณะธาตุ, ชิวหาธาตุ ระสสะธาตุ ชิวหาวิญญาณะธาตุ,
กายะธาตุ โผฏฐัพพะธาตุ กายะวิญญาณะธาตุ, มะโนธาตุ ธัมมะธาตุ
มะโนวิญญาณะธาตุ ฯ

พาวิสะตินทฺริยานิ ฯ จักขุนทฺริยํ โสตินทฺริยํ ฆานินทฺริยํ
ชิวหินทฺริยํ กายินทฺริยํ มะนินทฺริยํ, อิตถินทฺริยํ ปฺริสินทฺริยํ
ชีวิตินทฺริยํ, สุขินทฺริยํ ทุกขินทฺริยํ โสมนัสสินทฺริยํ โทมนัสสินทฺริยํ อ
เปกขินทฺริยํ, สัทธินทฺริยํ วิริยินทฺริยํ สะตินทฺริยํ สะมาธินทฺริยํ ปญฺญินท
ริยํ, อะหํญญะตัญญัสสามีตินทฺริยํ อิญฺญินทฺริยํ อัญญาตาวิทนทฺริยํ ฯ

จัตตาริ อะริยะสัจจานิ ฯ ทุกขัง อะริยะสัจจํ, ทุกขะสะมุททะโย
อะริยะสัจจํ, ทุกขะนิโรธो อะริยะสัจจํ, ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริ
ยะสัจจํ ฯ

อะวิชชาปัจจะยา สังขารา, สังขาระปัจจะยา วิญญาณัง, วิญญาณะปัจ
จะยา นามะรูปัง, นามะรูปะปัจจะยา สะฬายะตะหนัง, สะฬายะตะนะปัจจะ

ยา ผัสโส, ผัสสะปัจจะยา เวทะนา, เวทะนาปัจจะยา ตัณหา,
ตัณหาปัจจะยา อุปาทานัง, อุปาทานะปัจจะยา ภาวะ,
ภาวะปัจจะยาชาติ, ชาติปัจจะยา ชะรามะระณัง โสกะปะริเทวะทุกขะโท
มะหัสสุปายาสา สัมภะวันติ ฯ เอวะเมตัสสะเกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ,
สะสมทะโย โหติ ฯ

อะวิชชาเยเตวาระ อะเสสะวิราคะนิโรธา สังขาระนิโรโธ, สังขาระนิ
โรธา วิญญาณะนิโรโธ, วิญญาณะนิโรธา นามะรูปะนิโรโธ, นามะรูปะนิโรธา
สะพายะตะนะนิโรโธ, สะพายะตะนะนิโรธา ผัสสะนิโรโธ, ผัสสะนิโรธา เว
ทะนานิโรโธ, เวทะนานิโรธา ตัณหานิโรโธ, ตัณหานิโรธา อุปาทานะนิโรโธ,
อุปาทานะนิโรธา ภาวะนิโรโธ, ภาวะนิโรธา ชาตินิโรโธ, ชาตินิโรธา ชะ
รามะระณัง โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะหัสสุปายาสา นิรุชฌันติ ฯ เอวะเมตัส
สะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ, นิโรโธ โหติ ฯ

ภาคผนวก - บทสวดมนต์ต่าง ๆ

ธำตุปฏิภูมปัจจะเวกขณะปาฐะ

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง
ธำตุมัตตะเมเวตัง ยะทิทัง จีวะรัง,
ตะหุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล,

ธำตุมัตตะโก นิสสัตโต
นิชชีโว สุญญู,
สัพพานิ ปะนะ อีมา นิ
จีวะรา นิ อะชิจฺฉะณีนียานิ,
อิมัง ปุตฺติกายัง ปัตวา อะตฺติวิยะ
ชิจฺฉะณีนี ยานิ ชายันติ.

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธำตุ
มัตตะเมเวตัง ยะทิทัง ปิณฑะปาโต,
ตะหุปะภุญชะโก จะปุคคะโล,

ธำตุมัตตะโก นิสสัตโต
นิชชีโว สุญญู,
สัพพะ ปะนายัง ปิณฑะปาโต
อะชิจฺฉะณีนีโย,
อิมัง ปุตฺติกายัง ปัตวา อะตฺติวิยะ
ชิจฺฉะณีนีโย ชายะติ.
ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธำตุ

จีวรนี้ใด สักแต่ว่าเป็นธำตุ
เป็นไปตามปัจจัย,
ถึงบุคคลผู้เข้าไปบริโภค
ซึ่งจีวรนั้นเล่า,
ก็สักแต่ว่าเป็นธำตุ มิใช่สัตว์
มิใช่ชีวิต เป็นของสูญเปล่า,
จีวรทั้งปวงเหล่านี้
หาใช่เป็นของน่าเกลียดไม่,
ครั้นเมื่อถึงกายอันเน่านี้แล้ว
ก็กลายเป็นของน่าเกลียดยิ่งนักไป.
บิณฑบาตนี้ใด สักแต่ว่าเป็นธำตุ
เป็นไปตามปัจจัย
ถึงบุคคลผู้เข้าไปบริโภค
ซึ่งบิณฑบาตนั้นเล่า
ก็สักแต่ว่าเป็นธำตุ มิใช่สัตว์
มิใช่ชีวิต เป็นของสูญเปล่า
บิณฑบาตทั้งปวงเหล่านี้
หาใช่เป็นของน่าเกลียดไม่
ครั้นเมื่อถึงกายอันเน่านี้แล้ว
ก็กลายเป็นของน่าเกลียดยิ่งนักไป.
เสนาสนะนี้ใด สักแต่ว่าเป็นธำตุ

มัตตะเมเวตัง ยะทิทัง เสนาสนะหัง,
ตะทุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล,

ธาดุมัตตะโก นิสสัตโต
นิชชีโว สุญญो,
สัพพานิ ปะนะ อิมานิ
เสนาสนานิ อะชิจฺฉะณียานิ,
อิมัง ปุติกายัง ปัตวา อะติวียะ
ชิจฺฉะณี ยานิ ชายันติ.

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง
ธาดุมัตตะเมเวตัง ยะทิทัง
คิลานะ ปัจจะยะ เกสัชชะปะริกขาโร,
ตะทุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล,

ธาดุมัตตะโก นิสสัตโต
นิชชีโว สุญญो,
สัพโพ ปะนายัง คิลานะ ปัจจะยะ
เกสัชชะปะริกขาโร อะชิจฺฉะณียो,
อิมัง ปุติกายัง ปัตวา อะติวียะ
ชิจฺฉะณียो ชายะติ ฯ

เป็นไปตามปัจจัย
ถึงบุคคลผู้เข้าไปบริโภค
ซึ่งเสนาสนะนั้นเล่า
ก็สักแต่ว่าเป็นธาตุ มิใช่สัตว์
มิใช่ชีวิต เป็นของสูญเปล่า
เสนาสนะทั้งปวงเหล่านี้
หาใช่เป็นของน่าเกลียดไม่,
ครั้นเมื่อถึงกายอันแน่นี้แล้ว
ก็กลายเป็นของน่าเกลียดยิ่งนักไป.

คิลานเกสัชนี้ใด สักแต่ว่าเป็นธาตุ
เป็นไปตามปัจจัย,

ถึงบุคคลผู้เข้าไปบริโภค
ซึ่งคิลานเกสัชนั้นเล่า
ก็สักแต่ว่าเป็นธาตุ มิใช่สัตว์
มิใช่ชีวิต เป็นของสูญเปล่า,
คิลานเกสัชทั้งปวงเหล่านี้
หาใช่เป็นของน่าเกลียดไม่,
ครั้นเมื่อถึงกายอันแน่นี้แล้ว
ก็กลายเป็นของน่าเกลียดยิ่งนักไป.

พระคาถาธรรมบรรยาย

สัพเพ สัตตา มะริสสันติ,
มะระณัง ตังหิชีวัตัง,
ชะรังปี ปัตวา มะระณัง,
เอวัง รัมมา หิ ปาณินโน.
ยะมะกัง นามะรูปัญจะ,
อุโก อัญญูญะนิสสิตา,
เอกัสมิง ภิชชะมานัสุมิง,
อุโก ภิชขันติ ปัจจะยา,
ยะถาปี อัญญะตะรัง พิชัง,
เขตเต วุตตัง วิหุระติ,
ปะฐะวีสัญจะ อากัมมะ,
สีเนหัญจะ ตะทุภะยัง,
เอวัง ขันธา จะ ธาตุโย ฉะจะ อายะตะนะ อิมะ

เหตุขันธ์ห้าและธาตุทั้งหลาย ทั้งอายตนะ 6 เหล่านี้ก็เหมือนกัน
เหตุขันธ์ห้าจะ สัมภูตา,
เหตุภังคา นิรุชณะเร,
ยะถา หิ อังคะสัมภารา,
โหติ สัทโท ระโถ อิติ,
เอวัง ขันธะสุ สันเตสุ
โหติ สัตโตติ สัมมะติ,

อุโก ปุญญัญจะ ปาปัญจะ, ยัง มัจโจ กุรุเต อีระ,

อันผู้จะต้องตายทำบุญและบาปทั้งสองอย่าง, อย่างใดไว้ในโลกนี้

สัตว์ทั้งหลายทั้งสิ้นจักตาย,
เพราะชีวิตมีความตายเป็นที่สุด,
แม้อยู่ได้ถึงชราก็ต้องตาย,
เพราะสัตว์ทั้งหลายมีอย่างนี้เป็นธรรมดา
ก็นามและรูปเป็นของคู่กัน,
ต่างอาศัยกันและกันทั้งสอง,
เมื่อฝ่ายหนึ่งแตกสลาย,
ทั้งสองฝ่ายอันอาศัยกันก็ต้องสลาย
เปรียบเหมือนพืชชนิดใดชนิดหนึ่ง,
ที่หว่านลงในนาแล้วย่อมงอกได้,
เพราะอาศัยรสแห่งแผ่นดิน,
และยางในพืชเป็นสองประการนั้น

อาศัยเหตุจึงเกิดขึ้นได้,
เพราะเหตุแตกสลายก็ย่อมดับไป
เปรียบเหมือนการคุมสัมภาระเครื่องรถเข้าได้
เสียงเรียกว่ารถก็มีได้,
เมื่อขันธ์ห้ายังมีอยู่ก็เหมือนกัน
การสมมุติว่าสัตว์ก็มีได้

ตัญหิ ตัสสะ สะกัง โหติ,
 ตัญจะ อาทายะ คัจฉะติ,
 ตัญจัสสะ อะนุคัง โหติ,
 ฉายาวา อะนุปายินี,
 สัทธายะ สีเลนะ จะโย ปะวัฑฒะติ,
 ปัญญาเย จาเคนะ สุเตนะ จูภะยัง,
 โส ตาทิโส สัปปริโส วิจกขะโณ,
 อาทียะติ สาระมิธะวะ อัตตะโน,
 อัสสะวะ กิจจะมาตัพปัง,
 โก ชัญญา มะระณัง สุเว,
 นะหิ โน สังคะรันเตนะ, มะหาเสเนนะ มัจจุณา,
 เราทั้งหลายจะผัดเพี้ยนด้วยมัจจุราษ ผู้มีเสนาใหญ่นั้นไปไม่ได้เลย
 เอวัม ภูเตสุ เปยเตสุ
 สาธุ ตัตถาขณูปะกขะหา,
 อะปิ เตสัง นิโรธายะ ปะฏิปัตติยาติสาธุกัง,
 สัพพัง สัมปาตะนียัญหิ อัมปะมาเทนะ สัพพะทาติ.
 กิจทั้งสิ้นนี้ควรบำเพ็ญให้บริบูรณ์, ด้วยความไม่ประมาทในกาลทุกเมื่อ แล

อารักขะกัมมัฏฐาน

หันทะ มะยัง อารักขะกัมมัฏฐานะคาถาโย ภาณามะ เส.

พุทธานุสสະติ เมตตา จะ อะสุกัง มะระณัสสะติ,
อิจจิมะ จะตฺตารักขา กาคัพพา จะวิปัสสะนา.

ภาวนาทั้ง ๔ นี้ คือพุทธานุสสະติ ระลึกถึงพระคุณพระพุทธเจ้า,
เมตตา ปรรณนาจะให้เป็นสุข อะสุกะ พิจารณากายให้เห็น
เป็นของไม่งาม มะระณัสสะติ ระลึกถึงความตาย
ชื่อว่าจตุรารักข์ และวิปัสสนาอันพึงบำเพ็ญ

วิสุทธะธัมมะสันตานิ อะนุตตะรายะ โพธิยา,
โยคะโต จะ ปะโพธา จะ พุทฺโธ พุทฺโธติ ญายะเต

พระพุทธเจ้ามีพระสันดานอันบริบูรณ์, ด้วยพระธรรมอันบริสุทธิ์,
อันสัตว์โลกรู้ถือว่าพุทฺโธ ๆ ดังนี้, เพราะพระปัญญาตรัสรู้อย่าง
เยี่ยม, เพราะทรงชักโยงหมู่สัตว์ไว้ในธรรมะปฏิบัติ,
และเพราะทรงปลุกใจหมู่สัตว์ให้ตื่นอยู่.

นระนาระ ตีรจฺฉานะ เกทา สัตตา สุขะสิโน,
สัพเพปิ สุขิโน โหนตุ สุขิตตฺตา จะ เขมิโน.

สัตว์ทั้งหลาย, ต่างโดยมนุษย์อมมนุษย์และดิรัจฉาน, เป็นผู้แสวง
หาความสุข ขอสัตว์เหล่านั้นแม้ทั้งสิ้น, จงเป็นผู้ถึงซึ่งความสุข,
และเป็นผู้เกษมสำราญ เพราะถึงซึ่งความสุขเกิด

เกสละโลมา ทิฉะวานัง อะยะเมวะ สะมุสสะโย
กาโย สัพพะปิ เขคฺจโจ วัณณาทีโต ปะฏิกกุโล.

กายนี้แล, เป็นที่ประชุมแห่งชาคศพ มีผมขนเป็นต้น, แม้ทั้งสิ้น,
เป็นของน่าเบื่อหน่าย เป็นปฏิกุลโดยส่วนมีสี่ เป็นต้น.

ชีวิตินทฺริยูปัจเจทะ สังขาตะมะระณัง สียา
สัพเพสังปีธะ ปาณีนัง ตณฺหิ ฐวัง นะ ชีวิตัง.

ความตาย, กล่าวคือความแตกขาดแห่งชีวิตินทฺริย,

พึงมีแก่สัตว์ทั้งหลาย ในโลกนี้แม้ทั้งสิ้น, เพราะว่าความตาย
เป็นของเที่ยง, ชีวิตความเป็นอยู่เป็นของไม่เที่ยง แล ฯ

อะริยะสัจจะคาถา

หันทะ มะยัง อะริยะสัจจะคาถาโย ภะณามะ เส ฯ

เย ทุกขัง นปฺปะชานันติ,	ชนเหล่าใด, ไม่รู้ทั่วถึงซึ่งทุกข์
อะโถ ทุกขัสสะ สัมภะวัง,	ทั้งเหตุเป็นแดนเกิดแห่งทุกข์
ยัตถะ จะ สัพพะโส ทุกขัง, อะเสสัง อุปะรุชฌะติ,	
ทั้งความทุกข์ย่อมดับไม่เหลือโดยประการทั้งปวง, ในเพราะมรรคใด	
ตัณฺหะ มัคคัง นะ ปะชานันติ,	ทั้งไม่รู้ซึ่งมรรคนั้น
ทุกขุปะสะมะคามินัง,	อันเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความสงบแห่งทุกข์
เจโต วิมุตติหิณา เต,	ชนเหล่านั้นเป็นผู้เหินห่างจากเจโตวิมุตติ
อะโถ ปญฺญาวิมุตติยา,	ทั้งจากปัญญาวิมุตติ
อะภัพพา เต อันตะกิริยาเย,	เขาเป็นผู้ไม่พอเพื่อจะทำที่สุดแห่งทุกข์ได้
เต เว ชาติชะรูปะคา,	เขาต้องเข้าถึงซึ่งชาติและชราแน่แท้
เย จะ ทุกขัง ปะชานันติ,	ฝ่ายชนเหล่าใด, รู้ทั่วถึงซึ่งทุกข์ได้
อะโถ ทุกขัสสะ สัมภะวัง,	ทั้งเหตุเป็นแดนเกิดแห่งทุกข์
ยัตถะ จะ สัพพะโส ทุกขัง อะเสสัง อุปะรุชฌะติ,	
ทั้งความทุกข์ย่อมดับไม่เหลือด้วยประการทั้งปวง, ในเพราะมรรคใด	
ตัณฺหะ มัคคัง นะ ปะชานันติ,	ทั้งรู้ทั่วถึงซึ่งมรรคนั้น
ทุกขุปะสะมะคามินัง,	อันเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความสงบแห่งทุกข์
เจโต วิมุตติสัมปันนา,	ชนเหล่านั้นเป็นผู้สมบูรณ์ด้วยเจโตวิมุตติ
อะโถ ปญฺญาวิมุตติยา,	ทั้งด้วยปัญญาวิมุตติ
ภัพพา เต อันตะกิริยาเย,	เขาเพียงพอเพื่อจะทำที่สุดแห่งทุกข์ได้

นะ เต ชาติชะรูปะคาติ.

เขาไม่ต้องเข้าถึงซึ่งชาติและชรา ฉะนั้นแล.

การวาระคาถา

หันทะ มะยัง การวาระคาถาโย ภาณามะ เส.

สัตถุคะรุ ัมมะคะรุ,	ผู้เคารพหนักแน่นในพระศาสดา
	ผู้เคารพหนักแน่นในพระธรรม
สังเข จะ ติพพะการะโว,	และผู้มีความเคารพแก่กล้าในพระสงฆ์
สมาธิคะรุ อาตapi,	ผู้มีความเพียรหนักแน่นในสมาธิ
สิกขาเย ติพพะการะโว,	มีความเคารพแก่กล้าในไตรสิกขา
อัปปะมาตะคะรุ ภิกขุ,	ผู้เห็นภัยหนักแน่นในความไม่ประมาท
ปะฏิสังการะการะโว,	มีความเคารพในการปฏิบัติสังการ
อะภัพโพ ปะริหานายะ,	ย่อมเป็นผู้ไม่พ้อเพื่อจะเสื่อมเสีย
นิพพานัสเสวะ สันติเก.	เป็นผู้ปฏิบัติไถลพระนิพพานโดยแท้แล.

เทวะตาที่ปัตติทานะคาถา

หันทะ มะยัง เทวะตาที่ปัตติทานะคาถาโย ภาณามะ เส ฯ

ยา เทวะตา สันติ วิหาระวาสินี,

เทพยาดาเหล่าใด มีปกติอยู่ในวิหารสถิตอยู่

ภูเป ฆะเร โพธิฆะเร ตะหิง ตะหิง,

ที่เรือนพระสฤป, ที่เรือนพระโพธิ ในที่นั้นๆ

ตา ัมมะทาเนนะ ะวันตุ ปุชิตา,

เทพดาเหล่านั้น, เป็นผู้อันเราทั้งหลายบูชาแล้วด้วยธรรมทาน

โสตถิง ะโรนเตธะ วิหาระมณฑะเล.

จงกระทำความสวัสดิ์ในวิหารมณฑลนี้

เถรา จะ มัณฑา นะวะกา จะ ภิกขะโว,

พระภิกษุทั้งหลายที่เป็นพระเถระ ที่เป็นปานกลาง ที่ยังใหม่ ก็ดี

สารามิกา ทานะปะติ อูปาสะกา,

อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลาย ผู้เป็นทานบดี พร้อมด้วย อารามิกชนก็ดี

กามา จะ เทสา นิคะมา จะ อีสสะรา,

ชนทั้งหลาย, ที่เป็นชาวบ้าน ที่เป็นชาวเมือง

ที่เป็นชาวนิคม ที่เป็นอิสระก็ดี

สัปปาณะภูตา สุขิตา ภาวันตุ เต.

สัตว์ที่มีชีวิตทั้งหลายเหล่านั้น จงเป็นผู้ถึงซึ่งความสุข

ชะลาพูชา เยปิ จะ อัณฑะสัมภะวา,

แม้สัตว์เหล่าใด ที่เป็นชะลาพูชะกำเนิด ที่เป็นอัณฑะชะกำเนิด

สังเสทชะดา อะถะโวปาปะติกา,

ที่เป็นสังเสทชะกำเนิด ที่เป็นอุปปาติกะกำเนิด ก็ดี

นียยานิกัง รัมมะวะรัง ปะฏิจะ เต,

สัตว์เหล่านั้น, ได้อาศัยพระธรรมเป็นนียยานิกธรรมแล้ว

สัพเพปิ ทุกขัสสะ กะโรนตุ สังขะยัง.

แม้ทั้งหมด จงทำสิ้นไปแห่งทุกข์

ฐาตุ จิรัง สะตัง รัมโม รัมมัทธะรา จะ ปุคคะลา,

ขอธรรมของสัตบุรุษทั้งหลาย จงดำรงอยู่นาน

และบุคคลทั้งหลายที่ทรงธรรมจงดำรงอยู่นาน

สังโม โหตุ สะมัคโควะ อัถถายะ จะ หิตายะ จะ,

ขอพระสงฆ์จงเป็นผู้พร้อมเพรียงกันเทียว เพื่อประโยชน์และเกื้อกูล

อัมเห รักขะตุ สัทธัมโม สัพเพปิ รัมมะจะริโน,

ขอพระสัทธรรม จงรักษาเราทั้งหลาย ผู้ประพฤดิธรรม แม้ทั้งปวง

วุฑฺฒิง สัมปาปุณฺเณยยามะ, รัมเม อะริยัปปะเวทิตฺเต.

ขอเราทั้งหลาย จงถึงความเจริญในธรรม ที่พระอริยเจ้าแสดงแล้วเถิด.

อะริยะระณะคาถา

หันทะ มะยัง อะริยะระณะคาถาโย ภะณามะ เส ๙

ยัสสะ สัทธา ตะถาคะเต

อะจะลา สุปะติฏฺฐิตา

สีลัญจะ ยัสสะ กัลยาณัง

อะริยะกันตัง ปะสังสีตัง.

ความเชื่อของบุคคลใด

ตั้งมั่นแล้วในพระตถาคตเจ้า

อนึ่งศีลของบุคคลใดตั้งงาม

เป็นที่ยินดีแห่งพระอริยเจ้า

อันพระอริยเจ้าสรรเสริญแล้ว.

สังฆะ ปะสาโท ยัสสัตถิ

อุชฺฐัตถุจะ ทัสสะนัง,

ความเลื่อมใสในพระสงฆ์มีอยู่แก่บุคคลใด

อนึ่งความเห็นของบุคคลผู้ใด

เป็นธรรมตรงตามความเป็นจริง,

บัณฑิตทั้งหลายกล่าวผู้นั้นว่าเป็นผู้ไม่จน

ความเป็นอยู่ของผู้นั้น ไม่เปล้าจากประโยชน์,

อะทะลิตโทติ ตัง อาหุ

อะโมฆันตัสสะ ชีวิตัง.

ปะสาทัง รัมมะทัสสะนัง,

ตัสมา สัทธัญจะ สีลัญจะ

อะนุญญะเชถะ เมธาวิ

สะรัง พุทธาณะสาสะนันติ.

เพราะเหตุนั้น เมื่อผู้มีปัญญาามะลิกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ก็

ควรประกอบความเชื่อและศีลและความเลื่อมใส

ความเห็นธรรมไว้เนื่อง ๆ ดังนี้แล.

มนัสการรอยพระพุทธรูป ๕ สถาน

หันทะ มะยัง ปาทะลัญชนะนะปาฐัง ภาณามะ เส ๗

วันทามิ พุทธัง ภาวปะราละติณณัง,

ข้าพเจ้าขอนมัสการพระพุทธเจ้าผู้ข้ามพ้นฝั่งแห่งภพ,

ติโลกะเกตุง ติภะเวกะนาถัง,

ผู้เป็นธงชัยของไตรโลกผู้เป็นนาถอันเอกของไตรภพ,

โยโลกะเสฏโฐ สะกะลัง กิเลสัง, เจตวานะ โพเธสิ ชะนัง อะนันทัง

ผู้ประเสริฐในโลกตัดกิเลสทั้งสิ้นได้แล้ว,

ช่วยปลุกชนหาที่สุตมิดี ให้ตรัสรู้มรรคผลและนิพพาน.

ยัง นัมมะทายะ นะทียา ปุลิเน จะตีเร,

รอยพระบาทใดอันพระพุทธรองค์ได้ทรงแสดงไว้,

บนหาดทรายแทบฝั่งแม่น้ำนัมมะทา,

ยัง สัจจะพันธะคิริเก สุมะนา จะลัคเค.

รอยพระบาทใดอันพระพุทธรองค์ได้ทรงแสดงไว้,

เหนือเขาสัจจพันธ์ และเหนือยอดเขาสุมะนา,

ยัง ตัตตะ โยนะกะปุเร มุณีโน จะ ปาทัง,

ตั้ง ปาทะลัญชนะมะหัง สิริสะ นะมามิ.

รอยพระบาทใดอันพระพุทธรองค์ได้ทรงแสดงไว้ในเมืองโยนะกะ

ข้าพเจ้าขอนมัสการพระบาทและรอยพระบาทนั้น ๗

ของพระมุนีด้วยเศียรเกล้า.

สุวัณณะมาลิเก สุวัณณะปัพพะเต, สุมะนะกุญเญ โยนะกะปุเร

นัมมะทายะนะทียา, ปัญจะปาทะวะรัง ฐานัง อะหัง วันทามิ ทูระโต

ข้าพเจ้าขอนมัสการสถานที่มียอยพระบาทอันประเสริฐ ๕ สถาน

แต่ที่ไกล, คือที่เขาสวรรณมัลลิก ๑, ที่เขาสวรรณบรรพต ๑,
ที่ยอดเขาสุมะนะภูฏ ๑, ที่โยนะกะบุรี ๑, ที่แม่น้ำชื่อนัมมะทา ๑,
อิจเจะ มัจจันตะ นะมัสสะเนยยัง, นะมัสสะมาโน ระตะนัตตะยัง ยัง.

ข้าพเจ้าขอนมัสการอยู่ซึ่งพระรัตนตรัยใด,
อันบุคคลควรไหว้โดยส่วนนี้ด้วยประการฉะนี้.
ปัญญากิสันทัง วิปลัง อะลัตถัง, ได้แล้วซึ่งกองบุญอันไพบูรณ์,
ตัสสะนุภาเวนะ หะตันตะราโย,

ขออนุภาพแห่งพระรัตนตรัยนั้น จงขจัดภัยอันตรายเสียเถิด,
อามันตะยามิ โว ภิกขะเว,

ดูก่อนผู้เห็นภัยทั้งหลาย, เราขอเตือนท่านทั้งหลาย
ปะฏิเวทะยามิ โว ภิกขะเว,

ดูก่อนผู้เห็นภัยทั้งหลาย, เราขอให้ท่านทั้งหลายทราบไว้ว่า
ขะยะ ะยะ ธัมมา สังขารา,

สังขารทั้งหลายมีอันความเสื่อมสิ้นไป เป็นธรรมดา
อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถาติ.

ขอให้ท่านทั้งหลาย, จงยังประโยชน์ ตนและประโยชน์ท่าน
ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด

อิติ ด้วยประการฉะนี้แล.

อุณหัสสวิชัยสูตร

(จากมุตโตทัย เล่ม ๒ พระอาจารย์วัน อุตตโม และ พระอาจารย์ทองคำ ญาณภาโส)

พระธรรมเป็นของยิ่งในโลกทั้งสาม สามารถชนะซึ่งความร้อนกร้อนใจอันเกิดแต่ภัยต่างๆ
จะเว้นห่างจากอันตรายทั้งหลายคือ อาชญาของพระราชา เสือสาญ นาค ยาพิษ ภูตผี ปีศาจ หาก
ว่ายังไม่ถึงคราวถึงกาลที่จักตายแล้ว ก็จักพ้นไปได้จากความตายด้วยอำนาจ พระพุทฺธ พระธรรม
พระสงฆ์ ที่ตนน้อมเอาเป็นสรณะที่พึ่งที่นับถือนั้น

ผู้ใดมาถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสภาวะที่พึงแล้ว ผู้นั้นย่อมชนะได้ซึ่งความร้อน อุณหส คือความร้อนอันเกิดแก่ตน มีทั้งภายในและภายนอก ภายนอกมีเสื่อสางคางแดง ภูตผีปีศาจ เป็นต้น ภายในคือกิเลส วิชยคือความชนะ ผู้ที่มาน้อมเอาสภาวะทั้งสามนี้เป็นที่พึงแล้ว ย่อมจะชนะความร้อนเหล่านั้นไปได้หมดทุกอย่าง ที่เรียกว่า อุณหสวิชัย

อตฺถิ อุณหิสสะ วิชะโย

สัพพะตัสสะ หิตัตถายะ

ปะริวัชเช ราชะทณฺเฑ

พะยัคเค นาเค วิเส ภูเต

สัพพัสมา มะระณา มุตโต

ตัสเสวะ อานุภาเวนะ

สุทธะสีลัง สะมาทายะ

ตัสเสวะ อานุภาเวนะ

ลิกขิตัง จินติตัง ปุชัง

ปะเรสัง เทสะนัง สุตฺวา

ธัมโม โลเก อนุตตะโร

ตัง ตะวัง คัณหาหิ เทวะเต

อะมะนุสเสหิ ปาวะเก

อะกาละมะระเณนะ วา

ฐะเปตฺวา กาละมาริตัง

โหตุ เทโว สุขี สะทา

ธัมมัง สุจะริตัง จะเร

โหตุ เทโว สุขี สะทา

ธาระณัง วาจะนัง คะรุณ

ตัสสะ อายุ ปะวัตถะมะ ตีติ.

ปัจฉิมะคาถา

หันทะ มะยัง ปัจฉิมะคาถาโย ภาณามะ เส ฯ

โหตุ สัพพัง สุมังคะลัง

รักขันตุ สัพพะเทวดา

สัพพะพุทธานุภาเวนะ

โสเถถิ โหนตุ นิรันตะรัง

โหตุ สัพพัง สุมังคะลัง

รักขันตุ สัพพะเทวดา

ขอศุภมงคลทั้งสิ้นจงมี

ขอเทวดาทั้งปวงจงรักษา

ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง

ขอความสวัสดิ์ดีทั้งหลาย

จงมีตลอดนิรันดร์เทอญ.

ขอศุภมงคลทั้งสิ้นจงมี

ขอเทวดาทั้งปวงจงรักษา

สัพพะธัมมานุภาเวนะ
โสตถิ โหนตุ นีรันตะรัง

โหดุ สัพพัง สุขังคะลัง
รักขันตุ สัพพะเทวดา
สัพพะสังฆานุภาเวนะ
โสตถิ โหนตุ
นีรัน ตะรัง

ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งปวง
ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย
จงมีตลอดนิรันดร์ เทอญ.
ขอศุภมงคลทั้งสิ้นจงมี
ขอเทวดาทั้งปวงจงรักษา
ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ทั้งปวง
ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย
จงมีตลอดนิรันดร์ เทอญ

.....

พระพุทธานุภาพ

กัมมุนา วัตตะเตติ โลโก
วิสุตาสา ภยัมมันเวติ
หัตถิ กามา ประัง ทุกขัง
ทะเทยยะ ปุริโส ทานัง
วิเจยยะ ทานัง สุคะตปุเปสสัตถัง

สัตว์ย่อมเป็นไปตามกรรม
เพราะความไว้วางใจ ภัยจึงตามมา
ทุกข์อื่นยิ่งกว่าทุกข์ของกาม ไม่มี
ควรให้คนด้วยของที่ควรให้ ขุ.ชา.
การเลือกให้ อันพระตถาคตทรงสรรเสริญ

ขันติกา

โย ปะนะ ภิกขุ, ธัมมานุธัมมะ
ปะฏิปันโน วิหะระติ,
สามิจิปะฏิปันโน อะนุธัมมะจารี,
โส ตะถาคะตัง สักกะโรติ -
-คะรุกะโรติ มาเนติ ปุเชติ,
ปะระมาเย ปุชายะ

ภิกษุรูปใด, เป็นผู้ปฏิบัติธรรม
สมควรแก่ธรรมอยู่,
เป็นผู้ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตามธรรมเป็นปกติ
ผู้นั้นย่อมได้ชื่อว่าได้สักการะ
เคารพบูชาในพระตถาคตเจ้า,
จัดเป็นการบูชาอย่างสูงสุด

ปะฏิบัติปฐายะ,

สีละสะมาธิคุณาหัง ขันตี -

ปะธานการะณัง

สัพเพปิ กุสะลา ธัมมา -

ขันตะยาวะ วัชฌันติเต,

เกวะลาหังปิ ปาปาหัง ขันตี -

มุลลัง นิกันตะติ,

คะระหะกะละหาทีหัง มุลลัง -

ชนะหะติ ขันตีโก,

ขันตี อีรัสสะ ลังกาโร,

ขันตี ตะโป ตะปัสสีโน,

ขันตี พะลัง วะ ยะตีหัง,

ขันตี หิตะ สุขาวะหา,

ขันตีโก เมตตะวา ลาภี

สุขะสีละวา,

ปิโย เทวะมะนุสสาหัง -

มะนาโป โหติ ขันตีโก,

อัตตะโนปิ ปะเรสฺสัจจะ -

อัตถาวะโห วะ ขันตีโก,

สัคคะโมกขะคะมัง มัคคัง -

อารุพโห โหติ ขันตีโก,

ด้วยการปฏิบัติบูชา (ไม่ใช่อำนิสบูชา)

ความอดทนเป็นประธานที่ตั้งแห่งศีลสมาธิ

กุศลธรรมทั้งหลาย ย่อมเจริญ

เพราะมีความอดทนโดยแท้

ความอดทน ย่อมตัดเสียได้ซึ่งรากเหง้า

แห่งมูลของเหล่าอกุศลธรรมทั้งหลาย

ผู้อดทน ย่อมขุดเสียได้ซึ่งมูลเหตุแห่งความ

หายนะ มีการติเตียนกัน ทะเลาะกัน เป็นต้น

ความอดทนเป็นอารมณ์ของนักปราชญ์

ความอดทนเป็นตะบะ ของนักปราชญ์

ความอดทนเป็นกำลังของนักพรตทั้งหลาย

ความอดทนนำประโยชน์และความสุขมาให้

เป็นผู้อดทน ชื่อว่าเป็นผู้มีมิตร มีลาภ มียศ

และมีความสุข เป็นปรกติ,

ผู้อดทน ชื่อว่าเป็นที่รักที่เจริญใจของเทวดา

และมนุษย์ทั้งหลาย,

ผู้อดทน ชื่อว่าเป็นผู้นำประโยชน์มาให้ -

ตนและชนเหล่าอื่นด้วย,

ผู้อดทน ชื่อว่า

เป็นผู้เข้าสู่เส้นทางที่ไปสวรรค์-

และสู่มรรคถึงซึ่งพระนิพพาน,

สัตถุโน วะจะโนวาทัง -
กะโรติเยวะ ชันติโก,
ประมาเย จะ ปุชาเย -
ชិង ปุเชติ ชันติโก,
สุขา สังฆัสสะ สามัคคี,

สะมัคคานัง ตะโป สุขุ,

สุขุ วิเวโก ตุฏฐัสสะ -
สุตะธัมมัสสะ ปัสสะโต,
อัปปาปัชฌัง สุขัง โลเก ปาณะ -
ภูเตสุ สัณฺญะโม,
สุขา วิราคะตา โลเก กามานัง -
สะมะติกกะโม,
อัสมินามัสสะ วินะโย เอตัง -
เว ประมะมัง สุขัง,

กิจโณ มะนุสสะปะฏีลาโก,
กิจัง มัจจานะ ชีวิตัง,
กิจัง สัทธัมมัสสะวะนัง,
กิจโณ พุทธานะมุปปาโท,

อัปปะมาโท อะมะตัง ปะทัง,

ผู้อดทน ชื่อว่า เป็นผู้ทำตามโอวาท -
คำสอนของพระศาสดานั้นเทียว,
ผู้อดทน ชื่อว่าได้บูชาพระชินเจ้า
ด้วยการบูชาอย่างสูงสุด
ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะสงฆ์
ย่อมนำความสุขมาให้,
ความเพียรของผู้พร้อมเพรียงกัน
ย่อมนำความสุขมาให้
ความสงบของผู้ยินดีในธรรมที่เห็น -
ปรากฏแล้ว ย่อมนำความสุขมาให้,
ความไม่เบียดเบียน ความสำรวมในสัตว์
ทั้งหลาย ย่อมอยู่เป็นสุขในโลก,
ความปราศจากกำหนด ความก้าวล่วงกาม
ทั้งหลายในโลกเสียได้ ย่อมอยู่เป็นสุข,
การนำอัสมิมานะออกหมดเสียได้
เป็นสุขอย่างยิ่ง,

การได้อัตภาพเป็นมนุษย์ เป็นของยาก,
การดำรงชีวิตอยู่ เป็นของยาก,
การได้ฟังพระสัทธรรม เป็นสิ่งหาได้ยาก,
ความเกิดขึ้นแห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
เป็นของยาก,

ความไม่ประมาท เป็นทางไม่ตาย,

ปะมาโท มัจจุโน ปะทัง,
อัปปะมัตตา นะ มียันติ,
เย ปะมัตตา ยะถา มะตา,

เอตัง วิเสโส ญัตวา –
อัปปะมาทัมहि ปันทิตา,
อัปปะมาเท ปะโมทันติ –
อริยานัง โคจะเร ระตา,

ความประมาท เป็นทางแห่งความตาย,
ผู้ไม่ประมาท เชื่อว่ายังไม่ตาย
ผู้ประมาทแล้ว เชื่อว่าตายแล้ว,
บัณฑิตทั้งหลาย ทราบความข้อนี้โดยทั่ว
กันแล้ว ย่อมตั้งอยู่ในความไม่ประมาท,
ย่อมบันเทิงในความไม่ประมาท ยินดีแล้ว
ในธรรมอันเป็นที่ไปของพระอริยเจ้าทั้งหลาย

อานิสงส์การเจริญเมตตา

เมตตายะ ภิกขเว เจโตวิมุตติยา
อาเสวิตายะ ภาวิตายะ
พะหุลีกะตายะ,
ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ
อนัญจิตายะ,
ปะริจิตายะ สุตตะมารัทธายะ,
เอกาทะสานิสังสา ปาฏิกังขา,
กะตะมะ เอกาทะสะ,
สุขัง สุขปะติ,
สุขัง ปะฏิพุชชะติ,
นะ ปาปะกัง สุขินัง ปัสสะติ,
มะนุสสานัง ปิโย โหติ,
อะมะนุสสานัง ปิโย โหติ,
เทวะตา รักขันติ,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมตตาเจโตวิมุตติ
อันบุคคลบำเพ็ญแล้ว ภาวนาแล้ว
เจริญให้ชำนาญมากแล้ว,
ทำให้เป็นเครื่องดำเนินของใจ
ยึดเหนี่ยวทางใจ
เมื่ออบรม สร้างสม ปรารภด้วยดีแล้ว,
11 อานิสงส์ผู้ทำพึงอย่างหวังได้แน่นอน
11 ประการนั้น เป็นไฉนบ้าง
หลักก็เป็นสุข
ต้นก็เป็นสุข,
นอนฝันก็ไม่ร้าย,
เป็นที่รักของเพื่อนมนุษย์
เป็นที่รักของเหล่าอะมนุษย์,
เทวดาก็ปกป้องรักษา,

หาสสะอัคคี วา วิสัง วา
สุตถัง วา กามะติ,
ตุวะภูง จิตตัง สะมาธิยะติ,
มุขะวัณโณ วิปปะสีทะติ,
อะสัมมุฬโ กาลัง กะโรติ,
อุตตะรัง อัปปะฏิวิชฌันโต
พรหมมะโล กุปะโต โหติ,

เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา
อาเสวิตายะ ภาวิตายะ
พะหุลีกะตายะ,
ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ
อนัญญิตายะ,
ปะริจิตายะ สุสะมารัทธายะ,
อิเม เอกาทะสานิสังสา
ปาฏิกังขาติ,

อิทะมะโวจะ ภะคะวา,
อัตตะมานา เต ภิกขุ ภะคะวะโต,
ภาสีตัง อะภินันทุนติ.

สุวิชาโน ภะวัง โหติ,

ไฟ ยาพิช คัตตราฐไม่กร้ากราย,

จิตตั้งมั่น เป็นสมาธิได้เร็ว
หน้าตาก็ผุดผ่องใส
เวลาตายก็สติไม่หลง
ถ้าไม่สามารถบรรลุธรรมชั้นสูงภพนี้
ก็ย่อมเข้าถึงพรหมโลกได้,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมตตาเจโตวิมุตติ
อันบุคคลบำเพ็ญแล้ว ภาวนาแล้ว
เจริญให้ชำนาญมากแล้ว, ทำให้เป็น
ทำให้เป็นเครื่องดำเนินของใจ
ยึดเหนี่ยวทางใจ
เมื่ออบรม สร้างสม ปราบกัด้วยดีแล้ว,
อาณิสส 11 ประการนี้ย่อมเกิดขึ้นได้
อย่างไม่ต้องสงสัย,

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ดังนี้
ภิกษุเหล่านั้น ต่างมีใจยินดีชื่นชมใน
พระพุทธานุภาพของพระผู้มีพระภาคเจ้า
ด้วยประการฉะนี้แล.

ปราคาสุตตปาฐะ

ผู้รู้ดี เป็นผู้เจริญ,

ทิวาโน ปะระกะโว,
ธัมมะกาโม ะวัง โหติ,
ธัมมะเทสสี ปะระกะโว,

อะสันตัสสะ ปิยา โหนติ
นะ สันเต กุรุเต ปิยัง,
อะสะตัง ธัมมัง โรเจติ
ตัง ปะระกะวะโต มุขัง,

นิททาสิลี สะภาสิลี
อะนุญ्ञาตา จะ โย นะโร,
อะละโส โกธะปัญญาโน
ตัง ปะระกะวะโต มุขัง,

โย มาตะรัง ปิตะรัง วา
ชิตตะกัง คะตะโยพะนัง
ปะหุสสันโต นะ ะระระติ,
ตัง ปะระกะวะโต มุขัง,
โย พราหมะณัง สะมะณัง วา
อัญญัง วาปี ะณิพะกัง
มุสวาเวนะ วัญเจติ
ตัง ปะระกะวะโต มุขัง,

ปะหุตะวัตโต ปุริโส
สะหิริญญุ สะโกชะโน
เอโก ฤๅชะติ สาธุ

ผู้ชั่ว เป็นผู้เสื่อม,
ผู้ใดใคร่ธรรม ย่อมเป็นผู้เจริญ,
ผู้ใดเกลียดชังธรรม ย่อมเป็นผู้เสื่อม,

ผู้ใดทำความรักในคนพาล,
ไม่ทำความรักในบัณฑิต
เขาชอบใจในธรรมของคนพาล,
ข้อนั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม,

ผู้ใดเป็นผู้ชอบนอนหลับ ชอบพูดคุย
ไม่ขยันมักเกียจคร้านการงาน,
และเป็นคนมักโกรธ
ข้อนั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม,

ผู้ใดมีความสามารถอยู่ ไม่เลียงดูมารดาบิดา
ผู้แก่ชรา ้วยเฉมาแล้ว

ข้อนั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม,
ผู้ใดหลอกลวงสมณะพราหมณ์
หลอกแม้ วนิพกคนขอทานอื่นใด
ด้วยมุสาวาจา
ข้อนั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม,

ผู้ใดมีทรัพย์สินเงินทอง
มีของเหลือกินเหลือใช้
เขาบริโภคของที่ดี ๆ นั้นแต่ผู้เดียว

ตั้ง ปะรากะวะโต มุขัง,
ชาติถัทโธ ธนะถัทโธ
โคตตะถัทโธ จะ โย นะโร
สัญญาติมะติมัญญเอติ
ตั้ง ปะรากะวะโต มุขัง,

อิตถิธุดโต สุราธุดโต
อักขะธุดโต จะ โย นะโร
ลัทธัง ลัทธัง วินาเสติ
ตั้ง ปะรากะวะโต มุขัง,

เสหิ ทาเรหิ อะสันตญฺโฐ
เวสียาสุ ปะทุสสะติ
ทุสสะติ ปะระทาเรสุ
ตั้ง ปะรากะวะโต มุขัง,

อะติตะโยพพะโน โปโส
อาเนติ ติมพะรุตตะนิง
ตัสสา อิสสา นะ สุปปะติ

ตั้ง ปะรากะวะโต มุขัง,

อิตถิง โสณทิง วิกิริณัง
ปุริสัง วาปี ตาทิสัง
อิสสระริยัสสมิง ฐะเปติ

ข้อนั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม,
ผู้ใดหยิ่งเพราะชาติกำเนิด
หยิ่งเพราะมีทรัพย์ หยิ่งเพราะโคตรตระกูล
แล้วดูหมิ่นแม่ซึ่งญาติของตน
ข้อนั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม,

ผู้ใดเป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรา
และเป็นนักเลงการพนัน, เขาได้ทำลาย
ทรัพย์ที่หามาได้ ให้พินาศนิบหายไป
ข้อนั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม,

ผู้ใดไม่พอใจรักใคร่ในภรรยาตน
กลับไปเที่ยวชุกชนกับหญิงแพศยา
และลอบทำชู้กับภรรยาของผู้อื่น
ข้อนั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม,

ชายใดผู้ถึงวัยเฒ่าแล้ว
ได้นำหญิงสาวแรกรุ่นมาเป็นภรรยา
เขานอนไม่หลับเพราะความหึงหวง
และห่วงอาลัยในหญิงนั้น
ข้อนั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม,

ชายใดตั้งหญิงนักเลงใช้จ่ายสุรุษสุราย
มาเป็นแม่เรือน หรือหญิงใดตั้งชายนักเลง
ใช้จ่ายสุรุษสุรายมาเป็นพ่อเรือน

ตั้ง ปะรากะวะโต มุขัง,

อัปปะโกโค มะหาตฺถโห

ขัตติเย ชายะเต กุเล

โส จะ รัชชัง ปัตถะยะติ

ตั้ง ปะรากะวะโต มุขัง,

เอเต ปะรากะเว โลเก

ปัททิตโต สะมะเวกขิยะ

อะริโย ทัสสะนะสัมปันโน

สะ โลเก กะชะเต สิวัง,

อิติ

ข้อนั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม,

ผู้ใดเกิดในตระกูลกษัตริย์ มีโภคะน้อย

แต่มีความอยากเป็นใหญ่

ปรารถนาราชสมบัติ

ข้อนั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม,

ผู้เป็นบัณฑิตสมบูรณ์ด้วยความเห็นอัน

ประเสริฐ ได้เห็นเหตุแห่งความเสื่อมทั้งหลาย

ชัดแล้ว ท่านย่อมเว้นสิ่งเหล่านั้นเสีย

เมื่อเป็นเช่นนี้ ท่านจึงพบและเสพแต่โลกซึ่ง

มีแต่ความเจริญฝ่ายเดียว

ด้วยประการฉะนี้ แล.

ปรมกัลยาณमितตคาถา

หันทะ มะยัง ปะระกัลยาณะमितตะคาถาโย ภาณามะ เส ๙

อาหนันโท ภาคะวันตัง เอตะทะโวจะ

พระอาณนทได้กล่าวคำนี้กับพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า

อุปัฏฐะมิทัง ภันเต พรัหมะจะริยัสสะยะทิทัง กัลยาณะमितตะตา

กัลยาณะ สะหายะตา กัลยาณะ สัมปะวังกะตา ติ,

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนผู้แวดล้อมดี

นี่เป็นครึ่งหนึ่งของชีวิตแห่งพรหมจรรย์

เอวัง วุตตาหัง เอตะทะโวจะ,

เมื่อพระอาณนทกล่าวอย่างนี้แล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้า

ได้ตรัสกับพระอาณนทว่า

มา เหวี่ยง อานันทะ, สะกะละเมวะ หิทัง อานันทะ พรหมะจะริยัง ยะทิทัง กัล
ยาณะมิตตะตา กัลยาณะสะหาเยตา กัลยาณะสัมปะวังกะตาติ,

ดูก่อนอานนทฺ์ เธออย่ากล่าวอย่างนั้น ดูก่อนอานนทฺ์ ความเป็นผู้มีมิตรดี มี
สหายดี มีเพื่อนผู้แวดล้อมดี นี่เป็นทั้งหมดของชีวิต แห่งพรหมจรรย์ที่เดียว
เอวัง โข อานันทะ ภิกขุ กัลยาณะมิตโต กัลยาณะสะหาโย
กัลยาณะสัมปะวังโก อะริยัง อัญญังคิกัง มัคคัง ภาเวติ,

ดูก่อนอานนทฺ์ ภิกขุ (พุทธบริษัท ๔) ผู้มีมิตรดี, มีสหายดี มีเพื่อนแวดล้อมดี
ย่อมเจริญในอริยมรรคมีองค์ ๘ ให้มากได้ อย่างนี้แล

มะมัญญิ อานันทะ กัลยาณะมิตตัง อาคัมมะ,

ดูก่อนอานนทฺ์ สัตว์ทั้งหลายเหล่าใดได้อาศัยเรา (พระพุทธเจ้า)
เป็นกัลยาณมิตรแล้ว

ชาติธัมมา สัตตา ชาติยา ปะมุจจันติ

สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น ผู้มีความเกิดเป็นธรรมดา
ย่อมหลุดพ้นจากความเกิดไปได้,

ชะราธัมมา สัตตา ชะรายะ ปะมุจจันติ,

สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น ผู้มีความแก่เป็นธรรมดา ย่อมหลุดพ้นจากความแก่ได้

พะยาธิธัมมา สัตตา พะยาธิโต ปะมุจจันติ,

สัตว์ทั้งหลาย ผู้มีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา ย่อมหลุดพ้นจากความเจ็บไข้ได้

โสกะปะริเทวะ ทุกขะโทมะนัสสุปายาสะธัมมา สัตตา โสกะปะริเทวะ

ทุกขะโทมะนัส สุปายาสะเหติ ปะมุจจันติ,

สัตว์ทั้งหลายผู้มีความโศก ความร่ำไรร่ำพัน ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ
มีความคับแค้นเป็นธรรมดา ย่อมหลุดพ้นจากความโศก ความร่ำไรร่ำพัน
ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ ไปได้ ดังนี้

อิติ

ด้วยประการฉะนี้ แล.

เทวทูตสุดตปาฐะ

โจทิตา เทวะทูเตหิ

เย ปะมัจฉันติ มาณะวาเต

ทิมะรัตตัง โสจันติ

หีนากายปะคา ณะรา,

บุคคลเหล่าใด ถูกเทวทูตทั้งหลายตักเตือนแล้ว ยังประมาทอยู่ บุคคลเหล่านั้น
จะเข้าถึงกำหนดชั้นแล้ว เกิดในนรกประสบทุกข์โศกอยู่สิ้นกาลนาน.

เย จะ โข เทวะทูเตหิ

สันโต สัปปริสา อีระ

โจทิตา นัปปะมัจฉันติ

อะริยะธัมเม กุทาจะนัง,

ส่วนบุคคลใด เป็นสัตตบุรุษ ผู้สงบ ถูกเทวทูตทั้งหลายตักเตือนแล้ว
ย่อมไม่ประมาทในอริยธรรม กำหนดรู้อยู่เป็นเบื้องนิจ

อุปาทาเน ภายัง ทิสวา

ชาติมะระณะสัมภะเว

อะนุปาทา วิมูจันติ

ชาติมะระณะสังขะเย,

บุคคลเหล่าใด เห็นภัยในความยึดมั่นถือมั่น อันเป็นปัจจัยก่อให้เกิดภพชาติ
ชรา มรณะ บุคคลเหล่านั้น ย่อมหลุดพ้นจากอุปาทาน เพราะความพยายาม
กระทำให้สิ้นซึ่งชาติ ชรา มรณะภัยนั้น

เต เขมะปัตตา สุขีโน

ทิกฺขุระธัมมาภินิพพุตา

สัพพะเวระกะยาตีตา

สัพพะทุกขัง อุปัจจะคุณติ,

บุคคลเหล่านั้นชื่อว่า เป็นผู้มีความเกษมสุข เป็นผู้บรรลुพระนิพพานใน
ปัจจุบัน ชาตินี้เป็นผู้ไม่มีเวรไม่มีภัย เป็นผู้ล่วงพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ดังนี้แล

พุทธอุทานคาถา

ยะทา หะเว ปาตุกะวันติ ธัมมา อาตาปิโน ฌายะโต พราหมณะณัสสะ,

เมื่อใด ธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์ ผู้มีสติปัญญาเพียรเพ่งอยู่,

อะถัสสะ กังขา ะปะยันติ สัพพา,

เมื่อนั้น ความสงสัยทั้งปวงของพราหมณ์นั้นย่อมสิ้นไป,

ยะโต ปะชานาติ สะเหตุธัมมัง,

เพราะรู้ชัดแจ้งว่า ธรรมทั้งหลายย่อมเกิดแต่เหตุ,

ยะทา หะเว ปาตุกะวันติ ธัมมา อาตาปิโน ฌายะโต พราหมณะณัสสะ,

เมื่อใด ธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์ ผู้มีสติปัญญาเพียรเพ่งอยู่,

อะถัสสะ กังขา วะปะยันติ สัพพา,

เมื่อนั้น ความสงสัยทั้งปวงของพราหมณ์นั้นย่อมสิ้นไป,

ยะโต ขะยัง ปัจจะยานัง อะเวท,

เพราะได้รู้ถึงความสิ้นไปแห่งปัจจัยทั้งหลาย,

ยะทา หะเว ปาตุกะวันติ ธัมมา อาตาปิโน ฌายะโต พราหมณะณัสสะ,

เมื่อใด ธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์ ผู้มีสติปัญญาเพียรเพ่งอยู่,

วิฐปะยัง ติฏฐะติ มาระเสนัง,

พราหมณ์นั้น ย่อมกำจัดการและเสนามาร, ดำรงอยู่ได้,

สุโรวะ โธภาสะ ยะมันตะลิกขันติ.

ดูจดวงอาทิตย์กำจัดการความมืด ส่องสว่างอยู่ ฉะนั้น.

ปฐมพุทธภาษิตคาถา

อเนกะชาติสังสารัง สันธาวิสสัง อะนิพพิสัง,

เมื่อเรายังไม่พบญาณ ได้เล่นท่องเที่ยวไปในสงสาร เป็นอเนกชาติ

คะหะการัง คะเวสันโต ทุกขา ชาติ ปุณฺณปุณฺณัง

แสวงหาอยู่ซึ่งนายช่างปลุกเรื้อน คือตัวตัณหาผู้สร้างภพ

การเกิดทุกคราว เป็นความทุกข์รำไป

คะหะการะกะ ทิฏฺฐโฐสิ ปุณฺนะ เคหัง นะ กาหะสิ

นี่แน่ะ นายช่างปลุกเรื้อน เราจักเจ้าเสียแล้ว

เจ้าจะทำเรื้อนให้เราไม่ได้อีกต่อไป

สัพพา เต ฆาสุกา ภิกคา คณะภิกษุ วิสังขะยัง

โครงเรือนทั้งหมดของเจ้าเราหักเสียแล้ว

ยอดเรือนของเรา ก็รื้อทิ้งเสียแล้ว

วิสังขาระคะตัง จิตตัง ตัณหานัง ขะยะมัชณะคา.

จิตของเราพ้นจากอุปาทานในขั้นนี้แล้ว เป็นสภาพที่ปรุงแต่งต่อไป ไม่ได้อีก
เราได้ถึงแล้วซึ่งความสิ้นแห่งตัณหา (คือความพ้นทุกข์จากการไม่เกิดในภพได้อีก)

ปัจฉิมพุทโธวาทะปาฐะ

หันทะทานิ ภิกขเว อามันตะยามิ โว ภิกขเว,

ดูก่อนท่านผู้เห็นภัยในวัฏสงสารทั้งหลาย, เราขอเตือนท่านทั้งหลาย

ปะฏิเวทะยามิ โว ภิกขเว,

ดูก่อนท่านผู้เห็นภัยในวัฏสงสารทั้งหลาย, เราขอให้ท่านทราบไว้ว่า

ขะยะ ะยะ ธัมมา สังขารา,

สังขารทั้งหลาย ย่อมมีอันความเสื่อมสิ้นไป เป็นธรรมดา

อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถาติ,

ขอให้ท่านทั้งหลาย, จงยังประโยชน์ตนและประโยชน์ท่าน

ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด

อะยัง ตะถาคะตัสสะ ปัจฉิมา วาจา.

นี่เป็นพระพุทธานุศาสนีวาจาสุดท้าย ของพระตถาคตเจ้า.

ภัทเทกะรัตตะคาถา

หันทะมะยัง ภัทเทกะรัตตะคาถาโย ภะณามะเส ฯ

อะตีตัง นานวา คณะเมยยะ หนัปปะฏิกังเข อะนาคะตัง

ผู้มีปัญญา ไม่ควรตามคิดถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้วด้วยความอาลัย,

และไม่ตั้งความหวัง พะวงถึงอนาคต คือถึงสิ่งที่ยังมาไม่ถึง,
ยะทะตีตัม ปะหิณันตัง อปปัตตัญจะ อะนาคะตัง.

สิ่งที่ล่วงแล้วไปนั้น ก็ได้ล่วงไปแล้ว สิ่งที่ยังไม่มีมานั้น ก็ยังมาไม่ถึง,
ปัจจุปปันนัญจะ โย ธัมมัง ตตตะ ตตตะ วิปัสสะติ
อะสังหิรัง อะสังกุปปัง ตัง วิทธา มะนุพฺพุหะเย,

ผู้ใดมองเห็นธรรมในสิ่งที่ปรากฏอยู่เฉพาะหน้านั้นๆ อย่างชัดเจน
ไม่ถอนแ่งถอนแคลนสงสัย ในเหตุปัจจัยที่มาของปัจจุบันธรรมนั้น
เขาพากเพียรดีแล้วในปัจจุบันธรรม ควรพอกพูนทำให้มากยิ่งขึ้น
อชฺเชวะ กิจจะมาตปฺปังโก ชฺชัญญา มะระณัง สุเว
ความเพียรเพื่อเผากิเลส เป็นกิจที่ควรเร่งรีบ ควรทำเสียในวันนี้ ดีกว่า
ก็ใครเล่า จะสามารถรู้ว่า ความตายจะมีมา ในวันพรุ่งนี้ก็ได้.

นะ หิ โน สังคะรันเตนะ มะหาเสนานะ มัจจุณา

เพราะการผิดเพี้ยนต่อสู้กับพญามัจจุราชผู้มีเสนาใหญ่ ย่อมไม่ได้เลย
เอวัง วิหาริมาทาปิง อะโหริตตะมะตันทิตัง
ตัง เว ภัทเทกะรัตโตติ สันโต อาจิกขะเต มุนิ ตี ฯ

บัณฑิต ย่อมกล่าวสรรเสริญผู้ที่มีธรรมเครื่องเผากิเลส เป็นเครื่องอยู่,
เพียรเผาอย่างไม่เกียจคร้านทั้งกลางวันกลางคืนนั้นแล
ว่าเป็นมุนีผู้สงบ เป็นผู้มีราตรีเดียวอันเจริญ ดังนี้แล ฯ

ติลักขะณาทิกาถา

สัพเพ สังขารา อะนิจจาติ ยะทา ปัญฺเญายะ ปัสสะติ,

เมื่อใด บุคคลเห็นด้วยปัญญาว่า สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง
อะถะ นิพพินทะติ ทุกเข เอสะ มัคโค วิสุทฺธิยา ฯ

เมื่อนั้นเขาย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์ เขาอิ่มแล้ว-เขาพอแล้วในทุกข์

การเห็นว่ามันไม่เที่ยง พร้อมด้วยการเบื่อหน่ายอย่างนี้
 เป็นทางแห่งความหมดจดจากกิเลส เป็นทางดับทุกข์ สิ้นสุดแห่งทุกข์
สัพเพ สังขารา ทุกชาติ ยะทา ปัญญาเย ปัสสະติ,
 เมื่อใดบุคคลเห็นด้วยปัญญา ว่าสังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นทุกข์
อะถะ นิพพินทะติ ทุกเข เอสะ มัคโค วิสุทธิยา ฯ
 เมื่อนั้นเขาย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์ เขารู้แล้ว - เขาพอแล้วในความทุกข์
 การเห็นว่ามันทนได้ยาก เต็มไปด้วยทุกข์ พร้อมทั้งความเบื่อหน่าย
 นี้เป็นทางแห่งความหมดจดจากกิเลส เป็นทางดับทุกข์ สิ้นสุดแห่งทุกข์
สัพเพ ธัมมา อะนัตตาติ ยะทา ปัญญาเย ปัสสະติ,
 เมื่อใด บุคคลเห็นด้วยปัญญา ว่าสังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา,
อะถะ นิพพินทะติ ทุกเข เอสะ มัคโค วิสุทธิยา ฯ
 เมื่อนั้นเขาย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์ เขารู้แล้ว-เขาพอแล้วในความทุกข์,
 การเห็นว่าแท้จริงตัวตนก็มีเพียงสมมุติ, ไม่มีใครเป็นเจ้าของ
 ไม่มีตนและไม่มีในของ ๆ ตน, เห็นพร้อมทั้งความเบื่อหน่ายอย่างนี้,
 นี้เป็นทางแห่งความหมดจดจากกิเลส เป็นทางดับทุกข์ ทางไปสิ้นสุดแห่งทุกข์
อัปปะกา เต มะนุสเสสุ เย ชะนา ปาระคามิโน
 ในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย ผู้ที่ถึงฝั่งพระนิพพาน มีน้อยนัก
อะถายัง อิตะรา ปะชา ตีระเมวานุธาวะติ ฯ
 หมู่มนุษย์นอกนั้น ย่อมวิ่งเลาะไปตามฝั่งของสัkkายะทิฏฐิ อยู่เช่นนั้นเทียว
เย จะ โข สัมมะทักขาเต ธัมเม ธัมมานุวัตติโน
 ก็ชนเหล่าใดประพฤติธรรมสมควรแก่ธรรม ในธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้ว
เต ชะนา ปาระเมสสันติ มัจจุเรยยัง สุทุดตะรัง ฯ
 ชนเหล่านั้น จักถึงฝั่งคือพระนิพพาน ข้ามพ้นบ่วงแห่งมัจจุราช ล่วงพ้น
 วัฏสงสาร อันเป็นที่ตั้งของกิเลสमार ที่บุคคลข้ามได้ยากยิ่งนัก นั้นไปได้ ฯ

กัณ्हัง ธัมมัง วิปปะหาเย สุกัง ภาเวละ ปัณฺทิตโต

จงเป็นบัณฑิตละกรรมอันดำนั้นเสีย แล้วเจริญกรรมขาว คือ กุศลกรรมมากขึ้น
โอภา อะโนกะมาคัมมะ วิเวกะ ยัตถะ ทูระมัง,

ตัตตราภีระติมิจเจยยะ หิตวา กาเม อะภิญจะโน

จงละกาม ออกจากกามทั้งหลาย ออกจากตัณหา ละความอยาก-ความอาลัย
เป็นผู้ไม่มีความกังวล ยินดีเฉพาะต่อพระนิพพานอันสงัดวิเวก

วิเวกกาย วิเวกจิต วิเวกจากกิเลส จากอุปาทาน ที่ใครยินดีโดยยากนั้น

ปริโยทะเปยยะ อัตตาทัง จิตตักเลเสหิ ปัณฺทิตโต

บัณฑิตควรทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งหลาย

เยสัง สัมโพธิยังเคสุ สัมมา จิตตัง สุภาวิตัง

อาทานะปะฏิณิสสัเค อนุปาทายะ เย ระตา

ชีณาสะวา ชุติมันโต เต โลเก ประนิพพุตตาติ ฯ

สังวราสังวรคาถา

หันทะ มะยัง สังวราสังวรคาถาโย ภะณามะ เส ฯ

สุภาณุปัสสีง วิหะรันติ อินทะริเยสุ อะสังวุตัง โภชะนัมหิ อะ มัตตัญญุณ

กุสีตัง หีนะวิริยัง ตัง เว ปะสะหะติ มาโร,

มารย่อมรังควานคนที่ตามเห็นอารมณ์ว่างาม, ไม่สำรวมแล้วในอินทรีย์
ทั้งหลาย ไม่รู้จักประมาณในการบริโภค เกียจคร้านแล้วมีความเพียรอันเลว
นั้นแล

วาโต รุกขังวะ ทุพพะลัง,

เหมือนนลม รังควานต้นไม้ที่ทพพลาพได้เช่นนั้น

อะสุภาณุปัสสีง วิหะรันติ อินทะริเยสุ สัสสังวุตัง โภชะนัมหิ อะ มัตตัญญุณ

สัทธัง อารัททะวิริยัง ตัง เว นัปปะสะหะติ มาโร,

มารย้อมไม่รังควานคนที่ตามเห็นอารมณ์ว่า ไม่งาม, ให้สำรวมดีแล้ว ใน
อินทรีย์ทั้งหลาย รู้จักประมาณในการบริโภค มีศรัทธาและความเพียรอัน
ปรารภแล้ว นั้นแล,

สารุ สัพพัตตะ สังวะโร,

ความสำรวมในทวารตาหูจมูก-ลิ้นกายและใจ เป็นคุณเครื่องให้สำเร็จ
ประโยชน์

สัพพัตตะ สังวุโต ภิกขุ, สัพพะทุกขา ปะมุจจะติ.

ภิกษุ ผู้สำรวมดีแล้วในทวารทั้งหลาย ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ดังนี้แล.

บทพิจารณาตนเองในไตรลักษณ์

สัพเพ สังขารา อะนิจจา,

สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง, รูปสังขารคือร่างกาย นามสังขารคือใจปรุงแต่ง
ทั้งรูป-นามทั้งหลายก็ไม่เที่ยง, เกิดขึ้นแล้วย่อมแปรปรวนเปลี่ยนไป,

สัพเพ สังขารา ทุกขา,

สังขารทั้งหลายเป็นทุกข์, รูปสังขารคือร่างกาย นามสังขารคือใจปรุงแต่ง
ทั้งกาย-ใจก็เป็นตัวทุกข์, เพราะทนอยู่สภาพเดิมได้ยาก ต้องเสื่อมสิ้นไป

สัพเพ ธัมมา อะนัตตาติ,

ธรรมทั้งหลายทั้งปวง สิ่งทั้งหลาย ทั้งรูปทั้งนาม ทั้งหมดทั้งสิ้น
เป็นอนัตตา, ที่เป็นสังขารและมีใช้สังขาร เป็นธาตุสี่และไม่เป็นธาตุสี่
ก็มีใช้เป็นตัวตน มีใช้เป็นของๆ ตน, ไม่มีใครเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง
บังคับไม่ได้ เสื่อมสิ้นไปสูญไปในที่สุด เป็นไปตามเหตุปัจจัยของมันเอง.

อะธวัง ชีวิตัง,

ชีวิตเป็นของไม่ยั่งยืน เป็นของไม่แน่

ธวัง มะระณัง,

ความตายเป็นของยั่งยืน ต้องตายแน่ๆ

อะวัสสัง มะยา มะริตัพพัง,

อันเราจะพึงตายแน่แท้

มะระณะปะริโยสานัง เม ชีวิตัง,
ชีวิตัง เม อะนียะตัง,
มะระณัง เม นียะตัง,
วะตะ อะยัง กาโย,
อะจิรัง,
อะเปตะวิญญาโณ
จุทโท,
อะธิเสสสะติ,
ปะฐะวัง,
กะลิงคะลัง อิวะ,
นิรัตถัง,

เพราะชีวิตมีความตายเป็นที่สุตรอบ
ชีวิตของเรา เป็นของไม่แน่
ความตายเป็นของเราแน่
ควรแล้วที่จะสังเวชในร่างกายของเรานี้
ไม่คงทน ไม่คงที่ ไม่เหมือนเดิม
ปราศจากวิญญาณ
อันเขาทิ้งไปเสียแล้ว
จักนอนทับ ล้มลง
ซึ่งแผ่นดิน
ประจักษ์ดังว่าท่อนไม้ท่อนฟืน
หาประโยชน์แก้ตนมิได้-แล.

ธัมมปหังสนสูตร

เอวัง สวากขาโต ภิกขะเว
มะยา ธัมโม,
อุตตนาโน,
วิะภฺโณ,
ปะกาสีโต
ฉินนะปิโลติโก

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
ธรรมอันเรากล่าวไว้ดีแล้วเป็นอย่างนี้,
ขัดแจ้งเหมือนดุจหางายของที่คว่ำไว้
ขัดแจ้งเหมือนดุจเปิดออกแล้วของที่ปิดไว้
เป็นธรรมอันเรากล่าวประกาศก้องแล้ว
เป็นธรรมหมดจด อันเรากล่าวได้เนียน
ส่วนที่ไม่เป็นประโยชน์-ชี้รั้วออกหมดแล้ว

เอวัง สวากขาเต โข ภิกขะเว
มะยา ธัมเม,
อะลัง เอวะ,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อธรรมนี้เป็นธรรม
อันเรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้
ย่อมเป็นการสมควรแล้วนั้นเทียว,

สัทธาปัพพะชิตะนะ กุละปุตเตนะ
 วิริยัง อาระภิตุง,
 กามัง ตะโจ จะ นะหารุ จะ
 อัญญิ จะ อะวะสีสสะตุ,
 สะวีเร อูปะสุสสะตุ มังสะโลหิตัง,
 ยันตัง ปุริสสะถาเมนะ
 ปุริสสะวิริเยนะ
 ปุริสสะปะรังกะเมนะ ปัตตัพพัง,
 นะ ตัง อะปาปุนิตวา ปุริสสสะ
 วิริยสสะ สันฐานัง ภาวิสสะตีติ,
 ทุกขัง ภิกขะเว กุสิโต วิหะระติ,

โวกิณโณ ปาปะเกหิ
 อะกุสะเลหิ ธัมเมหิ,
 มะหันตัญญะ สะทัตถัง
 ปะริหาเปติ,
 อารัทธะวิริโย จะ โข ภิกขะเว
 สุขัง วิหะระติ,
 ปะวิวิตโต ปาปะเกหิ -
 อะกุสะเลหิ ธัมเมหิ,
 มะหัตถัญญะ สะทัตถัง ปาปริเปติ,
 นะ ภิกขะเว หิเนนะ อัคคัสสะ

ที่กุลบุตรผู้บวชแล้วด้วยศรัทธา
 จะพึงปรารภความเพียร
 ด้วยการธำฐานจิตว่า แม่-หนิง เอ็น กระดูก
 จะเหลืออยู่หรือไม่ก็ตาม
 เนื้อและเลือดใน-สรีระนี้จะเหือดแห้งไปก็ตาม
 ประโยชน์ใด ๆ
 อันบุคคลจะพึงลูถึงได้ด้วยกำลัง
 ด้วยความบากบั่นพากเพียร,
 ถ้ายังไม่บรรลุประโยชน์นั้นแล้ว, จักหยุด
 ความเพียรของตนเสียก่อน เป็นไม่มี ดังนี้
 ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
 คนผู้เกียจคร้าน ย่อมอยู่อย่างเป็นทุกข์,
 ระคนอยู่ด้วยการทำบาป ทำชั่วลามก
 อันเป็นอกุศลธรรมทั้งหลาย,
 ย่อมทำประโยชน์อันใหญ่หลวง
 ของตนให้เสื่อมลงด้วย
 ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
 ผู้มีความเพียรอันปรารภแล้ว ย่อมอยู่เป็นสุข,
 สงัดแล้วจากอกุศลธรรมอันบาปชั่วลามก
 ทั้งหมดด้วย,
 ย่อมยังประโยชน์อันใหญ่หลวง
 ของตนให้สำเร็จบริบูรณ์ด้วย,
 ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การบรรลุธรรมอันเลิศ

ปัตติ โหติ,
อัคเคนะ จะ โข อัคคัสสะ
ปัตติ โหติ,

มัททะเปยยะมิทัง ภิกขะเว
พรหมะจะริยัง,
สัตถา สัมมุขีภูโต,
ตัสมาติหะ ภิกขะเว -
วิริยัง อาระกะถะ,
อัปปัตตายะ ปัตติยา,
อะนะธิกะตัสสะ อะธิกะมาเย,
อะสัจจิกะตัสสะ สัจจิกิริยาเย,
เอวัง โน อะยัง ตุมหากัง ปัพพัชชา,
เอวังกะตา อะวัณเณมา ภาวิสสะติ,
สะพะลา สะอุทะระยา,

เยสัง มะ ประิภุญชามะ จีวะระ-
ปิณฑะ ปาตะเสนาสะนะ คิลานะ
ปัจจะยะเภสัชชะ ประิกขารัง,
เตสัง เต การา อัมहेสุ,
มะหัพพะลา ภาวิสสันติ -
มะหานิสังสาติ,
เอวัง หิ โว ภิกขะเว สิกขิตัพพัง,
อัตตัตถัง วา หิ ภิกขะเว

ด้วยการกระทำอันเลว ย่อมมีไม่ได้เลย,
แต่การบรรลुธรรมอันเลิศ ด้วยการกระทำ
อันเลิศ ย่อมมีได้แล,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พรหมจรรย์นี้
นำดีเหมือน-มัททะยอดโอชาแห่งโครส,
ทั้งพระศาสดา ก็อยู่เฉพาะหน้านี้แล้ว,
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะฉะนั้นเธอทั้งหลาย
จงรีบเร่งพากัน บรรลุความเพียรเถิด,
เพื่อการบรรลुถึงซึ่งธรรม อันยังไม่บรรลु,
เพื่อการถึงซึ่งธรรม อันยังไม่ถึง,
เพื่อการทำให้แจ้งซึ่งธรรม อันยังไม่แจ้ง,
เมื่อเป็นอย่างนี้ บรรพชาของเราทั้งหลายนี้
จักเป็นบรรพชาไม่ต่ำทราม ไม่เป็นหมั่นเปล่า
แต่จักเป็นบรรพชาที่ดี มีผล มีกำไร

เราทั้งหลายบริโภคจีวร บิณฑบาต
เสนาสะนะ และเภสัชของชนทั้งหลายเหล่านี้,

ในเราทั้งหลายด้วยการกระทำนั้นๆ
จักเป็นการกระทำที่มีผลใหญ่ มีอานิสงส์
อันใหญ่หลวง ดังนี้
ภิกษุทั้งหลายเธอพึงสำเหนียกอย่างนี้แล,
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อบุคคลมองเห็นอยู่

สัมปัสสะมาเนหะ,
อะละเมวะ อัมปะมาเทนะ
สัมปาเทตุง,

ปะรัตถัง วา หิ ภิกขะเว
สัมปัสสะมาเนหะ,
อะละเมวะ อัมปะมาเทนะ
สัมปาเทตุง,
อุภะยัตถัง วา หิ ภิกขะเว
สัมปัสสะมาเนหะ,
อะละเมวะ อัมปะมาเทนะ
สัมปาเทตุง,

อิติ.

ซึ่งประโยชน์แห่งตนก็ตาม
ก็ควรแล้วนั้นเทียว เพื่อยังประโยชน์แห่งตน
ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อบุคคลมองเห็นอยู่
ซึ่งประโยชน์แห่งชนเหล่าอื่น ก็ตาม
ก็ควรแล้วนั้นเทียว เพื่อยังประโยชน์แห่งชน
เหล่าอื่น ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท,
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อบุคคลมองเห็นอยู่
ซึ่งประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายแล้ว,
ก็ควรแล้วนั้นเทียว
เพื่อยังประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย
ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด,
ด้วยประการฉะนี้แล.

.....

ธัมมคารวาทิกาถา

เย จะ อตีตา สัมพุทธา
โย เจตะระหิ สัมพุทโธ

พระพุทธรเจ้าองค์ที่ผ่านไปแล้ว, พระพุทธรเจ้าองค์ที่ยังไม่มาตรัสรู้
และพระพุทธรเจ้าผู้ขจัดความโศกของมหาชนในกาลบัดนี้ด้วย,

สัพเพ สัทธัมมะคะรุโณ
อะถาปิ วิหาริสสันติ

พระพุทธรเจ้าทั้งปวงทุกพระองค์ ทรงเคารพพระธรรม

เย จะ พุทธา อะนาคะตา
พะหุหนัง โสกะนาสะโน,

วิหะริงสุ วิหาติ จะ,

เอสา พุทธาณะธัมมะตา,

ได้เป็นมาแล้วด้วย กำลังเป็นอยู่ด้วย และจักเป็นเช่นนั้นต่อไปอีกด้วย
 เพราะธรรมดาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ทรงเป็นเช่นนั้นเอง,
 ตัสมา हि अत्तत्तामेनेมะหัตตะมะ ภิกังขะตา
 สัมธัมโม คระกัฏฐโป สะรัง พุทธานะสาสะนัง,
 เพราะฉะนั้น บุคคลผู้รักตน หวังอยู่เฉพาะคุณเบื้องสูง,
 เมื่อระลึกได้ถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอยู่, จึงทำความเคารพในพระธรรม,
 นะ हि ธัมโม อะธัมโม จะ อุโภ สะมะวิปาภิโน
 อะธัมโม นิระยัง เหนติ ธัมโม ปาเปติ สุขะติง,
 ธรรมและ-อะธรรม จะมีผลเหมือนกันทั้งสองอย่าง เป็นไปมิได้,
 ธรรมย่อมนำให้ถึงสุคติ, อะธรรมย่อมนำไปสู่นรก,
 ธัมโม หะเว รักขะติ ธัมมะจาริง
 ธรรมนั้นแหละ ย่อมตามรักษาผู้ประพฤติธรรม
 ธัมโม สุจิณฺโณ สุขะมาเวติ
 ธรรมที่ประพฤติดีแล้ว ย่อมนำความสุขมาให้,
 เอसानิสังโส ธัมเม สุจิณฺเณ,
 นี่เป็นอันสงส ในธรรมที่ประพฤติดีแล้ว.

.....

ชัยมงคลคาถา

นะโม เม พุทธะเตชัสสา ระตะนัตตะยะธัมมิกา เตชะปะสิทธิ
ปะสีเทวา นารายะบอระเมสุรา สิทธิพรหมา จะ อินทา จะ จะตุโลกา คัมภี
รักขะกา สะมุททา ภูตุงคังคา จะสหรั้มพะชัยะ ปะสิทธิ ภาวันตุ เต.

ชัยะ ชัยะ ธอระณี ธอระณี อุทะธิ อุทะธิ นาที นาที,
ชัยะ ชัยะ คะคนละตนะนีสัย นิรัยสัย เสนหะเมรุราช ชะพลนอระชี,
ชัยะ ชัยะ คัมภีระโสสมภี นาเคนทะนาคิ ปิสาจจะ ภูตะกาลิ
ชัยะ ชัยะ ทุนนิมิตตะโรคิ
ชัยะ ชัยะ สิงคีสุทาทาณะมุขะชา
ชัยะ ชัยะ ะรุธณะมุขะสาตรา
ชัย ชัยะ จัมปา ทินาคะกุละคันถก
ชัยะ ชัยะ คัชชะคนนะตุรง สุกอระภูงสิหะเพี้ยคมะทีปา
ชัยะ ชัยะ ะรุธณะมุขะ ยาดุรา
ชิตะ ชิตะ เสนหารี ปุณะสุทติ นอระดี
ชัยะ ชัยะ สุขา สุขา ชีวีชัยะ ชัยะ ธอระณีตะเลสะทา สุขัยยา
ชัยะ ชัยะ ธอระณีสานตินสะทา ชัยะ ชัยะ มังกะราชรัญญา ภาวัคเค,
ชัยะ ชัยะ ะรุธณะยักเข ชัยะ ชัยะ รักขะเส สุระภู ชะเตชา,
ชัยะ ชัยะ พุระหมเมณฑะคะณา ชัยะ ชัยะ ราชธาธิราช สาชชัย,
ชัย ชัยะ ปะฐะวัง สัพพัง
ชัยะ ชัยะ ออระหันตา ปัจเจกะพุททสาวัง,
ชัยะ ชัยะ มะเหสุโร หะโรหะรินเทวา
ชัยะ ชัยะ พุระหุมาสุรักโข
ชัยะ ชัยะ นาโค วิรุฬหะโก วิรุปักโข จันทิมมา,

ระวี อินโท จะ เวณะเตยโย จะ กุเวโร วารุโณปี จะ,
อัครี วาโย จะ ปาชุนโห กุมาริ ณะต๊ะรฎฐะโก,
อฎฐาระสะ มะหาเทวา สิทธิตาปะสะ อาทะโย ,
อิสิโน สาวะกา สัพพา ชัยะ ราโม ภาวัน ตุ เต,
ชัยะ รัมโม จะ สังโฆ จะ ทะสะปาโล จะ ชัยะกัง,
เอเตนะ ชัยะเตเชนะ ชัยะ โสตถิ ภาวัน ตุ เต ,
เอเตนะ พุทธเตเชนะ โหตุ เต ชัยะมังคะลัง.

ชัยโยปี พุทธัสสะ สิริมะโต อะยัง มารัสสะ จะ ปาปิมะโต ปะราชะโยอุคโฆ
สะยัมโพธิมัตเต ปะโมทิต ชัยะ ตะทา พุรุหมะคะณา มะเหลสิโน,
ชัยโยปี พุทธัสสะ สิริมะโต อะยัง มารัสสะ จะ ปาปิมะโต ปะราชะโยอุคโฆ
สะยัมโพธิมัตเต ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา อินทะคะณา มะเหลสิโน

ชัยโยปี พุทธัสสะ สิริมะโต อะยัง มารัสสะ จะ ปาปิมะโต ปะราชะโยอุคโฆ
สะยัมโพธิมัตเต ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา เทวะคะณา มะเหลสิโน

ชัยโยปี พุทธัสสะ สิริมะโต อะยัง มารัสสะ จะ ปาปิมะโต ปะราชะโยอุคโฆ
สะยัมโพธิมัตเต ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา สุปัณณะคะณา มะเหลสิโน

ชัยโยปี พุทธัสสะ สิริมะโต อะยัง มารัสสะ จะ ปาปิมะโต ปะราชะโยอุคโฆ
สะยัมโพธิมัตเต ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา นาคะคะณา มะเหลสิโน

ชัยโยปี พุทธัสสะ สิริมะโต อะยัง มารัสสะ จะ ปาปิมะโต ปะราชะโยอุคโฆ
สะยัมโพธิมัตเต ปะโมทิตา ชัยะตะทา สหรั้มพะคะณา มะเหลสิโน

ชะยันโต โพธิยา มูเล สักกะยานัง นันทิวัทตะนโน
เอวัง ตะวัง วิชะโย โหหิ ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล

อะปะราชิตะปัลลังเก สีเส ปะฐะวีโปกขะเร
อะภิสะเก สัพพะพุทธานัง อัคคัปปัตโต ปะโมหะติ
สุณักขัตตัง สุมังคะลัง สุปะภาตัง สุหุญฺฐิตัง
สุขะโณ สุมุหุตโต จะ สุยิฏฺฐัง พุรัหมะจาริสุ
ปะทักขิณัง กายะกัมมัง วาจา กัมมัง ปะทักขิณัง
ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง ปะณิธิ เต ปะทักขิณา
ปะทักขิณา นิกัตตะวา นะละกันตัตถะ ปะทักขิเณ.

เต อัตถะลัทธิ สุกิตา วิรุฬหา พุทธะสาสะเน,
อะโรคา สุขิตา โหณะ สะหะ สัพเพหิ ญาติริ,
สุณันตุ โภณโต เย เทวา อัสมิง ฐาเน อะธิคะตา,
ทีฆายุกา สะทา โหนตุ สุขิตา โหนตุ
สัพพะทารักขันตุ สัพพะสัตตานัง รักขันตุ ชินะสาสะนัง,
ยา กากิ ปัตถะนา เตสัง สัพเพ ปุเรนตุ มะโนระธา,
ยุตตะกาเล ปะวัสสันตุ วัสสัง วัสสา วะลาหะกา
โรคา จุปัททะวา เตสัง นีวาเรนตุ จะ สัพพะทา,
กายะสุขัง จิตติสุขัง อะระหันตุ ยะถาระหัง.(วัดเคลเลอร้จบแค่นี้)
อิตติ จุลละ ชัยะ สิทธิ มังคะลัง สะมันตัง.(วันแซนแอนโทนีโอจบ)

.....

ถวายสังฆทาน ต่าง ๆ

สังฆทานและหลังเที่ยง

คำถวายภัตตาหาร (ก่อนเที่ยง) บรรพชิตน้อยกว่า 4 รูป

อิมานิ มะยัง (ภันเต) (อัยยะ), ภัตตาหาริ, สะปะริวารานิ, สีละวันตัสสะ,
โอโนชะยามะ, สารุ โห (ภันเต)(อัยยะ), สีละวันโต, อิมานิ, สังฆะทานานิ, สะ
ปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

ข้าแต่พระผู้ทรงศีลผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ซึ่งภัตตาหาร
พร้อมทั้งของที่เป็นบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แต่พระผู้ทรงศีล ขอพระผู้ทรงศีล จงรับ
ซึ่งสังฆทาน พร้อมทั้งของที่เป็นบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อ
ประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย แก่ญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย มี
มารดาบิดาเป็นต้น และเจ้ากรรมนายเวรทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.

คำถวายสังฆทาน (หลังเที่ยง) บรรพชิตน้อยกว่า 4 รูป

อิมานิ มะยัง (ภันเต)(อัยยะ), สังฆะทานานิ, สะปะริวารานิ, สีละวันตัส
สะ, โอโนชะยามะ, สารุ โห (ภันเต)(อัยยะ), สีละวันโต, อิมานิ, สังฆะทานา
นิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง, ทีฆะรัตตัง,
หิตายะ, สุขายะ.

ข้าแต่พระผู้ทรงศีลผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ซึ่งสังฆทาน
พร้อมทั้งของที่เป็นบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แต่พระผู้ทรงศีล ขอพระผู้ทรงศีล จงรับ
ซึ่งสังฆทาน พร้อมทั้งของที่เป็นบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อ
ประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย แก่ญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย มี
มารดาบิดาเป็นต้น และเจ้ากรรมนายเวรทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.

คำถวายสังฆทานบรรพชิต ที่มีมากกว่า ๔ รูป + ทุกเวลา

อิมาหิ มะยัง ภันเต, สังฆะทานาหิ, สะปะริวารานิ, (ภิกขุสังฆัสสะ), (สาวิกาตัสสะ), โอนโหชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, (ภิกขุสังโฆ) (สาวิกาสังโฆ), อิมาหิ, สังฆะทานาหิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง, ทิฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

คำถวายสังฆทานมากกว่า 4 รูป อุทิศให้ผู้ตาย ก่อนเที่ยง

อิมาหิ มะยัง (ภันเต)(อัยยะ), มะตะกะภัตตานิ, สะปะริวารานิ, (ภิกขุสังฆัสสะ)(สาวิกาตัสสะ), โอนโหชะยามะ, สาธุ โน (ภันเต)(อัยยะ), (ภิกขุสังโฆ) (สาวิกาสังโฆ), อิมาหิ, มะตะกะภัตตานิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัญเจะ, มาตาปิตุอาทินัญเจะ, ญาคะกานัง, กาละตะกานัง, ทิฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

หลังเที่ยง เปลี่ยน มะตะกะภัตตานิ เป็น มะตะกะสังฆะทานิ

ถ้าบรรพชิตน้อยกว่า ๔ รูปหรือแม่ชีสงฆ์เป็นผู้รับ ใช้ สีละวันตัสสะ แทน ภิกขุสังฆัสสะ สีละวันตัสสะ แปลว่า ผู้ทรงศีล ใช้แทนพระภิกษุและสาวิกาได้

เรื่องทอดกฐิน

หลวงปู่มั่น ฯ ท่านเปลี่ยนให้เป็นทอดผ้าป่าแทน จะกล่าวคำถวาย หรือไม่กล่าวก็ได้โดยวางไว้ต่อหน้าท่าน ท่านฯ ให้ ยถา วริวหา ปุรา ปาโร..

แล้วสวด กาละ ทะทันติ สะปัญญา... ให้พร

คำถวายผ้าป่า

อิมาหิ มะยัง (กันเต)(อัยยะ), ปังสกุละจีวะราหิ, สะปะริวารานิ,
สีละวันตัสสะ, โอนิชะยามะ, สาธุ โน (กันเต)(อัยยะ), สีละวันโต,
อิมาหิ, สังฆะทานาหิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง,
ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

ข้าแต่ท่านผู้ทรงศีลผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ซึ่งผ้าบังสกุลจีวร
พร้อมทั้งของที่เป็นบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แต่ท่านผู้ทรงศีล ขอท่านผู้ทรงศีลจงรับ
ผ้าบังสกุลจีวร พร้อมทั้งของที่เป็นบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อ
ประโยชน์ และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย แก่ญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย มี
มารดาบิดาเป็นต้น และผู้ทำกาละล่วงลับไปแล้ว และเจ้ากรรมนายเวร ตลอดกาล
นาน เทอญ.

คำกรวดน้ำแบบสั้น

“อิมัง เม ญาตีหัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย”

กัปปิยะโวรหาร

ใช้เวลาถวาย ผลไม้ มีเมล็ดที่ปลูกได้ หรือเมล็ดผลไม้ และผักที่งอกได้

ภิกษุหรือแม่ชีจะถามว่า

“กัปปิยัง กะโรหิ”

ผู้ถวายตอบว่า

“กัปปิยะ (กันเต) (อัยยะ)”

พร้อมทั้งเอามือ เล็บ มีด ตัดผลไม้ ผักนั้น ๆ ให้ขาดออก

แต่ผลไม้และผักที่เหลือในภาชนะ จะต้องวางติดกันอยู่ในภาชนะ.

อาราธนาธรรม

พรัหมา จะ โลกาธิปตี สะหัมปะติ
กัตถัญชะลี อ้นธิวะรัง อะยาจะณะ,
สันตีระ สัตตาปปะระชัักกะชาติกา,
เทเสตุ ธัมมัง อะนุกัมปิมัง ปะชัง.

อาราธนาพระปริตตั้ง

วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตตีสิทฺธิยา,
สัพพะ ทุกขะ วินาสายะ ประริตตัง พุรุณะ มังคะลัง.
วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตตีสิทฺธิยา,
สัพพะ ภาวะะ วินาสายะ ประริตตัง พุรุณะ มังคะลัง.
วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตตีสิทฺธิยา,
สัพพะ โรคะ วินาสายะ ประริตตัง พุรุณะ มังคะลัง.

คำอาราธนาศีล

ศีล ๕ มะยัง ภันเต (วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ) ติสระเณนะ สะหะ
ปัญจะ สีลานิยาจามะ.

ทุติยัมปิ ตะติยัมปิ.....

ศีล ๘ มะยัง ภันเต (วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ) ติสระเณนะ สะหะ
อฏฺฐะ สีลานิยาจามะ.

ทุติยัมปิ.... ตะติยัมปิ.....

คำว่า (วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ) หมายถึง ล่วงสิกขาบทไหน ก็ขาดเฉพาะบทนั้น
ไม่รวมกัน ถ้ารวมกันแล้ว ขาดบทใดบทหนึ่ง ก็ขาดไปทั้งหมดเลย

ขอให้บอกศีล ๘ (อุโบสถศีล) ในวันพระ

“มะยัง ภันเต ติสระणेณะ สะหะ อัญฺญังสะมันนาคะตัง อุโปสะถัง ยาจามะ”

ถ้าเป็นคนเดียว เปลี่ยนคำ “มะยัง” เป็น “อะหัง”, “ยาจามะ” เป็น “ยาจามิ”

คำขอทำศีล

สมาทานหลังจากกล่าวสิกขาบทแล้ว สำหรับผู้มารักษาศีลกับภิกษุหรือกับแม่ชี

“อิมัง อัญฺญังคะ สะมันนาคะตัง, พุทธบัญญัติตัง อุโปสะถัง,
อิมัญฺจะ รัตตัง อิมัญฺจะ ทิวะสัง, สัมมะเทวะ อะภีรักขิตุง สะมาทियามิ”

แปลว่า-

ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งอุโบสถศีล, ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้แล้วนี้, อันประกอบด้วยองค์ ๘ ประการ, ดั่งได้สมาทานมาแล้วนี้, เพื่อจะรักษาไว้ให้ดี, ไม่ให้ขาด ไม่ให้ทำลาย, สิ้นวันหนึ่งกับคืนหนึ่ง ณ เวลาวันนี้

ภิกษุหรือบรรพชิตหญิงตอบว่า (สาธุ) และรับรองด้วยคำกล่าวว่า

“อิมานิ อัญฺญะ สิกขาปะทานิ, อัชเชกัง รัตตินทิวัง อุโปสะถะวะเสนะ
สาธุกัง รักษิตัพพานิ.”

ผู้รับศีลตอบว่า “อามะ ภันเต” หรือ “อามะ อัยยะ” ต่อแม่ชีสงฆ์
ผู้รับเมื่อได้รับคำยืนยันแล้ว จะทำแน่อน ทานจึงให้พร ให้ถึงความสิ้นสุดแห่งทุกข์
พระนิพพาน ว่า-

“สีเลนะ สุคะติง ยันติ, สีเลนะโกคะ สัมปะทา. สีเลนะ นิพพุติง ยันติ,
ตัสมา สีลัง วิโสธะเย.”

.....

พิธีขอวาชแบบพราหมณ์

กล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภาวะวา, พุทธัง ภาวะวันตัง อะภิวาเทมิ
สวากขาโต ภาวะวะตา ธัมโม, ธัมมัง นะมัสสามิ
สุปะฏิปันโน ภาวะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ

ตั้งนโม ๓ จบ

นะโม ตัสสะ ภาวะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.
นะโม ตัสสะ ภาวะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.
นะโม ตัสสะ ภาวะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.

ลำดับต่อไป กล่าวคำขอวาช

เอสาหัง ภันเต, สุจิระประรินิพพุตัมปิ,
ตัง ภาวะวันตัง สະระณัง คัจฉามิ, ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ,
ปัพพัชชัง มัง ภันเต สังโฆ ธาเรตุ,
อชชะตักเค ปาณูปะตัง, สະระณัง คะตัง

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น แม้
ปรินิพพานไปนานแล้ว ทั้งพระธรรมและพระสงฆ์ว่า เป็นสรณะที่ระลึกนั้บถือ ขอ
พระสงฆ์จงจำข้าพเจ้าไว้ว่าเป็นผู้บวชแล้ว ผู้ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ตั้งแต่บัดนี้
เป็นต้นไป.

ลำดับต่อไป กล่าวคำอาราธนา ขอให้บอกข้อศีล

มะยัง ภันเต, ติสระเณนะสะหะ, อัญญะสีลานิ ยาจามะ
ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต, ติสระเณนะ สะหะ, อัญญะ สีลานิ ยาจามะ
ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต, ติสระเณนะ สะหะ, อัญญะ สีลานิ ยาจามะ

ลำดับต่อไป กล่าวคำสมาทานศีล

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.

พุทฺธัง สาระณัง คัจฉามิ.

ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ.

สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ.

ทุติยัมปิ พุทฺธัง สาระณัง คัจฉามิ.

ทุติยัมปิ ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ.

ทุติยัมปิ สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ.

ตะติยัมปิ พุทฺธัง สาระณัง คัจฉามิ.

ตะติยัมปิ ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ.

ตะติยัมปิ สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ.

ผู้บอกศีล กล่าวว่า “ติสฺสะระณะคะมะหนัง นิฏฐิตัง”

ผู้บวช กล่าวรับว่า “อามะกังเต” หรือ “อามะ อัยยะ”

แต่นั้นพระอาจารย์ พึงกล่าวนำให้ว่าไปที่ละบทดังนี้

๑. ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.
๒. อทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.
๓. อพรัหมจะรียา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.
๔. มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.
๕. สุราเมระยะมัชชปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

๖. **วิกาละโกชะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**
๗. **หัจจะคิตะ วาทิตะวิสูกะ ทัสสะนะ**
มาลาคันธะ วิเลปะนะ ธารณะ มัณฑะนะ วิญจะหัญญานา
เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.
๘. **อุจจาสะยะนะ มหาสะยะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.**

ผู้ขอบวชกล่าว คำสมาทานศีล ๓ ครั้งว่า
อิมานิ อัญญะ สิกขาปะทานิ สะมาทิยามิ.
อิมานิ อัญญะ สิกขาปะทานิ สะมาทิยามิ.
อิมานิ อัญญะ สิกขาปะทานิ สะมาทิยามิ. (กราบ ๓ ครั้ง)

การลาสิกขา

กราบ ๓ ครั้ง ตั้งนะโม ๓ จบ คำขอขมาพระรัตนตรัยผู้ขอขมากล่าวว่า

ผู้ลาสิกขาว่า **ระตะนัตตะเย ปะมาเทนะ, ทวารัตตะเยนะ กะตัง,**
สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุ โน ภันเต.

ผู้ลาอาจารย์ว่า **อาจารย์เย ปะมาเทนะ ทวารัตตะเยนะ กะตัง,**
สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุ โน ภันเต.
 (คนเดียวกล่าว ขะมะเถ เม ภันเต)

ลำดับต่อไปกล่าว คำลาพระสงฆ์ ว่าดังนี้

ผู้ลากกล่าวว่า **หันทะทานิ มะยัง ภันเต อาปุจฉามะ,**
พะหุกิจจา มะยัง พะหุกระระณียา.
 ท่านเจ้าข้า บัดนี้ พวกข้าพเจ้าขอลาไปก่อน
 พวกข้าพเจ้ามีกิจมาก มีภาระงานที่ต้องทำมาก

ผู้รับกล่าวว่า **ยัสสะทานิ ตุมहे กาลัง มัญญะถะ.**
ท่านทั้งหลาย จงสำคัญกาลที่ควรเถิด.

พึงรับพร้อมกันว่า **สาธุ ภันเต, สาธุ อัยยะ.**

ลำดับต่อไป กล่าวคำอาราธนาศีล ๕

มะยัง ภันเต, ติสระเณนะ สะหะ, ปญฺจะ สีลานิ ยาจามะ
ทุกขัมปิ มะยัง ภันเต, ติสระเณนะ สะหะ, ปญฺจะ สีลานิ ยาจามะ
ตะตถัมปิ มะยัง ภันเต, ติสระเณนะ สะหะ, ปญฺจะ สีลานิ ยาจามะ
(ถ้าคนเดียว เปลียน **ยาจามะ** เป็น **ยาจามิ**)

ภาคพิเศษ - วินัยกรรมวันปาฏิโมกข์

แสดงอาบัติ ๔ บท

ครั้งที่ ๑	ผู้แสดงอาบัติ	อะหัง อัยยะ สัมพะหุลา นานาวัตถุกาโย ฤๅลัจจะยาโย อาปัตติโย อาปันโน ตา ปะฏิเทเสมิ
	ตอบว่า	ปัสสะเถ อัยยะ
	ผู้บอกอาบัติ	อามะ อัยยะ ปัสสามิ
	ตอบว่า	อายะติง อัยยะ สังวะเรยยาเถ
	ผู้บอกอาบัติ	สาธุ สฺมจฺจุ อัยยะ สังวะริสสามิ (๓ ครั้ง)
ครั้งที่ ๒.	ผู้แสดงอาบัติ	อะหัง อัยยะ สัมพะหุลา นานาวัตถุกาโย ปาจิตติยาโย อาปัตติโย อาปันโน ตา ปะฏิเทเสมิ
	ตอบว่า	ปัสสะเถ อัยยะ
	ผู้บอกอาบัติ	อามะ อัยยะ ปัสสามิ
	ตอบว่า	อายะติง อัยยะ สังวะเรยยาเถ
	ผู้บอกอาบัติ	สาธุ สฺมจฺจุ อัยยะ สังวะริสสามิ (๓ ครั้ง)
ครั้งที่ ๓.	ผู้แสดงอาบัติ	อะหัง อัยยะ สัมพะหุลา นานาวัตถุกาโย ทุกกกาโย อาปัตติโย อาปันโน ตา ปะฏิเทเสมิ
	ตอบว่า	ปัสสะเถ อัยยะ
	ผู้บอกอาบัติ	อามะ อัยยะ ปัสสามิ
	ตอบว่า	อายะติง อัยยะ สังวะเรยยาเถ
	ผู้บอกอาบัติ	สาธุ สฺมจฺจุ อัยยะ สังวะริสสามิ (๓ ครั้ง)

ครั้งที่ ๔. ผู้แสดงอาบัติ อะหัง อัยยะ สัมพะหุลา
 ทุพภาสิตาโย อาปัตติโย อาปันโน ตา
 ปะฏิเทเสมิ
 ตอบว่า ปัสสะเถ อัยยะ
 ผู้บอกอาบัติ อามะ อัยยะ ปัสสามิ
 ตอบว่า อายะติง อัยยะ สังวเรยะยาเถ)
 ผู้บอกอาบัติ สาธุ สุกฺกุ อัยยะ สังวะริสสามิ (๓ ครั้ง)
 ผู้รับตอบว่า สาธุ ๓ ครั้ง

อุโบสถกรรม

๔ รูปขึ้นไป ตรัสให้สวดตั้ง ได้ยินชัดเจน เพื่อทบทวนพระปาฏิโมกข์ (สาวิกา)

๓ รูป เรียกว่า คณะอุโบสถ

ท่านให้ทำ ปาริสุทธอุโบสถ รูปหนึ่งสวดประกาศด้วยญัตติว่า

“สุณฺหตุ เม อัยยะ อายัสมันตา, อชฺชุปุสเสโก ปิณณะระโส,
 (จะตุททะโส ถ้าเป็น ๑๔ คำ) ยะทายัสมันตาทัง ปัตตะกัลลัง,
 มะยัง อัญญะมัญญัง ปาริสุทธอุโปสะถัง กะเรยยามะ”

“ท่านทั้งหลายเจ้าข้า จงฟังข้าพเจ้า อุโบสถวันนี้ที่ ๑๕ คำ ถ้าความพร้อมพรั่ง
 ของท่านทั้งหลายถึงที่แล้ว เราทั้งหลายพึงทำปาริสุทธอุโบสถด้วยกันเถิด”

แม่ชีสงฆ์ผู้บวชก่อน “ปริสุทโธ อะหัง อัยยะ, ปริสุทโธติ มัง ธาเรหิ” (๓ จบ)
 ฉันบอกรับสุทธอุโบสถแล้วเธอ ขอเธอทั้งหลายจำฉันว่า
 ผู้รับสุทธอุโบสถแล้ว”

ผู้บวชทีหลัง “ปริสุทโธ อะหัง อัยยะ, ปริสุทโธติ มัง ธาเรถะ” (๓จบ)

๒ รูป เรียกว่า คณะ ๒

ไม่ต้องประกาศตั้งญาติติ เพียงแต่บอกบริสุทธิแก่กัน. รูปละ ๓ จบ.

แม่ชีสงฆ์ผู้บวชก่อน “**ปริสุทโธ อะหัง อัยยะ, ปริสุทโธติ มัง ธาเรหิ**” (๓จบ)

ฉันบอกบริสุทธิแล้วเธอ ขอเธอทั้งหลายจำฉันว่า
ผู้บริสุทธิแล้ว"

ผู้บวชทีหลัง “**ปริสุทโธ อะหัง อัยยะ, ปริสุทโธติ มัง ธาเรละ**” (๓จบ)

อยู่รูปเดียว เรียกว่า บุคคลอุโบสถ

ควรรอแม่ชีสงฆ์อื่น จนสิ้นวันเวลา เห็นว่าไม่มาร่วมแน่แล้ว จึงตั้งอธิฐานว่า

“อัชชะ เม อุโปสะโก ปันณะระโส (จาตุททะโส – ถ้าเป็น 14 คำ)”

อธิฐานเข้าจำพรรษา

อัมสมิง อาวาเส, อิมัง เตมาสสัง วัสสัง อุเปมิ (๓หน)

อยู่ป่า ใช้คำว่า **“อัมสมิง วิหาเร, อิมัง เตมาสสัง วัสสัง อุเปมิ”** (๓หน)

ลาไปธูระ ภายใน ๗ วัน สัตตาทกณียะ

(คำเดิม ย่อ) **สเจเม อันตราโย นัตถิ, สัตตา หัพภันตเร ปุณนิวัตติ ติสสามิ**

(อีกแบบหนึ่ง) **สัตตาทะกะระณียัง กิจจัง เม อตถิ, ตัสมา มะยา**

คันตัพพัง อัมสมิ สัตตาหัพภันตเร นิวัตติติสสามิ.

กิจที่ต้องทำสัตตาทะมีอยู่, เพราะฉะนั้นจำเป็นต้องไป,จัก
กลับมาภายใน ๗ วันนี้.

ปวารณา วันออกพรรษา

4 รูปปวารณา

สังฆัมภันเต ปะวาเรมิ, อภิฏฐะเนหะวา สุเตนะ วา ปะริสังกายะวา, ะทันทุ มัง आयัสมันโต อะนุกัมปัง อุปาทายะ,
ปัสสันโต ปะฏิกกะริสสามิ.
ทุติยัมปิ, ตะติยัมปิ.....,

3 รูปปวารณา ตั้งญัตติว่า

สุกัณหตุ เม आयัสมันตา, อัชเช ปะวาระณา ปัญณะระสี,
ยทायัสสมันตานัง ปัตตะกัลลัง, มะยัง อัญญะมัญญัง ปะวาเรยยามะ.

แล้วปวารณาว่า

อะหัง อัยยะ आयัสมันเต ปะวาเรมิ, ทิฏฐะเนหะวา, สุเตนะวา
ปะริสัง กายะวา, ะทันทุ มัง आयัสมันโต อะนุกัมปัง อุปาทายะ,
ปัสสันโต ปะฏิกกะริสสามิ.

๒ รูปปวารณา ไม่ต้องตั้งญัตติ

กราบท่าน ๓ ครั้ง ตั้ง นะโม ๓ ครั้งก่อน ผู้บวชก่อนปวารณาก่อน
“อะหัง อัยยะ, อาเยสสะมันตัง ปะวาเรมิ, ทิฏฐะเนหะวา สุเตนะวา
ปะริสังกายะวา, ะทันทุ มัง आयะสสะมา อนุกัมปัง อุปาทายะ,
ปัสสันโต ปฏิกกะริสสามิ.

ผู้บวชทีหลัง รับคำของท่านว่า “สาธุ” แล้วกล่าวคำปวารณา ว่า

“อะหัง อัยยะ อาเยสสะมันตัง ปะวาเรมิ, ทิฏฐะเนหะวา สุเตนะวา
ปะริสังกายะวา, ะทันทุ มัง आयะสสะมา อนุกัมปัง อุปาทายะ,

ปัสสันโต ปฏิกกะริสสามิ.

ท่านรับว่า “สาธุ”

รูปเดียวพิจารณา

ไหว้พระสวดมนต์ย่อ แล้วกล่าวว่า

“อัชชะ เม ประวาระณา”

ธัมมจักรกัปปวัตตนสูตร

(จัดแบบสวดบาลีสลับคำแปลไทย ขอขมาภัยด้วย เพราะ แปลอย่างไรก็คงไม่ถูก
อักษรไทยตัวเล็กโย้ย ไม่สวด เป็นเพียงคำขยายความ)

เอวัมเม สุตัง เอกัง สมะยัง ภะคะวา พาราณะสิยัง วิหะระติ

อิสิปตะเน มิคะทาเย ฯ

ข้าพเจ้า (พระอานนท์เถระ) ได้ฟังจากพระผู้มีพระภาคเจ้าอย่างนี้ว่า ในสมัย
หนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จประทับอยู่ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้พระ
นครพาราณสี ฯ

ตัตระ โข ภะคะวา ปัญจะวัคคิเย ภิกขุ อามันเตสิ ฯ

ในกาลครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเตือนสติเหล่าภิกษุปัญจวัคคีย์
ให้ตั้งใจฟัง และพิจารณาตามพระดำรัสของพระองค์อย่างนี้ว่า

เทวเม ภิกขะเว อันตา ปัพพะชิเตนะ นะ เสวิตัพพา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ที่สุดแห่งการกระทำ ๒ อย่างนี้มีอยู่ เป็นสิ่งที่บรรพชิตไม่ควร
เกี่ยวข้องแะเลย

โย จายัง กาเมสุ กามะสุขัลลิกานุโยโค หิโน คัมโม ปิณฑชานิโก

อะนะริโย อะนัตตะสัญหิโต

คือการประกอบตนพัวพัน ประพฤติปฏิบัติเพื่อแสวงหาความสุขในกาม
ทั้งหลาย ด้วย รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่น่ารักน่าใคร่ น่าปรารถนา ซึ่งเป็น
ของต่ำทราม เป็นธรรมอันเลว เป็นเรื่องของปฤชณ เป็นเรื่องชาวบ้านผู้ครอง
เรือน ยังหนาไปด้วยกิเลส ตามใจเจ้าของ ไม่ใช่ธรรมอันจะทวนกระแส นำ
จิตใจออกจากกิเลส ไม่ใช่ข้อวัตรปฏิบัติของพระอริยเจ้าเพื่อให้จิตหลุดพ้นจาก
อาสวะกิเลส เครื่องรัดรั้งทำให้ใจเศร้าหมอง ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ใน
ปัจจุบัน ประโยชน์ชาติหน้า และประโยชน์สูงสุด ก่อเกิดโทษภัยตามมาอีก

โย จายัง อัตตะกิลมะณานุโยโค ทุกโข อะนะริโย อะนัตตะสัญหิโต ฯ

อีกอย่างหนึ่ง คือ การประกอบตน ประพฤติปฏิบัติตนให้ได้รับความลำบาก
เป็นสิ่งที่ทำแล้วมีทุกข์ตามมาเป็นผล ฝึกทรมานแต่กายไม่ฝึกอบรมใจ ไม่เป็น
ทางนำจิตใจออกจากกิเลส ไม่ใช่ข้อวัตรปฏิบัติของพระอริยเจ้า
ไม่ประกอบด้วยประโยชน์เลย

เอเต เต ภิกขเว อุโก อันเต อะนะปะคัมมะ มัชฌิมา ปะฏิปะทา

ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติทางสายกลางโดยไม่เข้าไปหาส่วนที่สุดแห่ง
การกระทำสองอย่าง มีอยู่ คือข้อปฏิบัติที่ตถาคตได้ตรัสรู้พร้อมเฉพาะแล้ว

จักขุกระระณี ญาณะกระระณี อุปะสะมาเยะ อะภิญญายะ สัมโพธายะ

นิพพานายะ สังวัตตะติ ฯ

เป็นเครื่องกระทำให้เกิดจักขุ คือตาแห่งปัญญา เป็นเครื่องทำให้เกิดญาณ
เครื่องรู้ เพื่อสงบระงับใจจากกิเลส เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้ดีรู้พร้อม และดับ
กิเลสเพื่อเข้าสู่พระนิพพาน ฯ

กะตะมา จะ สา ภิกขเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติอันเป็นทางสายกลาง เป็นอย่างไรเล่า ?

อะยะเมวะ อะริโย อัญญังคิโก มัคโค ฯ เสยยะถิทัง

ข้อปฏิบัติทางสายกลาง เป็นหนทางอันประเสริฐ ประกอบด้วยมรรคมีองค์ ๘
ประการนี้เอง ได้แก่สิ่งเหล่านี้คือ

สัมมาทิฐิ — มีความเห็นชอบ (คือ เห็นอริยสัจ ๔ เช่น เห็นเหตุแห่งทุกข์ มีความเห็นโดยใช้ระบบธัมมาธิปไตยเพราะปฏิบัติตามธรรม ไม่ใช่อัตตาธิปไตย และก็ไม่ใช้ประชาธิปไตย)

สัมมาสังกัปปิ — มีความดำริชอบ (คิดจะออกจากกาม ไม่คิดอาฆาตพยาบาท ไม่คิดเบียดเบียน คือ ไม่ดำริจะทำความเดือดร้อนให้ตนเองหรือคนอื่น ดำริแต่ในทางกุศล)

สัมมาวาจา — มีวาจาชอบ (ไม่ใช่สัจจะวาจาเพียงอย่างเดียว แต่เป็นสุภาสิตวาจา มีคุณสมบัติ ๕ ข้อ คือ พูดถูกจังหวะ ถูกกาล หรือพูดเมื่อผู้ฟังพร้อมแล้วที่จะฟัง เขาหยุดฟัง ไม่ตั้งใจฟังก็หยุดพูด ค้างไว้แค่นั้น เมื่อถูกถามก็ตอบเท่าที่ถาม ไม่ลามปามในส่วนที่ไม่ได้ถาม หรือเขาพูดกับเรา เราก็ตั้งใจฟังจนจบ ไม่ขัดจังหวะการพูดของเขา ระวังเสมอว่า ถ้าผู้ฟังไม่ฟังก็เสียเวลาและแรงกายไปเปล่าๆ, พูดตามที่ตนเองได้เห็น-ได้ยิน ไม่คาดคะเน-ดันเดา ไม่เอาข่าวลือ ,พูดด้วยถ้อยคำไพเราะเสนาะหู อ่อนหวาน ,พูดเพื่อประโยชน์ของผู้ฟัง ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ผู้พูด ,และพูดเมื่อมีอารมณ์เมตตาเท่านั้น อารมณ์โกรธ-แค้น อารมณ์รัก-หึง ไม่พูด ไม่แสดงหน้าตาให้เขารู้ เก็บไว้เพราะรักตัวเอง ตนเองจะได้ไม่ต้องเดือดร้อนในภายหลัง) ฝรั่งเขายังว่า

Don't teach the pig to sing, it waste your time and it annoys the pig.

สัมมากัมมันโต — ทำการงานชอบ (เว้นจากการทุจริต-อกุศล เช่น โกงแรงงานเขา เป็นต้น และทำการงานที่ไม่มีโทษ ไม่มีทุกข์เดือดร้อนติดตามมาในภายหลัง ทั้งชาตินี้และชาติหน้า)

สัมมาอาชีโว — หาเลี้ยงชีวิตโดยชอบ (หากินโดยไม่ผิดกฎหมายทางโลก ไม่ผิดครรลองทางธรรมและวัฒนธรรมประเพณี ทำให้เป็นที่พอใจทั้งผู้ให้และผู้รับ คือเป็นธรรม)

สัมมาวาจาโม — ความเพียรชอบ (ความเพียร ๔ ประการ เพียรละชั่ว ละอกุศล ให้หมดไป เพียรสร้างกุศลเพิ่มกุศล เพื่อให้ได้ถึงคุณธรรมสูงยิ่ง ๆ ขึ้นไป จนพ้นทุกข์สิ้นเชิง)

สัมมาสะติ — การระลึกชอบ (คือระลึกพร้อมด้วยสัมปชัญญะ เป็นสติสัมปชัญญะ คือระลึกรู้แล้วไม่หลง (แปลว่า-อโมหะ) ถ้าระลึกอะไรไม่ชัดเจน ก็ให้ระลึกรู้ถึง อนุสสติ ๑๐ ประการ มีพระนิพพานเป็นที่สุด หรือระลึกในมหาสติปัฏฐาน ๔ ให้อยู่ในสัมมาทิฏฐิ)

สัมมาสมาธิ — สมาธิชอบ คือสมาธิที่คิดได้ ระลึกได้ หรือสมาธิที่ตัด-ละกิเลส ตัณหาได้ สมาธิที่ละอุปาทานในตนและของๆ ตนได้ หรือสมาธิตั้งใจมั่นปฏิสเทรที่จะไม่ทำเหตุแห่งทุกข์อีกต่อไป (จะทำสมาธิไม่คิดก็ได้ แต่ทำเพียงชั่วคราวเพื่อพักผ่อนจิต รวบรวมพลังจิต ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นสมาธิที่คิดได้ มีวิตกวิจารณ์ได้ ไปในทางกุศล ตั้งจิตไว้ชอบ คือคิดเรื่องเดียวให้ละเอียดแนบกาย หรือ เจริญสัมมาทิฏฐิ เอาสมาธิตั้งใจมั่นมาเจริญมรรค ๘ หรือกล่าวโดยย่อคือ เจริญปัญญา เจริญศีล เจริญสมาธิ ให้เห็นโทษ เห็นภัยมีหลักฐานชัดเจน จนใจอึดทุกข เบื่อทุกข และใจจะปฏิสเทร ไม่ยอมที่จะสร้างเหตุแห่งทุกข์อีก)

อะยัง โข สา ภิกขะเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา

จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อูปะสะมาเยะ อะภิญญาเย สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี่แหละคือ ข้อปฏิบัติอันเป็นทางสายกลาง ที่ตถาคตได้ตรัสรู้แล้ว สามารถทำเกิดดวงตา คือปัญญา ทำญาณเครื่องรู้ ให้เป็นไปเพื่อใจสงบ

ระงับจากกิเลส เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้ดี และเพื่อให้กิเลสดับไปจากจิต
เข้าสู่พระนิพพาน ฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขัง อะริยะสัจจं

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทุกข์ในอริยสัจจน์นี้ มีอยู่

ชาติปิ ทุกขา, ความเกิด ก็เป็นทุกข์

ชราปิ ทุกขา, ความแก่ ก็เป็นทุกข์

मरणम्ปิ ทุกขं, ความตาย ก็เป็นทุกข์

โสกะปริเทวะทุกขะโทมะนัสสุกปายาสาปิ ทุกขา

แม้ความโศกเศร้า ความรำไรรำพัน ความไม่สบายกาย

ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ ก็เป็นทุกข์

อัปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข ,

ความประสบกับสิ่งที่ไม่เป็นที่รัก ที่ชอบใจ ก็เป็นทุกข์

ปิเยหิ วิปะโยโค ทุกโข

ความพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นทุกข์

ยัมปิจันถะ นะ ละภะติ ตัมปิ ทุกขัง

แม้คิดปรารถนาได้สิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น นั่นก็เป็นทุกข์

สังขิตเตนะ ปัญฺจุปาทานักขันธา ทุกขา ฯ

ว่าโดยย่อ อุปาทานขันธ์ทั้ง ๕ เป็นตัวทุกข์

ความหลงผิดคิดว่า “เป็นตนหรือของๆ ตน” ทำให้ใจเป็นทุกข์

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะสมุทเทโย อะริยะสัจจं,

ยายัง ตัณหา โปโนพพะวิกา นันทิราคะสะหะคะตา ตัตตระ ตัตตราภินันฺทินิ,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทุกขะสมุทเทโย คือ เหตุทำให้เกิดทุกข์ในอริยสัจจน์นี้ มีอยู่
นี่คือตัวตัณหา อันประกอบด้วยความกำหนัด ความเพลิดเพลินในราคะ

อารมณ์ เป็นความอยาก-ความปรารถนาไม่มีสิ้นสุด เป็นเครื่องทำให้เกิดภพ
เกิดชาติอีก

เสยยะถิทัง,	ได้แก่ตัณหาเหล่านี้คือ
กามะตัณหา	ตัณหาในกาม ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส กามารมณ์
ภวะะตัณหา	ตัณหาคือความอยากมี อยากเป็น
วิภวะะตัณหา	ตัณหาคือความไม่อยากมี ไม่อยากเป็น อยากพ้นๆ ไป

**อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธो อะริยะสัจจัง, โย ตัสสาเยวะ ตัณหา
ยะ อะเสสะวิราคะนิโรธो จาโค ปะฏิณิสสัคโค มุตติ อะนาละโย ฯ**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ความดับตัณหาไม่เหลือแห่งทุกข์นี้ มีอยู่ ถึงความดับ
สนิทเพราะจางไป ไม่สนใจยินดีพัวพันกับความอยาก เพราะเห็นโทษเห็นภัย
จากความอยาก จึงลดละ-สละทิ้ง สละคืนความอยาก ปล่อยวางความอยาก
ตัณหาอยู่ไม่ได้เพราะไม่มีความอยากความปรารถนาของใจเป็นที่พึงอาศัย นั้นแล
ฯ

**อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง, อะยะเม
วะ อะริโย อัญ्ञัจฺจคิโก มัคโค เสยยะถิทัง สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปो สัมมาวาจา
สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสมาธิ ฯ**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงความดับทุกข์ไม่เหลือ จากใจนี้มี
อยู่ คือหนทางอันประเสริฐ ๘ ประการ มีปัญญาความเห็นชอบ มีความดำริ
ชอบ วาจาชอบ การงานชอบ การเลี้ยงชีวิตชอบ ความเพียรชอบ การระลึกรู้
ชอบ และสมาธิชอบ-หรือสมาธิจิตตั้งมั่น

**อิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ จักขุ อ
ทุทปะถิ ญานัง อทุทปะถิ ปัญญา อทุทปะถิ วิชชา อทุทปะถิ อาโลโก อทุทปะถิ
ฯ**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ญาณเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ปัญญา
เกิดขึ้นแล้วแก่เรา วิชชาเกิดขึ้นแล้วแก่เรา แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ใน
ธรรมที่เราไม่เคยได้รู้ได้เห็นได้ฟังมาก่อน คือรู้เห็นจริงตามความเป็นจริงว่า
ทุกข์ในอริยสัจเป็นอย่างไร ทุกข์เกิดจาก "ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ
ความตาย ความเศร้าโศก ความร่ำไรร่ำพัน ความเสียใจ และความคับแค้นใจ
การไม่ประสบพบกับสิ่งที่รักที่พอใจ การพลัดพรากจากสิ่งที่รักที่พอใจ แม้คิด
ปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น" เป็นตัวทุกข์อย่างแท้จริง ฯ

ตั้ง โข ประณีต ทุกขัง อริยะสัจจัง ปะริญญายันติ เม ภิกขเว,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทุกข์เกิดจาก "ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย
ความเศร้าโศก ความร่ำไรร่ำพัน ความเสียใจ และความคับแค้นใจ การไม่
ประสบพบกับสิ่งที่รักที่พอใจ การพลัดพรากจากสิ่งที่รักที่พอใจ แม้คิด
ปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น นั่นก็เป็นทุกข์" เป็นสิ่งที่ควรกำหนดรู้

ตั้ง โข ประณีต ทุกขัง อริยะสัจจัง ปะริญญาตันติ เม ภิกขเว,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทุกข์เกิดจาก "ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย
ความเศร้าโศก ความร่ำไรร่ำพัน ความเสียใจ และความคับแค้นใจ การไม่
ประสบพบกับสิ่งที่รักที่พอใจ การพลัดพรากจากสิ่งที่รักที่พอใจ แม้คิด
ปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น นั่นก็เป็นทุกข์" ทุกข์นั้นแล เราได้กำหนดรู้แล้ว ฯ

อิทัง ทุกขะสมุททะโย อริยะสัจจันติ เม ภิกขเว,

ปุปฺเพ อะนะนุสสุเตสุ รัมเมสุ , จักขุ อุตตะปาติ ญาณัง อุตตะปาติ ปัญญา

อุตตะปาติ วิชชา อุตตะปาติ อาโลโก อุตตะปาติ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ญาณเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ปัญญา
เกิดขึ้นแล้วแก่เรา วิชชาเกิดขึ้นแล้วแก่เรา แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ใน
ธรรมที่เราไม่เคยได้ฟังมาก่อน คือรู้เห็นจริงตามความเป็นจริงว่า "ตัณหา คือ

ความอยาก - ความปรารถนาของใจที่ไม่มีสิ้นสุดนี้ เป็นเหตุทำให้ใจเกิดทุกข์อย่างแท้จริง”

ตั้ง โข ประณีตัง ทุกขะสะสมทะโย อะริยะสัจจัง ปะหาตัพพันติ เม ภิกขะเว,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เหตุให้เกิดทุกข์ในอริยสัจจ์ คือตัณหาความอยาก-ความปรารถนา อันไม่มีสิ้นสุด เป็นเหตุทำให้ใจเกิดทุกข์นั้นแล เป็นสิ่งที่ต้องละให้ขาด ฯ

ตั้ง โข ประณีตัง ทุกขะสะสมทะโย อะริยะสัจจัง ปะหีนันติ เม ภิกขะเว,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เหตุให้เกิดทุกข์ในอริยสัจจ์ คือตัณหาความอยาก-ความปรารถนา อันเป็นเหตุให้เกิดทุกข์นั้นแล เราละได้แล้ว ฯ

อิทัง ทุกขะนิโรธो อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ, จักขุง อุทะปาที ญาณัง อุทะปาที ปัญญา อุทะปาที วิชชา อุทะปาที อาโลโก อุทะปาที ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ญาณเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ปัญญาเกิดขึ้นแล้วแก่เรา วิชชาเกิดขึ้นแล้วแก่เรา แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ในธรรมที่เราไม่เคยได้ฟังมาแต่ก่อนว่า ความดับไม่เหลือแห่งทุกข์ในอริยสัจจ์ เป็นอย่างนี้ ฯ

ตั้ง โข ประณีตัง ทุกขะนิโรธो อะริยะสัจจัง สัจฉิกาตัพพันติ เม ภิกขะเว,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความดับไม่เหลือแห่งทุกข์ในอริยสัจจ์นั้นแล เป็นสิ่งที่ควรทำให้แจ้ง ฯ

ตั้ง โข ประณีตัง ทุกขะนิโรธो อะริยะสัจจัง สัจฉิกะตันติ เม ภิกขะเว,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความดับไม่เหลือแห่งทุกข์ในอริยสัจจ์นั้นแล เราทำให้แจ้งแล้ว ฯ

อิทัง ทุกขะนิโรธคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว ,

ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ, จักขุง อุทะปาที ญาณัง อุทะปาที ปัญญา อุทะปาที วิชชา อุทะปาที อาโลโก อุทะปาที ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ญาณเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ปัญญา
เกิดขึ้นแล้วแก่เรา วิชชาเกิดขึ้นแล้วแก่เรา แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ใน
ธรรมที่เราไม่เคยได้ฟังมาแต่ก่อนว่า วิธีปฏิบัติที่ทำให้บรรลุถึงความดับไม่
เหลือแห่งทุกข์ในอริยสัจหรืออริยะมรรคเป็นอย่างไรนี้ ๆ.

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง ภาวะตัพพันติ
เม ภิกขะเว,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ว่าวิธีปฏิบัติที่ทำให้บรรลุถึงความดับไม่เหลือแห่งทุกข์ใน
อริยสัจนั้นแล มรรค ๘ เป็นสิ่งควรทำให้เกิดให้มี ดังนี้

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง ภาวิตันติ
เม ภิกขะเว,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ว่าวิธีปฏิบัติที่ถึงความดับไม่เหลือแห่งทุกข์ในอริย สัจ
คือมรรค ๘ เป็นสิ่งควรทำให้เกิดให้มีนั้นแล เราทำให้เกิดให้มีได้แล้ว

ยาวะกั๊วญจะ เม ภิกขะเว อิมะสุ จะตัสสุ อะริยะสัจเจสุ,
เอวันติปะริวัฏฏัง ทวาทะสาการัง ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง
นะ สุวิสุทธัง อะโหสิ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ปัญญาเครื่องรู้เห็นจริงตามความเป็นจริง มี ๓ รอบของ
อริยสัจสี่ รวมเป็น ๑๒ เช่นนี้ ถ้ายังไม่เป็นของบริสุทธ์ หมดจดด้วยดีแก่เรา
เพียงใด

อาการ ๑๒ รอบนี้ เรียกว่า ญาณ ๓ ชั้น คือ

1. **สัจจญาณ:** ญาณหยั่งรู้ชัดว่า อะไรคือความเป็นจริงของแต่ละอย่าง "ความเกิด แก่
เจ็บ ตาย ความเศร้าโศก ความรำไรรำพัน ความเสียใจ และความคับแค้นใจ การไม่
ประสบพบกับสิ่งที่รักที่พอใจ การพลัดพรากจากสิ่งที่รักที่พอใจ แม้คิดปรารภนาสิ่งใด
ไม่ได้สิ่งนั้น นั่นก็เป็นทุกข์" เป็นทุกข์แท้จริงของธาตุ ๔ ชั้น ๕ เป็นทุกข์กายหรือทุกข์ใจ
ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเองโดยไม่มีสาเหตุ ญาณหยั่งรู้เหตุที่นำมาคือ "ตัณหา ๓" เป็นสมุทัย,

การดับตัณหาได้คือนิโรธ ขบวนการดับตัณหาคือมรรค ๘ อันเป็นทางสายกลางอันประเสริฐ นี่เป็นสัจ ๔ อย่างหรือ “อริยสัจ” มรรคคือ ทาง ๘ ประการเป็นข้อปฏิบัติให้ทุกข์ดับไปจากใจได้อย่างแท้จริง แต่ทุกข์กายแค่กำหนดรู้ เพราะธาตุ ๔ ชั้น ๕ เป็นกลางไม่เป็นกิเลส

2. กิจจญาณ: ญาณหยั่งรู้ชัดว่าจะต้องทำอย่างไรกับความจริงแต่ละอย่างนั้น ว่า ตัวทุกข์นั้นเป็นผล ควรต้องกำหนดรู้, แต่ตัณหาคือเหตุที่ต้องละให้ขาด, การดับตัณหาเป็นสิ่งที่ต้องทำให้แจ้ง, มรรค ๘ เป็นธรรมอันสำคัญ ที่ต้องทำให้เจริญ-เกิดมีในใจไว้ตลอดเวลา

3. กตญาณ: ญาณหยั่งรู้ว่าได้ทำหน้าที่จัดการในอริยสัจแต่ละอย่างนั้นได้โดยบริบูรณ์ คือ เห็นทุกข์รู้ทุกข์ด้วยปัญญาจึงไปตัดที่ต้นเหตุ รู้ต้นเหตุแห่งทุกข์ที่กำจัดได้หรือไม่ได้, รู้ว่าตัณหาได้ละขาดไปจากใจหรือละไม่ขาด รู้ว่ามรรค ๘ ได้ทำให้เจริญเกิดขึ้นในใจพอเพียงหรือไม่และนิโรธ หลุดพ้นทุกข์สมบูรณ์บริบูรณ์หรือยังกำเริบได้อีก)

เนวะ ตาวาหัง ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพรหมะเก,

สัสสะมะณะพราหมะณียา ปะชาเย สะเทวะมะนุสสาเย,

อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิง ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตลอดกาลเพียงนั้นเราไม่กล้าประกาศยืนยันปณิธานว่า เราได้ตรัสรู้พร้อมเฉพาะถึงแล้วซึ่งอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยม ในโลก พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก รวมทั้งหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ไม่มีความตรัสรู้อื่นในโลกใด ๆ หรือของใคร ๆ จะเทียบได้

ยะโต จะ โข เม ภิกขะเว อิมesu จะตุsu อะริยะสัจเจsu, เอวันติปะริวัฏฐัง

ทวาทะสาการัง ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง สุวิสุทฐัง อะโหสิ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ปัญญาเครื่องตรัสรู้อริยสัจสี่ มีปรีชาสาม มีอาการสิบสอง เป็นของบริสุทธิ์หมดจดด้วยดีแก่เราแล้ว เมื่อใด,

อะถาหัง ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพรหมะเก,
สัสสะมะณะพราหมะณียา ปะชาเย สะเทวะมะหุสสาเย,
อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิง ฯ

เมื่อนั้นแล, ภิกษุทั้งหลาย, เราจึงปฎิญา-ประกาศยืนยันแก่มนุษยโลก
ตลอดถึงเทวโลก มารโลก พรหมโลก รวมทั้งหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์
พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์ ให้ได้รู้ว่า เราได้ตรัสรู้แล้วซึ่งอนุตตรสัมมามัน
โพบิญาณโดยชอบอันยอดเยี่ยม ซึ่งไม่มีความตรัสรู้อื่นในโลกใดๆ หรือของ
ใครๆ จะเทียบได้ ฯ

ญาณัญจะ ปะนะ เม ทัสสะหัง อุตตะปาติ , อะกุปปา เม วิมุตติ ,
อะยะมันติมา ชาติ , นัตถิทาणि ปุนัพพะวัตติ ฯ

ก็แล ญาณะทัสสะหัง คือปัญญารู้เห็นความจริงนั้นได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา ว่า
ความหลุดพ้นของเราไม่กำเริบกลับมาอีก การเกิดนี้ เป็นชาติสุดท้าย บัดนี้
ไม่มีภพเป็นที่เกิดสำหรับเราอีกแล้ว

อิทมะโวจะ ภะคะวา ฯ

อัตตะมะหา ปัญจะวัคคียา ภิกขุ ภะคะวะโต ภาสีตัง อะภินันทุง ฯ

ครั้นเมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเทศนานี้แล้ว ภิกษุปัจจวัคคีย์เหล่านั้น มี
ใจยินดีชื่นชมในพระภาสิตของพระผู้มีพระภาคเจ้า

อิหมัสมิญจะ ปะนะ เวยยากระระณัสมิง ภัญญะมาเน ,

เมื่อทรงกล่าวแสดงไวยากรณ์ ความละเอียดพิศดารอริยสัจสี่ อยู่ นั่นแล

อายัสมะโต โกณฑัญญัสสะ วิระชัง วีตะมะลัง รัมมะจักขุง อุตตะปาติ,

“ยังภิกขุจิ สะมุทะยะรัมมัง สัพพันตัง นิโรธะรัมมันติ ”

ธรรมจักขุ อันปราศจากธุลี ปราศจากมลทินได้เกิดแล้ว แก่พระผู้มีอายุ โกณฑ
ทัญญะ ว่า "สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดาแล้ว สิ่งนั้นทั้งปวง ย่อมมี
ความดับสลายไปเป็นธรรมดา"

ประวัติเต จะ กะคะวะตา รัมมะจักเก,

กุมมา เทวา สัททะมะนุสสาเวสูง,

ก็ครั้นเมื่อธรรมจักร อันพระผู้มีพระภาคเจ้าให้เป็นไปแล้วนั้นแล

เหล่าภุมิเทวดาทั้งหลาย ก็ยังเสียงให้บันลือลั่นว่า

**"เอตัมกะคะวะตา พาราณะสิยัง อัสสีปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง รัมมะจัก
กัง ประวัติตัง, อัปปะฏิวัตติยัม สมะเณนะ วา พราหมะเณนะ วา เทวะนะ วา
มาเรนะ วา พรหมุณา วา เกนะจิ วา โลกัสสมินติ "ฯ**

"นั่นคือรัมมะจักร วงล้อแห่งธรรมอันยอดเยี่ยม ไม่มีจักรอื่นยิ่งกว่า อันพระผู้มี
พระภาคเจ้าให้เป็นไปแล้ว ณ ปาอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้พระนครพาราณสี
อันสมณพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม และใครๆ ในโลก ยังให้เป็นไปได้"

กุมมานัง เทวานัง สัททัง สุตวา,

จาตุมมะหาราชิกา เทวา สัททะมะนุสสาเวสูง ฯ

เทพเจ้าเหล่าชั้นจาตุมหาราช ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าภุมิเทวดาแล้ว

ก็ส่งเสียงให้บันลือลั่นขึ้น ฯ

จาตุมมะหาราชิกานัง เทวานัง สัททัง สุตวา,

ดาวะติงสา เทวา สัททะมะนุสสาเวสูง ฯ

เทพเจ้าเหล่าชั้นดาวดึงส์ ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นจาตุมหาราชแล้ว ก็

ยังเสียงให้บันลือลั่นขึ้น ฯ

ดาวะติงसानัง เทวานัง สัททัง สุตวา,

ยามา เทวา สัททะมะนุสสาเวสูง ฯ

เทพเจ้าเหล่าชั้นยามา ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นดาวดึงส์แล้ว

ก็ยังเสียงให้บันลือลั่นขึ้น ฯ

ยามานัง เทวานัง สัททัง สุตวา, ตุสิตา เทวา สัททะมะนุสสาเวสูง ฯ

เทพเจ้าเหล่าชั้นดุสิตได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นยามาแล้ว

ก็ยังเสียงให้บันลือลั่นขึ้น ฯ

ตฺสิตานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา ,

นิมมานะระตฺติ เทวา สัททมะนุสสาเวสุํ ฯ

เทพเจ้าเหล่าชั้นนิมมานรดี ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นตฺสิตแล้ว

ก็ยังเสียงให้บันลือลั่นขึ้น ฯ

นิมมานะระตฺติณัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา ,

ประณิมมิตะวะสะวัตตฺติ เทวา สัททมะนุสสาเวสุํ ฯ

เทพเจ้าเหล่าชั้นปรนิมมิตวสวัตติ ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นนิมมานรดี

แล้ว ก็ยังเสียงให้บันลือลั่นขึ้น ฯ

ประณิมมิตะวะสะวัตตฺติณัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา ,

พรัหมะกายิกา เทวา สัททมะนุสสาเวสุํ

เทพเจ้าเหล่าที่เกิดในหมู่พรหม ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้น

ปรนิมมิตวสวัตติแล้ว ก็ยังเสียงให้บันลือลั่นขึ้นตามกัน ว่า

"เอตัมภะคะวะตา พาราณะสียัง อิติปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัณเฏ ปะวัตติตัง, อัปปะภุวัตตียัง สะมะเณนะ วา พราหมะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พรัหมุณา วา เกนะจิ วา โลกัสสมินติ "ฯ

"นั่นคือธัมมจักร วงล้อแห่งธรรมอันยอดเยี่ยม ไม่มีจักรอื่นยิ่งกว่า อันพระผู้มีพระภาคเจ้าให้เป็นไปแล้ว ณ ป่าอสิปตมฤคทายวัน ไกลพระนครพาราณสี อันสมณพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม และใคร ๆ ในโลก ยังให้เป็นไปได้"

อิติหะ เตะนะ ขะเณนะ เตะนะ มุหุตเตนะ,

ยาวะ พรัหมะโลกา สัทโท อัพภุคคัจฉิ ฯ

และโดยขณะเดียวเท่านั้น เสียงก็ดังขึ้นไปถึงพรหมโลกด้วยอย่างนี้ ฯ

อะยัญจะ ทะสะสะหัสสี โลกะธาตุ , สังกัมปิ สัมปะกัมปิ สัมปะเวธิ ฯ

และเสียงนี้ได้สะท้อนสะท้อนหวั่นไหว ดังสนั่นไปตลอดทิศทั้ง ๔

ทั่วทั้งหมื่นโลกธาตุ ฯ

อัปปะมาโณ จะ โอฬาโร โอภาโส โลเก ปาตุระโหสิ,

อะติกกัมเมวะ เทวานัง เทวานุกาวัง ฯ

อีกทั้งแสงสว่างอันใหญ่ยิ่งไม่มีประมาณ ได้ปรากฏแล้วในโลก

ล่องเทวานุกาพของเทวดาทั้งหลายเสียหมด ฯ

อะถะ โข ภะคะวา อุทานัง อุทาเนสิ,

"อัญญาสิ ะตะ โภ โกณฑัญญะ, อัญญาสิ ะตะ โภ โกณฑัญญะ "

ในลำดับนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงเปล่งอุทานขึ้นว่า "โกณฑัญญะผู้

เจริญได้รู้แล้วหนอ โกณฑัญญะผู้เจริญได้รู้แล้วหนอ "

อิติหิทัง อายัสมะโต โกณฑัญญัสสะ,

" อัญญาโกณฑัญญะ "เตววะ นามัง, อะโหสีติ ฯ

เพราะเหตุที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเปล่งอุทานขึ้นมาอย่างนี้แล

นามว่า "อัญญาโกณฑัญญะ " นี่นั่นแหละ ได้มีแล้วแก่พระโกณฑัญญะ

ผู้มีอายุ ด้วยประการฉะนี้ แล ฯ

.....

ท่านรู้จัก(ธรรมะ) ธรรมชาติของความเป็นจริงแห่งความรักหรือไม่

ปิยะโต ชายะเต โสโก ปิยะโต ชายะเต ภะยัง
ปิยะโต วิปฺปมุตฺตัสสะ หัตถิ โสโก กุโต ภะยัง ฯ ๒๑๒ ฯ
ที่ใดมีของรัก ที่นั่นมีโสก ที่ใดมีของรัก ที่นั่นมีภัย
เมื่อไม่มีของรักเสียแล้ว โสกภัยจะมีมาแต่ไหน

เปมะโต ชายะเต โสโก เปมะโต ชายะเต ภะยัง
เปมะโต วิปฺปมุตฺตัสสะ หัตถิ โสโก กุโต ภะยัง ฯ ๒๑๓ ฯ
ความทุกข์โสกเกิดมาจากความรัก, ภัยก็มาจากความรัก,
ผู้ที่ละความรักได้แล้ว, ความทุกข์ โสก ภัย จะมาแต่ไหน.

ระติยา ชายะเต โสโก ระติยา ชายะเต ภะยัง
ระติยา วิปฺปมุตฺตัสสะ หัตถิ โสโก กุโต ภะยัง ฯ ๒๑๔ ฯ
ที่ใดมีความยินดี ที่นั่นก็มีโสก ที่ใดมีความยินดี ที่นั่นก็มีภัย
เมื่อหมดความยินดีเสียแล้ว ความเศร้าโสก ทุกข์ภัย จะมีมาแต่ไหน

กามะโต ชายะเต โสโก กามะโต ชายะเต ภะยัง
กามะโต วิปฺปมุตฺตัสสะ หัตถิ โสโก กุโต ภะยัง ฯ ๒๑๕ ฯ
ที่ใดมีความใคร่ ที่นั่นย่อมมีโสก ที่ใดมีความใคร่ ที่นั่นย่อมมีภัย
เมื่อตัดทิ้ง ละความใคร่ได้เสียแล้ว โสกภัยทั้งหลายจะมาแต่ไหน

ตัณหาเย ชายะเต โสโก ตัณหาเย ชายะเต ภะยัง
ตัณหาเย วิปฺปะมุตฺตัสสะ หัตถิ โสโก กุโต ภะยัง ฯ ๒๑๖ ฯ
ที่ใดมีความทะยานอยาก ที่นั่นมีโสก ที่ใดมีความทะยานอยาก ที่นั่นมีภัย
เมื่อปล่อยวาง ไม่มีความทะยานอยากเสียแล้ว โสก ภัย จะมีมาแต่ไหน

ตัสม่า ปิยัง นะ กะยิราถะ ปิยาปาโย หิ ปาปะโก,

คันทา เตสัง นะ วิชฺชนฺติ เยสัง หนฺติ ปิยาปิยัง ฯ ๒๑๑ ฯ

เพราะฉะนั้น ไม่ควรทำสิ่งใดให้เป็นที่รัก เพราะการพลัดพรากจากของรักเป็น
ความทุกข์ ผู้ที่ละความรักและความไม่รักแล้ว เครื่องผูกมัด-รัดทหใจ จะมีมา
แต่ไหน

ธัมมสังคณีมาติกา-หลวงปู่ฝั้น

ฟังในงานศพ สวดมาติกา หรือ ธัมมสังคณีมาติกา
จะได้บุญกุศล ก็เพราะเป็นสมาธิ หรือได้ปัญญาจากการฟัง

จำไม่ได้แล้วว่าลอกมาจากหนังสือชื่ออะไร

จำได้แต่ว่า ในหนังสือบอกว่าเป็นของหลวงปู่ฝั้น ท่านเมตตากรุณาอธิบายให้ฟัง

หลวงปู่ฝั้น ท่านเขียนบอกไว้ว่า

บทสวดมาติกา เป็นบทธรรมที่ทรงสอนพระมารดา ผู้ไม่มีกายเนื้อแล้ว ทรงบังเกิดเป็น
เทพบุตรแล้วในสวรรค์ชั้นดุสิต ทรงสอนแต่หัวข้อธรรมะเรื่องนามๆ จึงเป็นฉบับของเทพ ไม่ใช่เป็น
ฉบับของมนุษย์ แต่ตัวอย่างเรื่องราว ทรงแสดงถึงเหตุปัจจัยต่างๆ ของสัตว์ใน ๓ ภพ เมื่อกล่าวถึง
นาม เทวดาท่านๆ คงเข้าใจดี แต่มนุษย์อาจเข้าใจยาก เมื่อกล่าวถึงทั้งรูปธรรมและนามธรรม
มนุษย์อาจจะเข้าใจดีกว่าเทวดา เพราะมีรูปอันประกอบไปด้วยธาตุ ๔ ชั้น ๕ ยึดว่าเป็นตน แล้ว
ทรงตรัสบอกแก่พระสารีบุตรเมื่อเสด็จกลับลงมาจากสวรรค์แล้ว

ทรงใช้เวลาสั่งสอนทั้งหมด อภิธรรม บนสวรรค์ ๓ เดือนในพรหม แต่ใช้เวลาสวดหัวข้อใน
เมืองมนุษย์ไม่ถึง ๑๕ นาที เทวดาใช้เวลาเรียนกันไม่นาน แต่เวลานานเป็นเดือนๆ ในเมืองมนุษย์
ดังนั้นเมื่อเราฟังท่านสวดอย่างด่วนรวดเร็ว ฟังแทบไม่ทันได้ศัพท์ชัดเจนว่าสวดคำอะไร จึง
จำเป็นต้องมาศึกษาหัวข้อก่อนล่วงหน้าไว้ก่อน แล้วอาจจะพอฟังทันบ้าง เรื่องของความเข้าใจ-ตัว
ใครตัวเรา

ธรรม เขียนแบบภาษาสันสกฤต ส่วน ธัมมะ เขียนแบบภาษาบาลี

กุสลาธรรม	ตัดเสียซึ่งบาป ออกจากกาย วาจา ใจ ไม่ให้เกิดขึ้นได้
วิหัย	คือการนำเสียซึ่งบาป ออกจากกาย วาจา ใจ ไม่ให้ติดในสันดาน
ปฏิบัติ	คือ การกลับ กายวาจาใจ ที่เป็นบาป เปลี่ยนให้เป็นบุญ ให้เป็นกุศล
กุสลาธัมมา	จิตของผู้ปฏิบัติธรรม มีศีล มีสัปปริสธรรม ๗ ทำแต่กุศล ไม่ได้ทำด้วยอารมณ์ โลภ โทสะ โมหะ ทำโดยไม่มีอารมณ์เหล่านั้น ทำด้วยเหตุผล ด้วยความเหมาะสม สมควรจะทำ
อกุสลาธัมมา	กรรมของผู้ไม่ระงับบาป เทียวแสวงหาบาป ไม่ระวังบาปที่จะมาถึงแก้ตน ไม่ระมัดระวังไฟที่กำลังไหม้มาถึงเรือนตน ผู้ที่เห็นภัยแล้วแต่ไม่กลัว เป็นกรรมของผู้ไม่ฉลาด เช่น ชายที่มีจิตปฏิพัทธ์รักใคร่ในภรรยาผู้อื่น เช่น ตายแล้วไปเป็นเปรต ๔ ตนที่โผล่ขึ้นมา แล้วร้องว่า ทุ ความชั่วที่ทำอย่างนั้น สะ ๖ หมื่น ปี นะ เพราะไม่รู้ว่าเป็นความชั่ว จึงทำลงไป โส ไม่ทำอีกแล้ว ๆ ฝ่ายหญิงล่ะ ไม่มีคำตอบ เพราะไม่มีใครถามตอนนั้น
อัปยากฤต	คือ ไม่ดี ไม่ชั่ว คือจิตที่ไม่ยินดียินร้าย เป็นจิตของพระอรหันต์ เป็นจิตที่ เวลาเข้านิโรธสมาบัติ, จิตไม่ติด เหมือนน้ำมันไปบัว เกาะไม่ติด ฉะนั้น
สุขายะ เวทนายะ สัมปะยุตตาธัมมา	ความเสวยอารมณ์ที่เป็นสุขจากการสัมผัส आयตนะ ๖ คือว่า ไม่ยังให้ใจเดือดร้อน เช่นตอนไม่หิวข้าว ตอนไม่ร้อน ตอนไม่หนาว
ทุกขายะ เวทนายะ สัมปะยุตตาธัมมา	จิตมีแต่ความลำบาก จากการทำไม่ดีไว้ก่อน
อทุกขมะ สุขายะ	คือจิตที่เห็นว่า ขันธ์ ๕ ไม่ใช่ตัวตน หมดอุปาทานแล้ว
วิปากา ธัมมา	วิปาก เช่น ผลจากอกุศลกรรม ๓ จะตกไปอบายภูมิ
วิปากะธัมมะธัมมา	เช่น ปลุกดันไม้ให้ผล ดีก็กุศลกรรม ไม่ดีก็อกุศลกรรม

เหวะวิปากะนะวิปากะธัมมะธัมมา

	คนนอนฝันว่า ได้กินอาหาร อิ่มหน้าสำราญใจ ตื่นมาแล้วก็หิวเหมือนเดิม
ส่วนใหญ่ในบทสวดมนต์	ตอนต้นของวรรค เป็นธรรมของปฤชชน ตอนกลางวรรค เป็นของอริยะชน ตอนปลายวรรค เป็นของพระอรหันต์
อุปาทินุปาทาณิยาธัมมา	ความยึด อุปาทานในขั้น ๕ คิดว่าสุข เพราะไม่รู้
อนุปาทินุปาทาณิยา	ไม่ควรยึดถืออารมณ์ในโลกธรรม ๘
อนุปาทินนาอนุปาทาณิยา	ควรยึดมรรค ๘ ไม่ยึดโลกธรรม ๘
สังกิลิฏฐะสังกิลิสาธัมมา	ธรรมเป็นเครื่องเศร้าหมองแก่จิต เช่น วิตกกรรมที่ไม่ดีแต่ทำไปแล้ว เศร้าหมอง
อสังกิลิฏฐะสังกิลิสาธัมมา	จิตที่เศร้าหมอง แต่ไปคิดถึงอารมณ์ที่ไม่เศร้าหมอง ก็ดีขึ้น หายจากทุกข์ได้
อสังกิลิฏฐา	จิตไม่เศร้าหมอง ธรรมก็ไม่เศร้าหมอง เช่นเด็ก ยังไม่มีกามคุณ แล้วไปบรรพชา
สวัตักกะวิจารธัมมา	ธรรมที่เป็นไปกับวิตก วิचारณ ยังตกค้างอยู่ พิจารณาว่า พยาบาทยังอยู่ ทำอย่างไรหนอจึงจะหมดไป
อวัตักกะวิจาระมัตตา	ไม่มีวิตก แต่มีวิचार ทำบุญกุศล จิตไม่หวั่นไหว ทำไปเรื่อยๆ คือ พิจารณาต่อไปเรื่อยๆ โดยไม่มีวิตก
อวัตักกะวิจารธัมมา	ไม่มีวิตก ไม่มีวิचारณ ทำไปเลย เช่น พระอรหันต์จะพักผ่อน วางแล้ว หยุดคิดแล้ว กำลังล้มตัวลง ก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์
ปีติสหคตาธัมมา	ปีติ คือ ความยินดีของสัตว์โลก มี ๕ แบบ ๑. ฌนิกา แค่ขณะ เช่นสายฟ้าแลบ ๒. อุทกา บังเกิดน้อย เช่นคลื่นกระทบฝั่ง ๓. โอภันติกา ทำให้กายหวั่นไหว ๔. อุเพงคาปีติ ขนพองสยองเกล้า ลอยไปในอากาศ ๕. ผรณาปีติ ชายชานทั่วสรรพางกาย อิ่มใจ ทั้งตัว

สุขะสหคตา ัมมา

๑. สุขของมนุษย์ ๒. สุขในสวรรค์ ๓. สุขในนิพพาน

๑. สุขโลกีย์ มีกิเลส

๒. สุขโลกุตตระ สัตว์จากกิเลส

สุข ๔

๑. สุขกาย

๒. สุขไม่มีโรคเบียดเบียน

๓. สุขใจที่ไม่เศร้าหมอง

๔. สุขจากมีกิจที่สมควรจะทำ

สุข ๕

๑. สุขจากอายุยืน ยังมีชีวิตอยู่

๒. สุขเพราะมีรูปงาม

๓. มีเงินใช้

๔. มีปัญญา

๕. สุขในหมดเวรหมดกรรม สุขของพระ และของโยคาวจร

สุข ๔

๑. สุขจากการเกิดของพระพุทธเจ้า

๒. สุขจากการฟังพระสัทธรรม

๓. สุขจากความพร้อมเพรียงแห่งสงฆ์

๔. สัมคคานัง ตะโย สุขัง

สุขจากการกระทำให้กิเลสเร่าร้อน อยู่ไม่ได้

ไม่ผ่นผัน มารพรากรไปจากสันดานไม่ได้

อุเปกขาสหคตา

หมดปิติและหมดสุข

ทัสสะเนหะ ปหาตัพพา

ละกิเลสได้เพราะเห็น เห็นแล้วเกิดสังเวช สลดใจ ละกิเลสได้

ภาวนายะปหาตัพพา

ละกิเลสได้โดยการภาวนา

๑. บริกรรมภาวนา ละกิเลสหายาบ

๒. อุปจารภาวนา ละกิเลสอย่างกลาง

๓. อัปนาภาวนา ละกิเลสอย่างละเอียด

เนวะทัสสะเนหะ เนภาวนายะ

ละกิเลสได้ด้วยเหตุ ไม่ได้เห็น ไม่ได้ภาวนา

แต่ทำใจ ความในใจ ไม่ให้ยินดีในกามคุณ

ดูบุคคลอารมณ์ดี ไม่โม,ภ ไม่โกรธ ไม่หลง เฉยๆ อยู่

เป็นตามอุปนิสัย หายากยิ่งนัก

ทัสสะเนหะ ปหาตัพพาเหตุกาธัมมา เพราะมีเหตุมีปัจจัยเกื้อหนุนกันมาก่อน
 พอเห็นแล้วด้วยตา หรือปัญญา ก็ละกิเลสเสียได้

ภาวนายะ ปหาตัพพาเหตุกาธัมมา เพราะมีเหตุมีปัจจัยเกื้อหนุนกันมาก่อน
 พอรักษาศีล ทำสมาธิ ทำภาวนาแล้วก็ละกิเลสเสียได้
 โลภียศีล โลภียภาวนา เป็นเหมือนหินทับหญ้า
 โลกุตตรศีล โลกุตตรภาวนา ขุดราก หักหมดเชื้อ
 ไม่ขึ้นอีก หรือตัดยอดตาลให้ด้วน ไม่โตอีก

ทัสสะเนหะ นะ ภาวนายะ ปหาตัพพาเหตุกาธัมมา

ไม่เห็นไม่ภาวนา แต่มีเหตุให้ละกิเลสได้เอง เช่นพระอานนท์ ล้มตัวลงนอน
 รู้มากเป็นเหตุ ตอนนั้นหยุดภาวนาแล้ว หยุดที่เหตุ ไม่สนใจก็เลยสำเร็จได้

อاجةคามิโน ธัมมา สุขเพราะสะสมบุญกุศล

อะปะจยคามิโน ธัมมา ทุกข์เพราะไม่ได้สะสมบุญมา มีเงินแล้วไม่ทำบุญ
 เช่น อานันทเศรษฐีชาตินี้ แต่เป็นคนจนชาติหน้า

เหวาจยคามิโน ธัมมา นาปะจยคามิโน ธัมมา

ถึงความสุขด้วยการสะสมบุญ ก็ไม่ใช่ ไม่สะสม ก็ไม่ใช่
 เช่น คนนอนหลับ ไม่ทุกข์ ไม่สุข ฉะนั้น

เสกขา ธัมมา ยังต้องศึกษาสิกขา ๓ อธิ แปลว่ายิ่ง คือมี ต่ำ กลาง ยิ่ง
 เปรียบเทียบกับ ศีล จิต ปัญญา, อธิปัญญา - ปัญญาชั้นสูง
 อธิปัญญา คือปัญญาเกิดความเบื่อหน่ายในสังขารทั้งปวง
 ปฏิเวธ คือ ทางหลุดธรรม

อเสกขา ธัมมา แปลตามตัวอักษร แปลว่า ธรรมที่ไม่ได้รักษา เกียจคร้าน
 ปัญญาถอย ประมาท ผู้ที่ไม่รักษาศีล แต่ทว่า

อเสขบุคคล ท่านแปลว่า พระอรหันต์ผู้ศึกษาจบแล้ว

เหวะเสกขา นาเสกขา จะศึกษาก็ไม่ใช่ จะไม่ศึกษาก็ไม่ใช่ เหมือนต้นไม้ที่ขึ้นเอง
 โดยไม่มีคนปลูก แต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น
 พระศรีธาตุกุมาร สำเร็จการศึกษาเอง ไม่ได้ออกไปศึกษา
 เพราะว่า มาจากพระบารมีเก่า
 พระกุมารกัสสปะ ได้ฟังพยากรณ์ภาษิต ๑๕ มาชาติก่อน

ปริตตา ธัมมา	แล้วภาวณาก็ยังไม่สำเร็จ มาสำเร็จเอาชาตินี้อายุ ๘ ขวบ ทำบุญมาน้อย ปัญญาน้อย ถึงจะเจริญธรรมมาก ไม่เป็นผล เช่น พระจุลบัณฑก แคล่ผ้าเช็ดหน้า
มะหัคคตา ธัมมา	ธรรมอันเลิศ แจกแจงได้มาก เช่น แคะ เย ธัมมา เหตุปโปภา ... เท่านั้นเอง แต่พระสารีบุตรแจกแจงได้ ๑๐๐๐ บท ได้
ปริตตา ธัมมา	ธรรมที่มีอารมณ์น้อย ไม่ฟุ้งซ่านไป เช่น อยู่กับความตายทุกขณะ
อัปปมาณา ธัมมา	อารมณ์มากมายไม่มีประมาณ เช่น มนุษย์นี้แหละ โลกธรรม ๘ ก็ไม่พอ ไม่อิ่ม ไม่เต็ม
หิชา ธัมมา	ธรรมที่ยังอารมณ์ให้ต่ำช้า คือ กามคุณ ๕ นี้แหละ
มัชฌิมา ธัมมา	ธรรมที่เป็นกลางๆ พอดีๆ
ปณีตา ธัมมา	ธรรมอันประณีต
มิจฉัตตะนียตา ธัมมา	คือ ทิฏฐิผิต เช่น ๑. อุจเจตะทิฏฐิ เชื่อว่า ตายแล้วศูนย์ ไม่มีบาป ไม่มีบุญ ๒. สัตตะทิฏฐิ เห็นว่าเที่ยง คนไปเป็นคน หมาไปเป็นหมา ๓. อกิริยาทิฏฐิ ไม่ต้องทำ กำหนดเอง สำเร็จเอง ทั้ง ๓ ทิฏฐิ นำไปสู่ทุกคติ อบายภูมิจึง มีทิฏฐิชอบ คือเห็นทุกขในชั้น ๕ เห็นอริยสัจสี่ เห็นสิ่งที่สมมุติ ว่าเป็นสมมุติ หรือ จริงตามสมมุติ
อณียตา ธัมมา	ธรรมที่ไม่เกี่ยวกัน ไม่เที่ยง ไม่ใช่ว่า ทำบุญแล้ว จะไปสวรรค์เสมอไป ปฏิบัติถือเอามรรคเป็นอารมณ์
มัตถคามมะณา ธัมมา	ศึกษาสิกขา ๓ เป็นเหตุและเครื่องอุดหนุนอริยมรรค
มัตถคาเหตุกา ธัมมา	ทำมรรคให้มากเป็นใหญ่ นิสสัยแก่กล้าไปนิพพานได้
มัตถคาธิปติโน ธัมมา	สิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้ว คือ สมมุติ ไม่เที่ยง
อุปปันณา ธัมมา	ไม่เกิดขึ้นแล้ว อีกนัยหนึ่ง คือ เช่นทำ อนัตตริยธรรม ๕
อหุปันณา ธัมมา	หรือ ทำนิรวรณ ๕ จะไม่มีสมมติเกิดขึ้น
อุปปาทีโน ธัมมา	เกิดแล้วเป็นของแท้ของจริง และไม่เสื่อมสิ้นไป

มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑

อดีตารัมมะณา รัมมา สิ่งที่มีอดีตเป็นอารมณ์ เช่นนึกถึงบุญกุศลที่เคยทำ

อนาคตารัมมะณา รัมมา มีอนาคตเป็นอารมณ์ เช่นคิดว่า เรายังไม่มีปัญญา

ไม่มีญาณ ต้องบำเพ็ญให้เกิดขึ้น

ปัจจุบันหา รัมมะณา รัมมา เอาปัจจุบันเป็นอารมณ์ ปัจจุบันสมาธิ ปัจจุบันปัญญา

อชฌัตตา รัมมา เกิดจากอายตนะภายในที่เป็นกุศล หรือ อกุศล

พะหิทธา รัมมา เกิดจากภายนอก คือ ธาตุ ๔, อายตนะภายนอก ๖

อชฌัตตะพะหิทธา รัมมา ทั้งภายในภายนอกอาศัยซึ่งกันและกัน

อันนี้แหละ คือ โอปนยิโก

พะหิทธา รัมมะณา รัมมา คือเอาข้างนอก มาทุกข์เพิ่มขึ้นอีก

คือกรรมภายนอกไม่ใช่เครื่องระงับ

ไม่ใช่กรรมของพระตถาคต

สนิทัสสนะ สัปปฏิมา รัมมา รัมมทั้งหลายเป็นไปด้วยความคับแค้นใจ

อารมณ์อันไม่เป็นที่รักที่ปรารถนา

อนิทัสสนะ สัปปฏิมา รัมมา บังเกิดความคับแค้นใจโดยไม่ได้เห็น

อนิทัสสนาปฏิมา รัมมา จะคับแค้นก็ไม่ใช่ จะไม่คับแค้นก็ไม่ใช่

เช่น สุขปิติ ก็ไม่มี ทุกข์ก็ไม่มี เช่นนิโรธธรรมดับหมด

ตรวจดูว่า อะไรๆ สิ่งต่างๆ ที่กระทำไปแล้วนั้นด้วยเหตุอันใด

เหตุที่นำเราไปทำกรรมดีหรือชั่ว ไม่ได้ดูจากความรู้สึกก่อนทำ

ไม่ได้ดูขณะกำลังทำ ให้ดูที่ผลหลังจากทำแล้ว

เวลาพูดๆ ว่า เป็นเหตุผล แต่ความจริงขณะพูดผลยังไม่เกิด

เพราะเรากำลังพูดเรื่องกรรมอยู่ ดูจากผลของกรรมแน่นอนกว่า

ถ้าทำให้มีผลเดือดร้อนใจ เดือดร้อนกาย วาจา ภายหลัง

นั่นคือคำจำกัดความของ การทำชั่ว

ทำดีก็ตรงกันข้าม คือทำแล้วไม่นำความเดือดร้อนในภายหลัง

.....

ปัทมทิโตติ สะมัญญาโต เอกะจะริยัง อะธิฏฐิตโต
อะถาปิ เมถุเน ยุตโต มันทุทวะ ประภิสสะติ

ผู้ตั้งใจประพฤติตนเป็นคนโสด หรืออยู่คนเดียวได้
เขารู้กันว่า เป็นบัณฑิต
ส่วนคนโง่ ฝึกไฟในเมถุน ย่อมเศร้าหมอง

(ขุ. สุตตนิบาต/มหานิบาต)

ปุตตะ มัตถิ ณะนะ มัตถิ	อิติ พาลो วิหังญะติ
อตุตา หิ อตตะโน นัตถิ	กุต ปุตตะ กุต ณะนัง

คนเขลาคิดว่า เรามีบุตร เรามีทรัพย์ จึงเดือดร้อน
ที่แท้ตนของตน ก็ยังไม่มี จะมีบุตร มีทรัพย์ มาแต่ไหนเล่า

ขุ. ฐ. ๒๕/๒๓